

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,İ).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Aradan geçen yıllar içinde ailenin yapabildiği tek şey, kamuoyunda 'Cumartesi Anneleri' olarak bilinen kayıp yakınlarının acılarını ve taleplerini kamuoyuna duyurmak üzere her Cumartesi günü öğle saatlerinde İstanbul Galatasaray meydanında düzenlenen basın açıklamalarına katılmak olmuştur.</p>
	<p>Böylece seslerini devlet yetkililerine duyurmaya amaçlamışlardır. Ancak, 6 Şubat 2010 tarihine kadar devlet yetkilileri tarafından sesleri duyulmamıştır.</p>
	<p>6 Şubat 2010 günü kamuoyuna da yansıdığı üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumartesi Anneleri olarak anılan kayıp aileleriyle Dolmabahçe'deki Başbakanlık ofisinde bir görüşme yapmış ve bu görüşme sonrasında özellikle Berfo Kırbayır ile ilgilenmiş ve ona Meclis İnsan Hakları Komisyonunda özel bir ekip oluşturulacağı ve Cemil Kırbayır olayının araştırılacağı sözünü vermiştir.</p>
	<p>Bir süre sonra bu söz yerine getirilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bulunan İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde özel bir komisyon kurularak çalışmalarına başlamıştır.</p>
	<p>Bu arada başvurucu Mikail Kırbayır'ın tarafıma verdiği vekalet çerçevesinde, tarafımca Adalet Bakanlığı'na başvuruda bulunmuş ve Cemil Kırbayır'ın gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin adli bir soruşturma açılıp açılmadığı, ayrıca Cemil Kırbayır'a gözetim altında olduğu süre içinde işkence yapılmış olması nedeniyle herhangi bir soruşturma açılıp açılmadığı bilgi edinme yasası çerçevesinde sorulmuştur.</p>
	<p>Adalet Bakanlığı dosyayı önce Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirmiş ve 06.12.2010 tarihli cevabi yazı ile Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığında konuyla ilgili bir soruşturma açılmadığı ancak konunun bir de Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlığı'na sorulması tarafımıza önerilmiştir.</p>
	<p>Tarafımızca bu kez Genelkurmay Başkanlığı'na başvuru yapılmış, bu başvuruya verilen cevapta Cemil Kırbayır ile ilgili eski tarihlerde açılmış soruşturmanın bilgisi verilmiş, ancak gözaltında iken firar ettiğine ilişkin bir soruşturma kaydı ile kendisine yapılan işkence ile ilgili olmak üzere bir soruşturma açılmadığına dair bilgi tarafımıza verilmiştir. Bu durum takdir edileceği üzere son derece vahimdir.</p>
	<p>Çocuklarını gözaltında bulunduğu süre içinde kaybeden bir aileye, bizzat devlet yetkilileri tarafından "yalan bilgi" verildiği böylece netleşmiştir.</p>

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,fi).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Başbakan'ın kayıp aileleri ile görüşmesi sonrasında özellikle Cemil Kırbayır'ın gözaltında kaybedilmesini araştırmak üzere bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyon, 9 Şubat 2011 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, Mersin Milletvekili Prof Dr. Zafer Üskül, Çorum Milletvekili Murat Yıldırım, İzmir Milletvekili Erdal Kalkan ve İstanbul Milletvekili Çetin Soysal olarak çalışmalarına başlamış, komisyona ayrıca Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Firik, Adalet Müfettişi Mecit Gürsoy ve Komisyon uzmanı Kenan Altaş eşlik etmiştir. Komisyon yaptığı araştırmada, Cemil Kırbayır'ın kayıp olması olayı ile ilgili olarak Kars Cumhuriyet Savcılığında o güne dek bir soruşturma açılmadığı bilgisine ulaşmıştır. Bu durum üzerine savcılığa 2011/899 Soruşturma numarası ile hazırlık soruşturması başlatılmıştır.</p> <p>Meclis komisyonu, son derece titiz bir çalışma yapmıştır. Öncelikle başvuru Mikail Kırbayır'ı dinlemiştir. Daha sonra Cemil Kırbayır'ın gözetim altına alındığı ve kayıp olduğuna ilişkin tanıklıkları olan Z Ç , C K , T Ç , D A , F Ç , A K , Ç.A'nın ifadelerine başvurulmuştur. Komisyon ayrıca, söz konusu dönemde emniyet'te görev yapan çeşitli rütbelerdeki polisler Salih Işık, Burhanettin Özdemir, Mehmet Haytan, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Aktaş ve Mehmet Ali Akın'ın da ifadelerine başvurmuştur. Komisyon yine olayın geçtiği dönemde Kars ilinde MİT görevlisi olarak görev yapan Zeki Tunçkollu, Ömer Bursalı ve Engin Yenilmez'in ifadelerine de başvurmuştur.</p> <p>Komisyon gerek gördüğü lüzum üzerine polis memurları ve komiserler Selçuk Akyıldız, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş, Zeki Tunçkollu ve Mehmet Haytan'ın ifadelerine ikinci kez başvurmuş, ayrıca yine olaya ilişkin o dönemde polis memuru olarak görev yapan Kureyşin Tepedelen'in ifadesine başvurmuştur.</p> <p>Komisyon yaptığı çalışmada, Birleşmiş Milletlerin Gözaltında kaybedilme olayları ile ilgili olarak vermiş olduğu kararları, prensipleri araştırmış ve özellikle de 18 Aralık 1992 tarih ve 47133 Sayılı 'Zorla Kaybedilmeye Karşı Herkesin Korunmasına Dair Bildiriyi' incelemiştir. Söz konusu bildiri de imzacı devletlere yüklenen görevler değerlendirilmiştir. Komisyon yaptığı çalışmada ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 'Gözaltında Kaybetmelere' ilişkin çeşitli kararlarını da incelemiştir.</p> <p>Komisyon, işkence suçuna ilişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bildirileri de değerlendirmiştir.</p> <p>Meclis İnsan Hakları Komisyonunun hazırladığı raporun sonuç ve değerlendirme kısmında kısaca şöyle denilmektedir; 'Yaşama hakkı dokunulmaz bir haktır..... Kayıt dışı alıkoyma uygulamaları çoğunlukla kayıp kişinin öldüğünün teyit edilmesi veya kayıp kişinin akıbeti konusunda mutlak bir sessizliğe bürünülmesi ve aile fertlerinin o kişinin öldüğüne inanmaları ile sonuçlanır.</p>

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtirler sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,fi).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Komisyonuza göre gözaltına alınmadan evvel sağlıklı olduğu tespit edilen kişi, gözaltı süresi içinde kaybolduğu ileri sürülür ve ölür ise, Devletin yaşam hakkını sağlaması ile ilgili yükümlülüğü daha da önem kazanır ve bu kişinin başına ne geldiği ile ilgili ispat yükümlülüğü tamamen devlete ait hale gelir. Yani kişinin gözaltından kaçmadığını, gözaltında işkence sonucu Devletin görevlilerince öldürüldüğü ispat etme yükümü bu iddiayı ileri süren kişiler de değil, şahsın gözaltında iken kaçmış olduğunu veya gözaltında kendisine işkence yapılmadığı ve bu işkence sonucu yaşamını yitirmediğini ispat etmek artık Devletin görevidir.... Komisyonumuz, Cemil Kırbayır ile aynı gözetim evinde tutulan ve Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde sorgulanan ve sorguya götürülürken ve sorgu esnasında kötü muameleye tabi tutulduklarını ifade eden arkadaşlarının tanıklığı ile Cemil Kırbayır'a sorgu sırasında kaba dayak uygulandığına, falaka ile dövüldüğüne ve elektrik şoku verilmek suretiyle işkence gördüğüne dair ifadeleri yeterli delil olarak kabul etmiş ve Kırbayır'ın bu işkence sonucu yaşamını yitirmiş olduğuna kanaat getirmiştir..... Komisyonumuz Cemil Kırbayır'ın gözaltında iken işkence gördüğüne bu işkence sonucunda hayatını kaybettiğine ve cesedinin ölümüne sebep veren sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına inanmaktadır.....Cemil Kırbayır'ın sorgusu için getirildiği Dede Korkut Eğitim Enstitüsünün 2 veya 3 üncü katından pencereden atlayarak kaçtığı şekilde iddianın, ortaya çıkan ölüm olayının örtbas etmeye yönelik bir senaryo olduğu kanaati komisyonda oluşmuştur. Kaçma olayı ile ilgili olarak o dönemde göstermelik bir iki arama yapılması, görevliler ile ilgili usulen yapılan ve en küçük cezalardan olan kınama cezası ile sonuçlanan disiplin soruşturması dışında başkaca bir etkin soruşturma ve aramanın yapılamaması bu kanaatin oluşmasında önemli etkenlerden biridir.....12 Eylül 1980 darbesi ertesinde ve 90'ların ortasına kadar Ülkemizde faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ile işkence ve kötü muamelenin olduğu ile ilgili kamuoyundaki kuşku ve kanaatler azımsanmayacak kadar çoktur. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve devletin şeffaflaşmasında katledilen mesafeye mukabil komisyonca olayın inceleme sürecinde; dönemin askeri personelinin belirlenmesine ve dinlenilmesine yönelik yazılı ve sözlü isteklere Milli Savunma Bakanlığınca, raporun yazım aşamasına kadar henüz cevap verilmemiş olması, işkence ve yaşam hakkı ihlaline neden olan dönemin personeline yönelik hoşgörü olduğuna ilişkin endişemizi güçlendirmektedir.</p> <p>Yapılan incelemeler sonucunda Komisyonumuz, Cemil Kırbayır'ın ailesinin iddia ettiği gibi gözaltında öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerinin iddia ettiği şekilde gözaltından kaçmadığı kanısındadır'.</p> <p>Komisyon raporlarının son satırlarında, dönemin Emniyet, MİT ve Askeri personeli hakkında Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiğini de belirtmiştir.</p>

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç.f).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>2-) Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun raporu sonrasında, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, 2011/899 soruşturma numarası ile soruşturma başlatılmış ve o dosyada yapılan arşiv taramasında yine Kars Cumhuriyet Savcılığı'nın konuyla ilgili, 1986/1279 hazırlık numarası ile soruşturma yaptığı ve 2002/911 numaralı karar ile takipsizlik kararı verdiği, ancak bu kararın kimseye tebliğ edilmediği ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 11.10 2013 tarihli tutanağı, başvurumuza ekli olarak mahkemenize sunulmaktadır.</p> <p>Cemil Kırbayır'ın gözaltında kayıp edilmesi olayı Türkiye'de kamuoyu tarafından özellikle çok yaşlı olan Annesi Berfo Kırbayır nedeniyle yakından bilinmektedir. Berfo Kırbayır, yıllardır özlemle beklediği oğlu Cemil'in akıbetinin ortaya çıkarılması konusunda dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan'ın yakın ilgisi, verdiği söz, Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun son derece önemli raporu ve bu raporun ardından, 2011 yılında Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından yeni bir soruşturma açılması nedeniyle büyük bir ümide kapılmıştır. Ancak maalesef Berfo Kırbayır 2013 yılında yaşamını yitirmiştir.</p> <p>2011 yılında Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma defalarca savcılıktan bilgi sorulmasına rağmen bugüne dek sonuçlandırılmamıştır.</p> <p>Meclis İnsan Hakları Komisyonu, savcılığın yapması gereken tüm araştırmaları yapmış ve savcılığa soruşturmaya esas olmak üzere son derece önemli veriler sunmuştur. Ancak, Kars Cumhuriyet Savcılığı'nın aradan 9 yıl geçmesine rağmen, soruşturmada hiç bir ilerleme kaydetmeyip, dosyayı sürüncemede bırakması adil yargılama hakkının açık ihlali anlamına gelmektedir.</p>
	<p>3-) Başvurucu ve ailesi, Cemil Kırbayır'ın gözaltına alınıp kaybedilmesi sonrasında, Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından açılmış, 1986/1279 hazırlık ve 2002/911 Karar numarası ile verilmiş takipsizlik kararından haberdar olmamışlardır. Dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla Meclis İnsan Hakları Komisyonunun başvurusu sonrasında, 2011 yılında yeni bir soruşturma başlatılmış, 2011/899 hazırlık numarası ile başlatılan soruşturmadan 9 yıldır hala bir sonuca ulaşılmamıştır. Aile bu süreç zarfında ümitlenmiş ve bir kez daha büyük bir hayal kırıklığı yaşamışlardır.</p>

İSTANBUL- Başbakan Erdoğan'ın Cumartesi Anneleri ile görüşmesinin yankıları sürerken, gözaltında kaybedilen iki kişiye ait yeni tanıklıklar ortaya çıktı. Bunlardan birisi Cemil Kırbayır. Kırbayır ailesi her Cumartesi Galatasaray'da Cemil'in nerede olduğunu ve faillerini soruyor. 103 yaşındaki annesi Berfo ana, oğlu gelecek diye evden dışarı çıkmıyor. Başbakan ile görüşmeye de katılan Berfo ana, toplantı boyunca ağlamıştı. Şu anda cezaevinde olan bir tanık, Cemil Kırbayır'ın gözaltında yoğun işkence gördüğünü belirtti, bir gece işkenceden döndüğünde çok fazla kusunca hastahaneye götürüldüğünü ve bir daha gören olmadığını anlattı. Tanık Tuncay Kurtbaş, Kırbayır'ın işkencecisinin ismini de verdi, aynı kişinin, sendikacı Süleyman Yeter ve Turan Sağlam'ın ölümünden de sorumlu olduğunu kaydetti.

AİLESİNE 'KAÇTI' DENİLDİ

Cemil Kırbayır, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından, 13 Eylül 1980 tarihinde Ardahan'ın Göle ilçesinde gözaltına alındı. Göle'de bir süre tutulduktan sonra 17 arkadaşı ile birlikte Kars'a götürüldü.

Ağabeyi Mikail Kırbayır, 7 Ekim'de kardeşine elbise ve harçlık götürüp, ondan gönderilen notu alırken, iki gün sonra, 9 Ekim'de yeniden Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsüne gittiğinde Cemil Kırbayır'ın kaçtığı söylendi. Ancak, Mikail Kırbayır, mahkum zimmet defterine baktığında 4 kişinin 8 Ekim'de sorguya gittiğini anladı. Defterde, 3 kişinin getirilip imza karşılığı teslim edildiği belirtiliyor, kardeşinin isminin karşısında ise kırmızı kalemle "getirilmedi" ibaresi yer alıyordu.

Bundan 5 gün sonra ise Cemil Kırbayır'ın ailesine gelen 14 Ekim 1980 tarihli gizli ibareli bir yazıda, Mikail Kırbayır'ın Göle dışına sürgün edildiği belirtiliyordu.

Öte yandan, Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde olağanüstü güvenlik önlemleri olduğu ve tutukluların kaçmasının imkansız olduğu belirtiliyor.

YENİ BİR TANIK

Cemil Kırbayır'dan 30 yıldır haber alınamazken, Kırbayır'ın kaybedilmesine ilişkin yeni bir tanık ortaya çıktı. Edirne F Tipi

Cezaevi'nde bulunan Tuncay Kurtbaş, Kırbayır'ın gözaltında işkence gördüğünü, bir gece hastaneye götürülmesinin ardından kendisinden bir daha haber alınamadığını anlattı. Kurtbaş'a göre, Cemil Kırbayır'ın öldürülmesinde sorumlu olan K.K., sendikacı Süleyman Yeter ve yine gözaltında kaybedilen Turan Sağlam'ın da işkencecisi.

Tuncay Kurtbaş'ın 1979'da öğretmenlik yaptığı Urfa-Severek'de başlayan gözaltı ve hapisane serüveni, Eylül sonrasına sarkacak biçimde 1980'de yine kısa süreli bir etabı koşmuş. 12 Eylül döneminde 5 yıllık yeni bir tutukluluk halini aldıktan sonra Mayıs 1993'ten günümüze süren kesintisiz tutukluluğa dönüşmüş. Halkın Devrimci Öncüleri (HDÖ) davasından müebbet hapse hükmedilen Tuncay Kurtbaş, 10 yıldır Edirne F Tipi Cezaevinde tutuluyor.

TKİH Kars İl Sekreteri olan Turan Sağlam ise Erzurum'da gözaltındayken 28 Aralık 1980 tarihinde öldürüldü.

Tanık K ile görüşen tutuklu gazeteci S. Şe n (Atılım Gazetesi Genel Yayın Koordinatörü) yaptığı röportajı yayınlıyoruz.

'T S. İN İŞKENCECİSİNİ TEŞHİS ETTİM'

Kars'ta yaşadığın dönemde Turan Sağlam ve Cemil Kırkbayır'la tanışmış mıydın?

Turan Sağlam ve Cemil Kırkbayır arkadaşlarla hem dışarıdan tanışırım, hem de 12 Eylül döneminde Erzurum'da Kars Kapı'da bulunan askeri hapishanede birlikte yattık. 3. koğuşta 7 ay beraber geçen zamanımız iyi ilişkilerle anılan bir dönem oldu. Her ikisi de devrimci duruşlarıyla insanlarda güven oluşturan arkadaşlardı.

Turan Sağlam'a dair gözlemlerini ve anılarını paylaşır mısın?

Turan, dışarıdan tanıdığım bir dost devrimci arkadaşdır. Ben tutuklanıp gittiğimde hapishanedeydi. Polisteki boyun eğmez tutumu ve gözaltına alındığında aleyhine herhangi bir kanıt elde edilemeyişi nedeniyle ancak 7 ay tutabildiler içeride. Hapisane yaşamında örnek bir insandı. Bu, Erzurum'da o dönem yatan herkes tarafından bilinir. Koşullarımız pek iyi sayılmazdı. Gerek yapılan işkenceler, gerekse de bu durumun içeride de örnekleri bulunduğu için, Turan bu konularda hapishaneye yeni gelenler için başvurulacak bir kaynak gibi durmuştur. İnsanları uyararak

idarenin elde etmek istediği haberlerin önünü, gücü oranında ortadan kaldıracılamak durumunda olmuştur.

Faşist 12 Eylül darbesini içeride karşıladık. Turan bu yeni koşullarda gündeme sokulan her tür uygulamaya karşı tavır alan devrimcilerdendi. Bir süre sonra tahliye oldu.

Yeniden gözaltına alınışını duymuş muydun o dönem?

Evet. Tahliyesinin üzerinden fazla bir zaman geçmeden Sarıkamış'ta tekrar gözaltına alınmış. Tutuklanıp gelenlerden öğrendiğimiz kadarıyla gördüğü ağır işkenceler karşısında devrimci tutumunu koruduğu için katledilmiştir. Avukatlarının ve ailesinin bir çok başvuruda bulduklarını ama bir sonuç alamadıklarını biliyorum.

Turan'ın işkenceyle katledilişinde baş sorumlularından birisi, bizlerin de tanıdığı (aynı zamanda Süleyman Yeter'in katledilmesinde sorumluluk taşıyan şahıstır) ve o zaman hepimiz tarafından da tanınan Kemal Kartal'dır. Bu şahıs Kars'ta Oruç Korkmaz adlı devrimciyi katletmekten 4,5 yıl ceza almıştı, tekrar 'işe' dönüşü şaibelidir. Şimdi Bayram Kemal Kartal adını kullanıyor. Bu işkenceciyi 1993'teki gözaltımda Gayrettepe'de görüp tanıdım, adını ve durumunu mahkeme tutanağına kaydettirdim.

CEMİL'İ DE KARTAL KAYBETTİ

Cemil Kırbayır'ı anlatır mısın?

Cemil'le dışarıdan tanışırım. Göle'deki bir boykottan sonra sürgün olarak Arpaçay'a geldi ve liseye burada devam etti. Bir süre aynı yapı içinde birlikteydik. Biz ayrıldıktan sonra Cemil DY'nin Göle, Ardahan vb. İlçelerinin sorumluluğunu yürütüyordu. Devrimci mücadeleye lise döneminde katılmıştı. Kırbayır ailesi devrimcilere duyarlı bir nitelik taşıyordu.

78'in o hareketli döneminde mücadelenin ön saflarında yer alan Cemil, sorumluluk yüklendiği yerlerde, faşistlerin ilçelerdeki etkinliğinin kırılması için çalışmış bir devrimciydi.

Hapishaneye gittiğinde o da Turan gibi içerideydi. Aynı koşuştaydılar. Göle'de Adalet Partisi senatörüne karşı düzenlenen bir eylem sonrası gözaltına alınan bir kişinin verdiği ifade nedeniyle tutuklanmıştı. Bir süre

sonra serbest bırakıldı. Faşist darbeden kısa bir zaman sonra yeniden gözaltına alınarak Kars'ta bulunan ve işkencehaneye dönüştürülen Eğitim Enstitüsü'ne götürülüyor. O dönem aynı yerde tutulan insanların anlattığına göre çeşitli türden işkencelere maruz kalıyor. Yoğun işkencelere rağmen istedikleri hedeflere varamıyor işkenceciler. Onlara küfrediyor, kavga ediyor. Bir gece işkenceden döndüğünde çok fazla kusunca hastahaneye götürüyorlar. Bir daha gören olmuyor, haber alınmıyor. Gözaltında kaybediyorlar. Soranlara ise 'Biz onu serbest bıraktık' diyorlar! Cemil'i kaybedenlerin başında yine aynı şahsın (Bayram Kemal Kartal) ve bir yüzbaşının adı veriliyordu. Ailesi 30 yıldır Cemil'in katledilişinin, kaybedilişinin açığa çıkarılması için mücadele etti. Şimdi de Cumartesi Anneleriyle birlikte görüyoruz onları. Kars'ın bu iki yiğit devrimci evladının anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TANIK: M Ö :

Aslen nüfusuna kayıtlı, oğlu yılında, doğma halen kayıtlı Atatürk caddesi, 32 sayılı yazıhanede avukatlık yapar, tarafları tanıdığını yemine mani bir hali bulunmadığı anlaşılmakla, yemin ettirilerek sorulduğunda:

12 EYLÜL 1980 günü, gözetim altına alınmıştım. Bizden birkaç gün sonra Göleli'ler grubu ile birlikte sorduğumuz Cemil KIRBAYIR gözetim evine getirildi. Epeyce zaman birlikte kaldık. Kesin tarihi? ni hatırlamadığım EKİM ayı içerisinde bir gün gözetim evinde oda arkadaşım A A ile birlikte Cemil KIRBAYIR ve dört kişi daha birlikte sorgulama yapılmak üzere Baniyet Müdürlüğüne ait bir araba ile gözetim evinden götürüldüler. O zaman sorgulamayı Japon lakabıyla bilinen MIT mensubu Taner isimli görevli ile Mehmet HAYTAN isimli birinci şube müdürü Selçuk AKYILDIZ isimli birinci şube polis memuru Mehmet Ali AKIN isimli polis memuru yapıyordu. Vasıtasıyla Mehmet AKTAS ve Koray isimli polisler kullanıyordu.

A geriye dönüşünde kendisinin iki saat süre ile ellerinden zincirle bağlandığını, kendisine küfür edildiğini ve kendisiyle birlikte götürülen Cemil KIRBAYIR ve diğer dört (çizildi) üç kişiye ağır şekilde Eğitim Enstitüsünde işkence yapıldığını, çığlık sesleri duyduğunu, ellerindeki zincir izlerinden daha çok onlar için üzülüğünü bize söyledi. O zaman aynı odada T K S Ü C = A E Y C E vardı. T K S Kazımpaşa caddesinde Kazak ticaret sahibi esnaftır. S O aynı cadde üzerinde Ş m sahibidir. C A üzerinde M .C Y Ardahan'da avukattır. C E P emekli öğretmendir.

Cemil KIRBAYIR ve arkadaşlarının görgulamaya gittiğinden üç-dört gün sonra bende Z Q V O M U isimli şahıslarla birlikte baniyet arabasıyla gözlerimiz kısmen kapalı olarak Eğitim Enstitüsüne sorgulamaya götürüldük. Bize iyi davranıldı. Benim sorgulamam iki saat sürdü, yukarıda isimlerini açıkladığım şahısların (görevlileri) bu vesile ile tanıdım. Ancak alınan ifade ve yapılan sorgulama çok uzun olmasına rağmen birkaç satır olarak ve bir kitap bulundurmamak meselesi olarak zabta geçti. Zebtin altına benimle ifadeyi alan olarak Selçuk AKYILDIZ yazıldı. Sanği bir kişi benim ifadeyi almış gibi muamele yapıldı. Döndüğümüzde Cemil KIRBAYIR'ın aradan 10 gün civarında zaman geçmesine rağmen geri getirilmediği, öldürülmüş olduğu, gözetim evinde söylenmeye başlandı. Ve bize iyi muamele yapılmasının nedeni olarak Cemil KIRBAYIR'ın öldürülmesi gösterildi. Gözetimden 22-10-1980 günü serbest bırakıldığım zaman muhtelif kişiler vasıtasıyla Cemil KIRBAYIR'ın akıbetini araştırdım. Bir kısım görevliler kaçtığını söylediler, ancak; gözü bağlı olarak sorgulama yerine kadar götürülen bir şahsın o şartlar altında kaçabilme ihtimali yoktur. Kaldığı böyle bir şey olsaydı, kaçırılan şahıslar hakkında daha doğrusu görevliler hakkında bir muamele yapılması göz konusu olardı ve bunun öğrenirdim. Cemil KIRBAYIR'ın akıbetini yukarıda ismini zikrettiğim sorgulama yapan şahıslardan öğrenilmesi gerekir. Benim bilğim ve görgüm bundan ibarettir dedi. Alınan ifadesini okuyarak imzası ile tастik etti. 17-3-1982

Mehmet HAYDANOĞLU
Emsiyet Müdürü Yrd.

İFADEYİ YAZAN
Bekir BERTAN
Polis Memuru

TANIK
M Ö:

Handwritten signature

Tanık Mehmet AKTAŞ : Aslen

nüfusuna kayıtlı olup halen
ikamet eder eglu doğumlu

Karabağlar 2056/ 55567 yaka ve sicil sayılı polis memuru olarak Kara-
görev yapar Mehmet Aktaş olay anlatıldı usulüne uygun yemini yaptırı-
larak alınan ifadesine.

Seruldu: Olayı hatırladım e tarihlerde ben Kars ilinde Emniyet
birinci Şube müdürlüğünde görevli idim fakat beni ve M.Ali Akın ile
Ergun isimli Polis memurunu alarak birinci şubenin istedikleri suçlu-
lara getiriyorduk ben ve arkadaşım M. Ali Akın arkada oturarak suçlula-
rı tutuyorduk Ergunda arabayı kullanıyordu. İsmail Kırbayırı saat ka-
çta aldığımızı hatırlamıyorum yalnız şahsı aldığımız aynı gün veya örte-
si gün saat II raddelerinde kaçtığını hatırlıyorum kesinlikle hiç bir
kimseye işkence yapılmıyordu ancak şifai olarak sorgulama yapılyer-
du, sorgulama yapanların içinde Komiser yardımcısı Mehmet Haytan yoktu
kendisi ekipler amiri idi Mehmet Ali Akında bizimle adam götürüp getir-
iyordu, Selçuk AYYILDIZ isimli Polis memuruda yazıcılık yapıyordu Japex
lakablı MİT mensubu olduğunu bildiğim Tanerde erda idi erdan başka
mit mensubu iki kişi daha vardı fakat isimlerini hatırlamıyorum, öldürü-
ldüğü iddia edilen İsmail gizildi, Cemil KIRBAYIR'a kesinlikle işkence
yapılmadı hatta kendisini sorgulama bile yapılmamıştı, çünkü kendisine s
sıra gelmemişti, nasıl kaçtığını bilmiyorum ancak Cemil Kırbayırın el-
lerinin bağlı olup olmadığını hatırlamıyorum yalnız gözleri bağlı idi
tahminime göre soruşturma yapılan yerin mutvak kısmından kaçmış olabili-
rir biz e arada suçlu getirmeye gitmiştik geldiğimizde şahsın kaçmış ol-
duğunu öğrendik, yukarıda söylediğim gibi kesinlikle kendisine işkence
yapılmadı ve kesinlikle öldürülme diye bir durum yoktur ilk verdiğim
ifademde daha teferruatlı ifade vermiştim, aradan uzun zaman geçtiğin-
den adı geçen Cemil Kırbayırın akibetin ne olduğunu bilmiyorum ancak ad
ı geçen şahıs dediğim gibi mutvak kısmında idi ve buradan balkona ge-
çerek oradan aşağıya inerek kaçmış hatta e zaman erada görgüde yapıldı
benim anladığıma göre Cemil Kırbayırın babası İsmail Kırbayır iftira
ediyor benim bu hususta bilgim ve görgüm bundan ibarettir dedi ekunan
ifadesini imzası ile tastik etti ve edildi. 16/12/1982

İhsan ERCİN
Başkomiser
Muhakkik

Mehmet AKTAŞ
Polis Me.
Tanık

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TBMM

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sergilediği ataletin Sözleşmenin 3. maddesi bağlamında yüklenilen usuli sorumluluğa aykırı olduğunu, bu nedenle 3. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme Türkiye'den yapılan bazı başvurularda, gözaltında iken kaybolan kişilerin yakınlarının yaşadıkları acı ve ızdırıp nedeniyle bu kişiler için 3. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Kurt, Timurtaş, Taş, Çiçek ve Orhan davaları bunlara örnek gösterilebilir. Bu örnekte ilk karar olan Kurt davasında (24276/94) Mahkeme, oğlu kaybolan annenin oğlunun akıbeti hakkında bilgi sahibi olmamaktan kaynaklı acısıyla baş başa bırakılması, bunun uzun süre devam etmesi ve annenin çektiği acı ve sıkıntısı karşısında yetkililerin sergilediği rahat tutum nedeniyle annenin mağdur olduğuna dikkate alarak Devlet'in 3. maddeyi ihlal ettiğine karar vermiştir. Yine Orhan davasında (25656/94) Mahkeme, gözaltına alındıktan sonra oğlu ve iki kardeşi kaybolan başvurucunun ne kaybolanların akıbeti ne de yapılan soruşturmalar hakkında kendisine haber verilmemesini dikkate alarak, başvurucunun uzun süre belirsizlik ve endişe içinde kalmasının ciddi ruhsal sıkıntı ve acıya neden olduğunu belirterek başvurucunun "insanlık dışı muameleye" maruz kaldığına karar vermiştir.

Ancak belirtmek gerekir ki Türkiye, işkence ve kötü muamele iddiasını içeren ancak dostane çözüme gittiği bazı davalarda özür beyanında bulunmuştur (Örneğin Özbey/Türkiye, 31883/96; Süleyman Kaplan/Türkiye, 38578/97; Yaman/Türkiye 37049/97) . Özbey/Türkiye davasında (31883/96) Türkiye, gözaltında bulunduğu sırada kişilere kötü muamele yapılmış olmasından dolayı üzüntü duyduğunu belirterek, gözaltına alınan işkence ve gayri insani ya da küçültücü ceza veya muameleye maruz bırakıldığı kabul ettiğini beyan etmiş ve kötü muamelelerin her türlü için gerekli tüm önlemlerin alınacağını taahhüt etmiştir.

VII. SONUC VE DEĞERLENDİRME

Yaşama hakkı konusu

Yaşama hakkı, tüm hak ve özgürlüklerin kullanılmasının temelini oluşturan bir haktır. İnsan hakları içerisinde değer sırası bakımından en başta gelir. Bu hak olmaksızın diğer hakların kullanılması mümkün değildir. İnsan hakları belgelerinin tümü yaşama hakkını güvence altına alır. Yaşama hakkı "dokunulmaz" bir haktır.

TBMM

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yaşama hakkı, kamusal makamlar tarafından öldürülmeme ile yaşama yönelik tehlike ve risklere karşı kamusal makamlar tarafından korunma hakkını içerir. Devlet, yaşama hakkı karşısında hem aktif hem de pasif sorumluluk (ve zorunluluk) içerisindedir. Kamusal makamlar, yasal ve haklı zor kullanma durumlarında (bir kişiyi şiddete karşı korumak, tutuklu bulunan kişilerin kaçmasını önlemek ve bir ayaklanma veya isyanı bastırmak) bile "gerekenden fazla" zor kullanamazlar. Başka bir deyişle öldürmeyi yasallaştıran bazı özel durumlarda bile ancak "gerekten oranda" zor kullanılabilir. Devlet görevlilerinin "mutlak bir zorunluluk" olmaksızın kişileri öldürmeleri, yaşama hakkının devlet ve ajanları tarafından ihlalinin en ağır biçimidir. Bu tür infazlara "yargısız infaz" veya "idam" denilmekte ve özellikle bazı üçüncü dünya ülkelerinde yoğun olarak görülmektedir. Türkiye de ne yazık ki bazı dönemlerde bu ülkeler grubuna girecek olaylara tanık olmuştur.

Devletlerin yaşama hakkının tesisine dönük pratikleri sadece "öldürmeme yükümlülüğü" olarak sınırlı değildir; egemenlikleri içerisindeki insanların korunması için tüm önlemlerin alınması zorunluluğu da vardır. Devlet yetkilileri, kişilerin yaşama haklarına dönük ciddi, gerçek ve yakın risklerin varlığı halinde, bu riskleri engellemek için kendilerinden beklenebilecek makul her türlü önlemi almak zorundadırlar.

Gözaltında kötü muamele sonucu ölüm ve "Kayıp kişiler" konusu

Kayıp vakaları, bir kişinin devlet görevlileri veya resmi yetkililer adına veya onların onayı ile hareket eden kimselerce kayıt dışı olarak alınması durumunda ortaya çıkar. Kayıt dışı alıkoyma uygulamaları çoğunlukla kayıp kişinin öldüğünün teyit edilmesi veya kayıp kişinin akıbeti konusunda mutlak bir sessizliğe bürünülmesi ve aile fertlerinin o kişinin öldüğüne inanmaları ile sonuçlanır.

Komisyonumuza göre, gözaltına alınmadan evvel sağlıklı olduğu tespit edilen kişi; gözaltı süresi içinde kaybolduğu ileri sürülür veya ölür ise, Devletin yaşam hakkını sağlaması ile ilgili yükümlülüğü daha da önem kazanır ve bu kişinin başına ne geldiği ile ilgili ispat yükümlülüğü tamamen Devlete ait hale gelir. Yani kişinin gözaltından kaçmadığını, gözaltında işkence sonucu Devletin görevlilerince öldürüldüğünü ispat etme yükümü bu iddiayı ileri süren kişilerde değil, şahsın gözaltında iken kaçmış olduğunu veya gözaltında

TBMM

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kendisine işkence yapılmadığı ve bu işkence sonucu yaşamını yitirmediğini ispat etmek artık Devletin görevidir.

Sağlıklı olarak gözaltına alınmış bir kimsenin gözaltından çıkarken bedeninde tahribat bulunması halinde bu yaraların nasıl meydana geldiği veya gözaltından kaçtığıın ileri sürülmesi durumunda Devlet konu ile ilgili ikna edici açıklama yapmakla yükümlüdür. Bir kimsenin gözaltında ölmesi halinde ise bu yükümlülük daha da önem kazanır.

* Komisyonumuz, Cemil KIRBAYIR ile aynı gözetim evinde tutulan ve Dedekorkut Eğitim Enstitüsünde sorgulanan ve sorguya götürülürken ve sorgu esnasında kötü muameleye tabi tutulduklarını ifade eden arkadaşlarımızın tanıklığı ile Cemil KIRBAYIR'a sorgu sırasında kaba dayak uygulandığına, falaka ile dövüldüğüne ve elektrik şoku verilmek suretiyle işkence gördüğüne dair ifadeleri yeterli delil olarak kabul etmiş ve KIRBAYIR'ın bu işkence sonucu yaşamını yitirmiş olduğuna kanaat getirmiştir.

Komisyonumuz, 12 Eylül 1980 darbesinin hemen ertesinde gözaltına alınan ve Cemil KIRBAYIR ile aynı ortamı paylaşan kişilerin Komisyona verdiği bilgilerin ve Komisyonumuzca dinlenen diğer tanıkların ifadelerinin güvenilir olduğuna kanaat getirmiştir. Geride kalan 31 yıl zarfında görüşülen tanıkların pek çoğunun birbirinden haberdar olmaması ve bir araya gelmelerinin söz konusu olmamasına rağmen, tanıklar, birbiriyle örtüşen benzer ifadelerde bulunmuşlardır. Komisyonumuz; Cemil KIRBAYIR'ın gözaltında iken işkence gördüğüne, bu işkence sonucunda hayatını kaybettiğine ve cesedinin ölümüne sebebiyet veren sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına inanmaktadır.

Cemil KIRBAYIR'ın gözaltında öldürülmesi ile ilgili bu kanaatimize mukabil; olayda adı geçen kamu görevlilerince ileri sürülen "şahsın sorgu için getirildiği Dedekorkut Eğitim Enstitüsünün 2 veya 3 üncü katından pencereden atılarak kaçtığı" şeklinde ki iddianın, ortaya çıkan ölüm olayını örtbas etmeye yönelik bir senaryo olduğu kanaati komisyonda oluşmuştur. Kaçma olayı ile ilgili olarak o dönemde, göstermelik bir iki arama yapılması, görevliler ile ilgili usulen yapılan ve en düşük cezalardan olan kınama cezası ile sonuçlanan disiplin soruşturması dışında başkaca bir etkin soruşturma ve aramanın yapılmaması bu kanaatin oluşmasında önemli etkenlerden biridir.

TBMM

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

O dönemde Kars ilinde görev yapan idari ve adli yönden yasaları uygulayan yetkililer Cemil KIRBAYIR'ın ölümüyle ilgili olarak, gözaltında işkence sonucu ölüme sebebiyet verme iddiaları hakkında doğru ve tutarlı bir soruşturma açmayarak, insanlık dışı muamele, işkence ve ölüme neden olma gibi eylemlere adı karışanların dokunulmazlığı gibi bir algının oluşmasına sebebiyet vererek bir kısır döngünün tohumlarını atmışlardır. O tarihlerde görülen yaşam hakkı ihlalleri ile işkence ve kötü muamelelere gösterilen hoşgörünün böyle bir manzaranın ortaya çıkışında etkili olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle burada sistemli hak ihlallerini tayin eden unsurlar, işkence eylemlerinin tekrarına gösterilen resmi hoşgörü' dür. Eylemlerin tekrarından kasıt, genel bir durumun ifadesi olan çok sayıda işkence ve kötü muamele eyleminin bulunmasıdır. Resmi hoşgörü ile kastedilen ise, eylemlerin açıkça yasa dışı olmasına rağmen dönemin idarecilerince hoşgörüyle karşılanması ve eylemi yapanlar hakkında etkin bir soruşturma mekanizmasının işletilmemesidir. Öyle ki, doğrudan bu eylemleri yapanların amirleri, durumun farkında olmakla birlikte, sorumluları cezalandırmak veya eylemlerin tekrarını önlemek için hiçbir girişimde bulunmamışlardır. Göstermelik bir disiplin soruşturması sonucunda en etkisiz ceza olan "kınama" cezasını uygun gören bu amirler hak ihlali iddialarının doğruluğu veya yanlışlığı hakkında yeterli bir soruşturma yapılmasını reddederek iddialara ilişkin kayıtsızlıklarını göstermişlerdir. Olayın meydana geldiği dönemde de yürürlükte olan 23.3.1979 tarihli ve 7/17339 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe giren Emniyet Örgütü disiplin Tüzüğü'nün 7 nci maddesinin (d) fıkrasının 2 nolu bendi korunması ya da gönderilmesiyle yükümlü bulunduğu, sanık ya da suçluların uyanık davranmamak ya da önlem almamak yüzünden kaçmasına neden olmak ya da yakalama görevini savaştırmak fiilini gerçekleştirenlere 24 ay süreli durdurma cezası verilmesini, yine aynı tüzüğün 8 inci maddesinin 9 nolu bendi ise korunması veya götürülmesiyle görevli olduğu sanık veya suçlunun kaçmasına bilerek ve isteyerek olanak vermek fiilini gerçekleştirenlere Meslekten Çıkarma cezası verilmesini düzenlemektedir. Yani iddia edildiği gibi Cemil KIRBAYIR gözaltında iken kaçmış ise buna sebebiyet verenlere verilmesi gereken disiplin cezası şahısların olaydaki ihmali veya kasıtlarına göre; meslekten men veya 24 ay süreli kıdem durdurma cezası olmalıydı. Ayrıca bu şahıslar hakkında da adli olarak bir ceza davasının da açılmış olması gerekirdi. Bu dava da hiç açılmamıştır.

12 Eylül 1980 darbesi ertesinde ve doksanların ortasına kadar Ülkemizde faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ile işkence ve kötü muamelenin olduğu ile ilgili kamuoyundaki

TBMM

İNŞAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kuşku ve kanaatler azımsanamayacak kadar çoktur. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve devletin şeffaflaşmasında kat edilen mesafeye mukabil Komisyonca olayın inceleme sürecinde; dönemin askeri personelinin belirlenmesine ve dinlenilmesine yönelik yazılı ve sözlü isteklere Milli Savunma Bakanlığınca, raporun yazım aşamasına kadar henüz cevap verilmemiş olması, işkence ve yaşam hakkı ihlaline neden olan dönemin personeline yönelik hoşgörül olduğuna ilişkin endişemizi güçlendirmektedir.

Devletler bütün işkence ve gözaltında ölüm şikâyet ve bildirimlerini zamanında, tarafsız ve etkin olarak soruşturma, sorumluları adalet önüne çıkarma, cezalandırma ve kurbanlara giderim sağlamak suretiyle etkin koruyucu önlemler geliştirmekle yükümlüdür.

Yapılan incelemeler sonucunda Komisyonumuz, Cemil KIRBAYIR'ın ailesinin iddia ettiği gibi gözaltında öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerinin iddia ettiği şekliyle gözaltından kaçmadığı düşüncesindedir. Dönemin resmi makamlarınca iddia edilen, gözaltından kaçtığı yönündeki açıklamalar, şahısların gözlerinin kapalı olması, ellerinin arkadan kelepçeli olması ve bilmedikleri bir yere götürülmeleri sorgu için kullanılan bu yerin etrafında güvenlik alınması gerçeği karşısında inandıcılıktan uzaktır.

12 Eylül sonrasında Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde yapılan sorgulamalara katılan üç birimin mensuplarından ikisi olan Emniyet ve MİT personeli kendilerinin sorgulamayı yapan ekibe ellerindeki bilgileri vermek suretiyle yardımcı olduklarını, sorgulamaları kendilerinin dışındaki diğer birimlerinin yaptığını, kendilerinin yapmadığını belirtmiştir. Ancak ortada bir gerçek vardır; o da şahısların buraya alındıkları ve bu üç birimin koordinasyonunda sorgulandıkları, sorgulamalarda insan hak ve hürriyetlerine aykırı davranışların fazlaca olduğu ile Cemil KIRBAYIR'ın gözaltı biriminden sorgu yerine alındıktan sonra tekrar gözaltı birimine getirilmediği, büyük olasılıkla sorgu esnasında yapılan işkenceye dayanamayarak yaşamını yitirdiği ve ortadan bu sorgulamayı yapan şahıslarca yok edildiğidir.

Yine Komisyonumuz 10 Mayıs 2011 tarihindeki sorgulamalar alınan ifadeleri tutanağa geçiren polis memuru Selçuk AKYILDIZ, emniyet amiri Mehmet HAYTAN ile MİT

görevlisi Zeki Tunçkollu'yu tekrar birlikte dinlemiş ve tarafların ifadelerinde yer alan farklılıkların birbirlerinin olduğu ortamda çapraz dinleme metoduyla karşılaştırmış ve açıklık getirilmesini talep etmiştir. Bu çapraz dinleme sonucunda Komisyonumuz, Cemil Kurbayır ve arkadaşlarının da sorgu için götürüldüğü tarih olan 8 Ekim 1980 tarihinin de içinde olduğu 17 Kasım 1980 tarihine kadar sorgulamalarda,

✓ Yazıcı olarak polis memuru Selçuk AKYILDIZ'ın tek yazıcı olarak görevlendirildiği ve tüm sorgulamalar sonucunda bir ifade tutanağı tutularak sanıklara imzalatıldığı,

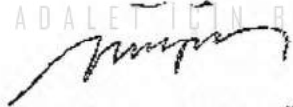
✓ Sorgulama işlemini MİT personelinden Taner ALPAN ile Zeki TUNÇKOLLU'nun yaptığı ancak bu şahısların tutanaklara imza atmadıkları onlar yerine emniyet personelinin ifade tutanaklarına imza attığı,

✓ Cemil Kurbayır'ın sorguda başına gelen bir olaydan öncelikle sorgudaki ifadeleri kayda geçiren polis memuru Selçuk AKYILDIZ ve sorgulamaları yapan MİT görevlilerinden hayatta olan Zeki TUNÇKOLLU'nun bilgisinin olabileceği,

✓ Sorgulamalarda zaman zaman askeri personelin de bulunduğu, kanaat ve bilgisine ulaşılmıştır.

Komisyonumuz bu bilgi ve değerlendirmeler ışığında; Cemil Kurbayır'ın gözaltında iken işkence ile öldürüldüğü iddiası ile ilgili olarak; sorgulamayı yapan üç birim olan Emniyet, MİT ve Sıkıyönetim Komutanlığının o dönemdeki görevlileri ve yetkilileri ile dönemin sıkıyönetim komutanı hakkında, Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunma, elindeki tüm bilgi, beyan ve belgeleri ilgili savcılığa göndererek soruşturmanın sonucunu takip etmenin uygun olacağı kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Prof. Dr. Mehmet Zafer ÜSKÜL
Mersin Milletvekili
Komisyon Başkanı

Erdal KALKAN
İzmir Milletvekili

Murat YILDIRIM
Çorum Milletvekili

Çetin SOYSAL
İstanbul Milletvekili

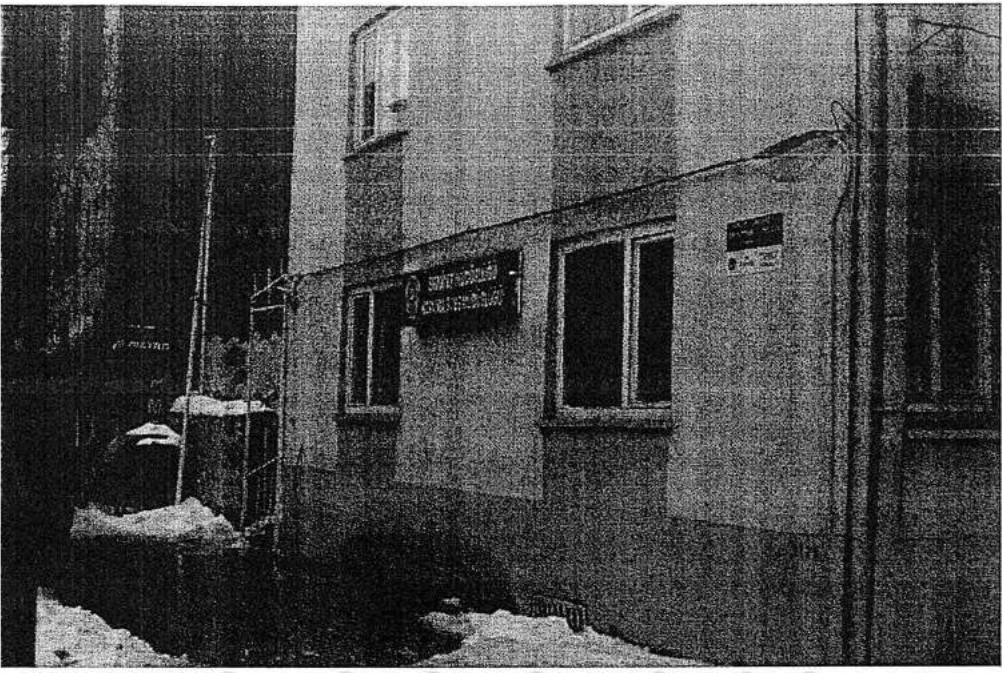
ESKİ ÖZEL HAREKAT ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ BINALARI

(Eski) KARS EĞİTİM ENSTİTÜSÜ *
İki ayrı bina var. Birisi Giriş + 2 Kat
Diğer bina Giriş + 3 Kat

* Burhan KAYGISIZ isimli şahsın basına yansıyan konuşmalarında "İŞKENCEHANE" olarak iddia ettiği yer. Şu an ilimiz Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi binası olarak hizmet vermektedir.

ESKİ İNÖNÜ KARAKOLU BİNASI - GİRİŞ KATI

(Üstü Lojman Olarak Kullanılıyormuş)

GİRİŞ + 1 KAT

**GİRİŞ KATI ÇARŞI KARAKOLU - 1.KATI POLİS EVİ
OLARAK KULLANILIYORMUŞ**

ESKİ ÇARŞI KARAKOLU BİNASI

GİRİŞ + 1 KAT

ESKİ GAZİ KARAKOLU – GİRİŞ KATI

(ÜSTÜ EMNİYET LOJMAN BİNASI)

ESKİ TOPLUM ZABITA MÜDÜRLÜĞÜ BİNASI
(GİRİŞ + 1 KAT)

ESKİ 1. BİRİNCİ ŞUBE (Siyasi Şube) EKİPLER AMİRLİĞİ BİNASI
GİRİŞ + 1 KAT AHŞAP BİNAYMIŞ
ŞU AN İÇİN YIKILAN BİNANIN YERİNDE JANDARMA LOJMANI VAR

KARS İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
1983 YILI ÖNCESİ HİZMET BİNALARI

Eski İl Emniyet Müdürlüğü Binası
Giriş Kat Asayiş Şube Müdürlüğü

1. Katı Emniyet Müdürü Makamı + Bazı Şube Müdürlükleri
(GİRİŞ + 1 KAT)

GİRİŞ + ASMA KAT + 1 KAT

Giriş Katı Pasaport, 3.Şube (Personel), Santral olarak kullanılıyormuş.

1. Katta Emniyet Müdürü, Müdür Yardımcıları ve 1.Şube Müdürü Makamları
bulunuyormuş.

(1980 Sonrası Emniyet Müdürlüğü Buraya Taşınmış)

yaptılar. Çünkü hala Kars'taki o Siyasi Şube biz gözaltına almadık diyorlar yani bizde değil diyorlar. Tahminen bunu da bu yolda bu yoldan kaybettiler. Eee yani o dönem çok korkunç bir dönemdi. Eee ben çok şeyler gördüm yani bu Cemil KIRBAY'ın ölüm olayı meydana geldiği için biraz daha çok hafızam da yattığı için eee bu bunu daha çok net hatırlıyorum. Eeeeeee ooo 12 Eylül den sonra eee Kars Siyasi Şube'deki bütün o işkenceyi eee organize eden bir komser vardı. Ve çok meshur bir komserdi. Kars'ta onun ismini soyadını bilmeyen yoktu. Hatta namı Erzurum'daki Kars Kapı Askeri cezaevine kadar bile gelmişti. Kemal'dı ama soyadını hatırlamıyorum. Eee benim sonradan duyularım cezaevinden **çıktıktan sonraki duyularım** Cemil KIRBAY'ın o **üçüncü kattan atılıp öldükten sonra ordaki polis timleri tarafından Kars'ın dışında bir yere gömülüp gece bir yere gömülüp eee tekrar polislerin Şubeye geri geldikleri**ydi ama bunların ne derece doğru yanlış bilmiyorum ama tahmin olarak yüzde seksen o Cemil KIRBAY polisler tarafından Kars'ın dış mahallelerine ya da Kars Kalesinin o bölgesine gömüldüğüydü. Yani o dönemdeki orda polisler eğer bunu vicdan eeee şeyleri varsa eeee polisler bu bunun nereye gömüldüğünü çok iyi biliyorlar. Eee yani en azından annesine çocuğunun mezarını ya da kemiklerini verebilirler. Bu konuda da eğer komisyon bu ölüm konusunda da bana bir soru sorarsa ee bildiklerimi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki kurulacak bir komisyona har zaman anlatırım. Aslında bu konuyu daha öncede anlatabilirdim. Fakat eeeee konu gündemde olmadığı için belki bir inandırıcılığı olmaz eee ne bileyim kimse inanmaz Türkiye de çünkü bu yapı vardı yani kimse kimseye eee anlattığı şeye inandırıcı gelmiyordu. Son dönemlerde bu konunun başbakanlık düzeyinde ele alınması ve Cemil KIRBAY'ın annesinin televizyonlara çıkıp bu konuşmaları yapması Başbakanın da Türkiye Cumhuriyeti başbakanlığında bu konuya eğilmesi bi komisyonun kurulacağı müjdesini vermesi beni bu konuyu anlatmak için daha çok teşvik etti. Ve bu nedenlerden dolayı konuyu anlatmak gereği duydum.

FEVZİ ÇELİK -2-

Bu konuda bildiğim konu bu. Eğer ilerde bana komisyon kurulursa Millet Meclisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu komisyon kurulursa bu komisyona da her an bildiklerimi gördüklerimi anlatma anlatmaya hazırım. **Cemil KIRBAY, 1.85 – 1.90 boylarında, alnı açık saçtı kısa, uzun boylu, zayıf, eeeee ağır başlı,** okumuş öğretmen tahminen çünkü öğretmen hoca dediklerine göre öğretmen yani öğretmen diyordular. Çünkü ben oralı olmadığım için o G bense I . Ağırbaşlı babacan bize sürekli eeee çocuk koğuşundaki arkadaşlarımıza olsun bana olsun sonra sürekli iyi ilişkiler kuran eeeee yakın ilişkiler kuran iyi bir arkadaştı. Yani onu bu yönleriyle tanıdım. Çok değerli bir insandı. **Tahminimle onu örgüt lideri olarak bildikleri için ee işkencede konuşturamadılar ve bu konuşmamasının sonucunu da kendi hayatıyla ödedi.** Yatarken eee oradaki eeee tanıdığım birkaç ünlü isim daha vardı. Şu anda tahminen hayattalar. Birincisi Dev-Yol'un Doğu Anadolu Bölge Sorumlusu C Y iki DHKP/C'nin Kars Bölge Sorumlusu M K o yani onlara o ee isimler takılarak gözaltına alınmışlar yani ben tabii onların olup olmadığını yani o sorumlu olup olmadıklarını bilmiyorum ama içerde ki konuşulan şeyler bu insanların sorumlu olduğuydu. Üçüncüsü Ç H S Halkın Kurtuluşunun o bölge sorumlusu bu insanlarda o dönemde eeeeeee Cemil KIRBAY'la birlikte benimle birlikte biz aynı cezaevini paylaştık. E yani bu insanlarda aslında sorulursa benim o dönemde Cemil KIRBAY'la birlikte o cezaevinde yattığımı hatırlayabilirler. Şimdi eee **Kars Siyasi Şube de olsun Kars gözetim evinde olsun gözaltına alınan** insanların eğer ilk gözaltına aldıklarında **gözaltı tutanağını çok ince bir altını eee altına geçmeyecek derecede kurşun bir kalemlen ismini yazıp teslim alıyordular.** Şayet alınan **şahıs gözaltında işkenceden ölmüşse o aldıkları kurşun kalemle yazdıkları yazıyı silgiyle bir silgiyle silip eğer yarın herhangi bir soruşturma anında böyle bi şahıs bize gelmedi böyle tutanakta tutulmamıştır diye baştan savıyodular.** Yani bunun bi sebebi de şuydu. Eee çünkü seni gözaltına alıyorlar işkence yapacaklar sana eğer sen işkencede dayanamayıp ölürsen ee ordaki insanlar sorumlu olacaklar bu sorumluluklarını üzerlerine almamak için **gözaltı tutanağına tutanaklarını kurşun kalemle çok altına geçmeyecek şekilde üstten ince isminizi soyadınızı yazıp teslim alındı diye yazıyordular.** Eğer içerde bir işkence anında bir sorgulama anında eğer bir kötü bi durum meydana gelirse şayet diyelim ki işkencede öldü ve bunun ee ama bu teslim alınmış buraya bunun altından çıkmak için o kurşun kalemlen aldıkları yazıyı tekrar silgi ile siliyorlar deftere bakıp işte biz böyle bir şahıs buraya gelmemiştir böyle bir şahıs gözaltına alınmamıştır bizde yok böyle bir şahıs bizde yok ve niye **tahminen Cemil KIRBAY'a da aynısını**

gördüm. Tahminen ya işkenceye gidiyordu ya da işkence odasından getiriliyordu. Eeeee **Bir gün sonra çok büyük bir gürültülü yani böyle bir bağrıışmalar oldu**, tabi biz anlayamadık içerde olduğum için dışarıda olan biteni anlayamadım salonda. Sonra orda bir bekçi var. Bekçiye çok özür dilerim. Lavaboya gideceğimi söyledim. Bekçi kapıyı açtı eee benimle birlikte lavaboya gittik ve o gidiş sırasında **bekçiye bir soru sordum**. Dedim ki abi dedim **dün burada bir kalabalık oldu neydi o dedim. Nedendi**. O da bana şunu söyledi. Burada **bir hoca vardı dedi cemil hoca onu burdan dedi üçüncü kattan aşağıya attılar. Sonuç sonuç gitti babasının kesesinden gitti dedi**. Sonra tekrar beni hücreme attılar ve iki gün sonra gözlerimi bağlayıp tekrar getirdikleri gözetim evine geri götürdüler. Gözetim evine geri götürdüler. Bir gün sonra bizi ordan alıp Erzurum'a götürdüler. Erzurum'a götürdüler. Erzurum'da 4 gün yattıktan sonra 9.Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesine çıkarıldım. Eeeee 2 saate yakın bir salonda bir bekleme oldu ve sonradan savcı beni çağırdı. Oğlum dedi seni neden getirmişler buraya, hiçbir bilgi sahibi değilim dedim. **Savcı bey yani beni 40 gündür 43 gündür gözaltına aldılar Siyasi Şubeye götürdüler Kars'taki gözetim evinde kaldım** en sonunda buraya getirdiler. **Savcının bana dediği şeydu. Elimizde her hangi bir belge yok senin neden tutuklandığın neden gözaltına alındığına dair bir belge de yok**. Ben şimdi sana yapacak hiçbir şeyim yok. Ve beni ordan tahliye etti. Tahliye ettikten sonra ben Iğdır'a gittim ve akıbetinde hemen askere gittim. Babam beni askere götürdü yani bu olaylardan uzak durmam için beni askere gönderdi. Askerliğimi Tuncel Tunceli'nin Hozat ilçesinde acemi birliğimi yaptım. Usta birliğimi Tunceli Nazımiye'de yaptım. Askerliğimi bitirdikten sonra tekrar Iğdır'a geldim. Iğdır'da kesinleşmiş bir cezam nedeni ile tekrar gözaltına alındım. Doğubeyazıt cezaevinde 6 ay 10 gün yattıktan sonra 7 EKİM 1984 tarihinde Doğubeyazıt cezaevinden tahliye oldum. Tahliyeden sonra dışarı çıkarak Avrupa'ya gelmenin yollarını aradım. Ve netice itibarı ile burada yaşayan bir bayanla bir evlilik yaptım **1985'in MAYIS ayında yurt dışına çıktım. 1985'ten beri**

kentine bağlı bir bölgede yaşıyorum. Cemil KIRBAYIR'ı son dönemlerde Başbakanın kayıp anneleri ile görüşmesinden sonra fotoğrafını gördüm ve hemen tanıdım çünkü cezaevi arkadaşım olduğu için bu konuyu anlatmak mecburiyetinde kaldım. Yani bir insanlık görevi olarak eeee bunu anlatmak gereği duydum. **İlk önce bir eeeee gazete kanalı ile bunu kamuoyuna duyurdum ve ikinci olarak ta sizinle röportaj yapıyorum**. Eeee Cemil KIRBAY'la ilgili bildiklerim bu gördü yani onun ordan atıldığını görmedim ama ordaki o karmaşadan kalabalıktan ve sonraki o bekçiye sorduğum sorudan aldığım cevap **Cemil KIRBAY'ın Siyasi Şubeden üçüncü kattan polisler tarafından yere atılarak öldürüldüğüdür**.

penceresi olan yerlerdi, bu sebeple hüccesinin önünden iki polisin kollarında götürdükleri şahsı görme iddiası çok afaki kalıyor,

- Görevli bekçinin kendisine Cemil KIRBAYIR'ı 3.kattan atıklar şeklinde beyanda bulunduğunu söylüyor, orada bulunan bir görevlinin bu şekilde beyanda bulunduğu iddiası hiç inandırıcı görünmüyor,
- O dönemde orada **Kemal** adında meşhur bir **komiser** vardı, daha sonra **Ordu Valisi olduğunu duydum**, şeklinde bahsettiği şahsın, Kemal YAZICIOĞLU olduğu değerlendirilmekte olup, kendisi Kars İl Emniyet Müdürlüğü'nde hiç görev yapmamış,
- DHA muhabiri ile yaptığı röportajda; **meşhur bir komiserdi. Kars'ta onun ismini soyadını bilmeyen yoktu. Kemal'di ama soyadını hatırlamıyorum**. Şeklinde beyanı var ancak, Ordu Valisi olduğunu falan söylemiyor** ,
- Olayın ardından Kars Kalesi'ne tekrar götürüldüğünde olayı anlattığını ve oraya gelen duyuların da aynı olduğunu söylüyor, iddia edilen böyle bir olayın hemen akabinde zindan gibi bir yerde tutulan şahıslara duyum gelmesi ne kadar inandırıcılıktan uzaksa orada bulunduğunu iddia ettiği 200 kişiden 31 yıl içerisinde hiç kimsenin bunu dile getirmemesi de aynı şekilde inandırıcılıktan uzaktır.

Konu ile ilgili olarak yapılan araştırma sonucunda; iddialarda geçen konuların birçoğunun kulaktan dolma olup, şahsın zihninde canlandırdığı bir kurgu olabileceği değerlendirilmektedir.

Örnek verilecek olursa:

Olayların geçtiği iddia edilen 12 Eylül 1980 döneminden 8 ay önce, şahsın "camdan atıldığını duydum" iddiasındaki olayı çağrıştıran bir olayın Kars ilinde yaşandığı, konu hakkında yapılan adli tahkikat sonucunda Erzurum Askeri Savcılığınca 1.Şube Müdürlüğünde görevli (3) personelin tutuklandıkları ve bir ay kadar sonra serbest kaldıkları şeklinde bir bilgiye ulaşılmıştır.

Ayrıca, şahıs bizzat şahit olduğu olaylar yerine sürekli olarak başkalarının ağzından, kendi ifadesi ile "duyuları" üzerinden konuşmakta ve kendi şahsi düşüncelerini gerçekleştiren bir olaymış gibi ifade etmektedir.

Şahsın açık kimlik bilgisine ulaşılarak daha sağlıklı bir çalışma yapılabileceği, iddialarında Cemil KIRBAYIR ile tanışma süreci olarak belirttiği Cezaevi günlerinin teyit edilmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

ARZ EDERİM. 23.02.2011

* Video görüntüleri mevcut.

** Söz konusu röportaj metin haline getirildi. EK'te sunulmuştur

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,fi).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Başvurucu, Mikail Kırbayır'ın kardeşi Cemil Kırbayır'ın 13 Eylül 1980 günü, gece saat 03.00 sularında güvenlik güçleri tarafından başvuru Mikail Kırbayır'ın evinden gözaltına alınarak Kars'ın Göle ilçesindeki 247. Piyade Alay Komutanlığı'na götürülmüştür.</p>
	<p>Burada 1 hafta bekletildikten sonra beraberindeki 17 gençle birlikte Erzurum, Ağrı, Kars Artvin illeri 9. Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığı'na bağlı askeri alanda gözaltında bekletilmiştir.</p>
	<p>Cemil Kırbayır, bu merkezde gözetim altında iken ailesi defalarca görüşüne gitmiş, en son başvuru Mikail Kırbayır 7 Ekim 1980 günü yüz yüze görüşme olanağı olmadığı için gözetim evindeki nöbetçi askerler aracılığı ile kendisine giysi ve para göndermiştir.</p>
	<p>Cemil Kırbayır ise, gönderilen emanetlerini aldığını, kendisinin iyi olduğunu abisi Mikail Kırbayır'a pusula ile bildirmiştir.</p>
	<p>7 Ekim'i 8 Ekim'e bağlayan gece yarısı Cemil Kırbayır'ın babası İsmail Kırbayır'ın evine asker ve polisler tarafından bir operasyon düzenlenmiş, ev aranmış ve Cemil'in firar ettiği söylenmiştir.</p>
	<p>Bu durum üzerine başvuru Mikail Kırbayır, devlet memuru olduğundan 10 gün izin alarak kardeşini aramaya başlamıştır.</p>
	<p>Mikail Kırbayır 247. Piyade Alay Komutanlığıyla görüşmüş, ancak oradaki yetkililer Cemil Kırbayır'ın orada olmadığını söylemişlerdir. Ertesi gün, Baba İsmail ve Ağabey Mikail Kırbayır, Cemil Kırbayır'ı sormak üzere 1. Şubeye gitmişler, oradaki yetkililer de "Cemil Kırbayır'ın sorgulama sırasında "firar" ettiğini kendilerine söylemişlerdir.</p>
	<p>Aile, o tarihlerde sorgulama yeri olan Kars Eğitim Enstitüsü binasının etrafında bulunan bütün evlerin kapılarını çalarak oğulları hakkında bir bilgi ve görgülerinin olup olmadığını sormuşlar ve hiçbir yanıt alamamışlardır. Ayrıca, çevre illerdeki tüm hastaneler defalarca araştırılmış, ancak Cemil Kırbayır'dan hiçbir haber alınamamıştır.</p>
	<p>Aile olay nedeniyle perişan olmuş ve o tarihlerde askeri darbenin yarattığı koşullar nedeniyle hem tarifi imkansız bir acı, hem de korku yaşamaya başlamışlardır. Cemil Kırbayır'ın kayıp oluşuyla birlikte, onun akıbetini araştırabilecek tek kişi olan başvuru Mikail Kırbayır'a yönelik tehdit ve idari baskılarda başlamıştır.</p>
	<p>Başvuru Mikail Kırbayır, Kars Göle'den Konya'nın Karaman ilçesine zorunlu ikametgâha tabi tutulmak koşulluyla gönderilmiş ve böylece olay yerinden uzaklaştırılmıştır.</p>

BERFO ANA'NIN SON İSTEĞİNİ NEDEN YERİNE GETİREMEDİ

od Zafer Üskül sonunda konuştu

Berfo Ana'nın son isteğini neden yerine getiremedi

30.03.2013 16:52

Karakter boyutu :

TBMM İnsan Hakları Komisyonu eski Başkanı AKP Zafer Üskül,"Berfo Ananın oğlu Cemil'in cesedini bulmak zor ama Milli Savunma Bakanlığı, Sıkı Yönetim Komutanlığında o dönem görevli personelin listesini bize verseydi sorumlular ortaya çıkarılabilirdi. Berfo Ana da gözü açık gitmezdi" dedi.

Geçtiğimiz şubat ayında vefat eden ve memleketi Ardahan'da toprağa verilen Berfo Ana, 2011 yılında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumartesi anneleriyle yaptığı toplantıda, 13 Eylül 1980 yılında gözaltına alınan ve kendisinden bir daha haber alınamayan oğlu Cemil Kırbayır'ın bulunması talebi üzerine TBMM İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde kayıpları araştırma alt komisyonu kuruldu. Ardından da komisyon çalışmalarına başladı. Kırbayır'ın, 13 Eylül 1980'de evinden alınıp 247. Piyade Alayına, orada bir hafta tutulduktan sonra da Kars Askeri Gözetimevine gönderildiğini belirledi. Sorgu evi olarak kullanılan Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde sorgulandıktan sonra da, 8 Ekim 1980 tarihi itibarıyla de kaybolduğunu tespit etti. Bunun üzerine komisyon, Sıkı Yönetim Komutanlığı'na bağlı olarak çalışan asker, polis ve MİT görevlilerinin isim listelerini ilgili kurumlardan talep etti. Emniyet ve MİT'ten liste gelirken, Milli Savunma Bakanlığı ısrarlı talebine rağmen Sıkıyönetim Komutanı ve irtibat subaylarının kimler olduğuna ilişkin bilgiyi komisyona vermedi.

İşkence de öldüğü belirlendi

Alt komisyonun da başkanlığını üstlenen TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül, 10 Mayıs'ta o dönemde Sıkıyönetim Komutanlığı'nın koordinasyonunda çalıştığı

belirtilen tamamı şu an emekli olan MİT ve Emniyet görevlilerini Ankara'ya çağırıldı. Alt komisyon üyeleri, komisyon uzmanlarıyla birlikte emekli MİT ve Emniyet mensuplarını dinledi. Toplantıda emniyet görevlileri, Kırbayır'a işkence yapıldığını doğrulayıp, MİT görevlilerini suçlarken, MİT'çiler ise "Polis delil toplama yerine, başka suçları da ona itiraf ettirme peşindeydi" diyerek olaydan polisi sorumlu tuttu. MİT ve Emniyet yetkililerin "karşılıklı suçlamalarla" sorumluluklarını inkar etmesi ve Milli Savunma Bakanlığı'nın komisyonun yazılı ve sözlü taleplerine karşın dönemin askeri personeline ilişkin isim listesini bildirmemesi, komisyonun Kırbayır'ın gözaltında öldüğü yönündeki kanaatini pekiştirdi. Komisyon 2011 yılında hazırladığı 350 sayfalık raporda da Kırbayır'ın işkence ile öldürüldüğü sonucuna ulaştı.

Üskül'den oğlunu bulmasını istedi

İncelemeler sonunda komisyon üyeleri ve komisyonun başındaki AKP Milletvekili Profesör Mehmet Zafer Üskül, Berfo Ana'yı evinde ziyaret edip kendisiyle görüştü. Edindikleri bilgileri Berfo Ana'ya iletti. Hazırlanan rapor, Berfo Ana'ya, Prof. Dr. Mehmet Zafer Üskül tarafından teslim edildi. Berfo Ana ise kendisini ziyaret eden Prof. Üskül ve heyetten, "*Oğlumun kemiklerini ve suçluları bulun. Oğlumun kemikleri bulunmadan ölürsem gözüm açık gider*" isteğinde bulundu.

Son isteğini yerine getiremedik, üzgünüm

Ancak komisyon, Berfo Ana'nın bu isteğini yerine getiremedi. Tüm çabalarına karşın dönemin yetkili askeri görevlilerinin isim listesine ulaşamadıklarını belirten Profesör Üskül, "Berfo Kırbayır'ın son isteğini yerine getiremedik. Bunun için üzgünüm. Berfo Ananın oğlu Cemil'in cesedini bulmak zor ama Milli Savunma Bakanlığı, Sıkı Yönetim Komutanlığında o dönem görevli personelin listesini bize verip sorumlular ortaya çıkarılabilseydi Berfo Ana, gözü açık gitmezdi. Bu da Berfo Anayı rahatlatabilirdi. Biz komisyon olarak yapabildiğimiz kadar yaptık. İzin verilmediği için Sıkı Yönetim İstihbarat subaylarını tespit edip dinleyemedik. Bu eksik kaldı. İzin verilseydi, sorumlular ortaya çıkacaktı. Savcılığın da işi kolaylaşacaktı. Yaptığımız dinlemelerde de sağlıklı ve net verilere ulaşamadık. Herkes inkar etti. O nedenle biz yaptığımız tespitleri savcılığa intikal ettirdik. Artık komisyonun yapabileceği birşey yok. Dosya kapanmadı. Soruşturmayı savcılık sürdürmeye devam ediyor. Berfo Ana, ölüm döşeğindeyken Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianamenin hazırlanmasını bekliyordu" diye konuştu.

'İnşallah evin yıkılır!'

Berfo Ana'nın, 12 Eylül 1980 darbesine ilişkin 7. Cumhurbaşkanı ve dönemin Genelkurmay Başkanı emekli Orgeneral Kenan Evren ile dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Tahsin Şahinkaya'nın yargılandığı, Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya gelmesi, duruşma salonunda bulunanlar tarafından uzun süre alkışlanmıştı. Davaya müdahil olan Berfo Ana, duruşmada Kenan Evren'e tepki göstererek, "Kenan Evren

utanmadın mı? Sen benim çocuğumu niye böyle yaptın? Sana da inşallah büyük ceza verirler, inşallah evin yıkılır, yuvan dağılır, ocağın dağılır. Utanmaz. Sen benim ocağımı söndürdün, yuvamı dağıttın. Çocuğumu aldın niye getirmedi namussuz herif' diye konuşmuştu.

Odatv.com

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

14:37 | Yazar Bolsevik

Fevzi Çelik'e tehdit: Sonun Kırbayır gibi olur

Fevzi Çelik'e tehdit: Sonun Kırbayır gibi olur

Cumartesi Anneleri'nden 103 yaşındaki Berfo ananın oğlu Cemil Kırbayır'ın kaybedilmesine ilişkin tanıklığını anlatan Çelik, ölüm tehdidi aldığını söyledi. Çelik, TBMM'de kurulan gözaltında kayıplarla ilgili komisyona bilgi verecek.

İSTANBUL- 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bir gün sonra gözaltına alınan ve kendisinden bir daha haber alınamayan Cemil Kırbayır'ın kaybedilmesine tanıklık eden Fevzi Çelik, ölüm tehdidi aldığını söyledi. Çelik, bildiklerini komisyona anlatacağını açıklamıştı.

Cemil Kırbayır ile Kars Siyasi Şube Müdürlüğü'nde birlikte tutulduklarını söyleyen Çelik, Taraf Gazetesine yaptığı açıklamada şunları söylemişti: "Orada nezarethanede kalırken Cemil Hoca'yı iki polisin kolları arasında gördüm. Çok dayak yemişti, kendinde değildi. Daha sonraki gün emniyette bir hareketlilik oldu. Polislere ne olduğunu sorduğumda bana 'ünlü komünist Cemil Kırbayır'ı 3. kattan aşağıya attılar' dedi. Berfo anayı televizyonda ağlarken görünce artık susmamak gerek diye düşündüm."

24 ŞUBAT'TA MECLİS'E DAVET EDİLDİ

Çelik, bildiklerini Gözaltında Kaybedilenleri Araştırma Alt Komisyonuna aktarabileceğini söylemişti. Komisyon yetkilileri ise Çelik'i arayarak 24 Şubat'ta Meclise gelerek bildiklerini komisyona aktarmasını talep etti.

ÖLÜM TEHDİDİ

Çelik, yaptığı açıklamaların ardından ölüm tehdidi almaya başladığını söyledi. Kimliği belirsiz kişilerin kendisini aradığını belirten Fevzi Çelik, "Konuşursan sonun Cemil Kırbayır gibi olur" denildiğini aktardı. Dün öğle saatlerinde gizli bir numaradan arandığını belirten Çelik, kendisine küfür edildiğini, komisyona konuşmaması ve daha sonradan Ordu Valisi olan Kemal isimli komiserle ilgili ifade vermemesi yönünde tehditler savrulduğunu söyledi.

Cemil Kırbayır'ın işkencecisinin daha sonra da işkence yapmaya devam ettiğini belirten Ocak, AİHM kararlarında Hasan Ocak, Süleyman Yeter, Asiye Zeybek olayında O'nun adının geçtiğini ancak devletin bunu bilmesine rağmen kendisi hakkında ciddi bir soruşturma yürütmediğini söyledi. Hüseyin Ocak, "Adaletin yeniden test edilmesini istiyoruz. Faillerin, işkencecilerin ortaya çıkarılmasını istiyoruz. Ama her şeyden önce bu sistemin yeniden sorgulanarak geçmişle hesaplaşılması gerekiyor" dedi.

BİRDAL: İSTENİRSE KAYIPLAR BULUNUR

BDP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal, yıllardır bu konuda mücadele ettiklerini, 4 yıldır parlamentoda mücadele ettiklerini ancak bunun karşılığını alamadıklarını belirtti.

1 Mart'ta seçimle yasakların başlayacağını, birçok bakanın istifa edeceğini hatırlatan Birdal, "İstenirse her şey mümkün. İstenirse bütün kayıpların bilgilerine ulaşılır" dedi.

Son 10 gelen arama sonucu:

- [bayram kartal berfo ana \(1\)](#)

Benzer Yazılar:

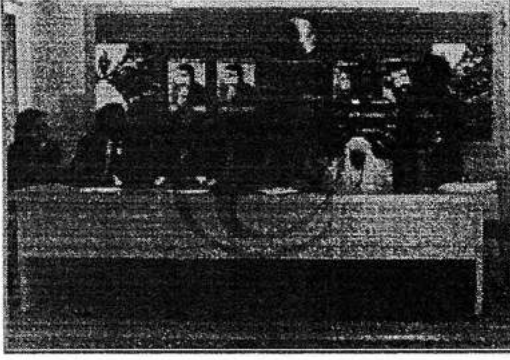
1. [Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık](#)
2. [Bir ana evladını kaç yıl bekler?](#)
3. [Cemil Kırbayır anılacak](#)
4. [103 yaşında oğlunu araması 'devletin ayıbı'](#)
5. [Evrensel Bakis:ABD Genelkurmay Başkanı Türkiye'de;](#)
6. [Genelkurmay belgelerinde 12 Eylül utancı](#)
7. [Devletin vicdani 'Red' etmedi](#)
8. [Cumartesi Anneleri: Erdoğan'ın yeri cuntaacıların yanı](#)
9. ['Uzağa gitme biz 15 yıldır buradayız'](#)
10. [GENELKURMAY BAŞKANI HAKKINDA SUÇ DUYURUSU](#)

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

19:18 | Yazar Bolsevik

Genelkurmay: Kırbayır firar etmedi

Genelkurmay: Kırbayır firar etmedi

Genelkurmay Başkanlığı, Cemil Kırbayır'ın akıbetine ilişkin dosyaları 31 yıl sonra ailesini ilettiler. Yıllar önce ailesine "firar etti" denilen Cemil Kırbayır'ın firar

etmediği, yargılandığı dosyalardan beraat ettiği ortaya çıktı. Berfo anne, yine gözyaşları içinde oğlunun nerede olduğunu sordu.

İSTANBUL- 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından gözaltına alınan ve kendisinden bir daha haber alınmayan Cemil Kırbayır'la ilgili belgeler, Genelkurmay Başkanlığı tarafından ailesine 30 yıl sonra gönderildi. Ailenin, Bilgi Edinme Yasası'ndan yararlanarak başvuru yapması üzerine gönderilen belgeler, bugün İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlenen basın toplantısında açıklandı.

Basın toplantısına Cemil Kırbayır'ın ailesi, insan hakları savunucuları ve avukatları katıldı. Genelkurmay'dan gelen dosyalarla, Cemil Kırbayır'ın firar etmediği belgelenmiş oldu.

'FİRARI DEĞİL YARGILANIYOR'

Ailenin avukatı Eren Keskin, insan hakları savunucuları olarak devletin gözaltında kayıpları tanınmasından ötürü mutlu olduklarını belirtti. Keskin, bu mutluluğun, 20 yılı aşkın süredir mücadele etmenin sonucunda geldiğini söyledi. Cemil Kırbayır'ın 13 Eylül 1980 tarihinde gözaltına alındığını hatırlatan Keskin, ağabeyi Mikail Kırbayır'ın kardeşinden not aldığını, ancak bir müddet sonra karakola gittiğinde kardeşinin firar ettiğine dair bilgi verildiğini belirtti.

Av. Keskin, bilgi edinmek için Genelkurmay Başkanlığı'na başvurduklarını ve bunun sonucunda 4 gün önce kendilerine bir dosya iletildiğini söyleyerek, belgelere göre Cemil Kırbayır hakkında dava açıldığını, yargılandığını ve bütün suçlamalardan beraat ettiğini aktardı. Keskin, firarla ilgili açılmış herhangi bir dosya olmadığına dikkat çekti, dava tutanaklarında "firari sanık" ifadesinin yer almadığını söyledi.

Bağımsız olduğu savunulan yargının aileye verdiği bilgilerin yalan olduğunu öğrendiklerini kaydeden Keskin, Atılım Gazetesi Genel Yayın Koordinatörü Sedat Şenoğlu'nun cezaevinde Tuncay Kurtbaş'la yaptığı röportajın çok önemli bir belge olduğunu belirtti.

Keskin, bu röportajda daha önce çok duydukları bir isim ile karşılaştıklarını, bu ismin birçok kişinin işkencecisi olan, hatta Limter-İş Sendikası Eğitim Uzmanı Süleyman Yeter'in katili Kamil Kartal olduğunu hatırlattı.

21:02 | Yazar Bolsevik

Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık

Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık

Cumartesi Anneleri'nden Berfo Ana'nın oğlu Cemil Kırbayır'ın ölümüne ilişkin yeni bir tanıklık ortaya çıktı. Tanık Tuncay Kurtbaş'a göre, Kırbayır,

gözetiminde yoğun işkence gördü. Bir gece işkenceden getirildiğinde kusması üzerine hastaneye kaldırıldı. Ve bir daha gören olmadı. Kırbayır'ın kaybedilmesinin başsorumlusu ise adını Bayram Kemal Kartal olarak değiştiren Kemal Kartal.

İSTANBUL- Başbakan Erdoğan'ın Cumartesi Anneleri ile görüşmesinin yankıları sürerken, gözetiminde kaybedilen iki kişiye ait yeni tanıklıklar ortaya çıktı. Bunlardan birisi Cemil Kırbayır. Kırbayır ailesi her Cumartesi Galatasaray'da Cemil'in nerede olduğunu ve faillerini soruyor. 103 yaşındaki annesi Berfo ana, oğlu gelecek diye evden dışarı çıkmıyor. Başbakan ile görüşmeye de katılan Berfo ana, toplantı boyunca ağlamıştı. Şu anda cezaevinde olan bir tanık, Cemil Kırbayır'ın gözetiminde yoğun işkence gördüğünü belirtti, bir gece işkenceden döndüğünde çok fazla kusunca hastahaneye götürüldüğünü ve bir daha gören olmadığını anlattı. Tanık Tuncay Kurtbaş, Kırbayır'ın işkencecisinin ismini de verdi, aynı kişinin, sendikacı Süleyman Yeter ve Turan Sağlam'ın ölümünden de sorumlu olduğunu kaydetti.

AİLESİNE 'KAÇTI' DENİLDİ

Cemil Kırbayır, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından, 13 Eylül 1980 tarihinde Ardahan'ın Göle ilçesinde gözetim altına alındı. Göle'de bir süre tutulduktan sonra 17 arkadaşı ile birlikte Kars'a götürüldü.

Ağabeyi Mikail Kırbayır, 7 Ekim'de kardeşine elbise ve harçlık götürüp, ondan gönderilen notu alırken, iki gün sonra, 9 Ekim'de yeniden Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsüne gittiğinde Cemil Kırbayır'ın kaçtığı söylendi. Ancak, Mikail Kırbayır, mahkum zimmet defterine baktığında 4 kişinin 8 Ekim'de sorguya gittiğini anladı. Defterde, 3 kişinin getirilip imza karşılığı teslim edildiği belirtiliyor, kardeşinin isminin karşısında ise kırmızı kalemle "getirilmedi" ibaresi yer alıyordu.

Bundan 5 gün sonra ise Cemil Kırbayır'ın ailesine gelen 14 Ekim 1980 tarihli gizli ibareli bir yazıda, Mikail Kırbayır'ın Göle dışına sürgün edildiği belirtiliyordu.

Öte yandan, Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde olağanüstü güvenlik önlemleri olduğu ve tutukluların kaçmasının imkansız olduğu belirtiliyor.

YENİ BİR TANIK

Cemil Kırbayır'dan 30 yıldır haber alınmazken, Kırbayır'ın kaybedilmesine ilişkin yeni bir tanık ortaya çıktı. Edirne F Tipi Cezaevi'nde bulunan Tuncay Kurtbaş, Kırbayır'ın gözaltında işkence gördüğünü, bir gece hastaneye götürülmesinin ardından kendisinden bir daha haber alınmadığını anlattı. Kurtbaş'a göre, Cemil Kırbayır'ın öldürülmesinde sorumlu olan K.K., sendikacı Süleyman Yeter ve yine gözaltında kaybedilen Turan Sağlam'ın da işkencecisi.

Tuncay Kurtbaş'ın 1979'da öğretmenlik yaptığı Urfa-Severek'de başlayan gözaltı ve hapisane serüveni, Eylül sonrasına sarkacak biçimde 1980'de yine kısa süreli bir etabı koşmuş. 12 Eylül döneminde 5 yıllık yeni bir tutukluluk halini aldıktan sonra Mayıs 1993'ten günümüze süren kesintisiz tutukluluğa dönüşmüş. Halkın Devrimci Öncüleri (HDÖ) davasından müebbet hapse hükmedilen Tuncay Kurtbaş, 10 yıldır Edirne F Tipi Cezaevinde tutuluyor.

TKİH Kars İl Sekreteri olan Turan Sağlam ise Erzurum'da gözaltındayken 28 Aralık 1980 tarihinde öldürüldü.

Tanık Kurtbaş ile görüşen tutuklu gazeteci Sedat Şenoğlu'nun (Atılım Gazetesi Genel Yayın Koordinatörü) yaptığı röportajı yayınlıyoruz.

'TURAN SAĞLAM'IN İŞKENCECİSİNİ TEŞHİS ETTİM'

Kars'ta yaşadığım dönemde Turan Sağlam ve Cemil Kırbayır'la tanışmış mıydın?

Turan Sağlam ve Cemil Kırbayır arkadaşlarla hem dışarıdan tanışırım, hem de 12 Eylül döneminde Erzurum'da Kars Kapı'da bulunan askeri hapisanede birlikte yattık. 3. koğuşta 7 ay beraber geçen zamanımız iyi ilişkilerle anılan bir dönem oldu. Her ikisi de devrimci duruşlarıyla insanlarda güven oluşturan arkadaşlardı.

Turan Sağlam'a dair gözlemlerini ve anılarını paylaşır mısın?

Turan, dışarıdan tanıdığım bir dost devrimci arkadaştır. Ben tutuklanıp gittiğimde hapisanedeydi. Polisteki boyun eğmez tutumu ve gözaltına alındığında aleyhine herhangi bir kanıt elde edilemeyişi nedeniyle ancak 7 ay tutabildiler içeride. Hapishane yaşamında örnek bir insandı. Bu, Erzurum'da o dönem yatan herkes tarafından bilinir. Koşullarımız pek iyi sayılmazdı. Gerek yapılan işkenceler, gerekse de bu durumun içeride de örnekleri bulunduğu için, Turan bu konularda hapisaneye yeni gelenler için başvurulacak bir kaynak gibi durmuştur. İnsanları uyarak idarenin elde etmek istediği haberlerin önünü, gücü oranında ortadan kaldırabilmek durumunda olmuştur.

Faşist 12 Eylül darbesini içeride karşıladık. Turan bu yeni koşullarda gündeme sokulan her tür uygulamaya karşı tavır alan devrimcilerdendi. Bir süre sonra tahliye oldu.

Yeniden gözaltına alınışını duymuş muydun o dönem?

Evet. Tahliyesinin üzerinden fazla bir zaman geçmeden Sarıkamış'ta tekrar gözaltına alınmış. Tutuklanıp gelenlerden öğrendiğimiz kadarıyla gördüğü ağır işkenceler karşısında devrimci tutumunu koruduğu için katledilmiştir. Avukatlarının ve ailesinin bir çok başvuruda bulduklarını ama bir sonuç alamadıklarını biliyorum.

Turan'ın işkenceyle katledilişinde baş sorumlularından birisi, bizlerin de tanıdığı (aynı zamanda Süleyman Yeter'in katledilmesinde sorumluluk taşıyan şahıstır) ve o zaman

grup arkadaşın ismini okudular, Cemil de onların içindeydi. Birkaç gün sonra o arkadaşlardan bazıları geri geldi, Cemil gelmedi. Gelen arkadaşlar ‘Cemil’e çok ağır işkence yapıyorlar’ dediler. Sık sık sorgulamaya gidip gelenler olduğu için bazı haberler geliyordu. En çok gelen bir grup polis, ‘Cemil’in pencereden atlayıp kaçtığını söylediler’ dedi. Eğitim Enstitüsü olmuştü işkencehane. Eğitim Enstitüsünün bütün pencerelerini demir parmaklıklarla çevirmişlerdi, öylesi bir yerden kaçmak mümkün değildi. Çünkü daha ilk seanslarda, öyle ilkel bir falaka çekiyorlardı, değil kaçmak ayakta durmak mümkün değildi.”

Kaya, Cemil Kırbayır’la ilgili araştırma yapılırken, mutlaka Mehmet Hayta ismi üzerinde durulmasını istiyor: “Turan Sağlam’ın da, Cemil Kırbayır’ın da birinci derecede sorumluları Mehmet Haytan ve emrindeki ekiptir. Cemil Kırbayır’ın durumu araştırılıyor ama sorumlu olan Mehmet Haytan ve ekibi teşhir edilip üzerinde durulmuyor. Turan Sağlam ve Cemil Kırbayır için mutlaka ve mutlaka Mehmet Haytan’ın yakasına yapışılmalı ve kamuoyunun gündemine taşınmalı. Mehmet Haytan’ın sorgu polis şefi olduğu dönem sadece Turan Sağlam’ı işkencede katledip Cemil Kırbayır’ı kaybetmekle kalmadı, Mahmut isimli -soyadını tam olarak şu anda anımsamıyorum, Karadaş kod ismi ile tanınan, bir arkadaşı daha işkencede katletti. Mutlaka devrimci basın ve kamuoyu bu işkence ve kayıp olayı üzerinde titizlikle durmalıdır. (Kaya’nın bahsettiği kişi, 3 Ocak 1981’de gözaltına alınıp 10 gün sonra işkencede katledilen, Devrimci Yol üyesi Mahmut Kaya’dır.)

“Gece bekçisi Kırbayır’ın yerini biliyor”

1992’de serbest bırakılan Kaya, Sağlam ve Kırbayır’la ilgili araştırmalar yapar. Bir tanığa da ulaşır ama devamı gelmez. Bir gece bekçisi, “Can güvenliğim sağlanırsa Cemil’in nerede gömülü olduğunu biliyorum” diye ortalıklarda dolaşıyordu. Ancak bir sonuca ulaşamadı.

İşkenceciler ve darbeciler hakkında suç duyurusu

Ahmet Kaya, Kars’ta yaşanan işkencelerle ilgili bir ayrıntıya dikkat çekiyor. Her siyasi yapı için ayrı ayrı tim bulunmadığını, bütün sorgulamalara Mehmet Hayta ve ekibinin katıldığını (Kemal Kartal da bu ekiptedir) belirtiyor. Kendisinin de bizzat Hayta tarafından işkenceli sorguya tabi tutulduğunu anlatan Kaya, Turan Sağlam, Cemil Kırbayır ve Mahmut isimli (Mahmut Kaya) devrimcilerin bu işkence ekibi tarafından katledildiğini belirtiyor. Ahmet Kaya, “12 Eylül darbeci ve işkencecileri sorgulanıp, yargılanıp ve hesap vereceklerce, öncelikle en ağır işkenceler altında direnerek yaşamlarını yitiren devrimciler ve temsilcileri davacı olmalı. Devrimciler, sosyalistler farklı ideolojik, politik yapılanmalara sahip olsalar da, sahiplenmede, savunmada, sahip çıkmada bizim ortak değerlerimizdir. Hele uzun bir dönem aynı saflarda mücadele etmiş, acı, tatlı bir çok zorluğa paylaşmışsanız, sorumluluğu daha da büyüktür” diyerek, hesap sorma çağrısı yapıyor. Kendisi de, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına, 12 Eylül darbecileri ve işkencecileri hakkında suç duyurusunda bulundu.

(ETHA)

Son 10 gelen arama sonucu:

- [bayram kartal](#) (1)

Benzer Yazılar:

1. [Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık](#)
2. [“ve ölüm daha büyük ve daha kırmızı olur gülden / ve sığmaz her mezara”](#)

ARDAHAN AĞIRCEZA MAHKEMESİ'NE

KONU: Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 03.10.2002 tarih 1986/1279 hazırlık 2002/911 nolu Takipsizlik Kararının kaldırılması

TAKİPSİZLİK KARARININ
KALDIRILMASINI

TALEP EDEN:Av.Yaşar KAYA Atalay Car. No:2 Göle ARDAHAN

TEBLİG TARİHİ:10.01.2014

AÇIKLAMALAR: 1-Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 1986/1279 hazırlık no ve 2002/911 karar nolu takipsizlik kararını kaldırılmasını talep etmekteyiz.

2-TBMM Araştırma komisyonunun yaptığı araştırma sonucu Cemil KIRBAYIR'ın 1980 yılında Kars Emniyet Müdürlüğünde iken işgence sonucu öldürüldüğüne karar vererek Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur.

3-Kars Cumhuriyet Başsavcılığı 2011/899 soruşturma no ile işgence ile adam öldürme kapsamında failler hakkında soruşturma başlatmıştır.

4-Kars Cumhuriyet Başsavcılığı iddia name hazırlama aşamasında iken Adalet Bakanlığının 128/1 nolu genelgesi doğrultusunda arşiv ayırma ve imha işlemi sırasında söz konusu takipsizlik kararı ortaya çıkmıştır.

5-Söz konusu takipsizlik kararı 03.10.2002 tarihinde verilmiştir. Olayın müştekisi olmadığından tebligata yer olmadığına dair karar verilmiştir.

6-Söz konusu takipsizlik kararı 10.01.2014 tarihinde tarafımıza teblig edilmiştir

SONUÇ VE İSTEM: İtiraz konusu olan takipsizlik kararının işgence suçu ve insanlığa karşı işlenen suçlar kapsamında olduğundan; Kars Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/899 soruşturma kapsamında dava açabilmesi için 03.10.2002 tarih 1986/1279 hazırlık ve 2002/911 karar nolu takipsizlik kararının kaldırılmasını arz ve talep ederiz 13.01.2014

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Aslının aynısıdır
Av. Yaşar KAYA

Cemil KIRBAYIR
AİLESİ VEKİLİ
Av. Yaşar KAYA

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ**

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesine göre hazırlanmıştır.

Başvuru formunun, İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesine uygun olarak düzenlenmesi ve aynı maddede belirtilen belgelerin ya da onaylı örneklerinin başvuru formuna eklenmesi gerekmektedir. Başvuru formu, okunaklı ve başvurunun esasına yönelik özlü bilgileri içerir şekilde resmî dilde hazırlanmalıdır.

I. GENEL BİLGİLER VE DİZİ PUSULASI

A. Başvurucu Sayısı

: 1

B. Başvuru Tarihi :

C. Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önünde devam eden başka bir başvurusu varsa numarası:

Hayır

D. Başvuru Dizi Pusulası

- Başvuruda ileri sürülen iddiaların temellendirilmesi için gerekli görülen belgelerin tarih sırasına göre numaralandırılarak her bir belgenin ana başlıklar hâlinde aşağıdaki kısma yazılması gerekmektedir (İçtüzük 60/3).
- Bireysel başvuru dosyaları kararın verildiği yılı takip eden yıldan başlamak üzere bir (1) yıl sonra imha edilir. Bu nedenle başvuru evrakının onaylı suretlerden oluşturulmasına dikkat edilmesi önerilir.
- Belgelerin eksiksiz ve okunaklı olması gerekmektedir.
- Göndereceğiniz belgelerle ilgili aşağıdaki kurallara KESİNLİKLE UYULMALIDIR:
  - * Belgeleri tarih sırasına göre çok kısa ve özlü bir şekilde tanımlayarak düzenleyiniz.
  - * Sayfaları sırasına göre numaralandırınız,
  - * Belgeleri birbirine tutturmak için zımba, ataş, yapıştırıcı bant kullanmayınız.

1-) Vekaletname

2-) Yetki Belgesi

3-) Kars Cumhuriyet Savcılığının, 1986/1279 Hazırlık, 2002/911 Karar Sayılı Takipsizlik Kararı.

4-) Kars Cumhuriyet Başsavcılığının Arşiv Ayıklama ve İmha Sırasında Düzenlediği ,11.10.2013 Tarihli Tutanak

5-) Başvurucunun, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, 2011/899 Soruşturma Numaralı Dosyada Verdiği İfade Örneği

6-) Haber Örnekleri

7-) Meclis İnsan Hakları Komisyonunun Raporu

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,İ).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Başvurucu, Mikail Kırbayır'ın kardeşi Cemil Kırbayır'ın 13 Eylül 1980 günü, gece saat 03.00 sularında güvenlik güçleri tarafından başvuru Mikail Kırbayır'ın evinden gözaltına alınarak Kars'ın Göle ilçesindeki 247. Piyade Alay Komutanlığı'na götürülmüştür.</p>
	<p>Burada 1 hafta bekletildikten sonra beraberindeki 17 gençle birlikte Erzurum, Ağrı, Kars Artvin illeri 9. Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığı'na bağlı askeri alanda gözaltında bekletilmiştir.</p>
	<p>Cemil Kırbayır, bu merkezde gözetim altında iken ailesi defalarca görüşüne gitmiş, en son başvuru Mikail Kırbayır 7 Ekim 1980 günü yüz yüze görüşme olanağı olmadığı için gözetim evindeki nöbetçi askerler aracılığı ile kendisine giysi ve para göndermiştir.</p>
	<p>Cemil Kırbayır ise, gönderilen emanetlerini aldığını, kendisinin iyi olduğunu abisi Mikail Kırbayır'a pusula ile bildirmiştir.</p>
	<p>7 Ekim'i 8 Ekim'e bağlayan gece yarısı Cemil Kırbayır'ın babası İsmail Kırbayır'ın evine asker ve polisler tarafından bir operasyon düzenlenmiş, ev aranmış ve Cemil'in firar ettiği söylenmiştir.</p>
	<p>Bu durum üzerine başvuru Mikail Kırbayır, devlet memuru olduğundan 10 gün izin alarak kardeşini aramaya başlamıştır.</p>
	<p>Mikail Kırbayır 247. Piyade Alay Komutanlığıyla görüşmüş, ancak oradaki yetkililer Cemil Kırbayır'ın orada olmadığını söylemişlerdir. Ertesi gün, Baba İsmail ve Ağabey Mikail Kırbayır, Cemil Kırbayır'ı sormak üzere 1. Şubeye gitmişler, oradaki yetkililer de "Cemil Kırbayır'ın sorgulama sırasında "firar" ettiğini kendilerine söylemişlerdir.</p>
	<p>Aile, o tarihlerde sorgulama yeri olan Kars Eğitim Enstitüsü binasının etrafında bulunan bütün evlerin kapılarını çalarak oğulları hakkında bir bilgi ve görgülerinin olup olmadığını sormuşlar ve hiçbir yanıt alamamışlardır. Ayrıca, çevre illerdeki tüm hastaneler defalarca araştırılmış, ancak Cemil Kırbayır'dan hiçbir haber alınamamıştır.</p>
	<p>Aile olay nedeniyle perişan olmuş ve o tarihlerde askeri darbenin yarattığı koşullar nedeniyle hem tarifi imkansız bir acı, hem de korku yaşamaya başlamışlardır. Cemil Kırbayır'ın kayıp oluşuyla birlikte, onun akıbetini araştırabilecek tek kişi olan başvuru Mikail Kırbayır'a yönelik tehdit ve idari baskılarda başlamıştır.</p>
	<p>Başvuru Mikail Kırbayır, Kars Göle'den Konya'nın Karaman ilçesine zorunlu ikametgâha tabi tutulmak koşulluyla gönderilmiş ve böylece olay yerinden uzaklaştırılmıştır.</p>

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmeline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç.İ).

Tarih	Olay ve Olgular
	<p>Aradan geçen yıllar içinde ailenin yapabildiği tek şey, kamuoyunda 'Cumartesi Anneleri' olarak bilinen kayıp yakınlarının acılarını ve taleplerini kamuoyuna duyurmak üzere her Cumartesi günü öğle saatlerinde İstanbul Galatasaray meydanında düzenlenen basın açıklamalarına katılmak olmuştur.</p>
	<p>Böylece seslerini devlet yetkililerine duyurmaya amaçlamışlardır. Ancak, 6 Şubat 2010 tarihine kadar devlet yetkilileri tarafından sesleri duyulmamıştır.</p>
	<p>6 Şubat 2010 günü kamuoyuna da yansıdığı üzere, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumartesi Anneleri olarak anılan kayıp aileleriyle Dolmabahçe'deki Başbakanlık ofisinde bir görüşme yapmış ve bu görüşme sonrasında özellikle Berfo Kırbayır ile ilgilenmiş ve ona Meclis İnsan Hakları Komisyonunda özel bir ekip oluşturulacağı ve Cemil Kırbayır olayının araştırılacağı sözünü vermiştir.</p>
	<p>Bir süre sonra bu söz yerine getirilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bulunan İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde özel bir komisyon kurularak çalışmalarına başlamıştır.</p>
	<p>Bu arada başvurucu Mikail Kırbayır'ın tarafıma verdiği vekalet çerçevesinde, tarafımca Adalet Bakanlığı'na başvuruda bulunmuş ve Cemil Kırbayır'ın gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin adli bir soruşturma açılıp açılmadığı, ayrıca Cemil Kırbayır'a gözetim altında olduğu süre içinde işkence yapılmış olması nedeniyle herhangi bir soruşturma açılıp açılmadığı bilgi edinme yasası çerçevesinde sorulmuştur.</p>
	<p>Adalet Bakanlığı dosyayı önce Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirmiş ve 06.12.2010 tarihli cevabi yazı ile Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığında konuyla ilgili bir soruşturma açılmadığı ancak konunun bir de Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlığı'na sorulması tarafımıza önerilmiştir.</p>
	<p>Tarafımızca bu kez Genelkurmay Başkanlığı'na başvuru yapılmış, bu başvuruya verilen cevapta Cemil Kırbayır ile ilgili eski tarihlerde açılmış soruşturmanın bilgisi verilmiş, ancak gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin bir soruşturma kaydı ile kendisine yapılan işkence ile ilgili olmak üzere bir soruşturma açılmadığına dair bilgi tarafımıza verilmiştir. Bu durum takdir edileceği üzere son derece vahimdir.</p>
	<p>Çocuklarını gözetim altında bulunduğu süre içinde kaybeden bir aileye, bizzat devlet yetkilileri tarafından "yalan bilgi" verildiği böylece netleşmiştir.</p>

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmeline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,fi).

Tarih Olay ve Olgular

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Başbakan'ın kayıp aileleri ile görüşmesi sonrasında özellikle Cemil Kırbayır'ın gözaltında kaybedilmesini araştırmak üzere bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyon, 9 Şubat 2011 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, Mersin Milletvekili Prof Dr. Zafer Üskül, Çorum Milletvekili Murat Yıldırım, İzmir Milletvekili Erdal Kalkan ve İstanbul Milletvekili Çetin Soysal olarak çalışmalarına başlamış, komisyona ayrıca Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Firik, Adalet Müfettişi Mecit Gürsoy ve Komisyon uzmanı Kenan Altaş eşlik etmiştir. Komisyon yaptığı araştırmada, Cemil Kırbayır'ın kayıp olması olayı ile ilgili olarak Kars Cumhuriyet Savcılığında o güne dek bir soruşturma açılmadığı bilgisine ulaşmıştır. Bu durum üzerine savcılıkça 2011/899 Soruşturma numarası ile hazırlık soruşturması başlatılmıştır.

Meclis komisyonu, son derece titiz bir çalışma yapmıştır. Öncelikle başvurucu Mikail Kırbayır'ı dinlemiştir. Daha sonra Cemil Kırbayır'ın gözetim altına alındığı ve kayıp olduğuna ilişkin tanıklıkları olan Z . Ç , C _ K , T Ç , D A , F Ç , A K , Ç.A'nın ifadelerine başvurulmuştur. Komisyon ayrıca, söz konusu dönemde emniyet'te görev yapan çeşitli rütbelerdeki polisler Salih Işık, Burhanettin Özdemir, Mehmet Haytan, Ali Aykut Demirten, Ergül Tosunöz, Mehmet Aktaş ve Mehmet Ali Akın'ın da ifadelerine başvurmuştur. Komisyon yine olayın geçtiği dönemde Kars ilinde MİT görevlisi olarak görev yapan Zeki Tunçkollu, Ömer Bursalı ve Engin Yenilmez'in ifadelerine de başvurmuştur.

Komisyon gerek gördüğü lüzum üzerine polis memurları ve komiserler Selçuk Akyıldız, Ali Aykut Demirten, Ergül Tosunöz, Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş, Zeki Tunçkollu ve Mehmet Haytan'ın ifadelerine ikinci kez başvurmuş, ayrıca yine olaya ilişkin o dönemde polis memuru olarak görev yapan Kureyşin Tepedelen'in ifadesine başvurmuştur.

Komisyon yaptığı çalışmada, Birleşmiş Milletlerin Gözaltında kaybedilme olayları ile ilgili olarak vermiş olduğu kararları, prensipleri araştırmış ve özellikle de 18 Aralık 1992 tarih ve 47133 Sayılı 'Zorla Kaybedilmeye Karşı Herkesin Korunmasına Dair Bildiriyi' incelemiştir. Söz konusu bildiride imzacı devletlere yüklenen görevler değerlendirilmiştir. Komisyon yaptığı çalışmada ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 'Gözaltında Kaybetmelere' ilişkin çeşitli kararlarını da incelemiştir.

Komisyon, işkence suçuna ilişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bildirileri de değerlendirmiştir.

Meclis İnsan Hakları Komisyonunun hazırladığı raporun sonuç ve değerlendirme kısmında kısaca şöyle denilmektedir; **'Yaşama hakkı dokunulmaz bir haktır..... Kayıt dışı alıkoyma uygulamaları çoğunlukla kayıp kişinin öldüğünün teyit edilmesi veya kayıp kişinin akıbeti konusunda mutlak bir sessizliğe bürünülmesi ve aile fertlerinin o kişinin öldüğüne inanmaları ile sonuçlanır.**

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,İ).

Tarih Olay ve Olgular

Komisyonomuza göre gözaltına alınmadan evvel sağlıklı olduğu tespit edilen kişi, gözaltı süresi içinde kaybolduğu ileri sürülür ve ölür ise, Devletin yaşam hakkını sağlaması ile ilgili yükümlülüğü daha da önem kazanır ve bu kişinin başına ne geldiği ile ilgili ispat yükümlülüğü tamamen devlete ait hale gelir. Yani kişinin gözaltından kaçmadığını, gözaltında işkence sonucu Devletin görevlilerince öldürüldüğü ispat etme yükümü bu iddiayı ileri süren kişiler de değil, şahsın gözaltında iken kaçmış olduğunu veya gözaltında kendisine işkence yapılmadığı ve bu işkence sonucu yaşamını yitirmediğini ispat etmek artık Devletin görevidir.... Komisyonomuz, Cemil Kırbayır ile aynı gözetim evinde tutulan ve Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde sorgulanan ve sorguya götürülürken ve sorgu esnasında kötü muameleye tabi tutulduklarını ifade eden arkadaşlarının tanıklığı ile Cemil Kırbayır'a sorgu sırasında kaba dayak uygulandığına, falaka ile dövüldüğüne ve elektrik şoku verilmek suretiyle işkence gördüğüne dair ifadeleri yeterli delil olarak kabul etmiş ve Kırbayır'ın bu işkence sonucu yaşamını yitirmiş olduğuna kanaat getirmiştir..... Komisyonomuz Cemil Kırbayır'ın gözaltında iken işkence gördüğüne bu işkence sonucunda hayatını kaybettiğine ve cesedinin ölümüne sebep veren sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına inanmaktadır.....Cemil Kırbayır'ın sorgusu için getirildiği Dede Korkut Eğitim Enstitüsünün 2 veya 3 üncü katından pencereden atlayarak kaçtığı şekilde iddianın, ortaya çıkan ölüm olayının örtbas etmeye yönelik bir senaryo olduğu kanaati komisyonda oluşmuştur. Kaçma olayı ile ilgili olarak o dönemde göstermelik bir iki arama yapılması, görevliler ile ilgili usulen yapılan ve en küçük cezalardan olan kınama cezası ile sonuçlanan disiplin soruşturması dışında başkaca bir etkin soruşturma ve aramanın yapılamaması bu kanaatin oluşmasında önemli etkenlerden biridir.....12 Eylül 1980 darbesi ertesinde ve 90'ların ortasına kadar Ülkemizde faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ile işkence ve kötü muamelenin olduğu ile ilgili kamuoyundaki kuşku ve kanaatler azımsanmayacak kadar çoktur. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve devletin şeffaflaşmasında katledilen mesafeye mukabil komisyonca olayın inceleme sürecinde; dönemin askeri personelinin belirlenmesine ve dinlenilmesine yönelik yazılı ve sözlü isteklere Milli Savunma Bakanlığınca, raporun yazım aşamasına kadar henüz cevap verilmemiş olması, işkence ve yaşam hakkı ihlaline neden olan dönemin personeline yönelik hoşgörü olduğuna ilişkin endişemizi güçlendirmektedir.

Yapılan incelemeler sonucunda Komisyonomuz, Cemil Kırbayır'ın ailesinin iddia ettiği gibi gözaltında öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerinin iddia ettiği şekliyle gözaltından kaçmadığı kanısındadır'.

Komisyon raporlarının son satırlarında, dönemin Emniyet, MİT ve Askeri personeli hakkında Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiğini de belirtmiştir.

IV. AÇIKLAMALAR

A. Başvuruya Konu Olaylar ve Başvuru Yollarının Tüketilmesine İlişkin Aşamaların Tarih Sırasına Göre Açıklanması

Kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmeline dair olayların özeti ve başvuru yollarının tüketilmesi aşamalarının tarih belirtilerek sırasına göre yazılması zorunludur (İçtüzük 59/2-ç,i).

Tarih Olay ve Olgular

2-) Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun raporu sonrasında, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, 2011/899 soruşturma numarası ile soruşturma başlatılmış ve o dosyada yapılan arşiv taramasında yine Kars Cumhuriyet Savcılığı'nın konuyla ilgili, 1986/1279 hazırlık numarası ile soruşturma yaptığı ve 2002/911 numaralı karar ile takipsizlik kararı verdiği, ancak bu kararın kimseye tebliğ edilmediği ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 11.10 2013 tarihli tutanağı, başvurumuza ekli olarak mahkememize sunulmaktadır.

Cemil Kırbayır'ın gözaltında kayıp edilmesi olayı Türkiye'de kamuoyu tarafından özellikle çok yaşlı olan Annesi Berfo Kırbayır nedeniyle yakından bilinmektedir. Berfo Kırbayır, yıllardır özlemler beklediği oğlu Cemil'in akıbetinin ortaya çıkarılması konusunda dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan'ın yakın ilgisi, verdiği söz, Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun son derece önemli raporu ve bu raporun ardından, 2011 yılında Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından yeni bir soruşturma açılması nedeniyle büyük bir ümide kapılmıştır. Ancak maalesef Berfo Kırbayır 2013 yılında yaşamını yitirmiştir.

2011 yılında Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma defalarca savcılıktan bilgi sorulmasına rağmen bugüne dek sonuçlandırılmamıştır.

Meclis İnsan Hakları Komisyonu, savcılığın yapması gereken tüm araştırmaları yapmış ve savcılığa soruşturmaya esas olmak üzere son derece önemli veriler sunmuştur. Ancak, Kars Cumhuriyet Savcılığı'nın aradan 9 yıl geçmesine rağmen, soruşturmada hiç bir ilerleme kaydetmeyip , dosyayı sürüncemede bırakması adil yargılama hakkının açık ihlali anlamına gelmektedir.

3-) Başvurucu ve ailesi, Cemil Kırbayır'ın gözaltına alınıp kaybedilmesi sonrasında, Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından açılmış, 1986/1279 hazırlık ve 2002/911 Karar numarası ile verilmiş takipsizlik kararından haberdar olmamışlardır. Dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla Meclis İnsan Hakları Komisyonunun başvurusu sonrasında, 2011 yılında yeni bir soruşturma başlatılmış, 2011/899 hazırlık numarası ile başlatılan soruşturmadan 9 yıldır hala bir sonuca ulaşılmamıştır. Aile bu süreç zarfında ümitlenmiş ve bir kez daha büyük bir hayal kırıklığı yaşamışlardır.

C. Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:

İhlal edildiği iddia edilen hakların ve bunlara ilişkin açıklamaların ilgili kısımlara her bir hak yönünden ayrı ayrı yazılarak bireysel başvuru kapsamındaki güncel ve kişisel haklardan hangisinin/hangilerinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ile deliller özlü bir şekilde açıklanmalıdır (İçtüzük 59/2-d, e).

Haklar

Açıklamalar

Başvurumuz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesinde tanımlanan adil yargılanma hakkının ihlal edildiği çerçevesindedir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, başvurucu ve ailesi, 13 Eylül 1980 günü, gözaltına alınıp bir daha geri dönmeyen Cemil Kırbayır'ın akıbetini aramaktadır. Aile çok uzun yıllar bir sonuç almayı beklemiştir. Askeri darbenin yarattığı koşullar nedeniyle aile bireyleri ve yaşamları bir kaç savrulmalara maruz kalmış ve aile yaşadıkları yeri terk ederek İstanbul'a göçetmişlerdir.

Başvurucu ve ailesi, kamuoyunda Cumartesi Anneleri olarak bilinen etkinlikte seslerini duyurmuş ve özellikle başvurusunun çok yaşlı olan annesi Berfo Kırbayır, dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan'ın da ilgisini çekmiş ve Başbakan kayıp aileleri ile 6 Şubat 2010 tarihinde bir görüşme yapmış ve özellikle Cemil Kırbayır'ın akıbetinin araştırılmasıyla ilgili Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nu görevlendirmiştir.

Meclis İnsan Hakları Komisyonu, çok etkili bir araştırma yapmış ve savcılığın ulaşamadığı bilgilere ulaşmıştır. Komisyon raporunda; "Cemil Kırbayır'ın ailesinin iddia ettiği gibi gözaltında öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerin iddia ettiği şekliyle gözaltında kaçmadığı kanısındadır" diyerek açık bir belirlemede bulunmuştur.

Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun raporunun ardından, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, 2011/899 soruşturma numarası ile yeni bir soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturmada, arşiv ayıklama işlemi sırasında, Kars Cumhuriyet Savcılığının 1986/1279 Hazırlık ve 2002/911 karar sayılı takipsizlik kararına ulaşılmıştır. Söz konusu takipsizlik kararından hiçbir şekilde başvuru ve ailesinin haberi olmamıştır.

Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından, 2011/899 soruşturma numarası ile yeni bir soruşturma başlatılması, başvuru ve ailesi açısından büyük bir umut kaynağı olmuştur. Ancak, özellikle Meclis İnsan Hakları Komisyonunun raporunda son derece ayrıntılı olarak çözümlenmesine rağmen, Kars Savcılığı bugüne dek dosyayı sürüncemede bırakmıştır. Bu süre içinde anne Berfo Kırbayır oğlunun akıbetini öğrenemeden yaşama veda etmiştir.

Kars Cumhuriyet Savcılığının 9 yıldır soruşturmada bir ilerleme kaydetmemesi, dosyanın sürüncemede bırakılması anlamına gelmektedir. Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde tanımlanan adil yargılama ilkesinin ihlali anlamına gelmektedir. Başvurucu, başvurusunun bu açıdan değerlendirilmesini talep etmektedir.

Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar (devamı)

Haklar

Açıklamalar

BELLEK

MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

V. DİĞER BİLGİLER

A. MAZERET

Başvuru süresi içinde yapılamamışsa mazerete ilişkin açıklamalar:

Başvurunun mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazeret nedeniyle süresinde yapılamadığı durumda mazerete ilişkin belgeler başvuru formuna eklenir ve aşağıdaki kısım doldurulur (İçtüzük 64/2).

Mazeretin Başlangıç Tarihi

Mazeretin Bitiş Tarihi

B. TEDBİR

Tedbir talebi varsa nedenleri:

Başvurucunun yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike bulunduğu anlaşılması üzerine, gerekli tedbirlere resen veya başvurunun talebi üzerine karar verilebilir (İçtüzük 73).

Gerekmediği hâlde tedbir talebinde bulunulması başvurunun sonuçlandırılma sürecinin uzamasına neden olabilir.

C. GİZLİLİK

Kamuya açık belgelerde kimliğin gizli tutulması talebi varsa bunun gerekçesi:

Gerekçesiz olarak yapılan gizlilik talepleri incelenmeksizin reddedilebilir.

D. ADLİ YARDIM

Adli yardım talebi varsa buna dayanak belgeler:

Adli yardım talebinin kabul edilebilmesi için başvurunun kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olması ve talebin dayanaksız olmaması gerekmektedir.

Soyut ve gerekçesiz bir şekilde ve herhangi bir belgeye dayanmaksızın adli yardım talebinde bulunulması hâlinde talep incelenmeksizin reddedilebileceği gibi bu durum başvurunun sonuçlandırılma sürecinin uzamasına da neden olabilir.

VI. SONUÇ TALEPLERİ

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, başvurucunun 1980 yılında gözaltına alınıp bir daha geri dönmeyen ve akıbeti hakkında Başbakanın talimatıyla hazırlanan Meclis İnsan Hakları Komisyonu raporu sonrasında Kars Cumhuriyet Savcılığı tarafından 2011/ 899 soruşturma numarası ile başlatılan soruşturma, 9 yıldır hiçbir ilerleme kaydetmemiştir.

Başvurucu ve ailesi, asıl olarak 1980 yılından bu yana, Cemil Kırbayır'ın akıbeti ile ilgili bilgi edinemediğilerdir. Başvurucunun Anne ve babası çektikleri bu acı ile yaşama veda etmişlerdir. Aile 2011 yılında başlatılan soruşturma ile büyük bir ümide kapılmıştır. Başvurucu, 15.03.2011 tarihinde Kars Cumhuriyet Savcılığına verdiği ifadede bu yana, bir dava açılmasını beklemektedir. Kars Cumhuriyet Savcılığı, 9 yıl boyunca dosyayı elindeki tüm somut verilere rağmen sürüncemede bırakmıştır. Başvurucu, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini düşünmektedir. Bu nedenle de en azından manevi zararın bir ölçü de giderilmesi talebiyle Sayın Mahkemeden, TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmektedir.

BELLEK

MEZESİ

VII. BEYAN VE İMZA

Başvuru formunda belirtilen bilgilerde ve başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik olduğunda bunu Mahkemeye bildireceğimi beyan ederim.

Tarih

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Aşağıdaki kısım başvurucu ya da temsilcisi tarafından imzalanmalıdır.

Ad Soyad

İmza(lar)

Av. Emire Eren Keskin

T.C.
KARS
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

(CMK 234)

Soruşturma No: 2011/899

MAĞDUR İFADE FORMU
(Mağdur 18 Yaşından Büyükse)

İFADEYİ ALAN C.BAŞSAVCISI : Adem YAZAR 35099
İFADEYİ ALAN Z.KATİBİ : Aslı GÜVENÇALAN 111316
İFADENİN ALINDIĞI YER : CUMHURİYET SAVCISI ODASI
İFADENİN ALINDIĞI TARİH : 15/03/2011
İFADE VEREN MAĞDURUN AÇIK KİMLİĞİ : Mikail KIRBAYIR İsmail ve Berfo oğlu 01/02/1950 doğumlu Ardahan ili Göle ilçesi Okçu Köyü nüfusuna kayıtlı TC:

TELEFON NUMARASI :

CMK'nun 234. mad. gereğince mağdurun kimliği saptandıktan ve kişisel bilgileri öğrenildikten sonra; Delillerin toplanmasını isteme, soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet Savcısından belge örneği isteme, vekili yoksa baro tarafından kendisine bir avukat görevlendirilmesini isteme, CMK 153. maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığıyla soruşturma belgelerini ve el konulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme, Cumhuriyet Savcısının kovuşturmayla yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma haklarının bulunduğu açıkça anlatıldı,

MAĞDUR BEYANINDA: Kars-Ardahan Barosu Avukatlarından **Av Yaşar KAYA SİCİL NO: 290** huzura alındı. Mağdur CMK 234. maddedeki haklarımı anladım demekle vekili hazır olduğu halde;

SORULDU: Ben 12 Eylül 1980 ihtilalinde Göle de Mal Müdürlüğünde vergi memuru olarak çalışmaktaydım. Kardeşim Cemil Kırbayır bazen benim yanımda kalır bazende Göle Okçu köyünde bulunan babamın yanında kalırdı ve çalışmıyordu ihtilalden bir gün sonra yani 13 Eylül 1980 gününün gecesinde Cemil Kırbayır halamız olan Selvi Azat'ın oğlu F. S. E. C. A. in evinden jandarma ve polisler tarafından alınmış ben o sırada kendi evimde idim. Sokağa çıkma yasağı olduğu için ertesi gün haberim oldu. Cemil 247 Piyade Alay Komutanlığına Göle'ye götürülmüş. Olaya şahit Hacı Azat şu anda vefat etmiştir ancak o sırada evde olan kardeşi F. S. E. C. A. halen sağdır ve ... yapmaktadır. Kardeşim yaklaşık bir hafta Gölede kaldıktan sonra 17 kişi ile birlikte Kars'a 9. Kolordu Komutanlığı bünyesindeki Kars'taki askeri gözetim evine götürüldü. Ben bu süre içerisinde bir çok kez geldim. Ama yüzyüze görüşemedim ancak en son 7 Ekim 1980 günü ben bir miktar para ile temiz elbiseyi askerlerle Cemil Kırbayır'a gönderdim o da bana kendi elbiselerini gönderdi ancak yüzyüze görüştürmediler bu arada bana elbisenin içerisinde bir pusula gönderdi. Asker bana bu pusulayı verdi. Pusulada iyi olduğunu, merak etmememizi, parayı ve elbiseleri aldığını bildirdi. Bende tekrar Göle'ye döndüm. Benim ziyarete geldiğim yer Kars'ın biraz dışında tepelik bir yerde idi. Yüksek bina gözüküyordu. Ben cephanelik olduğunu düşündüm. Askerler bodrum kata doğru gidiyorlardı. Tahminen şu anda çakmak kışla olarak nitelendirilen yer olabilir. Etrafı tel örgü ile çevrili askeri bir mekandı. Askerler nöbet tutuyordu. Ben Göle'ye döndüm ertesi gün 8 Ekim'de gündüz babam işyerime gelerek askerlerin evde arama yaptığını Cemil'in firar ettiğini söyledi. Ben buna çok şaşırđım çünkü o alandan firar etmek mümkün değildir tamamen askeri bir bölge

idi. Ben telefonla Göle de alay komutanı ile görüştüm ve bilmediğini söyledi. Dönemin kaymakamı Şükrü Kocatepe'den izin alarak bir gün sonra yani 8 Ekim de tekrar Kars'a geldim. Tekrar hiçbir şey duymamış gibi ziyaret için gittim. Bir asker gitti geldi sonra kapıdaki nöbetçi subaya Cemil Kırbayır'ın olmadığını söyledi ben kendilerine dün görüştüğümü söyledim, komutan saman yapraklı bir deftere bakarak Siyasi Şubeye götürmüşler dedi. Bu kez ben Siyasi Şubeye geldim. Eski Vali Konağının arka tarafında iki katlı bir yer idi. Kardeşimi sordum öyle birisi olmadığını söylediler bu kez Emniyet Müdürlüğüne giderek oraya sordum. Orada bir polis memuru bana burda Cemil Kırbayır yok diye söyledi. Bu kez ben tekrar Cemil'in tutulduğu askeri gözetim evine gittim. Tekrar nöbetçi subaya sorduğumda bana defteri gösterdi orada Cemil Kırbayır ile birlikte C K , Ç A ve M A 'ın Siyasi Şubeye götürüldüğünü ancak Cemil hariç 3 kişinin karşısına geldi yazısının yazıldığını Cemil'in isminin karşısında ise getirilmedi yazısının kırmızı kalemle yazıldığını bizzat gördüm. Komutan bana Cemil'in getirilmediğini burada olmadığını söyleyerek beni uzaklaştırdı. Ben tekrar Siyasi Şubeye geldim. Kardeşimi sorunca Eğitim Enstitüsünde sorgu yapılırken firar ettiğini ve kendi başlarında bu nedenle derte olduğunu söyleyen polisler beni tartaklayarak beni uzaklaştırdılar ben aynı gün 8 Ekim de Göle'ye döndüm. Ertesi gün 9 Ekim de eşimi ve halam S D 'i de alarak Kars'a geldim Eğitim Enstitüsünün olduğu bölgedeki evdeki insanlarla görüştüm . Oradan firar eden kimsenin olup olmadığını duyup duymadıklarını sordum. Duymadıklarını ve evlerinin aranmadıklarını bana söylediler. Yapılacak birşey kalmayınca 9 Ekimde Göle'ye geri döndüm. 14 Ekim Pazartesi günü Maliye Bakanlığında Tel Emri gelerek benim tayinim Karaman'a çıkartıldı daha doğrusu 1402'lik olarak Karaman da zorunlu ikametgaha tabi oldum. Hergün akşam 5'te Emniyete gidip imza atıyordum. Bir süre sonra Cemil ile birlikte içeri alınan C K Ç A ve M A serbest bırakılmışlar. Onlar babama oradan kaçmanın imkansız olduğunu çıplak olarak işkence ettiklerini, gözlerinin bağlı olduğunu, Cemil'in ölmüş olabileceğini söylemişler. Hatta Cemil kaybolunca ya da öldürülünce kendilerine yapılan işkencelerin azaldığını söylemişler. O tarihten bu yana kardeşimden herhangi bir haber alamadık. O dönemde Kars'ta avukatlık yapan Murat Özdebak bana 1983 yılına kadar bu olayla ilgili birkaç kez duruşmaya girdiğini söylemişti babamın vekaleti kendisinde idi. Yani o yıllarda bu konu hakkında Kars başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş olabilir ancak kimin yargılandığını bilmiyorum. Avukat bana polislerin yargılandığını söylemişti. Avukat Murat Özdebak halen sağdır ve istanbulda yaşamaktadır. Ben size adresini öğrenip bildireceğim dedi ben kardeşim Cemil Kırbayır'ın o dönemde işkence ile öldürülmüş olduğunu düşünüyorum kendisinden hiçbir haber alamadık en azından mezarının nerede olduğunu bilmek istiyorum. Bu konuda Meclis İnsan Hakları Komisyonu da bir soruşturma yürütmektedir. Kısa bir süre sonra Kars'a gelerek beyanlarımızı alacaklarını söylediler. Cemil Kırbayır'ı sorguladığını duyduğumuz Emniyet Müdürü Mehmet Haytan ile polis memurları Kemal (Bayram) Kartal ile Semih Güney, Kureyşin Tepedereliler ve Köşe lakaplı Memetali isminde polis memurlarını duydum. Bunların soruşturularak gereken cezayı çarptırılmalarını istiyorum dedi, başka bir diyeceği olmadığından beyanı okundu CMK 234.maddedeki işlemler yerine getirilmekle tutanak içeriği mağdur ve vekili tarafından okundu, tutanak birlikte imza altına alındı. 15/03/2011

MÜŞTEKİ VEKİLİNDEN SORULDU: Müvekilimin ifadesini aynen tekrar ediyoruz ekleyecek bir husus yoktur dedi.

Adem YAZAR
Cumhuriyet Başsavcısı
35099

Katip-111316

Yaşar Kaya
Mağdur Vekili

Mikail KIRBAYIR
Mağdur

T.C.
KARS
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Sayı : 1986/1279 Soruşturma

11/10/2013

Konu : Cemil KIRBAYIR.

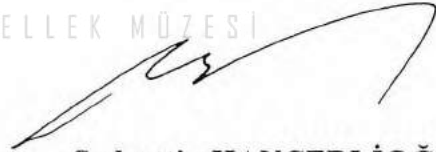
TUTANAKTIR

Adalet Bakanlığı İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının 128/1 No'lu Genelgesi uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığımız Birim Arşivi Ayıklama ve İmha Komisyonu tarafından 11/10/2013 tarihinde yapılan arşiv ayıklama ve imha işlemi sırasında 03/10/2002 tarihli ve 1986/1279 hazırlık, 2002/911 sayılı takipsizlik karar evrakında ismi geçen Cemil Kırbayır ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızın 2011/899 soruşturma numarası üzerinden soruşturma devam ettiğinden 1986/1279 hazırlık evrakının imhası yapılmayarak tomar takipsizlik karar evrakı 2011/899 hazırlık sayılı evraka konulmak üzere alınmış olup, işbu tutanak tanzimle imza altına alınmıştır.

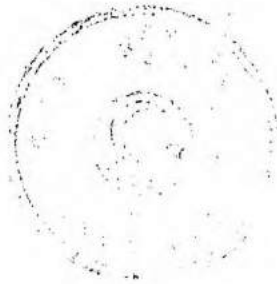
İzzet KARDOĞAN
Cumhuriyet Savcısı 119165

Memetali ARANCIOĞLU
Yazı İşleri Müdürü 70808

Sadrettin HANÇERLİOĞLU
Zabıt Katibi 70811

Cemil Kırbayır'ın işkencecisinin daha sonra da işkence yapmaya devam ettiğini belirten Ocak, AIHM kararlarında Hasan Ocak, Süleyman Yeter, Asiye Zeybek olayında O'nun adının geçtiğini ancak devletin bunu bilmesine rağmen kendisi hakkında ciddi bir soruşturma yürütmediğini söyledi. Hüseyin Ocak, "Adaletin yeniden test edilmesini istiyoruz. Faillerin, işkencecilerin ortaya çıkarılmasını istiyoruz. Ama her şeyden önce bu sistemin yeniden sorgulanarak geçmişle hesaplaşılması gerekiyor" dedi.

BİRDAL: İSTENİRSE KAYIPLAR BULUNUR

BDP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal, yıllardır bu konuda mücadele ettiklerini, 4 yıldır parlamentoda mücadele ettiklerini ancak bunun karşılığını alamadıklarını belirtti.

1 Mart'ta seçimle yasakların başlayacağını, birçok bakanın istifa edeceğini hatırlatan Birdal, "İstenirse herşey mümkün. İstenirse bütün kayıpların bilgilerine ulaşılır" dedi.

Son 10 gelen arama sonucu:

- [bayram kartal berfo ana \(1\)](#)

Benzer Yazılar:

1. [Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık](#)
2. [Bir ana evladını kaç yıl bekler?](#)
3. [Cemil Kırbayır anılacak](#)
4. [103 yaşında oğlunu araması 'devletin ayıbı'](#)
5. [Evrensel Bakis:ABD Genelkurmay Başkanı Türkiye'de:](#)
6. [Genelkurmay belgelerinde 12 Eylül utancı](#)
7. [Devletin vicdanı 'Red' etmedi](#)
8. [Cumartesi Anneleri: Erdoğan'ın veri cuntaacıların yanı](#)
9. ['Uzağa gitme biz 15 yıldır buradayız'](#)
10. [GENELKURMAY BAŞKANI HAKKINDA SUÇ DUYURUSU](#)

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TASNİF DIŞI

T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
KARA KUUVETLERİ KOMUTANLIĞI
ANKARA

GENSEK : 5010 – 26765 – 11 / BHİ Ő. (BEK)

26 Ocak 2011

KONU : Mikail KIRBAYIR Vekili
Av.Eren KESKİN'in
Bilgi Edinme Başvurusu.

Sayın, **Av.Eren KESKİN**
Kuloğlu Mah.Turnacıbaşı Sok.
Fikret Tuner İŞhanı Nu:39 K:2
Beyoğlu/İSTANBUL

- İLGİ : (a) Gnkur.BŞk.lığının 13 Ocak 2011 tarihli, GENSEK:5010-95-11/İletifim D.Tnt.Ő.(BEK) 8371884 sayılı ve "Bilgi Edinme Hakkı Yasasından Yararlanma Talebi" konulu emri.
(b) Av.Eren KESKİN'in 04 Ocak 2011 tarihli başvurusu.
(c) 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu.
(ç) Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik.

- İlgi (a) ile alınan ilgi (b) baŐvurunuz ilgi (c ve ç) mevzuat hükümleri kapsamında incelenmiŐtir.
- Yapılan inceleme neticesinde, Cemil KIRBAYIR hakkında ERZURUM Sıkıyönetim Komutanlığı adli ünitelerinde 5 kayda rastlanılmıŐtır. İlk 3 kayıтта, Erzurum Sıkıyönetim K.lığı 1 nolu Askeri Mahkemesinin 1980/415 esas, 1980/14 esas ve 1979/262 esas sayıları ile beraat kararı verildiği anlaşılmış ve karar fotokopileri EK'te gönderilmiştir. 4'üncü kayıтта Erzurum Sıkıyönetim K.lığı 1 nolu Askeri Mahkemesinin 1980/25 esas sayısı ile Görevsizlik kararı verildiği ve dosyanın Ardahan AĞır Ceza Mahkemesine gönderildiği, 5'inci kayıтта Erzurum Sıkıyönetim K.lığı 1 nolu Askeri Mahkemesinin 1980/253 esas sayısı ile Görevsizlik kararı verildiği ve dosyanın Göle Asliye Ceza Mahkemesine gönderildiği anlaşılmış olup, gönderildi alındı yazı fotokopileri EK'te gönderilmiştir.
- İŞkence yaptıkları yönünde isimleri verilen Kemal KARTAL, Semih GÜNEY, köse lakaplı Ahmet ve Mehmet HAYTA hakkında Erzurum Sıkıyönetim K.lığı Adli Ünitelerine ait fihrist ve kayıtların tetkikinde isimlerine ve soruŐtırma açıldığına dair bir kayda rastlanılamamıŐtır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Ahmet OTAL
P. Kur. Alb.
Genel Sekreter

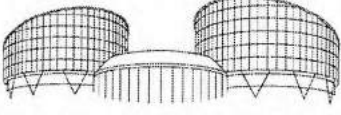
EKİ :
EK-A (Karar Fotokopileri)

NOT: 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik gereğince; bilgi edinme talebinize verilen yukarıda yazılı cevabın, Kanunun 29 ncu maddesinde yer alan "Bu Kanunla eriŐilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz ve kullanılamaz." hükmü ile Yönetmeliğin 42 nci maddesinde yer alan "Kanunda ve bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde eriŐilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz, eriŐimi sağlayan kurum ve kuruluŐtan izin almaksızın yayınlanamaz, bu madde hükmüne aykırı olarak eriŐilen bilgi ve belgeleri ticari amaçla çoğaltanlar, kullananlar veya yayınlayanlar hakkında kanunların ceza hukuki sorumluluğa ilişkin hükümleri uygulanır" hükmü doğrultusunda değerlendirilmesi gerektiğine bilgilerinizi rica ederim.

TASNİF DIŞI

Bağlantı Noktası: bilgiedinme@kkk.tsk.mil.tr (0 - 312 411 30 46 - 47 - 48 - 49)

TASNİF DIŞI

Avocat Eren KESKİN
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok.
Fikret Tuner İşhanı No: 39 Kat: 2
Beyoğlu
TR - ISTANBUL

İKİNCİ BÖLÜM

CEDH-LF4.7R 200
HUH/zga

Strasbourg, 22 Mayıs 2019

SADECE ELEKTRONİK YOLLARLA

Dilekçe no 11947/12
Kırbayır / Turquie

Sayın

16 Mayıs 2019'da, Başkan'ın, Mahkeme içtüzüğü'nün 54 § 2 c) maddesi uyarınca, sizi tarafları yukarıdaki davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkında ek yazılı gözlemler sunmaya davet etmeye karar verdiğini bildirmek isterim.

Bu yorumlar davanın aşağıdaki yönleri ile sınırlı olmalıdır :

1. Kars Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen ceza soruşturmaları (1986/127 ve 2011/899) sona erdi mi?
Hükümet, 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından 13 Eylül 1980'de gözaltına alındıktan sonra Cemil Kırbayır'ın iddia edilen kayboluşu ile ilgili cezai soruşturmaların bir nüshasını mahkemeye sunmaya davet edildi.
2. Başvuranlar, mahkemeye sundukları şikayetlerle ilgili Anayasa Mahkemesine bireysel itirazda bulundular mı ?
Eğer öyleyse, Anayasa Mahkemesi bir karar verdi mi ?
Aksi takdirde, başvuranlar neden Anayasa Mahkemesine bireysel bir itirazda bulunmadılar ?

Yorumlarınızın bir nüshasını 12 Haziran 2019'a kadar göndermeye davetlisiniz.

Hükümetin yorumları, bilgi için ve varsa yorum için size sunulacaktır.

Saygılarımı sunarım.

H. Bakırcı
Birim Katip Yardımcısı

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI'NA ANKARA

TAZMİNAT TALEBİNDE BULUNAN : 1-) Berfo Kırbayır (TC Kimlik
2-) Mikail Kırbayır (TC Kimlik

VEKİLLERİ : Av. Eren Keskin
Av. Yaşar Kaya
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok. Fikret
Tuner İşhanı no: 39 Kat.2 Beyoğlu/İstanbul

AÇIKLAMA :

1-) Ekte vekaletnamelerini sunduğumuz, Berfo Kırbayır'ın oğlu ve Mikail Kırbayır'ın kardeşi Cemil Kırbayır 13 Eylül 1980 günü, gece saat 03.00 sularında güvenlik güçleri tarafından müvekkil Mikail Kırbayır'ın evinden gözaltına alınarak Kars'ın Göle ilçesindeki 247. Piyade Alay Komutanlığı'na götürülmüştür.

Burada 1 hafta bekletildikten sonra beraberindeki 17 gençle birlikte Erzurum, Ağrı, Kars Artvin illeri 9. Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığı'na bağlı askeri alanda gözaltında bekletilmiştir.

Cemil Kırbayır, bu merkezde gözetim altında iken ailesi defalarca görüşüne gitmiş, en son müvekkilim Mikail Kırbayır 7 Ekim 1980 günü yüz yüze görüşme olanağı olmadığı için gözetim evindeki nöbetçi askerler aracılığı ile kendisine giysi ve para göndermiştir.

Cemil Kırbayır ise gönderilen emanetlerini aldığını, kendisinin iyi olduğunu abisi Mikail Kırbayır'a pusula ile bildirmiştir.

7 Ekim'i 8 Ekim'e bağlayan gece yarısı Cemil Kırbayır'ın babası İsmail Kırbayır'ın evine asker ve polisler tarafından bir operasyon düzenlenmiş, ev aranmış ve Cemil'in firar ettiği söylenmiştir.

Bu durum üzerine müvekkil Mikail Kırbayır, devlet memuru olduğundan 10 gün izin alarak kardeşini aramaya başlamıştır.

2-) Mikail Kırbayır 247. Piyade Alay Komutanlığıyla görüşmüş, ancak oradaki yetkililer Cemil Kırbayır'ın orada olmadığını söylemişlerdir. Ertesi gün, Baba İsmail ve Ağabey Mikail Cemil Kırbayır'ı sormak üzere 1. Şubeye gitmişler, oradaki yetkililer de "Cemil Kırbayır'ın sorgulama sırasında firar ettiğini" kendilerine söylemişlerdir.

Aile, o tarihlerde sorgulama yeri olan Kars Eğitim Enstitüsü binasının etrafında bulunan bütün evlerin kapılarını çalarak oğulları hakkında bir bilgi ve görgülerinin olup olmadığını sormuşlar ve hiçbir yanıt alamamışlardır.

Ayrıca, çevre illerdeki tüm hastaneler defalarca araştırılmış, ancak Cemil Kırbayır'dan hiçbir haber alınamamıştır.

3-) Aile olay nedeniyle perişan olmuş ve o tarihlerde askeri darbenin yarattığı koşullar nedeniyle hem tarifi imkansız bir acı, hem de korku yaşamaya başlamışlardır.

Cemil Kırbayır'ın kayıp oluşuyla birlikte, onun akıbetini araştırabilecek tek kişi olan Mikail Kırbayır'a yönelik tehdit ve idari baskılarda başlamıştır.

Mikail Kırbayır, Kars Gölle'den Konya'nın Karaman ilçesine zorunlu ikametgâha tabi tutulmak koşulluyla gönderilmiş ve böylece olay yerinden uzaklaştırılmıştır.

Milli Emlak'tan memur olarak çalışan Mikail Kırbayır'ın kardeşinin gözaltında kaybedilişiyile ilgili olarak çektiği acı yetmiyormuş gibi, hem zorunlu ikametgaha tabi tutulmuş hem de meslekte yükselmesi engellenmiştir. Bu nedenle ekte sunulan ve Mikail Kırbayır'a iş hayatında çıkarılan engellerle ilgili ispat belgesi niteliğinde olan mahkeme kararları ve dilekçelerinin de Bakanlığınız tarafından dikkate alınmasını istemekteyiz.

4-) Aile, çektikleri büyük acı ve kendilerine yaşatılan baskı ve engeller nedeniyle adeta yaşama umutlarını kaybetmişlerdir. Müvekkilim Berfo Kırbayır bugün 103 yaşında olup, olay tarihinden bu yana tabiri caizse korkunç bir biçimde yıpranmış, o günden bu yana (oğlum gelecek) düşüncesiyle beklenti içinde ve büyük ruhsal yıkılmışlık yaşayarak beklemiştir.

Bu büyük acının tarif edilemez olduğunun Bakanlığımızca da takdir edileceğini düşünmekteyiz.

Müvekkil Mikail Kırbayır ise, kardeşini kaybetmenin ve bu konuda hiçbir şey yapamamanın, erişilebilir hiçbir hukuki yok bulamamanın acısını yaşarken, bir yandan da hiç tanımadığı ve bilmediği bir yerde zorunlu ikametgaha tabi tutulması nedeniyle büyük bir ruhsal çöküntü yaşamış, yaşadığı psikolojik sorunlar nedeniyle evliliği sona ermiş ve bu nedenle de çocuklarında da ayrı düşmüştür.

Her iki müvekkilimin de içinde buldukları tarifsiz acı ve Cemil Kırbayır'ın akıbeti hakkındaki bilinmezlik duygusu psikolojik yapılarını altüst etmiştir.

Bugüne dek ailenin yapabildiği tek şey, kamuoyunda 'Cumartesi Anneleri' olarak bilinen kayıp yakınlarının acılarını ve taleplerini kamuoyuna duyurmak üzere her Cumartesi günü öğle saatlerinde İstanbul Galatasaray meydanında düzenlenen basın açıklamalarına katılmak olmuştur.

Böylece seslerini devlet yetkililerine duyurmaya amaçlamışlardır.

Ancak, 6 Şubat 2010 tarihine kadar devlet yetkilileri tarafından sesleri duyulmamıştır.

5-) 6 Şubat 2010 günü kamuoyuna da yansıdığı üzere, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Cumartesi Anneleri olarak anılan kayıp aileleriyle Dolmabahçe'deki Başbakanlık ofisinde bir görüşme yapmış ve bu görüşme sonrasında özellikle 103 yaşındaki Berfo Kırbayır ile ilgilenmiş ve ona Meclis İnsan Hakları Komisyonunda özel bir ekip oluşturulacağı ve Cemil Kırbayır olayının araştırılacağı sözünü vermiştir.

Bir süre sonra bu söz yerine getirilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bulunan İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde özel bir komisyon kurularak çalışmalarına başlamıştır.

6-) Bu arada Mikail Kırbayır'ın tarafıma verdiği vekalet çerçevesinde, tarafımca Adalet Bakanlığı'na başvuruda bulunulmuş ve Cemil Kırbayır'ın gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin adli bir soruşturma açılıp açılmadığı, ayrıca Cemil Kırbayır'a gözetim altında olduğu süre içinde işkence yapılmış olması nedeniyle herhangi bir soruşturma açılıp açılmadığı bilgi edinme yasası çerçevesinde sorulmuştur.

Adalet Bakanlığı dosyayı önce Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirmiş ve 06.12.2010 tarihli cevabi yazı ile Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığında konuyla ilgili bir soruşturma açılmadığı ancak konunun bir de Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlığı'na sorulması tarafımıza önerilmiştir.

Tarafımızca bu kez Genelkurmay Başkanlığı'na başvuru yapılmış, bu başvuruya verilen cevapta Cemil Kırbayır ile ilgili eski tarihlerde açılmış soruşturmanın bilgisi verilmiş, ancak gözaltında iken firar ettiğine ilişkin bir soruşturma kaydı ile kendisine yapılan işkence ile ilgili olmak üzere bir soruşturma açılmadığına dair bilgi tarafımıza verilmiştir. Bu durum takdir edileceği üzere son derece vahimdir.

Çocuklarını gözaltında bulunduğu süre içinde kaybeden bir aileye, bizzat devlet yetkilileri tarafından "yalan bilgi" verildiği böylece netleşmiştir.

7-) Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Başbakan'ın kayıp aileleri ile görüşmesi sonrasında özellikle Cemil Kırbayır'ın gözaltında kaybedilmesini araştırmak üzere bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyon, 9 Şubat 2011 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, Mersin Milletvekili Prof.Dr. Zafer Üskül, Çorum Milletvekili Murat Yıldırım, İzmir Milletvekili Erdal Kalkan ve İstanbul Milletvekili Çetin Soysal olarak çalışmalarına başlamış, komisyona ayrıca Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Firik, Adalet Müfettişi Mecit Gürsoy ve Komisyon uzmanı Kenan Altaş eşlik etmiştir.

Komisyon yaptığı araştırmada, Cemil Kırbayır'ın kayıp olması olayı ile ilgili olarak Kars Cumhuriyet Savcılığında o güne dek bir soruşturma açılmadığı bilgisine ulaşmıştır. Bu durum üzerine savcılıkça 2011/899 Soruşturma numarası ile hazırlık soruşturması başlatılmıştır.

Meclis komisyonu, son derece titiz bir çalışma yapmıştır. Öncelikle müvekkil Mikail Kırbayır'ı dinlemiştir. Daha sonra Cemil Kırbayır'ın gözetim altına alındığı ve kayıp olduğuna ilişkin tanıklıkları olan Z. Ç., C. K., T. Ç., D. A., F. Ç., A. K., Ç.A'nın ifadelerine başvurulmuştur. Komisyon ayrıca, söz konusu dönemde emniyet'te görev yapan çeşitli rütbelerdeki polisler Salih Işık, Burhanettin Özdemir, Mehmet Haytan, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Aktaş ve Mehmet Ali Akın'ın da ifadelerine başvurmuştur.

Komisyon yine olayın geçtiği dönemde Kars ilinde MİT görevlisi olarak görev yapan Zeki Tunçkollu, Ömer Bursalı ve Engin Yenilmez'in ifadelerine de başvurmuştur.

Komisyon gerek gördüğü lüzum üzerine polis memurları ve komiserler Selçuk Akyıldız, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş, Zeki Tunçkollu ve Mehmet Haytan'ın ifadelerine ikinci kez başvurmuş, ayrıca yine olaya ilişkin o dönemde polis memuru olarak görev yapan Kureyşin Tepedelen'in ifadesine başvurmuştur.

8-) Komisyon yaptığı çalışmada, Birleşmiş Milletlerin Gözaltında kaybedilme olayları ile ilgili olarak vermiş olduğu kararları, prensipleri araştırmış ve özellikle de 18 Aralık 1992 tarih

ve 47133 Sayılı ‘Zorla Kaybedilmeye Karşı Herkesin Korunmasına Dair Bildiriyi’ incelemiştir. Söz konusu bildiri de imzacı devletlere yüklenen görevler değerlendirilmiştir. Komisyon yaptığı çalışmada ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ‘Gözaltında Kaybetmelere’ ilişkin çeşitli kararlarını da incelemiştir.

Komisyon, işkence suçuna ilişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bildirileri de değerlendirmiştir.

Ekte sunulan Meclis İnsan Hakları Komisyonunun hazırladığı raporun sonuç ve değerlendirme kısmında kısaca şöyle denilmektedir; **‘Yaşama hakkı dokunulmaz bir haktır..... Kayıt dışı alıkoyma uygulamaları çoğunlukla kayıp kişinin öldüğünün teyit edilmesi veya kayıp kişinin akıbeti konusunda mutlak bir sessizliğe bürünülmesi ve aile fertlerinin o kişinin öldüğüne inanmaları ile sonuçlanır.**

Komisyonumuza göre gözaltına alınmadan evvel sağlıklı olduğu tespit edilen kişi, gözaltı süresi içinde kaybolduğu ileri sürülür ve ölür ise, Devletin yaşam hakkını sağlaması ile ilgili yükümlülüğü daha da önem kazanır ve bu kişinin başına ne geldiği ile ilgili ispat yükümlülüğü tamamen devlete ait hale gelir. Yani kişinin gözaltından kaçmadığını, gözaltında işkence sonucu Devletin görevlilerince öldürüldüğü ispat etme yükümü bu iddiayı ileri süren kişiler de değil, şahsın gözaltında iken kaçmış olduğunu veya gözaltında kendisine işkence yapılmadığı ve bu işkence sonucu yaşamını yitirmediğini ispat etmek artık Devletin görevidir.... Komisyonumuz, Cemil Kırbayır ile aynı gözetim evinde tutulan ve Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde sorgulanan ve sorguya götürülürken ve sorgu esnasında kötü muameleye tabi tutulduklarını ifade eden arkadaşlarının tanıklığı ile Cemil Kırbayır’a sorgu sırasında kaba dayak uygulandığına, falaka ile dövüldüğüne ve elektrik şoku verilmek suretiyle işkence gördüğüne dair ifadeleri yeterli delil olarak kabul etmiş ve Kırbayır’ın bu işkence sonucu yaşamını yitirmiş olduğuna kanaat getirmiştir..... Komisyonumuz Cemil Kırbayır’ın gözaltında iken işkence gördüğüne bu işkence sonucunda hayatını kaybettiğine ve cesedinin ölümüne sebep veren sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına inanmaktadır.....Cemil Kırbayır’ın sorgusu için getirildiği Dede Korkut Eğitim Enstitüsününün 2 veya 3 üncü katından pencereden atlayarak kaçtığı şekilde iddianın, ortaya çıkan ölüm olayının örtbas etmeye yönelik bir senaryo olduğu kanaati komisyonda oluşmuştur. Kaçma olayı ile ilgili olarak o dönemde göstermelik bir iki arama yapılamaması, görevliler ile ilgili usulen yapılan ve en küçük cezalardan olan kınama cezası ile sonuçlanan disiplin soruşturması dışında başkaca bir etkin soruşturma ve aramanın yapılamaması bu kanaatin oluşmasında önemli etkenlerden biridir.....12 Eylül 1980 darbesi ertesinde ve 90’ların ortasına kadar Ülkemizde faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ile işkence ve kötü muamelenin olduğu ile ilgili kamuoyundaki kuşku ve kanaatler azımsanmayacak kadar çoktur. Türkiye’nin demokratikleşmesi ve devletin şeffaflaşmasında katledilen mesafeye mukabil komisyonca olayın inceleme sürecinde; dönemin askeri personelinin belirlenmesine ve dinlenilmesine yönelik yazılı ve sözlü isteklere Milli Savunma Bakanlığınca, raporun yazım aşamasına kadar henüz cevap verilmemiş olması, işkence ve yaşam hakkı ihlaline neden olan dönemin personeline yönelik hoşgörü olduğuna ilişkin endişemizi güçlendirmektedir.

Yapılan incelemeler sonucunda Komisyonumuz, Cemil Kırbayır’ın ailesinin iddia ettiği gibi gözaltında öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerinin iddia ettiği şekliyle gözaltından kaçmadığı kanısındadır’.

Komasyon raporlarının son satırlarında, dönemin Emniyet, MİT ve Askeri personeli hakkında Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiğini de belirtmiştir.

SONUÇ VE İSTEK : Sayın Bakanlık; yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız olay, bir kişinin şahsında bir devletin uyguladığı yöntemlerle mağdur ettiği kişilere karşı sorumluluğunu gösteren bir önektir.

Müvekkillerimden Berfo Kırbayır, yıllarca devlet güçleri tarafından gözaltına alınıp bir daha geri gelmeyen oğlunun yasını tutmaktadır. Ailenin bütün yaşamı, bu olay nedeniyle altüst olmuştur. Evlerini ve topraklarını terk etmek zorunda kalmışlar, büyük maddi ve manevi kayıplara uğramışlardır. Müvekkillerimden Mikail Kırbayır, ekte sunduğum belgelerden de anlaşılacağı üzere bir yandan kardeşini gözaltında kaybetmiş olmanın acısını yaşamış, bir yandan işyerinde sürgünlere, mesleki hak gasplarına ve çeşitli tehditlere maruz kalmıştır. Onun da yaşamı maddi ve manevi açıdan olay nedeniyle altüst olmuş durumdadır.

Ailenin, Cemil Kırbayır'ın kaybedildiği gündən bu yana içinde bulunduğu durum, sürekli bir yas durumudur. Bu durum da büyük bir psikolojik harabiyete, yaşamdan zevk alamama duygusuna neden olmaktadır.

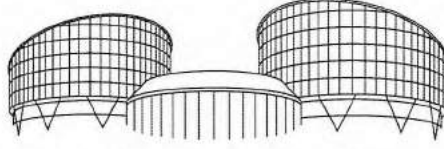
Türkiye Cumhuriyeti tarihinde belki de ilk kez, Meclis komisyonu bir insanın gözaltında bulunduğu süre içinde işkence gördüğu ve bu süre içinde öldürüldüğüne ilişkin bir rapor düzenlemiştir. Bu rapor son derece önemlidir. Raporun bir ilk olması ve devletin sorumluluğunu açıkça üstlenmesi söz konusudur. Türkiye'nin de altına imza attığı uluslararası sözleşmelere göre; **'Devletler bütün işkence ve gözaltında ölüm şikayet ve bildirimlerini zamanında tarafsız ve etkin olarak soruşturma, sorumluları adalet önüne çıkarma, cezalandırma ve kurbanlara giderim sağlamak suretiyle etkin koruyucu önemler geliştirmekle yükümlüdür'**.

Cemil Kırbayır'ın gözaltında kaybedilmesi olayında devlet güçleri tarafından aileye gerçek dışı bilgiler verilmiş, suçlular hakkında soruşturma açılmamış ve gerçekler bugüne dek gizlenmiştir. Meclis İnsan Hakları raporu ile de bu durum sabittir.

İhlalin ve bu ihlale dayalı olarak yaratılan manevi ve maddi kaybın büyüklüğü ortadadır. Bu nedenle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmaktan önce, Meclis İnsan Hakları Komisyonunun raporunu bir güvence kabul edip, öncelikle Bakanlığınıza başvurmayı önemli buluyoruz.

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, 13 Eylül 1980 tarihinde Kars'ta gözaltına alınıp bir daha geri dönmeyen ve Meclis İnsan Hakları Komisyonunun raporuyla da devletin sorumluluğu teyit edilen olayla ilgili olarak, Müvekkillerimden Berfo Kırbayır ve Mikail Kırbayır adına TL'lik (TL) maddi ve manevi zarara hükmedilmesini, vekil olarak ve sayđı ile talep ederim.04.08.2011

Talepte Bulunanlar Vekili
Av. Eren Keskin

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru No. 11947/12
Türkiye'ye karşı KIRBAYIR

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (ikinci oturum) 28 Nisan 2020 tarihinde bir salonda aşağıdaki kişilerle toplanmıştır:

Robert Spano, Başkan,
Marko Bošnjak,
Valeriu Grițco,
Egidijus Kūris,
Arnfinn Bårdsen,
Saadet Yüksel,
Peeter Roosma, *hakimler*,

ve Stanley Naismith, *yazı işleri müdürü*,

26 Ekim 2011 tarihinde yapılan yukarıda belirtilen başvuru göz önüne alınarak,

Davalı hükümet ve başvuranlar tarafından yanıt olarak sunulan gözlemler göz önüne alınarak,

Toplanıp aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuranlar Bayan Berfo Kırbayır ("ilk başvuran") ve Bay Mikail Kırbayır ("ikinci başvuran"), sırasıyla 1921 ve 1950 tarihlerinde doğmuş olan ve İstanbul'da ikamet eden Türk vatandaşlarıdır. Mahkeme önünde, İstanbul'da avukat olan Bayan E. Keskin tarafından temsil ediliyorlar. 21 Şubat 2013 tarihinde ilk başvuru sahibi öldü.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

A. Olayların mevcut koşulları

3. Davanın gerçekleri, taraflarca sunulduğu gibi, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Davanın içeriği

4. 12 Eylül 1980'de, askeri müdahalenin (bundan böyle "askeri darbe") ardından Türkiye'de sıkıyönetim ilan edildi. Yasama ve yürütme yetkileri, darbenin ardından oluşturulan bir Ulusal Güvenlik Konseyi'ne verildi. 1982 Anayasasına göre, o konsey tarafından oluşturulan hükümetlerin üyeleri ve kurucu meclis üyeleri, darbeden sonraki ilk genel seçimlerinin tarihi olan 12 Eylül 1980 ile 6 Kasım 1983 arasında alınan kararlardan cezai, mali ve yasal dokunulmazlığa sahipti.

2. Cemil Kırbayır'ın kaybolması

5. 13 Eylül 1980'de ilk başvuranın oğlu ve ikinci başvuranın kardeşi Cemil Kırbayır, Kars Jandarma Komutanlığı binasında gözaltına alındı. Bir hafta sonra Artvin merkez Komutanlığına transfer oldu.

6. 7 Ekim 1980 tarihinde sorgulanmak üzere Dede Korkut Eğitim Enstitüsüne (Kars) nakledildi.

7. 7 Ekim 1980 günü gece yarısı, babasının (İ. K.) evinde arama yaparken, polis Cemil Kırbayır'ın firar ettiğini ve o zamandan beri tekrar görülmediğini bildirdi.

3. İdari polis soruşturması

8. Polis, Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili idari bir iç soruşturma başlattı.

9. Polis memuru S.K. dinlendi. 8 Ekim 1980 tarihinde düzenlenen polis memurları R.Ç ve S.E. soruşturma raporuna göre, Cemil Kırbayır 7 Ekim saat 8:30 ila 11:30'da firar etmiştir.

10. 8 Ekim tarihinde, polis memurları M.A., E.T. ve M.A.A Cemil Kırbayır'ın şüpheli firarı ile ilgili dinlendi.

11. 30 Temmuz 1981'de, Cemil Kırbayır'ın babası, oğlunun kaybolmasıyla ilgili olarak Türk barolar birliği Başkanına başvurdu. Bir gardiyanın Cemil Kırbayır'ın polis memurları M. A., S.K. ve M.A.A. ve belli olmayan bir T.'nin yaptıkları işkence sonucu öldüğünü ve daha sonra cesedin yakıldığını beyan ettiğini iddia etti.

12. 20 Ocak 1982 tarihinde, 18 Ocak tarihli Valilik kararı ile, güvenlik güçleri disiplin yönetmeliği uyarınca, M.Z., Cemil Kırbayır'ın sözde firarı ile ilgili bir soruşturma yürütmek için atandı.

13. 7 Haziran 1984 tarihinde, Cemil Kırbayır'ın babası ve Cemil Kırbayır'ın gözaltına alındığı çeşitli yerlerde görevli onlarca yetkiliyi dinledikten sonra M.Z. raporunu verdi. Cemil Kırbayır'ın babasının

iddialarını doğrulayabilecek herhangi bir doğrudan görgü tanığı ya da Cemil Kırbayır'ın cesedinin yakıldığı iddiasını doğrulayabilecek herhangi bir tanık bulunmadığı belirtildi. 13 Ekim 1980'de, polis memurları M.A.A., E.T. ve M.A.'nın, Cemil Kırbayır'ın sözde firarı iddiasıyla suçlandıkları gerekçesiyle bir kınama aldıklarını belirterek, aynı fiiller için kendilerine ikinci bir disiplin cezası verilmesinin mümkün olmadığı sonucuna vardı.

4. 2002'ye kadar yürütülen adli soruşturma

14. 23 Kasım 1985 tarihinde, Cemil Kırbayır'ın kayboluşunu soruşturduktan sonra, Erzurum askeri savcısı, Elazığ askeri savcısı lehine kendisinin yargılama yetkisi olmadığını bildirmiştir.

15. 17 Nisan 1986'da, Elazığ askeri savcısı, iddia edilen gerçeklerin askeri mahkemelerin yetki alanına girmediği gerekçesiyle, Kars Cumhuriyet Savcısı lehine kendisinin yargılama yetkisi olmadığını bildirmiştir.

16. 28 Ocak 1987'de, Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ("Sözleşme") organlarına bireysel başvuru hakkını tanıdı.

17. 3 Ekim 2002'de, Kars Cumhuriyet Savcısı, zaman aşımına uğradığından kamu davasının düştüğü gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı vermiştir.

18. Dosya, Cemil Kırbayır'ın babasının bu farklı kararlardan haberdar olup olmadığı ya da onlara itiraz edip edemediği konusunda hiçbir bilgi içermiyor. Başvuran taraf, bunu belirtmemiştir.

5. 2002'den sonra yapılan adli soruşturma

19. 1980 Anayasasının geçici 15.maddesi, askeri darbenin ardından kurulan Milli Güvenlik Konseyi'ne yasama ve yürütme yetkilerini vermiştir. Bu maddeler uyarınca, bu konsey tarafından oluşturulan hükümetlerin üyeleri ve kurucu meclis üyeleri, genel seçimlerinin tarihi olan 12 Eylül 1980 ile 6 Kasım 1983 arasında alınan kararlara ilişkin cezai, mali ve yasal dokunulmazlığa sahipti: bu kararlara dayanarak herhangi bir mahkeme önünde onlara karşı hiçbir dava açılmıyordu. 12 Eylül 2010'da gerçekleştirilen referandum sonucunda, bu madde yürürlükten kaldırılmıştır.

20. 2011 yılında, faili meçhul koşullarda kaybolan kişilere ne olduğunu tespit etmek için Ulusal Parlamento tarafından kurulan komiteye ("kayıp kişilere soruşturma komisyonu") yapılan başvuru üzerine, Kars Cumhuriyet Savcısı, Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili (no. 2011/899) bir adli soruşturma başlattı.

21. 23 Eylül 2012 tarihinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi ve dava kuralları ile ilgili yapılan değişiklik, bireysel anayasal başvurusunu getirmiştir: bu tarihten itibaren kesinleşen tüm kararlara, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafından korunan temel hak ve özgürlükleri ile ilgili Anayasa Mahkemesine itiraz edilebilirdi.

22. 11 Ekim 2013 tarihinde, 3 Ekim 2002 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığı kararı Kars Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan 2011/899 sayılı soruşturma dosyasına aktarıldı. Başvuranlara, 10 Ocak 2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

23. 13 Ocak 2014 tarihinde, ikinci başvuru sahibi bu emre itiraz etti (No. 1986/1279).

24. 20 Mart 2014 tarihinde, ilk olarak, Anayasanın geçici 15. maddesinin yürürlükten kaldırılması, ikinci olarak, kayıp kişiler hakkında soruşturma Komisyonu tarafından yürütülen soruşturma ve üçüncü olarak, Kars Cumhuriyet başsavcısının aynı gerçeklerle ilgili başka bir soruşturma yürüttüğünü (no. 2011/899) göz önünde bulundurularak, Ardahan Asliye Ceza Mahkemesi yer olmadığı kararını bozmuştur. 1986/1279 sayılı davayı Kars Cumhuriyet başsavcılığı'na ileterek devam eden soruşturmaya eklemesini talep etti (no. 2011/899).

25. Kars Cumhuriyet savcısı, Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili 2011/899 sayılı dava çerçevesinde yeni bir adli soruşturma başlattı.

Aşağıdaki soruşturmaları yürüttü:

- Cemil Kırbayır'ın gözaltına alındığı binaların tespiti;
- olayların meydana geldiği tarihte söz konusu yerlerde görevli olan memurların belirlenmesi (jandarmalar, polis memurları, gizli servis üyeleri);
- tanıkların dinlenmesi (B.K., S.S., M.A., Ç.A. ve M.Ö.);
- olaylar sırasında, gizli servis üyelerini (Z.T. ve E.Y.) ile ilgili soruşturma yapmak için Başbakan'dan izin alınması.

26. Cumhuriyet Savcısı, 11 Şubat 2015 tarihinde kendisine tebliğ edilen Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili gizli servislerden de 17 Temmuz 1981 tarihli bir not aldı.

27. Tarafların verdiği bilgilerden ve dosyaya aktarılan belgelerden Kars Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturmanın hala devam ettiği görülmektedir. Başvuru sahibi taraf, Anayasa Mahkemesine bireysel bir itirazda bulunmadı.

6. Kayıp kişiler hakkında soruşturma komisyonu raporu M Ü Z E S İ

28. Cemil Kırbayır'ın kaybolduğu sırada Kars'ta görev yapan polis memurlarının yanı sıra istihbarat memurlarının da dinlenmesi üzerine 26 Mayıs 2011 tarihinde kayıp şahıslarla ilgili soruşturma komisyonu raporunu yayınladı. Komisyon, raporda aşağıdaki bulgulara yer verilmiştir:

« (...) Soruşturma Komisyonu, olay anında C. Kırbayır ile birlikte gözaltına alınan kişilerin ifadelerini güvenilir buluyor. Komisyon, [olaylardan bu yana] geçen yıl sayısına rağmen, tanıkların açık ve tutarlı bir şekilde ifade verdiklerini düşünüyor. Soruşturma Komisyonu, C. Kırbayır'ın ölümüyle sonuçlanan polis gözetiminde işkenceye maruz kaldığını düşünüyor. İlgili kişinin ölümüne neden olan kamu görevlileri cesedi yok etmişlerdir.

Olaylar sırasında, Kars'ın yetki alanında bulunan yetkililer, cinayet ve işkence iddialarıyla ilgili resmi bir soruşturma açmadılar, bu da, halk arasında işkence, cinayet

TÜRKİYE'YE KARŞI KIRBAYIR KARARI

veya insanlık dışı muamele eylemlerinde bulunan kişilerin ceza almadığı yönündeki yaygın kanıyı desteklemiştir.

Eylemlerin tekrarlanması, olaylar sırasında genel bir duruma karşılık gelen önemli sayıda işkence veya kötü muamele eyleminin gerçekleştirildiği anlamına gelir. Resmi tolerans ile, yasadışı olmasına rağmen, işkence veya kötü muamele eylemlerinin tolere edildiği anlaşılmalıdır: bu eylemlerden doğrudan sorumlu olan kişilerin üstleri onların farkındadır, ancak failleri cezalandırmak veya tekrarlarını önlemek için hiçbir şey yapmazlar.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra ve 1990'ların Ortalarına kadar, ülke genelinde, yargısız infazlar, faili meçhul siyasi cinayetler, işkence ve kötü muamele kamuoyunda ciddi endişeler doğurmuştur.

Söz konusu davanın incelenmesi çerçevesinde, olaylar sırasında görevli askeri personelin tanımlanması ve dinlenmesi taleplerinin Savunma Bakanlığı tarafından cevapsız kalması, Komisyonun ilgili personele karşı resmi bir hoşgörü olduğu ve bu hoşgörünün de ciddi işkence eylemlerine ve yaşam hakkının ihlal edilmesine yol açtığı şüphelerini güçlendirdi. »

7. Askeri darbenin faillerinden ikisine karşı ceza davası

29. 3 Ocak 2012 tarihinde, Anayasanın geçici 15. maddesinin yürürlükten kaldırılmasından sonra, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı, 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sorumlu iki General olan Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya hakkında cezai işlem başlatmıştır.

30. 6 Nisan 2012'de, başvuru sahipleri davaya müdahil tarafı olarak katıldı.

31. 18 Haziran 2014 tarihinde, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi iki genç generali müebbet ağır hapis cezasına mahkûm etmiştir. Anayasal düzeni bozma girişimi ile ilgili olarak, mahkeme, özellikle zaman aşımı süresinin sona ermesinin, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin yürürlüğe girmesi ile 9 Kasım 1982 tarihinde askıya alındığını ve bu zaman aşımı süresinin, bu maddenin referandum sonuçlarına göre yürürlükten kaldırıldığı tarih olan 12 Eylül 2010'da yeniden yürürlüğe girdiğini belirtmiştir.

32. Yargılama esnasında, iki general vefat etmiştir.

33. Yargıtay, 21 Haziran 2016 tarihli bir kararla, generallerin ölümü gerekçesiyle Ankara Asayiş Mahkemesi'nin kararını bozdu.

34. Dosya, davanın sonraki gelişimi ile ilgili hiçbir bilgi içermemektedir.

ŞİKAYETLER

35. Sözleşmenin 2. maddesine öne sürerek, başvuranlar yaşam hakkının ihlalinden şikayet ediyorlar. Yakınlarının devlet memurları tarafından öldürüldüğünü iddia etmek için kayıp kişiler hakkındaki soruşturma komisyonunun raporuna dayanıyorlar.

36. Sözleşmenin 6. maddesine öne sürerek, ceza davasının haksız ve aşırı uzun sürdüğünü iddia ediyorlar. Aynı zamanda, yerel mahkemelerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı olmadığını iddia ediyorlar.

37. Sözleşmenin 13. maddesine öne sürerek, Sözleşme uyarınca şikayetlerini gerçekleştirebilecekleri iç hukuk yollarının bulunmadığından şikayetçi olmuşlardır.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

38. Başvuranlar, akrabalarının devlet memurları tarafından öldürüldüğünü ve davaya bakan iç mahkemelerin titizlik göstermediğini ve ilgili itiraz yollarını etkisiz hale getirdiklerini iddia ediyorlar. Başvuranlar, Sözleşmenin 2, 6 ve 13 maddelerini ileri sürmektedir.

39. Başvuranların şikayetlerini ve davanın gerçeklerini göz önünde bulundurarak, Mahkeme, bu davanın ortaya koyduğu ana hukuki sorunun yalnızca Sözleşmenin 2. maddesi alanında olduğunu değerlendirmiştir. Mevcut davayla ilgili olarak, bu makale bu şekilde ifade edilmiştir:

« 1. Her insanın yaşama hakkı kanunla korunmaktadır (...) »

I. ÖN DEĞERLENDİRME

40. Hükümet, 26 Ekim 2011 tarihinde başvuru yapan ilk başvuranın 21 Şubat 2013 tarihinde öldüğünü belirtmektedir. Ölüm tarihini gösteren nüfus kaydının bir nüshasını sunuyor ve mirasçılarının yargılamayı devam ettirmek için bir girişimde bulunmadıklarını belirtmiştir. Buna göre, Mahkemeden başvuran tarafından yapılan şikayetlerle ilgili olarak başvuruyu kayıttan silmesini talep etmiştir.

41. Başvuru sahibi tarafın avukatı Hükümetin bu istisnası ile ilgili görüş bildirmemiştir.

42. Mahkeme, bir başvuru sahibi dava sırasında öldüğünde ve davaları takip etmek için herhangi bir mirasçı veya yakın akraba talepte bulunmadığında, başvuruları kayıt defterinden kaldırdığını hatırlatır. (bk. özellikle, *İtalya'ya karşı Hirsi Jamaa ve diğerleri* [GC], No 27765/09, § 57, AİHM 2012).

43. Davanın koşulları ışığında, ilk başvuru sahibi ile ilgili başvuruyu incelemeye devam etmenin artık doğru olmadığını düşünmektedir (Sözleşme madde 37 § 1 c)). Ayrıca, mahkeme, dile getirdiği şikayetlerin, ikinci başvuran tarafından yapılan ve aşağıda incelenen şikayetlerle aynı olduğunu gözlemlemiştir. Bu koşullar altında, Mahkeme, Sözleşmenin ve Protokollerinin garanti ettiği insan haklarına saygı ile ilgili olarak, ilk başvuranın başvurusunun incelemesinin devam etmesini gerektirecek bir zemin görmemektedir (madde 37 § 1 sonu – bk. özellikle, *Türkiye'ye karşı Lütfiye Zengin ve diğerleri*, No 36443/06, § 34, 14 Nisan 2015, ve *Türkiye'ye karşı Adıgüzel ve diğerleri*, No 65126/09, § 18, 13 Şubat 2018).

44. Bu nedenle mahkeme, başvuruyu ilk başvuru sahibi ile ilgili olarak kayıttan silmeye ve diğer kalanı için incelemeye devam etmeye karar verdi.

II. İLK İTİRAZ

A. Tarafların İddiaları

45. Hükümet, başvurunun aşağıdaki nedenlerden dolayı kabul edilemez olduğuna karar verilmesini savunmaktadır.

- *Başvuru sahibi tarafın iddiaları, Türkiye'nin mahkemenin yargı yetkisini tanumasından önce meydana geldiği iddia edilen gerçeklerle ilgili olduğundan, zaman bakımından Sözleşme hükümleriyle uyumsuzluğu söz konusudur.*

- Başvuru sahibi taraf, altı aylık süreye uymamıştır. Şikayetlerini gayretle iç hukuk mahkemeleri önüne getirmek yerine, çok uzun bir süre etkisiz kalmıştır.

- Başvuru sahibi taraf, tüm başvuru yolları denememiştir. Başvuru sahibi taraf, başvurusunu 26 Ekim 2011 tarihinde mahkeme huzuruna sunarken, dava halen Kars Cumhuriyet başsavcılığı'nda devam etmekteydi. Ayrıca, Hükümet, başvuru sahibi tarafın davayı mahkemeye getirmeden önce, 23 Eylül 2012 tarihinde başlatılan bireysel anayasal başvurusunu kullanması gerektiğini düşünüyor.

46. Hükümet, savunmasını desteklemek için Anayasa Mahkemesi Genel Kurulunun askeri darbeden sonra işlenen eylemlere ilişkin bireysel bir başvuru kararının bir nüshasını sunmuştur. (*Zeycan Yedigöl*, No 2013/1566, 10 Aralık 2015). Hükümet, bu kararda, bu Konsey tarafından oluşturulan hükümetlerin üyeleri – yasama ve yürütme yetkilerini kullanan-ve kurucu meclis üyeleri, 12 Eylül 1980 ile 6 Kasım 1983 arasında alınan kararlar konusunda cezai, mali ve yasal dokunulmazlığa sahip olduklarından Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin askeri darbenin ardından kurulan Milli Güvenlik Konseyi üyelerine koruma sunduğunu ancak öte yandan, bu maddenin, görevlerini yerine getirirken bireysel suç işleyen memurlara koruma sağlamadığını savunmaktadır.

47. Başvuru sahibi taraf, başvurusunu Ekim 2011'de mahkemeye sunduğunu ve bireysel anayasal başvurunun 23 Eylül 2012'de getirildiğini belirtmektedir. Bu nedenle başvuru sahibi, iç başvuru yollarını tüketmek için bu başvuruyu kullanmak zorunda olmadığını düşünmektedir.

B. Mahkemenin Değerlendirmesi

1. Genel prensipler

48. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, anlaşmalı devletlere, bu iddialar mahkemeye sunulmadan önce kendilerine yöneltilen ihlalleri önleme veya çözme fırsatı sunmayı amaçladığını hatırlatmaktadır. (*Fransa'ya karşı Selmouni* [GC], No 25803/94, § 74, CEDH 1999-V). Bu kural, iç hukukun iddia edilen ihlal için etkili bir başvuru yolu (yakından ilişkili olduğu 13. maddenin konusu) sunduğu varsayımına dayanmaktadır.

Bu nedenle, bu kural, Sözleşme tarafından kurulan koruma mekanizmasının İnsan Haklarını garanti eden ulusal sistemlere yardımcı bir görev oynamasını isteyen ilkenin önemli bir unsurudur. (*Sırbistan'a karşı Vučković ve diğerleri* (ilk itiraz) [GC], No 17153/11 ve diğer 29, §§ 69-70, 25 Mart 2014).

49. Mahkeme, Sözleşmenin 2. maddelerini ihlal ettiği iddia edilen davalarda, bu davada hükümet tarafından gündeme getirilenlere benzer istisnaları zaten değerlendirmiştir (*Türkiye'ye karşı Öztünç*, No 14777/08, §§ 50-60, 9 Şubat 2016) ve 3 (*Türkiye'ye karşı Şükrü Yıldız*, No 4100/10, §§ 42-45, 17 Mart 2015) ve bu istisnaları red etmiştir. Bu davalarda, iç hukuk yollarının kullanıldığı başvuruların yapıldığı tarihte değerlendirilmesi gerektiği ve sonuç olarak, başvuruların Anayasa Mahkemesine başvurmalarının gerekli olmadığı sonucuna varmak için, Mahkeme, başvuruların söz konusu olaydan birkaç yıl sonra ortaya çıktığı gerçeğini dikkate aldı. (*Şükrü Yıldız* davasında yaklaşık dokuz yıl ve *Öztünç* davasında seksen yıldan fazla). Mahkeme ayrıca, *Türkiye'ye karşı Sıdika İmren* (No 47384/11, §§ 49-51, 13 Eylül 2016), *Türkiye'ye karşı Mızrak ve Atay* (No 65146/12, § 46, 18 Ekim 2016) ve *Türkiye'ye karşı Müftüoğlu ve diğerleri* (No 34520/10 ve diğer 2, § 54, 28 Şubat 2017) davalarında da aynı şekilde karar vermiştir. Bu davalarda, yetkililerin eylemlerinin Sözleşmenin 2. ve 3. maddelerinin gereklilikleri ile uyumlu olup olmadığını belirleme söz konusuydu: soruşturma ve davalar mahkemeye başvuru tarihinde uzun yıllardır beklemede olduğundan, durum bu dönem de, soruşturmada için gerekli özen ve çaba gösterilmediğini göstermekteydi. (bk. aksine, *Türkiye'ye karşı Şefika Ak* (Kar.), No. 38628/10, §§ 37 ve 38, 27 Kasım 2010, başvuru, olayların gerçekleşmesinden iki yıldan az sürede yapıldığı için iç hukuk yollarının tüketilmediği ve iç hukuk daha sonra değişmesi nedeniyle şikayet reddedildi).

50. İç hukuk yollarının tüketilmesi normalde başvurunun yapıldığı tarihte değerlendirilir. Ancak, mahkeme daha önce çoğu kez tekrar ifade ettiği gibi, her davanın özel koşullarının doğrulayabileceği istisnalar kabul etmektedir. (*Türkiye'ye karşı Müdür Turgut ve diğerleri* (kar.), No. 4860/09, § 45, 26 Mart 2013). Böylece, Mahkeme, Türkiye'ye yapılan başvurular için bireysel anayasal başvurunun yapılmasını incelediğinde bundan vazgeçmiştir çünkü başvuru, bu bireysel başvuru (*Şefika Ak*, yukarıda sayılan karar, §§ 43 ve 44) yapılmadan önce mahkemeye sunulmuştu ya da iç hukuktaki prosedür, bu başvuru yapıldığında yetkili yerel mahkemeler önünde beklemekteydi. (*Türkiye'ye karşı Uzun* (kar.), No. 10755/13, §§ 52, 68 ve 69, 30 Nisan 2013).

51. Söz konusu davada, Mahkeme, Mart 2014 tarihinde 1986/1279 sayılı Kars Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılan kovuşturmayla yer yoktur kararının Ardahan Asliye Ceza Mahkemesi tarafından bozulduğunu ve Ardahan Asliye Ceza Mahkemesinin, dosyayı Kars cumhuriyet başsavlığına geri göndermiş olduğunu ve 2011/899 sayılı dosyaya

eklemesini talep etmiştir ve Cemil Kırbayır'ın kaybolması şüpheli sorumlularına karşı yürütülen ceza soruşturmasının devam ettiğini gözlemlemiştir. Buna göre, mahkeme, iç başvuru yollarının tükenmediği gerekçesiyle kabul etmeme istisnasını ancak Hükümet, başvuru sahibi tarafın davayı kendisine getirmeden önce bireysel anayasal başvuruyu kullanması gerektiğini savunduğu ölçüde değerlendirecektir.

2. Söz konusu davaya genel ilkelerin uygulanması.

52. Mahkeme, 23 Eylül 2012'den bu yana açılan bireysel anayasal başvurunun, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve protokolleri tarafından korunan temel hak ve özgürlüklerin ihlali mağduru olduğunu düşünen bireyler iç hukuk yollarını tüketmek için kullanması gereken yasal bir başvuru olduğunu zaten belirtmiştir. (*Uzun*, yukarıda belirtilen karar, § 69).

53. Hükümet, başvuru sahibi tarafın mahkeme önünde iddialarla ilgili olarak anayasal başvuruda bulunmadığını iddia etmektedir. Mahkeme, bu istisna ile ilgili karar vermek için tarafların dosyaya sunduğu bilgilerin yanı sıra, başvurunun yapılmasından bu yana iç hukukta meydana gelen yeni yasama, içtihat ve usul gelişmeleri inceleyecektir.

54. Başvuru sahibi taraf, başvurusunu 26 Ekim 2011 tarihinde gerçekleştirmiştir. Başvuru sahibi 26 Ekim 2011 tarihinde başvurusunu sundu. Mahkemeye başvurduğu esnada, Kars Cumhuriyet Başsavcısı Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili soruşturmaya devam ediyordu. 12 Eylül 2010 referandumundan sonra Anayasa'nın geçici 15. maddesinin yürürlükten kaldırılmasından sonra, zaman aşımı gerekçesiyle kovuşturma yapmama kararı Kars Cumhuriyet Başsavcılığı Başkanı tarafından iptal edilmiştir. Öte yandan, kayıp kişiler soruşturma komisyonu, Cemil Kırbayır'ın kaybolması ile ilgili Kars Cumhuriyet başsavcısına başvurdu. Ardahan Asliye Ceza Mahkemesi Başkanı, Cemil Kırbayır'ın ortadan kaybolduğu koşulları belirlemek amacıyla Kars Cumhuriyet Başsavcısı tarafından önce yürütülen soruşturmanın komisyona yapılan başvuru sonrasında açılan soruşturma ile birleştirilmesine karar vermiştir. Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi genel kurulu bir karar verdi, bu karara göre bu Konsey tarafından oluşturulan hükümetlerin üyeleri – yasama ve yürütme yetkilerini kullanan ve kurucu meclis üyeleri, 12 Eylül 1980 ile 6 Kasım 1983 arasında alınan kararlar konusunda cezai, mali ve yasal dokunulmazlığa sahip olduklarından Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin askeri darbenin ardından kurulan Milli Güvenlik Konseyi üyelerine koruma sunduğunu ancak öte yandan, bu maddenin, görevlerini yerine getirirken bireysel suç işleyen memurlara koruma sağlamadığını belirlemiştir.

55. Taraflarca dosyaya sunulan deliller ışığında, Mahkeme, Cemil Kırbayır'ın ortadan kaybolmasının ardından adli soruşturma açıldığını belirlemiştir, ancak Türkiye'nin Mahkeme organlarının yargı yetkisini

tanıdığı tarih olan 28 Ocak 1987 tarihinde, ve Kars Cumhuriyet Savcısının, süreaşımından dolayı kamu davasının sona ermesi gerekçesiyle yargılamanın kapatılma kararı verdiği tarih olan 3 Ekim 2002 tarihinde başvuru sahibi taraf, görünüşe göre ceza soruşturmasını yeniden başlatılması için herhangi bir adım atmamıştır. Gözlemlerinde, başvuru sahibi bu gözlem ile çelişecek herhangi bir kanıt ortaya koymamıştır. Dokuz yıl boyunca, 2002'den 2011'e kadar, başvuru sahibi taraf hiçbir girişimde bulunmamıştır. - en azından, dosya, bu süre zarfında iç makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın usule ilişkin durumu ile ilgili herhangi bir unsur içermediği gibi başvuranın cezai soruşturmayı yeniden başlatmaya teşebbüsünde bulunduğu göstermemektedir. Öte yandan, 2011'den itibaren soruşturmayı yeniden başlatmak için yeni gelişmeler ortaya çıkmıştır.

56. Mahkemeye sunulan delillerden, kayıp kişiler hakkında soruşturma Komisyonu'nun 2011 yılında kurulmasının, soruşturmanın usule ilişkin yönünü yeniden başlatacak bir gerçek teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, o andan itibaren, başvuru sahibi taraf, yetkili ulusal makamlar tarafından yürütülen çeşitli soruşturmalarda yakından yer aldı. Bu nedenle, durumun 2011'den itibaren değişmesinin, başvuru yapan tarafın akrabasının ortadan kaybolmasını araştırmak için usul yükümlülüğün yeniden başlattığı sonucuna varılmalıdır. Bir başka önemli unsur da, 23 Eylül 2012 tarihinde, mahkemeye başvurmadan önce ulusal düzeyde uygulanacak son yasal yol olan bireysel anayasal başvurunun yapılmasıdır.

57. Mahkeme, *Zeycan Yedigöl* (yukarıda belirtilen) kararında, Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin, askeri darbenin faillerine belirli bir süre için alınan tedbirlere ilişkin cezai, mali ve hukuki dokunulmazlık sağladığına ancak görevlerini icra ederken bireysel suçlar işleyen görevlilere koruma sağlamadığına karar vermiştir. Mahkeme, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin yürürlükten kaldırılması nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararını bozmak için Kars Ceza Mahkemesi'nin dayandığı gerekçelerin bu kararla tutarlı olmadığını gözlemlemektedir. Mahkeme, A R tarafların A verdiği bilgilere E göre, K Kars E Cumhuriyet başsavcılığının, olayların zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer yoktur kararı verdiği ve ceza mahkemesinin Anayasa'nın geçici 15. maddesinin ihlalinin askeri darbe sonrasında gerçekleştirilen suçlar için zaman aşımı süresini kesintiye uğrattığı gerekçesiyle bu kararı bozduğu sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesinin bir alt mahkemesi tarafından geliştirilen bu savunma, mahkemede inceleme ve değerlendirme konusu olmadı.

58. Dolayısıyla, söz konusu davada, yürürlükte olan ulusal yasayı yorumlamak için ilk derece mahkemesi olan Asliye Ceza Mahkemesi ve son müracaat merci olan Anayasa mahkemesi tarafından Zeylan Yedigöl (yukarıda belirtildi) öne sürülen temeller taban tabana zıttır. Mahkeme, görevinin insan haklarını güvence altına almak için ulusal sistemlere bağlı

olduğunu ve davanın bu aşamasında iç hukuka uyumu izleme gücünün sınırlı olduğunu hatırlatır. (*Hırvatistan'a karşı Radomija ve diğerleri* [GC], No 37685/10 ve 22768/12, § 149, 20 Mart 2018). İç hukuku yorumlama ve uygulama önceliği Avrupa Mahkemesinin değil, ulusal makamların sorumluluğundadır. Özellikle, insan haklarının güvence altına alınması için ulusal sistemin Yüksek Mahkemesi olarak alt mahkemelerin içtihatlarını gözden geçirmek Anayasa Mahkemesinin görevidir.

59. Sonuç olarak, başvurunun sunulmasını takiben iç hukukta gerçekleşen yeni yasama, içtihat ve usul gelişmeleri ışığında, mahkeme, başvuru sahibi tarafın davayı kendilerine getirmeden önce Anayasa Mahkemesine bireysel bir başvuru yapması gerektiğini düşünmektedir. Bu başvurunun, talep eden tarafın, Sözleşmenin 2. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmediği iddiasıyla ilgili olarak uygun bir çözüm elde etmesini sağlayamayacağına dair bir kanıt yoktur. (*Şefika Ak*, yukarıda belirtilen karar, § 40).

60. Bu bağlamda, kendisine bireysel bir başvuru yapıldığında mahkeme, yaşam hakkı yönetsel ihlali sonucuna vardığında, Anayasa Mahkemesi aynı zamanda ihlale son vermesi muhtemel çözüm yolunu da belirtmektedir: örnek olarak, Anayasa Mahkemesi, davayı savcıya gönderebilir ve bulduğu eksikliklerin giderilmesi için soruşturmayı yeniden açmasını talep edebilir. Mahkemenin görüşüne göre, bu, özellikle de, başvuru sahibi Sözleşmenin 2. maddesini veya 3. maddesine dayandığında, 23 Eylül 2012'de Türkiye'ye yapılan bireysel başvurunun temel taşıdır. (yukarıda belirtilen *Türkiye'ye karşı Şefika Ak*, § 43, ve *Mehmet Kaya*, No 9342/16, §§ 39-43, 20 Mart 2018).

61. Buna ek olarak, Mahkeme, 23 Eylül 2012 tarihinde gerçekleştirilen bireysel anayasal itirazın, sözleşme tarafından korunan hak ve özgürlüklerin, özellikle de 2. maddenin ihlallerine karşı etkili bir hukuk yolu oluşturduğunu ve bu itirazın yeterli tazminat için fırsatlar sunduğunu zaten kabul etmiştir. Dolayısıyla mahkeme kendisine yapılan şikayetlerin, alt mahkemelerde veya Anayasa Mahkemesi'nde devam etmekte olan bir davanın konusu olması gerekçesiyle iç hukuk yollarının henüz tüketilmemesi nedeniyle birkaç başvuruyu reddetmiştir. Başvuranların bireysel anayasal başvurunun etkinliğini sorguladıkları yerlerde, mahkeme, sadece bir başvurunun etkinliği ile ilgili şüphe barındırmanın bunu kullanmadan muaf edemeyeceğini hatırlatarak bu iddiayı reddetmiştir. Mahkeme, mevcut davada, başvuranların bireysel anayasa şikayetini yerine getirme yükümlülüğünü hafifletecek belirli bir koşul bulunmadığını da kaydetmiştir. (*Türkiye'ye karşı Ahmet Tunç ve diğerleri* (ara.), No 4133/16 ve 31542/16, §§ 109, 110, 129 ve 130, 29 Ocak 2019). Açıkça başarısızlık göstermemiş bir başvurunun başarısı ile ilgili şüpheler barındırma gerçeği, söz konusu hukuk yolunun kullanılmamasını haklı gösterebilecek bir neden değildir. (yukarıda belirtilen *Vučković ve diğerleri*, § 74, *Romanya'ya karşı Mocanu ve diğerleri* [GC], n° 10865/09 ve diğer 2'si, § 223, AİHM 2014

(özet), ve Romanya'ya karşı *Gherghina* (kar.), n° 42219/07, § 86, 9 Temmuz 2015). Ayrıca, mevcut durumda, başvuru sahibi bireysel anayasal çözümün etkisiz olduğunu iddia etmemiştir.

62. Başvuru sahibi tarafın çıkarları ve Sözleşme işleyişinin etkinliği açısından (ve yetki ikamesi ilkesine uygun olarak), yerel makamlar, Sözleşmenin ihlal edildiği iddia edilen önlemleri almak için gerekli önlemleri almak için en iyi konumda olduğundan davaların soruşturulması ve bunların gündeme getirdiği sorunların çözümünün mümkün olduğunca ulusal düzeyde gerçekleştirilmesi tercih edilir. (bk. *mutatis mutandis*, *Eski Makedonya Yugoslavya Cumhuriyeti'ne karşı El-Masri* [GC], No 39630/09, § 141, AİHM 2012). Bu bağlamda, Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin bireysel itirazı konusundaki kararının, başvuru sahibi tarafın endişelerini karşılamaması durumunda, başvuran taraf mahkeme önünde yeni bir itiraz yapabilir. (bk. diğerlerinin yanı sıra, *Birleşik Krallığa karşı Karen Harrison ve diğerleri* (kar.), No 44301/13, § 59, 25 Mart 2010, *Türkiye'ye karşı Kadriye Ceylan* (kar.), No 22261/10, § 176, 6 Ocak 2015, *Türkiye'ye karşı Şehap Korkmaz* (kar.), No 64200/13, § 31, 25 Mart 2014, ve *Türkiye'ye karşı Altuğ Müştak Berker ve diğerleri* (kar.), No 54769/13, § 14, 20 Ekim 2015). Her durumda, Mahkeme nihayetinde Anayasa Mahkemesinin içtihadının kendi içtihadıyla uyumluluğunu doğrulama hakkını saklı tutar (*Uzun*, yukarıda anılan, § 71).

63. Sözleşmenin 35.maddesi §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca, iç hukuk yolların tüketilmemesi nedeniyle başvurunun reddedilmesi gerekir.

Bu Gereçeklerle, Mahkeme, Oy Birliğiyle,

Berfo Kırbayır ile ilgili olarak isteği kayıttan silmeye *karar verir*;

Başvurunun geri kalan kısmını kabul edilemez olduğunu *beyan eder*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş; 28 Mayıs 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan

T.C. *dekkatine*
ARDAHAN
AĞIR CEZA MAHKEMESİ

DEĞİŞİK İŞ NO : 2014/15 D.İş

DEĞİŞİK İŞ KARAR

BAŞKAN : OGÜN AHMET TEPE 41411
ÜYE : KÜBRA ŞENSÖZ 125556
ÜYE : TURAN ÖZDEMİR 139850
KATİP : ÇAĞLAR KARATAŞ 168436

Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 03.10.2012 tarih ve 1986/1279 soruşturma sayılı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına müsteki Cemil Kurbayır vekili Av. Yaşar Kaya tarafından itiraz edilmiş olmakla dosya mahkememize gelmiş olup, mahkememiz D.İş defterinin yukarıdaki sıra numarasına kaydı yapıldı.

Cumhuriyet Savcısının mütalaası alındı.

GEREĞİ GÖRÜSÜLDÜ DÜŞÜNÜLDÜ:

Soruşturma evrakının incelenmesinde, müsteki vekili Av. Yaşar Kaya itirazında; TBMM araştırma komisyonunun yaptığı araştırma sonucu Cemil Kurbayır'ın 1980 yılında Kars Emniyet müdürlüğünde iken işkence sonucu öldürüldüğüne kanaat getirerek Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğunu, Kars Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/899 soruşturma numarası ile işkence ile adam öldürme suçundan failer hakkında soruşturma başlattığını, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı iddianame hazırlama aşamasında iken Adalet Bakanlığının 128/1 numaralı genelgesi doğrultusunda arşiv ayırma ve imha işlemleri sırasında söz konusu takipsizlik kararının ortaya çıktığını, söz konusu takipsizlik kararının 03.10.2002 tarihinde verildiğini, olayın müstekisi olmadığından bahisle tebligata yer olmadığına dair karar verildiğini, söz konusu takipsizlik kararının 10.01.2014 tarihinde kendilerine tebliğ edildiğini, işkence suçunun insanlığa karşı suç olduğu bu nedenle Kars Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/899 soruşturma kapsamında dava açabilmesi için 03.10.2002 tarih, 1986/1279 hazırlık ve 2002/91 karar numaralı takipsizlik kararının kaldırılmasını talep ettiğini beyan etmiştir.

İtiraz üzerine mahkememizce yapılan inceleme neticesinde; Cemil Kurbayır'ın işkence görek öldürülmesi iddiası ile Kars Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma neticesinde 03.10.2002 tarihinde 20 yıllık zaman aşımının dolması nedeniyle takipsizlik kararı verildiği, ancak 2010 yılından önce Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yer alan geçici 15. madde: "2 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanı oluşuncaya kadar geçecek süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk milleti adına kullanan, 2356 sayılı Kanunla kurulu Milli Güvenlik Konseyinin, bu Konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin, 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunla görev ifa eden Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, malî veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz. Bu karar ve tasarrufların idarece veya yetkili kılınmış organ, merci ve görevlilerce uygulanmasından dolayı, karar alanlar, tasarrufları yapanlar ve uygulayanlar hakkında da yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır" maddesi gereğince 12 Eylül 1980 tarihinde meydana gelen olaylardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılmasının mümkün olmadığı, ancak 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan Anayasa değişikliği ile geçici 15. Madde'nin yürürlükten kaldırıldığı ve artık o döneme ilişkin

[Handwritten signature]

[Handwritten signature] 1/2

suç duyurusunda bulunulduğu ayrıca 14.02.2011 tarihinde bir gazetede "Berfo Ninenin oğlunu 3. kattan attılar" haberi üzerine itiraza konu takipsizlik kararına konu olaya ilişkin olarak önceki soruşturmadan bağımsız yeni bir soruşturma başlatıldığı ve halen Kars Cumhuriyet Başsavcılığınca 2011/899 soruşturma numarası ile soruşturmanın devam ettiği, sonuç olarak; Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 03.10.2012 tarih ve 1986/1279 soruşturma sayılı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararının, karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan kanuna uygun olduğu fakat, yukarıda açıklandığı üzere Anayasa'nun geçici 15. maddesinin kaldırılması ile şüpheliler hakkında soruşturma yapılabilmesinin mümkün olması, zamanasımının 12/09/2010 tarihinden itibaren başlaması gerektiği kanaatine varılmış, ayrıca itiraza konu takipsizlik kararından sonra bazı delillere ulaşılmış olması dikkate alındığında, Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 03.10.2012 tarih ve 1986/1279 soruşturma sayılı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararının kaldırılmasına karar vermek gerekmiş, aynı olaya ilişkin halen Kars Cumhuriyet Başsavcılığında devam eden 2011/89 soruşturma numaralı soruşturma dosyası ile birleştirilmesinin ise Kars C.Başsavcılığı'nın takdirinde olduğu değerlendirilmiştir.

KARAR : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

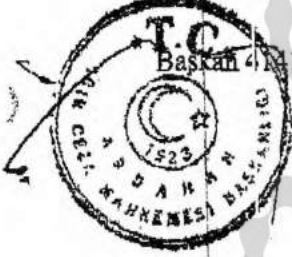
1. Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 03.10.2012 tarih ve 1986/1279 soruşturma sayılı, 2002/911 karar sayılı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına yönelik itirazın **KABULÜNE**,

2. Aynı olaya ilişkin halen Kars Cumhuriyet Başsavcılığında devam eden 2011/899 sayılı soruşturma dosyası ile birleştirilmesinin Kars C.Başsavcılığı'nın takdirinde olduğuna,

3. Kararın mahallince itiraz edene tebliğine,

4. Dosyanın Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine,

Dair, C.Savcısının mütalaasına uygun ve kesin olmak üzere dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu karar verildi.20/03/2014

Başkan 4/111

Üye 125556

Üye 139850

Katip 168436

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Mikayil Kırbayırın
Dibkediine
T.C.
KARS
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2014/1479

Birleştirme No : 2014/57

BİRLEŞTİRME KARARI

DAVACI : K.H.
MAKTUL : CEMİL KIRBAYIR, İsmail Oğlu, Berfo'dan olma, 01/04/1954 doğumlu, Ardahan İli Göle İlçesi Okçu köyü nüfusuna kayıtlı.
OLAY : İşkence Sonucu Adam Öldürme İddiası.
OLAY TARİHİ : 08/10/1980

SORUŞTURMA EVRAKI İNCELENDİ :

Maktül Cemil Kırbayır'ın gözetim altına alındığı ve işkence sonucu öldürüldüğü iddiaları ile ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen 1986/1279 Haz. Sayılı soruşturma evrakında verilen takipsizlik kararına itiraz edilmesi üzerine Ardahan Ağır Ceza Mahkemesince takipsizlik kararının kaldırılmasına karar verildiği ve dosyanın yeniden soruşturmaya kaydedilerek 2014/1479 Sor. numarasını aldığı ; Cumhuriyet Başsavcılığımızın 2014/1479 ve 2011/899 soruşturma sayılı evraklarının aynı mahiyette olduğu anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle;

Her iki evrakın birleştirilmesine,

Soruşturmaya eski kayıt olan 2011/899 soruşturma numaralı evrak üzerinden devam olunmasına,

2014/1479 soruşturma numaralı kaydı kapatılmasına,

Karar verildi. 28/03/2014

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

Mustafa KÖYLÜ
Cumhuriyet Başsavcısı

(Handwritten signature)

Berfo Kırbayır: 'Bir direnişçinin' portresi

Rengin Arslan

BBC Türkçe

Son güncelleme: 22 ŞUBAT 2013 - TSİ 07:07

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [Bu sayfayı arkadaşşıma gönder](#)
- [Yazıcı için](#)

105 yaşında dün hayatını kaybeden Berfo Kırbayır Türkiye'de bir direnişin sembolü olarak görülüyor.

33 yıl boyunca, 1980 darbesi sonrası gözaltına alınan ve "kaybedilen" oğlunu aradı. Berfo Kırbayır için bugün Cumartesi Anneleri'yle simgeleşen Galatasaray Lisesi önünde buluşulacak.

İlgili Konular

- [Türkiye](#)

"Berfo Ana" yıllardır verdiği mücadeleyle "gözaltında kaybedilen" yakınlarını arayanların simgelerinden.

"Benim evladım gelir diye kapıyı, bacayı açık bıraktım. Ay geçti, gün geçti, sene geçti benim çocuğum gelmedi. Benim çocuğum ölmüşse cenazesini bana versinler" diyen bir Cumartesi Annesi'ydi.

Oğlu Cemil Kırbayır, 13 Eylül 1980'de darbenin ertesi gününde Ardahan'ın Göle ilçesindeki Okçu köyünden, evinden gözaltına alınmıştı. Önce Göle'ye, sonra Kars Askeri Gözetimevi'ne gönderilmişti. O dönem sorguevi olarak kullanılan Dede Korkut Eğitim Enstitüsü'nde sorgulanırken, 8 Ekim 1980'de işkencede ölmüştü.

Cemil Kırbayır'a ne olduğu soruşturulurken, dönemin yetkilileri Kırbayır'ın "fırar ettiğini" söylemişti. Oysa görgü tanıkları vardı. Daha sonra TBMM İnsan Hakları Komisyonu'nun tespit ettiği üzere, Kırbayır işkencede öldürülmüştü.

Cumartesi Anneleri'nin simgesi

Yüzlerce hafta boyunca kayıplarını bulmak için Galatasaray Lisesi'nin önünde toplanan yüzlerce annenin simgesi idi Berfo Ana. Öfkesi hiç dinmedi. "Oğlumu bulmadan ölmem," dedi. Sağlığı iyice kötüleşinceye kadar Galatasaray Lisesi'nin önüne geldi.

5 Şubat 2011'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile görüşen Cumartesi Anneleri'nin arasındaydı. Başbakan Berfo Ana'ya oğlunu bulma sözü vermişti.

Bu görüşmenin ardından TBMM İnsan Hakları Komisyonu inceleme başlatmıştı. Komisyon incelemelerinin sonunda, "Kırbayır'ın gözaltında işkence gördüğüne, işkence sonucu hayatını

kaybettiğine ve cesedinin sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına" dair karara vardı.

Buna rağmen Kars'ta savcılık soruşturma açmadı. Bunun üzerine Berfo Ana ve Cemil Kırbayır'ın kardeşi Mikail Kırbayır, 27 Ekim 2011'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdu.

Bundan yaklaşık bir yıl önce, 18 Şubat 2012'de ise bir toplantıda konuşmuştu Berfo Ana. Orada da isyanını dile dökmüştü. Verilen sözlerin tutulmasını istemişti.

Sadece kemiklerini istiyordu oğlunun: "Allah rızası için bakın verin benim cenazemi. Cemil Kırbayır'ın annesini soran var mıdır ki nasıl geziyor? Nasıl dolanıyor, nasıl geziyor? Cenazem için geldim. Sizin de evlatlarınız var. Benim cenazemi, çocuğumu bana verin. **Poşet elimde kapıda oturmuşun, başımı vermişim taşların üstüne, kemiğini bekliyorum.** Ben yandım. Anaları yakmayın. Ne olmuşsa verin bana. Ben Cemil ile beraber mezara gireceğim. Başımı vereceğim toprağının üstüne. Hani mezarı? Hani toprağı? Niye bana söz verdiler, niye getirmediler? Getirsinler."

12 Eylül davasında müdahil

"Berfo Ana" 4 Nisan 2012'de görülmeye başlanan, dönemin Genelkurmay Başkanı, Kenan Evren ve emekli Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya'nın yargılandığı davanın müdahillerindendi. Ambulansla duruşma salonuna giden Berfo Ana, "sağlık durumu" gerekçesiyle duruşmaya gelmeyen Evren'e seslenmişti 104 yaşında: "Allah senin evini yıksın. Kenan Evren korkma. Elin ayağın boşuna titremesin. Sen benim ocağımı söndürdün. Allah da senin ocağını söndürsün. Evren utanmadın mı?" demişti.

'Berfo Ana'nın vasiyeti

Annesinin ölümünün ardından konuşan Mikail Kırbayır, Berfo Ana'nın ölümünün yaklaştığını hissettiği zaman "Beni çocuğumun kemiği bulunmadan defnetmeyin, mezara gömmeyin" dediğini söylüyor.

Kırbayır, "Annemin hastalığı 32 yıldan beri yanan bir yürek. Gencecik yaşta kaybettiği 26 yaşındaki evladı Cemil'in acısı yıllarca yüreğini pişirmiştir. Bir asrı geride bırakmasına rağmen 3 ay öncesine kadar diriymi. Mide kanseri sonucu hayatını kaybetti" dedi.

T.C.
ANAMUR
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
TALİMAT BÜROSU

EK - D

Talimat No : 2011/299

SORGULAMA TUTANAĞI
(Şüpheli İçin)

İFADE VERENİN * :
T.C. Kimlik Numarası :
Adı ve Soyadı : **KUREYŞİN TEPEDELEN**
Vekil : AV. AYTAÇ AKTAŞ, Adliye Karşısı Günde İşhanı

Baba ve Ana Adı
Doğum Yeri ve Tarihi
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer
İkametgah Yahut Mesken Adresi

Varsa Telefonu (Ev-İş-Cep-İrtibat) :
Mesleği, Ekonomik Durumu : Emekli Polis -
Medeni Hali, Çocuk Sayısı : Evli -
İfadenin Alındığı Yer : Cumhuriyet Savcısı Odası

İfade verene yüklenen suç anlatıldı, müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade alma sırasında hazır bulunabileceği, müdafî seçecek durumda değilse ve bir müdafî yardımından yararlanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirebileceği, yakınlarından istediğine yakalandığının derhal bildirileceği, isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu, şüpheden kurtulması için somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği kendisine hatırlatılıp açıklandı.

Şüphelinin Üzerine atılı suçun alt sınırı dikkate alındığında, savunmasının avukat refakatinde alınması gerektiğinden Mersin Barosuna Kayıtlı Av. Aytaç AKTAŞ huzurunda;

SORULDU : Yukarıdaki kimlik ve adres bilgileri doğrudur ve bana aittir. Ben Kars Cumhuriyet Başsavcılığının yazmış olduğu talimatı , TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Raporunu ve Hakkımdaki isnadı anladım.

Ben 1979 Yılı'nın Kasım veya Aralık Ayı olması lazım, Kars ilinde Polis olarak yeni göreve başlamıştım. İlk görev yerim Kazım Paşa Polis Karakolu idi. Burada yaklaşık iki üç ay görev yaptıktan sonra Kars İl Emniyet Müdürlüğü 1. Şube Müdürlüğünde çalışmaya başladım. 1. Şube Müdürlüğü o tarihlerde Terör olaylarına bakmaktaydı. Ben Eylül ve Ekim aylarında da 1. Şube de görevliydim ancak aradan 31 Yıl Geçtiğinde o tarihlerde görev başında mıydım hatırlamıyorum, dedi

Şüpheliye Cemil KIRBAYIR'ın 13 Eylül 1980 günü gözaltına alınması, gözaltında kaldığı süreç ve 8 Ekim 1980 günü yapılan sorgu sırasında işkence yapılarak öldürülmesi iddiası ile ilgili bilgisi ve savunması soruldu :

Beyanında : Sormuş olduğunuz Cemil KIRBAYIR isimli şahsı hatırlamıyorum. Cemil KIRBAYIR'ın nerede gözaltında tutulduğunu, sorgu sırasında herhangi bir işkenceye tabi tutulup tutulmadığını bilmiyorum zira ben o tarihlerde daha göreve yeni atanmış bir memurdum. Sorgu ve benzeri işlere girmiyordum daha çok ekiple beraber olaya müdahaleye veya nöbete gidiyordum. Bu nedenle Cemil KIRBAYIR ile ilgili herhangi bir

bilgiye sahip değilim. dedi

Şüpheliye Selçuk AKYILDIZ, Taner ALPAN, Zeki TUNÇKOLLU isimli şahısları tanıyıp tanımadığı, sorgu sırasında askeri personel ve MIT personelinin bulunup bulunmadığı, sorgu zabıtlarına kimin imza attığı soruldu :

Beyanında : Ben Sormuş olduğunuz şahıslardan Selçuk AKYILDIZ isimli şahsı tanım. Kendisi ile 1. Şube de yaklaşık bir buçuk sene görev yaptım. Sormuş olduğunuz Taner ALPAN ve Zeki TUNÇKOLLU isimli şahıslar Milli İstihbarat Teşkilatı Personelidir. Ancak kendilerini ismen bilirim. herhangi bir samimiyetim bulunmamaktadır.

Sorgu sırasında Milli İstihbarat Teşkilatı Personeli ve Askeri Personel de bulunurdu. Bunlarda sorguya katılırdı. Ancak Ben sadece bu personelin sorgu odalarına girip çıktıklarını görürdüm. Bizzat hiç bir sorguya katılmadığımdan içeride neler gerçekleştiğini bilmem mümkün değildir. Ayrıca Selçuk AKYILDIZ yazıcı olarak görev yaptığından, ifade tutanaklarında onun imzası bulunurdu. Yazıcı olarak görev yapması sebebiyle içeride olan bitenden Selçuk AKYILDIZ ın haberi olabilir. dedi

Şüpheliye Cemil KIRBAYIR isimli şahsın sorgu için getirildiği Dede Korkut Eğitim Enstitüsünün ikinci veya üçüncü katından pencereden atlayarak kaçtığı şeklindeki iddia ile ilgili bilgisi ve savunması soruldu :

Beyanında : Benim Kars da görev yaptığım sırada Cemil KIRBAYIR veya bir başka şahsın Dedekorkut Eğitim Enstitüsünün ikinci veya üçüncü katından pencereden atlayarak kaçtığına ilişkin bilgim yoktur, böyle bir şey duymadım.

Ancak İfade için TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna ifade vermeye gittiğim Mayıs 2011 tarihinde ifade vermek için beklediğim sırada Koridorlarda şu an ismini hatırlamadığım şahısların bu şekilde aralarında konuştuklarını duymuştum. Ancak deminde belirttiğim gibi benim bu şekilde bir olaya şahit olmam veya Kars da görev yaptığım süre zarfında böyle bir şey duymam söz konusu değildir. dedi

Şüpheli Müdafinden Soruldu : Şüpheli Olay tarihinde daha göreve yeni atanmış bir polis memurudur ve 1. Şubeye atanması da yenidir. İfadesinde de anlaşılacağı üzere Cemil KIRBAYIR'ı tanımamaktadır ve Sorgu sırasında da bulunmamaktadır. Bu nedenle Müvekkilimin üzerine atılı İşkence Sonucu Ölümüne Neden Olma suçunu işlediğine dair, Kamu davası açmaya yeter delil söz konusu değildir. Müvekkilim hakkında Takipsizlik Kararı verilmesini talep ediyoruz dedi

Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak okunup, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alınmıştır. 14/11/2011

DEVİRİM
YENİKOMŞUOĞLU-
107657
Cumhuriyet Savcısı

TARİHSE NACİ YILMAZ 102789 ELLE KUREYŞİN TEPEDELEN
Zabıt Katibi Şüpheli

Şüpheli Müdafî
Av. Aytaç AKTAŞ

T.C.
BURDUR
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2011/815

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAĞI

ŞÜPHELİ MEHMET HAYTAN, Oğlu " " olma,
doğumlu, ilçesi,
nüfusa kayıtlı, , mezunu
ikamet eder olduğunu söyledi. 14/11/2011

Kars Hazırlık Bürosu'nun 01/11/2011 tarih ve 2011/815 soruşturma numaralı talimatı gereğince;

CMK'nun 147.maddesi gereğince şüphelinin kimliği saptandıktan ve kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlü olduğu hatırlatıldıktan sonra kendisine yüklenen suç anlatıldı,

Şüphelinin 18 yaşından küçük olduğu - sağır, dilsiz veya kendini savunamayacak derecede malul olduğu veya üst sınırı en az 5 yıl hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı soruşturma yapıldığı anlaşılınca CMK 150/2 (150/3) maddesi gereğince istemi aranmaksızın şüpheliye müdafî atanması gerektiği anlaşılınca Burdur Barosu'nca sağlanan müdafî **Av.SanikVekilinin Ekrem SOYLU** huzura alındı.

Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasını kanuni hakkı olduğu söylendi.

Şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılarak kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürme olanağı bulunduğu bildirildi. Şüpheliye atanan zorunlu müdafî huzurunda savunma ve delilleri soruldu

SORULDU :

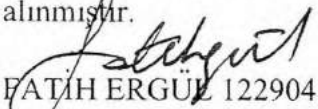
Üzerime atılı suçlamayı ve haklarımı anladım. Savunmamı müdafî huzurunda yapacağım. Cemil KIRBAYIR olayı ile ilgili olarak daha önceden TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda Mart ve Mayıs 2011'de ve 1981 yılında Bursa Cumhuriyet Başsavcılığında talimatla ifade verdim. 12 Eylül 1980 günü Göle sıkıyönetim komutanlığı tarafından Cemil KIRBAYIR alınarak Kars Sıkıyönetim Komutanlığı nezarethanesine götürülmüştür. Ardından 08 Ekim 1980 günü Kars Emniyet Müdürlüğü benden sıkıyönetim komutanlığına ekip göndermemi istedi. Gönderdiğim ekip Askeri Cezaevinden sorgulanmak üzere Kars Mit Bölge Müdürlüğü'nün özel sorgu yeri olan Dedekorkut Eğitim Enstitüsüne 08 Ekim 1980 günü Cemil KIRBAYIR'ı götürüp teslim etmişlerdir. Benden ekip göndermemi istenildiğinde gönderdiğim ekibin Cemil KIRBAYIR'ı teslim alacaklarını dahi bilmiyordum. Ben Cemil KIRBAYIR ismini MIT'ten kaçtığı gün ekip anonsundan öğrendim. Ekipte görevli polis memurları Mehmet AKTAŞ, Ergün TOSUNÖZ, Mehmet Ali AKIN ve Kureysin TEPE. (bu isimden tam emin değilim) 'dir. Ben ekipte görevli bu şahısların Cemil KIRBAYIR'ın firar etmesi ile ilgili savunmalarını alarak Kars Emniyet Müdürlüğüne gönderdim. Emniyet Müdürlüğünce kendilerine kınama cezası verildi. Ben Cemil KIRBAYIR olayında sadece ekip gönderme işini yaptım. Onun dışında olayla hiçbir ilgi ve bağlantım yoktur. Sorgulamayı yapan MIT mensupları ise Zeki TUNÇKOLLU, Taner ALPER ve Yarbay Engin YENİLMEZ'dir. Bu isimleride benim ekibimde görevli yukarıda ismini verdiğim polis memurlarından öğrendim. Taner ALPER'in öldüğünü biliyorum. Engin YENİLMEZ Merkezde, Zeki TUNÇKOLLU'nun da yaşadığını

biliyorum üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum. Dedi.

MÜDAFİDEN SORULDU: İfadeye ekleyecek başka bir husus yoktur.dedi

Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak okunup, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alınmıştır.

FATİH ERGÜL 122904
Cumhuriyet savcısı

PINAR YÜNCÜ 110083
Zabıt Katibi

Mehmet HAYTAN
Şüpheli

Av. Ekrem SOYLU

BELLEK
MÜZESİ
TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

T.C.
MUDANYA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

TALİMAT No:2011/464

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAĞI

T.C. Kimlik No: :
Adı ve Soyadı : **ALİ AYKUT DEMİRDEN**
Baba ve Ana Adı :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :
Adresi İkamet-Mesken :
İş : -
Telefon :
Mesleği - Ekonomik Durumu : **EMEKLİ EMNİYET MÜDÜRÜ- TL**
Medeni Hali-Çocuk Sayısı :
İfadenin Alındığı Yer : **Cumhuriyet Savcısı Odası**

CMK'nun 147.maddesi gereğince şüphelinin kimliği saptandıktan ve kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlü olduğu hatırlatıldıktan sonra kendisine yüklenen suç anlatıldı,müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifadesinde hazır bulunabileceği kendisine bildirildi, müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirileceği hatırlatıldı.Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasını kanuni hakkı olduğu söylendi.

Şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılarak kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürme olanağı bulunduğu bildirildi.

Şüpheliye KARS C.Başsavcılığının 01.11.2011 tarih ve 2011/899 sayılı talimat evrakı okundu, üzerine atılı suç anlatıldı.

Şüphelinin üzerine atılı suçun alt sınırının 5 yıl aşması nedeniyle ile CMK 150/3 maddesi gereğince şüpheliye , Bursa Barosu avukatlarından Av. Selma Şamatacı huzurunda savunması ve delilleri soruldu.

SORULDU: Ben 1978 yılının başında Hatay Kırıkhan İlçe Emniyet Müdürüydüm. Burada 1978 yılının nisan aylarında Kars İl Merkezine Emniyet Amiri olarak atandım. Atandığımdan Birkaç gün sonra geçici görevle Ardahan Emniyet Müdürlüğüne gittim. Burada 5-6 ay geçici görevle çalıştıktan sonra tekrar Kars'a döndüm. Hatırladığım kadarıyla 1978 yılının sonlarıydı. 1980 ihtilalinde ben Kars İl Emniyet müdürü vekili olarak çalışıyordum. İhtilal döneminde mülki idare ve emniyet işleri sıkı yönetim komutanlığına bağlıydı, biz o dönemde sıkı yönetim komutanının tasarruflarını sadece imza atıyorduk, bana bahsetmiş olduğunuz Cemil Kırbayır isimli şahsı tanımıyorum, ifadesine de girmedim. İfade alınmış ise de o dönemin Kars'daki sıkı yönetim komutanı tasarrufta bulunmuştur. Benim olayla ilgili herhangi bir bilgim yoktur. Daha sonra yapmış olduğum araştırma neticesinde Cemil Kırbayır'ın Kars Emniyet Müdürlüğü birinci şubenin yakaladığı, yakaladıktan sonra sorguladıklarını öğrendim ancak net bir bilgim yoktur. Dede Korkut Eğitim enstitüsü benim Karsta görev yaptığım dönemde hatırladığım kadarıyla faaliyette değildi. Bu enstitü eski Emniyet Müdürlüğünün karşısındaydı. Bildiğim kadarıyla orası önceden okul olarak kullanıyormuş. Üzerime atılı suçlamaları kabul etmiyorum dedi.

Huzurda bulunan müdafîinden soruldu: Beyanlara ekleyecek bir husus yoktur, dedi.

Başka bir diyeceği olmadığından beyanı okundu CMK 147. maddedeki işlemler yerine getirilmekle tutanak içeriği şüpheli tarafından da okundu, tasdik edildiğine dair tutanak birlikte imza altına alındı. şüphelinin serbest bırakılması talimatta belirtildiğinden şüpheli serbest bırakıldı işi biten talimatın ikmalen mahal C.Başsavcılığına iadesine karar verildi..17/11/2011

Semih BAGCI 120701
Cumhuriyet Savcısı

Sultan DİKİCİ KAYI
Zabıt Katibi 110195

Ali Aykut Demirden
Şüpheli

Av. Selma Şamatacı
Şüpheli Müdafii

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAĞI

İFADENİN ALINDIĞI YER

Çarşı Polis Merkezi Amirliği.Suç Arş.ve Sorş Büro
A.liği Merkez / Tekirdağ
23 / 11 / 2011 saat :

İFADENİN ALINDIĞI TARİH

T.C KİMLİK NUMARASI

ŞÜPHELİNİN ADI ve SOYADI

BABA ve ANA ADI

DOĞUM YERİ ve TARİHİ

NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER

CİLT / SAYFA / AİLE SIRA NO

İKAMETGAH YAHUT MESKEN ADRESİ

A

İŞ ADRESİ

Yok. Emekli

KİŞİSEL BİLGİLERİ

Emekli Emniyet Müdürü

TELEFON NO: (EV - İŞ - CEP)

MÜDAFİ TALEBİ

Talimat doğrultusunda talep etti.

MÜDAFİNİN ADI SOYADI

Ali İhsan TERTEMİZ

BARO ADI VE BARO SİCİL NO

Tekirdağ Barosu -Sicil No : 383

İfade verene isnat olunan suç anlatıldı,müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği,müdafîin ifade alma sırasında hazır bulunabileceği,müdafî seçecek durumda değilse ve bir müdafî yardımından yararlanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirilebileceği,yakınlarından istediğine yakalandığının derhal bildirileceği,isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu,şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği kendisine hatırlatılıp açıklandı.Avukat talep ettiğini beyan etmesi üzerine Tekirdağ Barosu Avukatlarından -- sicil numaralı -- huzurunda ifadesini kendisinin vereceğini beyan etmesi üzerine ifadeye geçildi.

ŞÜPHELİ BEYANINDA : Ben yukarıda adresini vermiş olduğum yerde ikamet ederim, vermiş olduğum kimlik bilgileri doğrudur ve bana aittir.Tekirdağ C. Başsavcılığının 02 / 11 / 2011 tarih ve 2011 / 1202 Talimat sayılı, **Kars** C. Başsavcılığının 01 / 11 / 2011 gün ve 2011 / 899 Soruşturma sayılı yazıları tarafıma okundu, bilgi sahibi oldum, konu hakkında diyeceklerim şunlardır.dedi.

Üzerime atılı bulunan suçlamayı kabul etmiyorum. Evrakta ismi geçen Cemil KIRBAY isimli şahsın tanımam. Be o tarihlerde Kars ilinde Şube Müdürüydüm. Be o tarihte Soruşturmalara doğrudan doğruya katılmıyordum. Bu tür soruşturmaları Komiser sınıfı ve memur kısmı yapıyorlardı. Evrakta isimleri geçen Selçuk AKYILDIZ Taner ALPAN ile Zeki TUNÇKOLLU isimli şahısları 31 yıl geçtiği için hatırlamıyorum. Benim olay ile ilgili her hangi bir bilgim, ve dahlim yoktur. Konu ile ilgili söyleyeceklerim bunlardan ibarettir.

MÜDAFİ BEYANINDA : İfadeye ekleyecek herhangi bir hususum yoktur. İfadesi alınan Recep ÇAYCIOĞLU nun beyanına katılıyorum.Dedi.

C.M.K' nin 147'nci maddesinde yazılı bulunan hususların yerine getirilmesinden sonra, başka bir diyeceğinin olmadığını beyan etmesi üzerine , tutanak şüpheli ve müdafî tarafından okundu. ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alındı. 23 / 11 / 2011 saat : 09.17

İfadeyi alan

Bülent ŞEN
Polis Memuru

İfadeyi yazan

Yasın KOCA
Polis Memuru

Müdafî

Ali İhsan TERTEMİZ
Müdafî

İfade veren

Recep ÇAYCIOĞLU
Şüpheli ifade sahibi

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Talimat No : 2011/981

SORGULAMA TUTANAĞI
(Şüpheli İçin)

İFADE VERENİN * :
T.C. Kimlik Numarası :
Adı ve Soyadı : **BURHANETTİN ÖZDEMİR**
Vekil : **Av. Asli Çelikağ Özcan;** Bolu Barosu
Avukatlarından
Baba ve Ana Adı :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :
İkametgah Yahut Mesken Adresi :
İşyeri Adresi : Emekli
Varsa Telefonu (Ev-İş-Cep-İrtibat) : Tel:
Mesleği, Ekonomik Durumu : Emekli (Emniyet Müdürü) - TL
Medeni Hali, Çocuk Sayısı :
İfadenin Alındığı Yer : Cumhuriyet Savcısı odası.

İfade verene yüklenen suç anlatıldı, müdafii seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafii ifade alma sırasında hazır bulunabileceği, müdafii seçecek durumda değilse ve bir müdafii yardımından yararlanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafii görevlendirebileceği, yakınlarından istediğine yakalandığının derhal bildirileceği, isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu, şüpheden kurtulması için somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği kendisine hatırlatılıp açıklandı. **150/3 maddesi uyarınca Bolu Barosu tarafından talep üzerine görevlendirilen müdafii Av. Asli Çelikağ Özcan huzurunda SORULDU : Susma hakkımı kullanmayacağım. Dedi.**

Kars Cumhuriyet Başsavcılığının 03/11/2011 tarih ve 2011/899 soruşturma sayılı talimat ve ekleri okundu SORULDU : Ben 15 Kasım 1980 ve 30 Temmuz 1981 tarihleri arasında Kars Emniyet Müdürü olarak görev yaptım. 15 Kasım 1980 tarihinde emniyet Müdürü olarak göreve başladığımda benim Cemil Kırbay ve arkadaşlarının gözaltında olduğu ve sorgulandığından haberim yoktur.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra Kars ilinde MIT ve Sıkı Yönetim Komutanlığı ve Emniyet Müdürlüğü ile işbirliği içinde bir takım göz altı ve sorgulamalar yapmıştır. MIT ve Sıkı Yönetim Komutanlığı yakaladığı şahısları Dedekorkut Eğitim Enstitüsü olarak faaliyet gösteren yere getirip sorguluyorlardı, sorguyu MIT ve Sıkı Yönetim Komutanlığı görevlileri yapıyordu. Emniyetten de birileri kendilerine refakat ediyordu. Emniyet Müdürlüğü olarak bizim herhangi bir tasarrufumuz yoktu. Gözaltı ve sorgulamalardan benim haberim olmuyordu ve bana bilgi verilmiyordu. Sıkı Yönetim Komutanlığı bu işleri organize ediyordu.

Benim görev yaptığım süre içinde Kars ilinde herhangi bir siyasi gösteri ya da olay olmadı, daha çok adi suçlarla ilgilendik.

Ben bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde de ifade verdim.

Dolayısıyla ben göz altında işkence sonucu ölen Cemil Kırbay'ı tanımıyorum ve hatırlamıyorum. Ne zaman göz altına alındığı ve kimler tarafından sorgulandığı ve başına neler geldiği hususunda herhangi bir bilgim yoktur, görev yaptığım süre içinde de ölenin

ailesi ya da yakınları tarafından kayıp ya da değişik nedenlerle herhangi bir yasal müracaat yapılmamıştır. Üzerime atılı suçlamaları kabul etmiyorum. Hiç bir şekilde kimseye işkence yapılması hususunda talimat vermedim veya bizzat herhangi bir sorguya katılmadım. Eğer böyle bir olay olmuş ise benim herhangi bir cezai ve hukuki sorumluluğum yoktur. Zira olayla ilgili hiç bir bilgim yoktur. Dedi.

Şüpheli müdafinden soruldu : İfade alma işlemine bir diyeceğimiz yoktur, olayla ilgili olarak soruşturma zaman aşımında dolmuştur, bu hususunda dikkate alınmasını talep ediyoruz. Dedi.

Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak okunup, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından irıza altına alınmıştır. 24/11/2011

ADNAN GÜMÜŞ-34212
Cumhuriyet Savcısı

NİLÜFER SÖYLEYEN
Z.Katibi-109564

BURHANETTİN
ÖZDEMİR
Şüpheli

AV. ASLI ÇELİKAĞ ÖZCAN
Şüpheli müdafii.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAĞI

İFADENİN ALINDIĞI YER : Çengelköy Sabancı Polis Merkezi Amirliği
İFADENİN ALINDIĞI TARİH VE SAAT : 09.12.2011 Saat : 15.15
İFADE VERENİN KİMLİĞİ : Nüfus Cüzdanı
T.C. KİMLİK NUMARASI :
ADI SOYADI : Selçuk AKYILDIZ
BABA ADI VE ANA ADI :
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER :
DEVAMLİ İKAMET ADRESİ VE TELEFON NUMARASI :
EĞİTİM DURUMU VE MESLEĞİ : Lise – Emekli
SON İŞ ADRESİ VE TELEFON NUMARASI :
CİNSİYETİ VE MEDENİ HALİ : Erkek : Bekar ( ) Evli : ( ) Varsa Çocuk : ( )
OLAY NEVİ :
OLAYIN YERİ :
OLAYIN TARİHİ VE SAATI :

MK Md.147)A-Kimliğim ile ilgili sorulara doğru cevap vermem gerektiği,kimliğim ile bilgileri doğru vermemem veya yanlış em suç teşkil ettiği tarafıma bildirildi.**B-**İsnat edilen suç hakkında bilgi sahibi oldum.**C-**Müdafî tayin hakkımın olduğu, müdafî tayin edebilecek durumda olmadığım takdirde baro tarafından tayin edilecek bir müdafinin hukuki yardımından yararlanabileceğim, müdafî ifade veya sorguda hazır bulunabileceği tarafıma bildirildi.**D-**Yakalama işleminin,yakınlarım-dan istediğim birine derhal bildirileceği **E-**İsnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamamın kanuni hakkım olduğu söylendi.**F-**Şüpheden kurtulmam için somut delillerin toplanmasını talep edebileceğim hatırlatıldı ve aleyhime var olan şüphe sebeplerini ortadan kaldırmak ve lehime olan hususları ileri sürmek imkanı verildi.

Şüpheli İfadesinde:

Yukarıdaki kimlik bilgileri bana ait olup, belirtmiş olduğum adreste ikamet ederim. Belirtmiş olduğum cep telefonuma çağrı yolu ile tebliğ yapılmasını kabul ediyorum. Hakkımdaki suçlamalarla ilgili bilgi sahibi oldum. Olay hakkındaki ifademi İstanbul Barosu Avukatlarından Av. Aslıhan BEYDİLLİ KINIK huzurunda vereceğim, Ben Emniyet Genel Müdürlüğü'nden emekli polis memuruyum, Kars İl Emniyet Müdürlüğü'nde 1979 yılının Ağustos ayında gömreve başladım ve buradan da 1981 yılının Eylül ayında da ilişigimi kestim ve İzmir iline tayinim çıktı, Kars ilinde Emniyet Müdürlüğü o zamanki adı ile Siyasi Şube Müdürlüğü'nde polis memuru olarak görev yaptım buradaki görevimde Büro Memuru idi, 12 Eylül 1980 tarihinde Askeri Darbe yapılarak Sıkı Yönetim İlan edildi, Sıkı Yönetim Komutanlığı'nı yazılı talebi ile 1 tane daktilo memuru, 4 tane de gözetim işlemi ve ifade alma sırasında şüphelileri götürüp getirecek 4 tane görevli memur ve 1 tane oto ile talep edildi, bende bu görevliler arasında daktilo yazan memur olarak adli mukayit k vardım, bana sormuş olduğunuz Cemil KIRBAYIR isimli şahsın gözaltına alındığı tarihi ve neden gözaltına alındığını bilmiyorum, ismini de bu şahıs firar ettikten sonra görevli arkadaşlarımdan duydum, ancak tam tarihini hatırlamıyorum, o tarihte bir gün sabah göreve geldiğimde bana sorgu odasına gelen görevli arkadaşlarım Cemil KIRBAYIR isimli şahsın tam olarak nerede olduğunu bilmediğim gözetim altında tutulduğu yerden firar etmiş olduğunu ve telsiz anonsunda geçtiğini bana söylediler, ben bu şahısla o tarihte hiçbir zaman hiçbir yerde ne ifade alma işlemi için ne de sorgulamak ya da mülakat maksadı ile bir araya gelmedim, şahsın yüzünü de görmedim, o tarihte siyasi sebeplerle ifadesi alınan sorguya tabii tutulan ve bilgisine başvurulmak üzere çağrılan şahısların takip ve adli tahkikatlarını ve kimlerin alınarak çağrılacaklarını MİT görevlileri tespit etmekte ve MİT'in isteği doğrultusunda bu şahısların yakalama işlemlerini Sıkı Yönetim Komutanlığı askerlerince yapılarak sorgulama merkezine getirilmekte ve burada bulunan MİT görevlileri tarafından sorgulama yapılmakta idi, ben burada sadece yazıcı olarak alınan ifadeleri yazmakta idim, hiçbir şekilde sorgulamalara katılmadım, sadece ifade alma esnasında daktilo memuru olarak alınan yazıp yazmış olduğum ifade tutanaklarını imzaladım, benim görev yaptığım süre içerisinde burada yapılan sorgulamalara ben dahil hiçbir Emniyet Mensubu hiçbir polis doğrudan katılmamıştır, burada benim görevim alınan ifadeleri

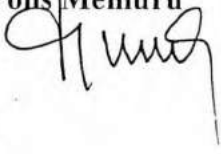
yazmaktır. Bunun dışında hiçbir şekilde farklı bir görev ya da emri yerine getirmiş değilim, belirtmiş gibi olduğum benim görevim sadece alınan ifadeleri yazmaktı, ben bu şahsı asla görmedim, bu şahsa işkence yapıp yapılmadığını bilmiyorum, Cemil KIRBAYIR'ın işkenceye tabii tutulması iddiası ile alakam yoktur, ekte gönderilen TBMM İnsan Hakları Raporu'nun tek tarafı olarak yanlı düzenlendiğini düşünüyorum, **olay hakkında üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum**, diyeceklerim bundan ibarettir.

Alınan ifadesini okudu doğrudur diye imzasıyla tasdik etti ve edildi. **İfadenin Bitiş Tarihi : 09.12.2011- Saati : 15.30**

Osman BÜLBÜL

İfadeyi Alan

Polis Memuru

Hakan NACAR

İfadeyi Yazan

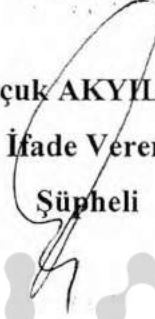
Polis Memuru

Selçuk AKYILDIZ

İfade Veren

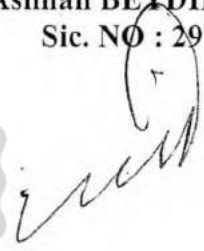
Şüpheli

Avukat

Av. Aslıhan BEYDİLLİ KINIK

Sic. NO : 29700

**BELLEK
MÜZESİ**

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAGI
(CMK Madde 147)

Tutanağın Yapıldığı Yer : Gasp Büro Amirliği
Tutanağın Yapıldığı Tarih ve Saat : 18.11.2011 – 10.30
Suç Adı : İşkence Sonucu Ölüme Neden Olma

İFADE VERENİN KİMLİĞİ

Kimlik Beyan Tipi : Nüfus Cüzdanı
T.C. Kimlik No :
Adı ve Soyadı : Seyfi KESİCİ
Baba ve Anne Adı :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Cilt No - Aile Sıra No - Sıra No :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl - İlçe :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Mahalle / Köy :
İkamet Adresi :
Mesleği ve Aylık Geliri : Emekli Emniyet Müdürü
İş Adresi : --
Telefonu (ev-iş-cep-irtibat) : Ev: İş: Cep:
Eğitim Durumu : Üniversite
Medeni Hali - Cinsiyeti :

ŞÜPHELİ ŞAHSIN KANUNİ HAKLARI

- 1- İsnat edilen suç ile ilgili olarak ifadeniz alınacaktır.
  - 2- İddia edilen suç hakkında açıklamada bulunmamak kanuni hakkınızdır. Ancak kimliğinizle ilgili sorulara doğru cevap vermek zorundasınız.
  - 3- Müdafiden yararlanma hakkına sahipsiniz. Müdafî tayin edilecek durumda değilseniz, Baro tarafından tayin edilecek müdafinin hukuki yardımından faydalanabilirsiniz. İfade alma öncesinde müdafî ile görüşme ve konuşma hakkınız vardır. İsterseniz müdafiniz "ifade alma sırasında" hazır bulunacaktır.
  - 4- Yakalandığınız yakınıza veya istediğinizi bir kişiye C. Savcısının emri ile bildirilecektir.
  - 5- Yakalama, gözaltını alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin C.Savcısının yazılı emrine karşı, siz, müdafiniz veya 1. veya 2. derece kan hısımlarınız hemen serbest bırakılmanızı sağlamak için, Sulh Ceza Hakimine başvurabilir. İsterseniz dilekçeniz tarafımızdan yetkili Hakime en seri şekilde ulaştırılacaktır.
  - 6- Şüpheden kurtulmak için somut delillerin toplanmasını isteyebilirsiniz ve lehinize olan hususları ileri sürebilirsiniz.
- Yakalanan şahsa/shahıslara üstte belirtilen hakları tam olarak AÇIKÇA anlatıldı;
"Yukarıdaki bilgiler bana aittir ve doğrudur. Tarafıma isnat edilen suçu ve 5271 sayılı CMK'da belirlenen yasal haklarımı okudum, anladım ve bana sorulan sorular ile ilgili hür olarak ifadem Ankara Barosu tarafından adıma görevlendirilen 8493 sicil sayılı Av.Sevgi AYDOĞ huzurunda vermek istiyorum." Dedi ve ifadesine geçildi.

Kars Cumhuriyet Başsavcılığından 2011/899 soruşturma sayılı talimatı ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen soruşturma evrakı tarafıma okundu bilgi edindim. 12 Eylül 1980 hareketinden önce Kars ili Göle İlçesinde Başkomiser olarak görevli idim, 12 Eylül Harekatından sonra Aksiyete psikolojik rahatsızlık geçirmiştım Erzurum Devlet Hastanesinde tedavi olurken Kars ili Siyasi Şube Müdürlüğüne vekaleten bakmak üzere görevlendirildim. Emniyet müdürlüğü binası müstakil olarak olmadığından vilayetdeki Emniyet Müdürlüğüne tahsis edilen kısımda ünite amiri olarak verilen odaya yerleşerek göreve başladım. 12 Eylül Hareketinden önce siyasi terörle Mücadele suçları soruşturması emniyetin ek binası olan trafik bürosunun yanındaki hizmet binasında yapılıyordu, 12 Eylül Harekatından sonra Kars Kalesi civarına yakın bir semtte bulunan yüksel okul yurdu binası soruşturmaya tahsis edildiğinden bu binada istihbarata karşı koyma 22/1 talimatı yani bilgi sızışını önleyenlere belli kişilerin binaya girişi-çıkışı sağlanarak soruşturma yapılıyordu, aradan uzun zaman geçtiği için tam tarihini hatırlayamadığım 08 Ekim 1980 tarihi olabilir , soruşturma ekip amirinin amiri Komiser Yardımcısı Mehmet HAYTA merkeze telsizle anons yaparak gözlem altında bulunan Cemil KIRBAYIR isimli şahsın kaçtığını yani firar ettiğini bildirdi, yanında odası bulunan İl Emniyet Müdür Yardımcısı Recep ÇAYCIOĞLU'nun makamına giderek durumu bildirdim o da olaya vakıf olmuştu, bana "git bir bak" diyerek emir verdi. Ben hiçbir siyasi (Terörle Mücadele Soruşturmasına) soruşturmaya katılmadığımdan binayı hiç görmemiştım, soruşturmanın yapıldığı binaya gittim. Ön kapısında bir asker arka kapısında da bir asker bekliyordu, binanın alt 1.bodrum katında soruşturmaların yapıldığını, fiziki yapısının şahısların firar etmesine müsait olduğunu, cam ve pençelerinde toplu demir yoktu, nezarethenesi yoktu, mukem bir bina olmadığı için birçok kaçış noktası olduğunu tespit ettim. Bununla beraber görevli personelin de zafiyeti olduğunu anladım. Soruşturmaya hiç katılmadığım o tarihlerde yapılan soruşturmalarda imzam olmadığından ve Kars Emniyet müdürlüğünden temin edilecek görev listesinden anlaşılacaktır. Soruşturmaya örgüt üyelerinin eylemine göre kırsal kesmin de ilgilendiriyorsa Jandarma Milli İstihbarat

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Teşkilatından görevli Emniyet Teşkilatından hem İstihbarat Şubesinde hem de Siyasi Şubeden benim ekibim yürütüyordu, bunların binaya girişleri ve çıkışları için kartları vardı, benim kartım yoktu sadece denetleme yetkim vardı. Bu konuda İnsan Hakları Komisyonunda verdiğim ifadeden sonra hemen ifadeye alınan Selçuk isimli memura yüzleştirme yapıldı, bir birimizi tanımadığımızı beyan ettik. Olayla ilgili Sıkıyönetim Komutan Kurmay Başkanı soyadını ENSARİOĞLU olduğunu bildiğim komutan soruşturma açılmasını talimatı verdiğinden Recep ÇAYCIOĞLU muhakkik tayin edildi, 657 sayılı Devlet Kanununa , 5442 İller İdaresi Kanununa Emniyet Teşkilatı disiplin tüzüğüne göre soruşturma yapıldı, soruşturmayı yapan ihmali görülen görevliler disiplin tüzüğüne göre cezalandırıldı ancak az ceza verildi çünkü ENSARİOĞLU binanın yapısının kaçmaya müsait olduğunu ve gerekli tedbirlerin alınmadığından görevli memurların çok kusurlu olmadıklarını bir toplantıda belirtmişti.

Ben ceza almadım, Başkomiserlikten Emniyet Amirliğine terfi ettim, o günkü soruşturma dosyası elde edildiğinde benim bu konu ile ilgili bir kusurumun olmadığı ortaya çıkacaktır. Kars ilinden Kahramanmaraş iline tayin edildiğimde Kars ili Cumhuriyet Savcılığının talimatı ile Kahramanmaraş Cumhuriyet Savcılığına yukarıda bana tevdi edilen aynı suçlama ile ilgili olarak ifade verdim. Diğer arkadaşlarımda bu konuyla ilgili buldukları yerlerin Cumhuriyet Savcılıklarına ifade vermişlerdir, yani bu konunun belirtilen iddia ile ilgili olarak 1982 yılında adli soruşturması yapılmış ve yeni Ceza Muhakemesi Kanunumuzun ifadesine göre kovuşturmasına yer olmadığına dair itirazlara rağmen karar verilmiştir ve hakim huzuruna çıkmadığımızdan anladım. İddia edilen bu mücerret ile ilgili Devletin her iki kuvveti yürütme idari yönden bağımsız yargı adli yönden soruşturmasını yapmış ve her ikisinde de zanlının böyle bir duruma müsalli olmadığı kaçtığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda belirttiğim gibi soruşturma da yoktum, böyle bir suç işlemedim, örgütün terörle mücadeledeki şevkini ve azmini azaltmak için iddia ettiği aslı olmayan mücerret bir ithamıdır. Şahsım firardan sonra akıbetinin ne olduğu bizce de malum değildir. Örgüt yakalanıp ifade veren elamanına karşı örgüte karşı yapılan bir darbe olduğundan kendi aralarında cezalandırılmış olduğu da vaki olabilir, halen kandil dağında da olabilir. Bunun hesabı bize her halde sorulamaz, ifadem bundan ibarettir, suçsuzum. taktirlerinize Arzederim. Dedi. Alınan ifadesini okudu, doğruluğunu imzası ile tasdik etti ve edildi.18/11/2011 Saat:11.10

İFADEYİ ALAN
Zeki ÖZKAN
Komiser Yrd.

İFADEYİ YAZAN
İlhan AKYOL
Polis Memuru

MÜDAFİ
Av.Sevgi AYDOĞ
Sic.no:8493

İFADESİ ALINAN
Seyfi KESİCİ
Şüpheli

TARİHSEL ANALET İÇİN DİLLEK MÜZESİ

SÜPHELİ İFADE TUTANAĞI

(C.M.K 147)

İFADE SAHİBİNİN

T.C.KİMLİK NUMARASI	:	
CİNSİYETİ	:	Erkek
ADI VE SOYADI	:	Zeki TUNÇKOLLU
BABA-ANA ADI	:	
DOĞUM YERİ VE TARİHİ	:	
NUF-KYT-OLD-YER	:	
İKAMET ADRESİ TELEFONU	:	
İŞ ADRESİ TELEFONU	:	Emekli CEP:
ÖĞRENİM DURUMU MESLEĞİ	:	Yüksekokul- Uzman
EKONOMİK DURUMU	:	Normal
MEDENİ HALİ ÇOCUK SAYISI	:	
MÜDAFİİ TALEP DURUMU	:	Ankara barosun Avukatlarından 17119 sicil sayılı Avukat Alper ÖNAL
İFADENİN ALINDIĞI YER-TARİH-VE SAATİ	:	Gasp Büro Amirliği 21.11.2011 günü saat:11.35

YAKALANAN KİŞİNİN KANUNİ HAKLARI

- 1-İŞKENCE SONUCU YAŞAM YİTİRME İDDİASI Olayları ile ilgili olarak gözlem altına alındınız kanuni hakkınızdır. Ancak kimliğiniz ile ilgili sorulara doğru cevap vermek zorundasınız.
- 2-Müdafiden yararlanma hakkına sahipsiniz. Müdafî tayin edebilecek durumda değilseniz, baro tarafından tayin edilecek müdafinin hukuki yarımından faydalana bilirsiniz. İfade alma öncesinde müdafî ile görüşme ve konuşma hakkınız vardır. isterseniz müdafiniz ifade alma sırasında hazır bulunacaktır.
- 3-Yakalandığınızı yakınınıza veya istediğiniz bir kişiye C.Savcıs'ın emri ile bildirilecektir.
- 4-Yakalama gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin C.Savcısının yazılı emrine karşı siz müdafiniz veya 1.ci ve 2.ci derece kan hısımlarınız hemen serbest bırakılmanızı sağlamak için Sulh Ceza Mahkemesine başvurabilirsiniz.İsterseniz dilekçeniz tarafımızdan yetkili hakime en seri şekilde ulaştırılacaktır.
- 5-Şüpheden kurtulmak için somut delillerin toplanmasını isteyebilirsiniz ve lehinize olan hususları ileri sürebilirsiniz.

Yakalanan şahıs / şahıslara üstte belirtilen hakları tam olarak AÇIKÇA anlatıldı.

Yukarıda vermiş olduğum kimlik bilgileri bana aittir ve doğrudur. Olayla ilgili olarak ifademi Ankara Barosu Avukatlarından 17119 sicil sayılı Avukat Alper ÖNAL huzurunda vermek istiyorum demesi üzerine: Alınan ifadesinde

SORULDU: Ben yukarıda adresini vermiş olduğum yerde ikamet eder ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/6T. 21324 sayılı talimat evrakının ekinde bulunan evrakı okudum ve bilgi sahibi oldum. Ben Millî İstihbarat Teşkilatında Uzman olarak görev yapmakta idim ve MİT'ten 2001 yılında emekli oldum. Bu bana sormuş olduğum olayla ilgili olarak 2011 yılının beşinci ayında TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda ifade verdim. Olay tarihi olan 1980 yılında Kars ilinde Kars MİT bölge müdürlüğünde Haber toplayıcı memur olarak görev yapmakta idim o dönümdede gözaltına alınan şahıslar Kars ili merkezinde bulunan dede Korkut Eğitim Enstitüsünde toplanıyor ve sorgulama burada yapılmakta idi biz MİT görevlileri olarak direk sorgu yapmazdık ancak sorgulamalar Emniyet mensupları tarafından yapılmakta idi bizde Müşavir olarak bazen orada bulunurduk bazen bilgi alış verişinde katılırdık, polis ile irtibatımızı sağlamak için görevli olduğumuz zamanlar Polis kanalını çeken polis telsizi vardı biz direk sorgulama ile alakamız olmazdı ama bilgi almak için takibini de yapardık. Ben Cemil KIRBAYIR' ı daha önceden tanımadım tarihi tam olarak hatırlamıyorum ancak olayı konu olan tarihte Polis telsizinden Cemil KIRBAYIR isimli bir şahsın gözaltında bulunduğu dede korkut Eğitim Enstitüsünden kaçtığı anonsu yapıldı bu anonstan sonra ortalık karıştı ve yollar tutuldu birtakım aramalar yapıldı. Polis anonsu olduğunda ben görev yerim olan MİT Bölge Müdürlüğünde idim. Yani bu olay sırasında ben dede korkut Enstitüsünde sorguda değildim. Bu olaydan sonrada olay yerine gitmedim ama kendi acımızdan Cemil KIRBAYIR hakkında araştırma yaptık, Bu şahsın sorgu yerinden nasıl kaçtığını ben görmedim ve bilmiyorum bu şahsın kaçış şeklini Emniyetçi arkadaşlar bilmektedir. Tekrar şunu belirtmek istiyorum ki biz direk olarak sorguya yapmayız sorgu yapanlar ile bilgi alış verişini yapmak için görüşürüz ben Cemil KIRBAYIR isimli şahsın sorgusuna kesinlikle girmedim. Bu konu hakkındaki yazışmalar MİT bölge Müdürlüğü ve sıkıyönetim komutanlığında mevcuttur buradan istenebilir hatta olaydan bir iki sene sonra Cemil KIRBAYIR 'ın İRAN' da bulunduğu dair MİT kaynağından bilgi alınmıştır. Bu bilgide bölge MİT 'den alınabilir. Bu olayla ilgili olarak bana Adli ve idari bir soruşturma açılmadı çünkü bir ilgimiz yoktu ben hakkımda yapılan suçlamaları kabul etmiyorum dedi Alınan ifadesini Avukatı huzurunda okuduktan sonra alı bu ifade imza altına alınmıştır.21.11.2011 günü saat. 11:55

Zeki ÖZKAN
Krm. Yrd.

Mehmet ALP
Polis memuru

Av. Alper ÖNAL
Müdafii- 17119

Zeki TUNÇKOLLU
Şüpheli

T.C.
KARŞIYAKA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
Talimat Bürosu

Talimat No : 2012/30

SORGULAMA TUTANAĞI
(Şüpheli İçin)

İFADE VERENİN * :
T.C. Kimlik Numarası :
Adı ve Soyadı : MEHMET ALİ AKIN
Vekil : Av- Taylant ÇELİK - 7264 İzmir Barosu
Avukatlarından
Baba ve Ana Adı :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer :
İkametgah Yahut Mesken Adresi :
İşyeri Adresi : Emekli
Varsa Telefonu (Ev-İş-Cep-İrtibat) :
Mesleği, Ekonomik Durumu : Emekli polis memuru- Aylık ortalama TL
kazanır
Medeni Hali, Çocuk Sayısı :
İfadenin Alındığı Yer : Cumhuriyet Savcısı Odası

İfade verene yüklenen suç anlatıldı, müdafii seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafinin ifade alma sırasında hazır bulunabileceği, müdafii seçecek durumda değilse ve bir müdafii yardımından yararlanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafii görevlendirebileceği, yakınlarından istediğine yakalandığının derhal bildirileceği, isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu, şüpheden kurtulması için somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği kendisine hatırlatılıp açıklandı.

Bana anlatılan hususları anladım . İfade vereceğim dedi . Müdafisinin olmadığını beyan etmekle suçun vasfı nazara alınarak İzmir Barosundan avukat talep edildi . İzmir Barosundan görevlendirilen Av. Taylant ÇELİK - 7265 hazır bulunmakla ifadesine geçildi .

Kars Cumhuriyet Başsavcılığının 04.01.2012 tarih ve 2011/899 soruşturma sayılı talimatı okundu:

SORULDU :

Ben 1979-1981 yılları arasında polis memuru olarak 2 yıl Kars il merkezinde şark görevi yaptım . 12 Eylül Askeri darbesinden sonrasında benimle birlikte polis memurları Mehmet Aktaş ve soy isimi hatırlayamadığım Ergun isimli arkadaşımı sıkıyönetim komutanlığı emrine verdiler . Üçümüze tahsis edilmiş emniyet müdürlüğüne ait bir tane cip vardı . Bu jipi polis memuru arkadaşımız Ergün kullanmaktaydı . Bu görevimiz sırasında askeri birliğin poligon binasına yakın olan bir binasında gözetim altında tutulan şahısları biz üç polis memuru altışarlı gruplar halinde sorgulamamız yapıldığı DedeKorkut Eğitim Enstitüsü binasına götürüyor . Sorguları akabinde de tekrar gözetimin yapıldığı binaya getirmekte idik . Biz sorgulamaya götürüp getirdiğimiz şahısların isimlerini bilmediğimiz gibi , gözleri bağlı vaziyette olduğu için simalarını da görmüyor idik . Bu konuda 1982 yılında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığında ifade verdiğimi hatırlıyorum . 2 kez de TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda ifade verdim . Son ifademi geçtiğimiz Mayıs ayında verdiğimi hatırlıyorum . Cemil Kırcıbayır isimli şahsın gözetimden sorguya götürülmesi sonrası sorgu odasına girmek için beklediği sırada kaçtığına dair tutanak düzenlenmiş . Bu

tutanakta benimde imzamin olduğunu öğrendim . Ben olayı tam olarak hatırlamıyorum. Ancak alınan ifadelerime ve hatırladığıma göre Cemil Kırkbayır isimli şahısı biz üç polis memuru gözetim yerinin bulunduğu askeri binadan sorgulamasının yapılması için Dede Korkut Eğitim Enstitüsü binasına getirmişiz. Sorgu için bekletilen odadan bir şekilde kaçmış. Sorgulama için çağrıldığında bu şahısın kaçmış olduğunu öğrendik . Sorgunun yapıldığı yere bitişik binada şahıslar sorgulama sırasını bekliyordu .Bu binanın etrafında iki asker bulunmaktaydı . Bu binada şahısın kaçması mümkündür. Şayet sorgunun yapıldığı binaya alınsaydı kaçamazdı . Bizim işimiz getir götür işi idi . Ben bu şahısın kaçtığını gözümle görmedim . Bu şahısa işkence yapılmış ise de onuda görmedim . Bu şahısın nerede nasıl ne zaman öldüğünü veya öldürüldüğünü ben bilmiyorum . Şark görevim bittikten sonra Kars'dan İzmir'e tayin olmuşum . Bu şahısın öldürüldüğü iddiasını mecliste ifadeye çağırıldığım ve verdiğim sırada öğrendim. . 1982 yılında İzmir Başsavcılığında verdiğim ifade içeriğini hatırlamıyorum . Bu şahısın kaçması konusunda ifade vermiş olabilirim . Bu şahısın öldüğü veya öldürüldüğü konusunda 1982 yılındaki ifadem de bana birşey sorulup sorulmadığını hatırlamıyorum . Ben görevim sırasında belirtilen tarihte hiçbir kimseye işkence yapmadım . İşkence yapılmış ise katılmadım . Yukarıda anlattığım gibi amirlerim tarafından bana verilen görevi yaptım . Görevim de getir götür işiydi . Dedi.

Hazır bulunan müdafiden soruldu : Şüpheli hür iradesiyle ifadesini vermiştir. Benim bu ifadeye ekleyeceğim bir husu yoktur. dedi

Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak okunup, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alınmıştır. 04/01/2012

Hüseyin BAHADIR
Cumhuriyet savcısı 27776

Habibe AKARSU
Zabıt Katibi 99935

Av. Taylant ÇELİK
Müdafi 7264

Mehmet Ali AKIN
Şüpheli

İFADE TUTANAĞI
(ŞÜPHELİ İÇİN - C.M.K. M. 147)

İFADE VERENİN	
Türkiye Cumhuriyeti Kimlik N	: Nüfus cüzdanı -
Adı ve Soyadı	: Engin YENİLMEZ
Baba Ana Adı	:
Doğum Yeri ve Tarihi	:
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer	:
İkametgah yahut mesken adresi	:
İş Yeri adresi	:
Varsa telefon No (Ev, iş, cep)	:
Mesleği, ekonomik durumu	: Emekli
Medeni Hali, çocuk sayısı	:
Tahsili	:
Suçun Adı	: Şikayet Dilekçesi 2011/899
İfadenin Alındığı Tarih ve Saat	: 09/02/2012 12:40
İfadenin Alındığı Yer	: Demircikara Polis Merkezi Amirliği

5271 Sayılı Kanununun 147. maddesi gereğince: ifade verene yüklenen suç anlatıldı. Müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifadesinde hazır bulunabileceği, müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde kendisine Baro tarafından bir müdafî görevlendirileceği, yakınlarından istediğine yakalandığının derhal bildirileceği, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu, şüpheden kurtulması için somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği kendisine teker teker hatırlatılıp, açıklandı.

SORU : Şikayet dilekçesi ile ilgili olarak ifadenizi veriniz.

CEVAP: Yukarıda vermiş olduğum bilgiler doğrudur ve bana aittir. Kars C. Başsavcılığından gelen şikayet dilekçesi tarafıma okundu, bilgi sahibi oldum. 1979 -1981 yılları arasında Kars İlinde Milli İstihbarat Teşkilatında Kars İl müdürü olarak görev yaptım. Okuduğum rapordaki olay tarihinde Kars'ta o dönemin anarşik olaylarına katılanların sorgusu yapılıyordu. O dönemde Sıkı Yönetim uygulaması vardı ve Sıkıyönetim Komutanlığının koordinesinde bu sorgulamalar Emniyet'çe gözaltına alınan şahısların sorgu yeri olarak tespit edilen Dede Korkut Eğitim Enstitüsü binasında yapılıyordu. Ben o denemin MIT müdürü olarak gerek görülen sorgulara üst makamlarımın bilgi ve talimatıyla müşahit olarak bazı memurlarımı gönderiyordum. Ben Kars'ta bulunduğum dönemde sorgu yerine hiç gitmedim, esasen benim görevlendirdiğim memurlarımın sorgu yapma, sorguya katılma gibi bir yetkileri yoktu. Sadece istihbari bilgileri temin edebilmek amacıyla müşahit olarak bir kenarda durup not tutmak şeklinde görevleri vardır. Bizim MIT olarak sadece casusluk ve karşı casusluk konularında sorgu yapıp fezleke tanzim etme yetkimiz vardır. Olayla ilgili şu anda hangi memurum Cemil KIRBAYIR'ın sorgusuna girdiğini çok net olarak hatırlamıyorum. Sorgulara Zeki TUNÇKOLLU ve Taner ALPAN müşahit olarak katılıyordu. Ancak rapordan anladığım kadarıyla Zeki TUNÇKOLLU'nun bu sorguyu izlediğini düşünüyorum. Cemil KIRBAYIR'ı hiç görmedim. Memurum Zeki TUNÇKOLLU Cemil KIRBAYIR'ın sorgu yerinden pencereden atlayarak kaçtığını, polis telsizlerinin konuşmasından duyduğunu bana söyledi. Şahısın kaçtığını bende o zaman öğrendim. Cemil KIRBAYIR'ın nerede olduğunu, öldü mü, ölmedi mi bilmiyorum. Cemil KIRBAYIR'ın kaybolması ile benim hiçbir ilgim ve alakam yoktur. Benim söyleyeceklerim bunlardır. Şikayetçi olduğum kimse yoktur dedi.

Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak okunup, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alınmıştır. 09.02.2012 13:18

İFADEYİ ALAN	İFADEYİ YAZAN	İFADE VEREN
Hasan SEZER	Emullah ÇIRKAN	Yusuf KARADOĞAN-3518
Polis Memuru	Polis Memuru	Müdafî
		Engin YENİLMEZ
		Şüpheli

8

İFADE TUTANAĞI
(CMK.147)

İFADENİN ALINDIĞI YER : Tem.Şube Müdürlüğü İZMİR
İFADENİN TARİH VE SAATİ : 05/12/2011 - Saat: 16.20
İFADE VERENİN :
T.C KİMLİK NUMARASI
T.C KİMLİK SERİ NUMARASI
ADI VE SOYADI
BABA ADI
ANA ADI VE ANA KIZLIK SOYADI
DOĞUM YERİ VE TARİHİ
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER
CİLT-A.S.NO:- S.NO:
İKAMETGAH ADRESİ

İŞİ VE İŞ ADRESİ : Emekli
VARSA EV - İŞ VE CEP TELEFONU :
VARSA E-MAIL ADRESİ :-
MESLEĞİ EKONOMİK DURUMU : Emniyet Hizmetleri Emeklisi- TL
MEDENİ HALİ VE ÇOCUK SAYISI :
ASKERLİK DURUMU : Yapmış
SABİKA DURUMU : Yok
İSNAT OLUNAN SUÇ :

İzmir C.Başsavcılığının 25.11.2011 gün ve 2011/12874 Talimat No' lu evrakıyla Kars C.Başsavcılığının 2011/899 talimat sayılı yazısı ve gönderilen eklerindeki evraklara istinaden Zafer Mah.800 Sokak 41/36 Gaziemir-İzmir adresinde ikamet eden Mehmet AKTAŞ isimli şahsın celp edilerek müdafî huzurunda " CEMİL KIRBAYIR' IN YAPILAN İŞKENCE SONUCU YAŞAMINI YİTİRMESİ OLAYI " ile ilgili " Şüpheli Sıfatıyla İfadesinin Alınması, talimatı.

Yürürlükteki mevzuata göre aşağıda belirtilen haklarınız bulunmaktadır.

İfade verene isnat olunan suç anlatıldı, müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceği, müdafî'in ifade alma sırasında hazır bulunabileceği, müdafî seçecek durumda değilse ve bir müdafî yardımından yararlanmak istediği takdirde kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirilebileceği, müdafîye yapılacak ödemelerin yargılama giderlerinden sayılacağı ve mahkumiyeti halinde kendisinden tahsil edileceği hususu hatırlatılarak talep ettiği takdirde barodan bir müdafî görevlendirileceği, yakınlarından istediğine yakalandığının derhâl bildirileceği, isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu, şüpheden kurtulması için somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği kendisine hatırlatılıp açıklandı.

İzmir Barosu Avukatlarından 10013 sicil sayılı Avukat Şenay TEKİN' e Yakalama Gözaltına alma ve İfade Alma yönetmeliğinin 22/2 maddesinde belirtilen müdafîi sadece hukuki yardımda bulunabilir. Şüphelinin ifadesi alınırken şüpheliye sorulan soruya doğrudan cevap veremez. Onun yerini aldığı izlenimini veren herhangi bir müdahalede bulunamaz. Maddesi kendisine okunduktan sonra ifade alma esnasında yapacağı tüm müdahale ve yönlendirmelerin tutanağa geçirileceği kendisine hatırlatıldıktan sonra Yukarıda açık kimliği yazılı bulunan Mehmet AKTAŞ' ın 05/12/2011 günü saat:16.20'da Müdürlüğümüzde alınan ifadesinde;

CEVAP - Yukarıda verdiğim kimlik bilgilerim bana aittir ve doğrudur. Ben 2008 yılında İzmir Emniyet Müdürlüğü Gaziemir İlçe Emniyet Müdürlüğü Bürolar Amirliğinden Başkomiser olarak emekli oldum. Halen yukarıdaki adreste ikamet etmekteyim.

MEHMET AKTAŞ' IN İFADESİNİN İKİNCİ SAHİFESİ

Bana istinat edilen suçlama ve talimat yazısında belirtilen konuyla ilgili CEMİL KIRBAYIR isimli şahsın Kars ilinde Eğitim Enstitüsü binasında yapılan sorgulaması esnasında kaçması olayı üstünden yaklaşık 30 yıl geçti. Konuyu tam net hatırlayamıyorum, Kars Emniyet Müdürlüğünde Toplum Polisi Kadromla 1. Şube Müdürlüğünde geçici olarak görev yapmaktaydım. Olay tarihinde Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle gözetim evi ve Sıkıyönetim Komutanlığına ait sorgulama işlerinin yapıldığı Eğitim Enstitüsü binası arasında suçluları getirip götürmek üzere Emniyet Müdürlüğünden getir götür işlerini yapacak memur talep edilmiş, bu sebeple bu göreve verildim. Bu tarihte 3-4 yıllık polis memuru idim. Yeni memur olmam sebebiyle getir götür işlerine bakıyordum.

Benimle birlikte şüphelilerin getirilip götürülmesinde görevlendirilen MEHMET ALİ AKIN-ERGÜN TOSUNÖZ isimli Polis Memuru arkadaşlarım vardı. Bu arkadaşlar da Meclis İnsan Hakları Soruşturma Komisyonunda ifade vermişlerdi. Bu arkadaşların nerede ikamet ettikleri ve ne iş yaptıkları hususunda bir bilgim yoktur.

Olay sonrasında açılan idari soruşturmada vermiş olduğum ifadelerim doğrudur.2011 yılı Mart ve Mayıs aylarında TBBM İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna ifadeler vermişim.

Bu ifadelerim bana sorulan konular doğrultusunda verdiğim ifadelerimdir. Bu ifadelerime ekleyeceğim yoktur. Bana isnat edilen suçlamaları kabul etmiyorum. Benim ifadem bunlardan ibarettir dedi.

Avukatına ifade ile ilgili eklemek istediği bir husus olup olmadığı sorulduğunda, olmadığını beyan etmesi üzerine Ceza Muhakemesi Kanununun 147'nci maddesinde yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra tutanak huzurda okunduktan sonra, ifade veren ile hazır bulunanlar tarafından imza altına alındı. 05/12/2011 Saat:16.47

Tem. Şb. Gör.
282669

Tem. Şb. Gör.
84381

ŞENAY TEKİN
Müdafii
10013 sicil sayılı

MEHMET AKTAŞ
İfadeyi veren

TARİHİ ADALET İNŞAN BELLEK MÜZESİ

MÜDAFİ GÖRÜŞTÜRME TUTANAĞI

İzmir C.Başsavcılığının 25.11.2011 gün ve 2011/12874 Talimat No' lu evrakıyla Kars C.Başsavcılığının 2011/899 talimat sayılı yazısı ve gönderilen eklerindeki evraklara istinaden ikamet eden Mehmet AKTAŞ isimli şahsın celp edilerek müdafî huzurunda " CEMİL KIRBAYIR' IN YAPILAN İŞKENCE SONUCU YAŞAMINI YİTİRMESİ OLAYI " ile ilgili olarak şüpheli sıfatıyla ifadesinin alınması istenildiğinden, 05/12/2011 günü müdürlüğümüze davet edilen ;

Elazığ-Merkez-Çöteli köyü nüfusuna kayıtlı, Bekir-Mürşide oğlu Çöteli 01.02.1952 doğumlu **TC MEHMET AKTAŞ** isimli şahıs ile İzmir Barosu Avukatlarından 10013 sicil sayılı Avukat **Şenay TEKİN** ile Yakalama Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmenliği hükümlerince Müdürlüğümüz Avukat görüşürme odasında baş başa görüşmeleri sağlanmıştır.

İş bu Müdafî Görüşürme tutanağı tarafımızdan tanzim edilerek okunduktan sonra imza altına alınmış ve Müdafî Görüşürme Tutanağının (1) sureti Avukata verilmiştir.

05/12/2011 Saat : 16:00 / 16:15

TEM. Şb Görevli

113288
M

TEM.Şb Görevli

136700
M

Avukat

Sicili

Cep Tel No : 0505 485 29 03

:Şenay TEKİN

:10013

M

MEHMET AKTAŞ

Görüşme Yapan

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK

M

T.C.
ERZURUM-KARS İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
ASKERE MAHKEMESİ
ERZURUM

KAYIT NO: 1979/510

ESAS NO : 1979/262

KARAR NO: 1979/85

G E R E K C E L İ H Ü K Ü M

Türk Milleti adına yargılama yapıp hüküm vermeye yetkili ve görevli Erzurum - Kars illeri Sıkıyönetim Komutanlığı Askere Mahkemesi;

BAŞKAN: Top. Yb. Necati TEKNECİOĞLU (1956-22)

D.Kd.HAKİMİ: Hak. Kd. Yzb. Haşim GÜNER (1970-Yd.14)

ÜYE HAKİM: Hak. Ütgm. Nuri AĞAÇOĞLU (1976-Yd.13)

den kurulu yargılama makamı, iddia makamında Hak. Ütgm. Teoman ÖZKİL (1975-Yd.5 tutanakta svn M. Celalettin ENGÜRÜN hazır oldukları halde, aşağıda suçu kimliği ve suç tarihi yazılı bulunan sanığın yapılar yargılanması sonuunda aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.

SUÇ: Halkın Kanunlara karşı iteatsizliğe tahlit ve teşkit etme

ŞANIK: Cemil KIRBAYIR İsmail oğlu 1954 de Berfo'dan doğma aslen Kars-Göle merdi dinik hane 23 Cilt 001/01 saife 74 de nufusa kayıtlı halen Kars-Eğitim Enstitüsü sınıfta öğrenci

SUÇ TARİHİ: 15.1.1979

İDDİA : As. Savcı 24.6.1979 tarih ve 1979/125 -97 esas ve karar sayılı iddia-namesiyle; Sanığın suç tarihinde Handan cengiz isimli kızın Sıkıyönetim kolluk kuvvetlerince yakalanıp götürüldüğünde muhtarlar odasına girerek (bir devrimci arkadaşımız nasıl olurda götürülür, kürt milleti öldümü, ne duruyorsunuz) şeklinde bağırarak yüklenen suçu işlediğinden eğilimine uyan T.C.K. nun 312 nci maddesi uyarınca cezalandırılmasını iddiasıyla kamu davası açmış; Esas mütalaadaki mütalaasındada aynı iddâalarla, sanığa yüklenen suçun sabit olduğundan bah le eylemine uyan T.C.K. nun 312 maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesini iddia ve mütalaa etmiştir.

SORGU VE SAVUNMA: Sanık; Suç tarihinde muhtarlık odasına girip odun meselesini sormaya gittiğini, tanıklardan B... T... 'ında orada bulunduğunu, bu meyanda H... C... isimli kızın Sıkıyönetim Kolluk kuvvetlerince ne sebeple götürüldüğünü muhtara sorduğunu, kürt milleti öldümü diye bir söz de sarfetmediğini, B... ile bir kız meselesinden zaman zaman arasında bazı münakaşalar geçip bu sebeple kendisine iftira edildiğini, yüklenen suçu işlemediğini, beyan etmiştir.

DİLLERİN TAHLİL MÜNAKAŞA VE TAKDİRİ: a) Yeminli olay tanıklarına Ş... T... ve B... T... 'ın Gerek hazırlık gereksede son soruştarmadaki ifade ve beyanlarında sanığın H... C... isimli kızın Sıkıyönetim Kolluk kuvvetlerince götürülmesi ne kızın muhtarlık odasına gelerek Kürt milleti öldümü , ne duruyorsunuz, dediğini beyan etmelerine, b) diğer yeminli tanıklar H... C... K... E... N... K... F... Ö... l, K... A... ve A... K... Y... 'ın işe ; olay tarihinde muhtarlık o asında bulunup sanığın ağzından H... C... 'in götürülmesine kızarak Kürt milleti öldümü, ne duruyorsunuz, diye bir söz sarfetmediğini sarfetmiş olsaydı duyacak olduklarını, keza sanığın şüphesindeki tanıklar Bektaş TAŞ ve Şevki TAŞ ile sanık arasında kız meselesinden eski bir kırgınlık olduğunu sanığın karakola götürülen H... C... ve annesini görmeye gittiklerini, ancak sanığın üzülüp H... C... e ve annesine bir ihtiyaçları olup olmadığını sorduğunu, beyan etmelerine GORE; sanığın yüklenen suçu işleyip işlemediği hususunda büyük bir şüpheli mevcut olduğu, şüphesinde sanık lehine yorumlanacağı ceze hukuku kurallı uyarınca sanığın beraati cihetine gidilmesi kanısına varılmıştır.

Keleşir - Elso

P. Ağır

ASLİ KOPYADIR
21/01/1979
Genel İDARELER
Svi Ma.
Zabit Kağıdı

SAİFE NO: 2

GEREKÇELİ HÜKÜM

KAYIT NO: 1979/510

ESAS NO: 1979/262

KARAR NO: 1979/85

27

SONUÇ VE HÜKÜM: Yukarıda izah olunan nedenlerle;

Sanığın suç tarihinde Sıkıyönetim Kolluk kuvvetlerince yakalanıp gözetim altına alınmış H C 'in soruşturması sürerken bu kızın ihbar edilmesine kızarak ihbar edenin şerefinden bahsettiği, bir kısım tanıkların sanığa yüklene suçun işlediği beyanında buldukları, bir kısım tanıkların ise tamamen aksi beyanda buldukları anlaşılıp, sanığın yüklenen suçun işleyip işlemediği hususunun da şüpheli bulunduğu, bu nedenlerle şüpheli sanık lehine verilmeyeceği ceza hukuk kuralları çerçevesinde sanığın yüklenen suçtan BEREATİNE, verilen beraat hükmü uyarınca tutuklama sebepleride ortadan kalktığından sanığın yüklenen suçtan verilen tutuklama kararının GERİ ALINMASINA, başka suçtan tutuklu veya hükümlü değilse salıverilmesi için Sıkıyönetim As. Savcı İğna YAZI YAZILMASINA,

Temizi kabul olunmak üzere oy sırası ve birliği ile hükümlerinin verilip, ş bu hüküm sanığın YÜZÜNE KARŞI, iddia makamında As. Savcı Hak. Ütgm. Teoman ZKİL tutanakta svn. Celaletten ENGÜRÜM hazır oldukları halde alenen ve usulen evhip edilip kanun yol ve süresi anlatıldı. 2.7.979

AŞKAN

D.KD.HAK.

ÜYE HAK.

Kölenen

Ö. S. S.

İşbu hüküm kanuni müddet içerisinde taraflar çete-yiz edi rediğinden kesinleştiğine işaret olunur. 6.8.1979

MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

21.01.1979
M. S. S. S.
M. S. S. S.
M. S. S. S.

ŞÜPHELİ İFADE TUTANAĞI
(CMK Madde 147)

Tutanağın Yapıldığı Yer : Gasp Büro Amirliği
Tutanağın Yapıldığı Tarih ve Saat : 18.11.2011 – 10.30
Suç Adı : İşkence Sonucu Ölüme Neden Olma

İFADE VERENİN KİMLİĞİ

Kimlik Beyan Tipi : Nüfus Cüzdanı
T.C. Kimlik No :
Adı ve Soyadı :
Baba ve Anne Adı :
Doğum Yeri ve Tarihi :
Cilt No - Aile Sıra No - Sıra No :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl - İlçe :
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Mahalle / Köy :
İkamet Adresi :
Mesleği ve Aylık Geliri : Emekli Emniyet Müdürü
İş Adresi : --
Telefonu (ev-iş-cep-irtibat) :
Eğitim Durumu : Üniversite
Medeni Hali - Cinsiyeti :

ŞÜPHELİ ŞAHSIN KANUNİ HAKLARI

- 1- İsnat edilen suç ile ilgili olarak ifadeniz alınacaktır.
  - 2- İddia edilen suç hakkında açıklamada bulunmamak kanuni hakkınızdır. Ancak kimliğinizle ilgili sorulara doğru cevap vermek zorundasınız.
  - 3- Müdafiden yararlanma hakkına sahipsiniz. Müdafî tayin edilecek durumda değilseniz, Baro tarafından tayin edilecek müdafinin hukuki yardımından faydalanabilirsiniz. İfade alma öncesinde müdafî ile görüşme ve konuşma hakkınız vardır. İsterseniz müdafinin "ifade alma sırasında" hazır bulunacaktır.
  - 4- Yakalandığınız yakınına veya istediğinizi bir kişiye C. Savcısının emri ile bildirilecektir.
  - 5- Yakalama, gözaltını alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin C.Savcısının yazılı emrine karşı, siz, müdafiniz veya 1. veya 2. derece kan hısıminız hemen serbest bırakılmanızı sağlamak için, Sulh Ceza Hakimine başvurabilir. İsterseniz dilekçeniz tarafımızdan yetkili Hakime en seri şekilde ulaştırılacaktır.
  - 6- Şüpheden kurtulmak için somut delillerin toplanmasını isteyebilirsiniz ve lehinize olan hususları ileri sürebilirsiniz.
- Yakalanan şahsa/shâhıslara üstte belirtilen hakları tam olarak AÇIKÇA anlatıldı:

"Yukarıdaki bilgiler bana aittir ve doğrudur. Tarafıma isnat edilen suçu ve 5271 sayılı CMK'da belirlenen yasal haklarımı okudum, anlamadım ve bana sorulan sorular ile ilgili hür olarak ifademi Ankara Barosu tarafından adıma görevlendirilen 8493 sicil sayılı Av.Sevgi AYDOĞ huzurunda vermek istiyorum." Dedi ve ifadesine geçildi.

Kars Cumhuriyet Başsavcılığında 2011/899 soruşturma sayılı talimatı ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen soruşturma evrakı tarafıma okundu bilgi edindim. 12 Eylül 1980 hareketından önce Kars ili Göle İlçesinde Başkomiser olarak görevli idim, 12 Eylül Hareketinden sonra Aksiyet psikolojik rahatsızlık geçirmiştım Erzurum Devlet Hastanesinde tedavi olurken Kars ili Siyasi Şube Müdürlüğüne vekaleten bakmak üzere görevlendirildim. Emniyet müdürlüğü binası müstakil olarak olmadığından vilayetteki Emniyet Müdürlüğüne tahsis edilen kısmında ünite amiri olarak verilen odaya yerleşerek göreve başladım. 12 Eylül Hareketinden önce siyasi terörle Mücadele suçları soruşturması emniyetin ek binası olan trafik bürosunun yanındaki hizmet binasında yapıyordu, 12 Eylül Hareketinden sonra Kars Kalesi civarına yakın bir semtte bulunan yüksel okul yurdu binası soruşturmaya tahsis edildiğinden bu binada istihbarata karşı koyma 22/1 talimatı yani bilgi sızışını önleyenlere belli kişilerin binaya girişi-çıkışı sağlanarak soruşturma yapıyordu, aradan uzun zaman geçtiği için tam tarihini hatırlayamadığım 08 Ekim 1980 tarihi olabilir , soruşturma ekip amirinin amiri Komiser Yardımcısı Mehmet HAYTA merkeze telsizle anons yaparak gözlem altında bulunan Cemil KIRBAYIR isimli şahsın kaçtığı yani firar ettiğini bildirdi, yanında odası bulunan İl Emniyet Müdür Yardımcısı Recep ÇAYCIOĞLU'nun makamına giderek durumu bildirdim o da olaya vakıf olmuştu, bana "git bir bak" diyerek emir verdi. Ben hiçbir siyasi (Terörle Mücadele Soruşturmasına) soruşturmaya katılmadığımdan binayı hiç görmemiştım, soruşturmanın yapıldığı binaya gittim. Ön kapısında bir asker arka kapısında da bir asker bekliyordu, binanın alt 1.bodrum katında soruşturmaların yapıldığını, fiziki yapısının şahısların firar etmesine müsait olduğunu, cam ve pençelerinde toplu demir yoktu, nezarethanesi yoktu, mukem bir bina olmadığı için birçok kaçış noktası olduğunu tespit ettim. Bununla beraber görevli personelin de zafiyeti olduğunu anladım. Soruşturmaya hiç katılmadığım o tarihlerde yapılan soruşturmalarda imzam olmadığından ve Kars Emniyet müdürlüğünden temin edilecek görev listesinden anlaşılacaktır. Soruşturmaya örgüt üyelerinin cylemine göre kırsal kesmin de ilgilendiriyorsa Jandarma Milli İstihbarat

(Handwritten signature)

(Handwritten mark)

(Handwritten signature)

Teşkilatından görevli Emniyet Teşkilatından hem İstihbarat Şubesinde hem de Siyasi Şubeden benim ekibim yürütüyordu, bunların binaya girişleri ve çıkışları için kartları vardı, benim kartım yoktu sadece denetleme yetkim vardı. Bu konuda İnsan Hakları Komisyonunda verdiğim ifadeden sonra hemen ifadeye alınan Selçuk isimli memura yüzleştirme yapıldı, bir birimizi tanımadığımızı beyan ettik. Olayla ilgili Sıkıyönetim Komutan Kurmay Başkanı soyadını ENSARİOĞLU olduğunu bildiğim komutan soruşturma açılmasını talimatı verdiğinden Recep ÇAYCIOĞLU muhakkik tayin edildi, 657 sayılı Devlet kanununa , 5442 İller İdaresi Kanununa Emniyet Teşkilatı disiplin tüzüğüne göre soruşturma yapıldı, soruşturmayı yapan ihmali görülen görevliler disiplin tüzüğüne göre cezalandırıldı ancak az ceza verildi çünkü ENSARİOĞLU binanın yapısının kaçmaya müsait olduğunu ve gerekli tedbirlerin alınmadığından görevli memurların çok kusurlu olmadıklarını bir toplantıda belirtmişti.

Ben ceza almadım, Başkomiserlikten Emniyet Amirliğine terfi ettim, o günkü soruşturma dosyası elde edildiğinde benim bu konu ile ilgili bir kusurumun olmadığı ortaya çıkacaktır. Kars ilinden Kahramanmaraş iline tayin edildiğimde Kars ili Cumhuriyet Savcılığının talimatı ile Kahramanmaraş Cumhuriyet Savcılığına yukarıda bana tevdi edilen aynı suçlama ile ilgili olarak ifade verdim. Diğer arkadaşlarımda bu konuyla ilgili buldukları yerlerin Cumhuriyet Savcılıklarına ifade vermişlerdir, yani bu konunun belirtilen iddia ile ilgili olarak 1982 yılında adli soruşturması yapılmış ve yeni Ceza Muhakemesi kanunumuzun ifadesine göre kovuşturmasına yer olmadığına dair itirazlara rağmen karar verilmiştir ve hakim huzuruna çıkmadığımızdan anladım. İddia edilen bu mücerret ile ilgili Devletin her iki kuvveti yürütme idari yönden bağımsız yargı adli yönden soruşturmasını yapmış ve her ikisinde de zanlının böyle bir duruma müsalli olmadığı kaçtığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda belirttiğim gibi soruşturma da yoktum, böyle bir suç işlemedim, örgütün terörle mücadeledeki şevkini ve azmini azaltmak için iddia ettiği aslı olmayan mücerret bir ithamıdır. Şahsım firardan sonra akıbetinin ne olduğu bize de malum değildir. Örgüt yakalanıp ifade veren elamanına karşı örgüte karşı yapılan bir darbe olduğundan kendi aralarında cezalandırılmış olduğu da vaki olabilir, halen kandil dağında da olabilir. Bunun hesabı bize her halde sorulamaz, ifadem bundan ibarettir, suçsuzum, taktirlerinize Arzederim. Dedi. Alınan ifadesini okudu, doğruluğunu imzası ile tasdik etti ve edildi.18/11/2011 Saat:11.10

İFADEYİ ALAN
Zeki ÖZKAN
Komiser Yrd.

İFADEYİ YAZAN
İlhan AKYOL
Polis Memuru

MÜDAFİ
Av.Sevgi AYDOĞ
Sic.no:8493

İFADESİ ALINAN
Seyfi KESİCİ
Şüpheli

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

SÜPHELİ İFADE TUTANAĞI
(C.M.K 147)

İFADE SAHİBİNİN

T.C.KİMLİK NUMARASI	:	
CİNSİYETİ	:	Erkek
ADI VE SOYADI	:	Zeki TUNÇKOLLU
BABA-ANA ADI	:	
DOĞUM YERİ VE TARİHİ	:	
NUF-KYT-OLD-YER	:	
İKAMET ADRESİ TELEFONU	:	
İŞ ADRESİ TELEFONU	:	
ÖĞRENİM DURUMU MESLEĞİ	:	Yüksekokul- Uzman
EKONOMİK DURUMU	:	Normal
MEDENİ HALİ ÇOCUK SAYISI	:	
MÜDAFİİ TALEP DURUMU	:	Ankara barosun Avukatlarından 17119 sicil sayılı Avukat Alper ÖNAL
İFADENİN ALINDIĞI YER-TARİH-VE SAATİ	:	Gasp Büro Amirliği 21.11.2011 günü saat:11.35

YAKALANAN KİŞİNİN KANUNİ HAKLARI

- 1-İŞKENCE SONUCU YAŞAM YİTİRME İDDİASI Olayları ile ilgili olarak gözlem altına alındınız kanuni hakkınızdır. Ancak kimliğiniz ile ilgili sorulara doğru cevap vermek zorundasınız.
- 2-Müdafiden yararlanma hakkına sahipsiniz. Müdafî tayin edebilecek durumda değilseniz, baro tarafından tayin edilecek müdafinin hukuki yarımından faydalana bilirsiniz. İfade alma öncesinde müdafî ile görüşme ve konuşma hakkınız vardır. İsterseniz müdafiniz ifade alma sırasında hazır bulunacaktır.
- 3-Yakalandığınızı yakınınıza veya istediğiniz bir kişiye C.Savcıs'ının emri ile bildirilecektir.
- 4-Yakalama gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin C.Savcısının yazılı emrine karşı siz müdafininiz veya 1.ci ve 2.ci derece kan hısımlarınız hemen serbest bırakılmanızı sağlamak için Sulh Ceza Mahkemesine başvurabilirsiniz.İsterseniz dilekçeniz tarafımızdan yetkili hakime en seri şekilde ulaştırılacaktır.
- 5-Şüpheden kurtulmak için somut delillerin toplanmasını isteyebilirsiniz ve lehinize olan hususları ileri sürebilirsiniz.

Yakalanan şahıs / şahıslara üstte belirtilen hakları tam olarak **AÇIKÇA** anlatıldı.

Yukarıda vermiş olduğum kimlik bilgileri bana aittir ve doğrudur. Olayla ilgili olarak ifademi Ankara Barosu Avukatlarından 17119 sicil sayılı Avukat Alper ÖNAL, huzurunda vermek istiyorum demesi üzerine: Alınan ifadesinde

SORULDU: Ben yukarıda adresini vermiş olduğum yerde ikamet eder ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2011/6T. 21324 sayılı talimat evrakının ekinde bulunan evrakı okudum ve bilgi sahibi oldum. Ben Milli İstihbarat Teşkilatında Uzman olarak görev yapmakta idim ve MİT'ten 2001 yılında emekli oldum. Bu bana sormuş olduğun olayla ilgili olarak 2011 yılının beşinci ayında TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda ifade verdim. Olay tarihi olan 1980 yılında Kars ilinde Kars MİT bölge müdürlüğünde Haber toplayıcı memur olarak görev yapmakta idim o dönemde gözaltına alınan şahıslar Kars ili merkezinde bulunan dede Korkut Eğitim Enstitüsünde toplanıyor ve sorgulamaya burada yapılmakta idi biz MİT görevlileri olarak direk sorgu yapmazdık ancak sorgulamalar Emniyet mensupları tarafından yapılmakta idi bizde Müşavir olarak bazen orada bulunurduk bazen bilgi alış verişinde katılırdık, polis ile irtibatımızı sağlamak için görevli olduğumuz zamanlar Polis kanalını çeken polis telsizi vardı biz direk sorgulama ile alakamız olmazdı ama bilgi almak için takibini de yapardık. Ben Cemil KIRBAYIR' ı daha önceden tanımadım tarihi tam olarak hatırlamıyorum ancak olayı konu olan tarihte Polis telsizinden Cemil KIRBAYIR isimli bir şahsın gözaltında bulunduğu dede korkut Eğitim Enstitüsünden kaçtığı anonsu yapıldı bu anonstan sonra ortalık karıştı ve yollar tutuldu birtakım aramalar yapıldı. Polis anonsu olduğunda ben görev yerim olan MİT Bölge Müdürlüğünde idim. Yani bu olay sırasında ben dede korkut Enstitüsünde sorguda değildim. Bu olaydan sonrada olay yerine gitmedim ama kendi acımızdan Cemil KIRBAYIR hakkında araştırma yaptık, Bu şahsın sorgu yerinden nasıl kaçtığını ben görmedim ve bilmiyorum bu şahsın kaçış şeklini Emniyetçi arkadaşlar bilmektedir. Tekrar şunu belirtmek istiyorum ki biz direk olarak sorguya yapmayız sorgu yapanlar ile bilgi alış verişini yapmak için görüşürüz ben Cemil KIRBAYIR isimli şahsın sorgusuna kesinlikle girmedim. Bu konu hakkındaki yazışmalar MİT bölge Müdürlüğü ve sıkıyönetim komutanlığında mevcuttur buradan istenebilir hatta olaydan bir iki sene sonra Cemil KIRBAYIR 'in İRAN' da bulunduğu dair MİT kaynağından bilgi alınmıştır. Bu bilgide bölge MİT 'den alınabilir. Bu olayla ilgili olarak bana Adli ve idari bir soruşturma açılmadı çünkü bir ilgimiz yoktu ben hakkımda yapılan suçlamaları kabul etmiyorum dedi Alınan ifadesini Avukatı huzurunda okuduktan sonra altı birlikte imza altına alınmıştır.21.11.2011 günü saat. 11:55

Zeki ÖNAL
Kod. Yrd.
Mehmet ALP
Polis memuru

Av. Alper ÖNAL
Müdafii- 17119

Zeki TUNÇKOLLU
Şüpheli

T.C.
KARS
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
HAZIRLIK BÜROSU

Sayı : 2011/899
Konu : Cemil Kırbayır

04/08/2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06 Haziran 2011 tarih ve A.01.1.İHK/124 sayı ve “Cemil Kırbayır Raporu” konulu yazınız.

İlgi sayılı yazınız ile Cemil Kırbayır hakkında düzenlenen “Cemil Kırbayır Raporu” Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcılığımızca konu ile ilgili olarak yürütülen soruşturmada komisyonunuzun incelemeler süresince resmi kurumlar ile yaptığı tüm yazışmalar ve kurumlarca verilen cevaplara ihtiyaç duyulmuştur.

Bu nedenle söz konusu yazışmalardan birer örneğin soruşturmada kullanılmak üzere Cumhuriyet Başsavcılığımıza gönderilmesi hususunda;

Gereği arz olunur.

MUSTAFA KÖYLÜ
Cumhuriyet Başsavcısı

**İÇİŞLERİ BAKANLIĞI'NA
ANKARA**

TAZMİNAT TALEBİNDE BULUNAN : 1-) Berfo Kırbayır (TC Kimlik)
2-) Mikail Kırbayır (TC Kimlik)

VEKİLLERİ : Av. Eren Keskin
Av. Yaşar Kaya
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Sok. Fikret
Tuner İşhanı no: 39 Kat.2 Beyoğlu/İstanbul

ACIKLAMA :

1-) Ekte vekaletnamelerini sunduğumuz, Berfo Kırbayır'ın oğlu ve Mikail Kırbayır'ın kardeşi Cemil Kırbayır 13 Eylül 1980 günü, gece saat 03.00 sularında güvenlik güçleri tarafından müvekkil Mikail Kırbayır'ın evinden gözaltına alınarak Kars'ın Göle ilçesindeki 247. Piyade Alay Komutanlığı'na götürülmüştür.

Burada 1 hafta bekletildikten sonra beraberindeki 17 gençle birlikte Erzurum, Ağrı, Kars Artvin illeri 9. Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığı'na bağlı askeri alanda gözaltında bekletilmiştir.

Cemil Kırbayır, bu merkezde gözetim altında iken ailesi defalarca görüşüne gitmiş, en son müvekkilim Mikail Kırbayır 7 Ekim 1980 günü yüz yüze görüşme olanağı olmadığı için gözetim evindeki nöbetçi askerler aracılığı ile kendisine giysi ve para göndermiştir.

Cemil Kırbayır ise gönderilen emanetlerini aldığını, kendisinin iyi olduğunu abisi Mikail Kırbayır'a pusula ile bildirmiştir.

7 Ekim'i 8 Ekim'e bağlayan gece yarısı Cemil Kırbayır'ın babası İsmail Kırbayır'ın evine asker ve polisler tarafından bir operasyon düzenlenmiş, ev aranmış ve Cemil'in firar ettiği söylenmiştir.

Bu durum üzerine müvekkil Mikail Kırbayır, devlet memuru olduğundan 10 gün izin alarak kardeşini aramaya başlamıştır.

2-) Mikail Kırbayır 247. Piyade Alay Komutanlığıyla görüşmüş, ancak oradaki yetkililer Cemil Kırbayır'ın orada olmadığını söylemişlerdir. Ertesi gün, Baba İsmail ve Ağabey Mikail Cemil Kırbayır'ı sormak üzere 1. Şubeye gitmişler, oradaki yetkililer de "Cemil Kırbayır'ın sorgulama sırasında firar ettiğini" kendilerine söylemişlerdir.

Aile, o tarihlerde sorgulama yeri olan Kars Eğitim Enstitüsü binasının etrafında bulunan bütün evlerin kapılarını çalarak oğulları hakkında bir bilgi ve görgülerinin olup olmadığını sormuşlar ve hiçbir yanıt alamamışlardır.

Ayrıca, çevre illerdeki tüm hastaneler defalarca araştırılmış, ancak Cemil Kırbayır'dan hiçbir haber alınamamıştır.

3-) Aile olay nedeniyle perişan olmuş ve o tarihlerde askeri darbenin yarattığı koşullar nedeniyle hem tarifi imkansız bir acı, hem de korku yaşamaya başlamışlardır.

Cemil Kırbayır'ın kayıp oluşuyla birlikte, onun akıbetini araştırabilecek tek kişi olan Mikail Kırbayır'a yönelik tehdit ve idari baskılarda başlamıştır.

Mikail Kırbayır, Kars Göle'den Konya'nın Karaman ilçesine zorunlu ikametgâha tabi tutulmak koşulluyla gönderilmiş ve böylece olay yerinden uzaklaştırılmıştır.

Milli Emlak'tan memur olarak çalışan Mikail Kırbayır'ın kardeşinin gözaltında kaybedilişiyile ilgili olarak çektiği acı yetmiyormuş gibi, hem zorunlu ikametgaha tabi tutulmuş hem de meslekte yükselmesi engellenmiştir. Bu nedenle ekte sunulan ve Mikail Kırbayır'a iş hayatında çıkarılan engellerle ilgili ispat belgesi niteliğinde olan mahkeme kararları ve dilekçelerinin de Bakanlığınız tarafından dikkate alınmasını istemekteyiz.

4-) Aile, çektikleri büyük acı ve kendilerine yaşatılan baskı ve engeller nedeniyle adeta yaşama umutlarını kaybetmişlerdir. Müvekkilim Berfo Kırbayır bugün 103 yaşında olup, olay tarihinden bu yana tabiri caizse korkunç bir biçimde yıpranmış, o günden bu yana (oğlum gelecek) düşüncesiyle beklenti içinde ve büyük ruhsal yıkılmışlık yaşayarak beklemiştir.

Bu büyük acının tarif edilemez olduğunun Bakanlığınızca da takdir edileceğini düşünmekteyiz.

Müvekkil Mikail Kırbayır ise, kardeşini kaybetmenin ve bu konuda hiçbir şey yapamamanın, erişilebilir hiçbir hukuki yok bulamamanın acısını yaşarken, bir yandan da hiç tanımadığı ve bilmediği bir yerde zorunlu ikametgaha tabi tutulması nedeniyle büyük bir ruhsal çöküntü yaşamış, yaşadığı psikolojik sorunlar nedeniyle evliliği sona ermiş ve bu nedenle de çocuklarında da ayrı düşmüştür.

Her iki müvekkilimin de içinde buldukları tarifsiz acı ve Cemil Kırbayır'ın akıbeti hakkındaki bilinmezlik duygusu psikolojik yapılarını altüst etmiştir.

Bugüne dek ailenin yapabildiği tek şey, kamuoyunda 'Cumartesi Anneleri' olarak bilinen kayıp yakınlarının acılarını ve taleplerini kamuoyuna duyurmak üzere her Cumartesi günü öğle saatlerinde İstanbul Galatasaray meydanında düzenlenen basın açıklamalarına katılmak olmuştur.

Böylece seslerini devlet yetkililerine duyurmaya amaçlamışlardır.

Ancak, 6 Şubat 2010 tarihine kadar devlet yetkilileri tarafından sesleri duyulmamıştır.

5-) 6 Şubat 2010 günü kamuoyuna da yansıdığı üzere, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Cumartesi Anneleri olarak anılan kayıp aileleriyle Dolmabahçe'deki Başbakanlık ofisinde bir görüşme yapmış ve bu görüşme sonrasında özellikle 103 yaşındaki Berfo Kırbayır ile ilgilenmiş ve ona Meclis İnsan Hakları Komisyonunda özel bir ekip oluşturulacağı ve Cemil Kırbayır olayının araştırılacağı sözünü vermiştir.

Bir süre sonra bu söz yerine getirilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bulunan İnsan Hakları Komisyonu bünyesinde özel bir komisyon kurularak çalışmalarına başlamıştır.

6-) Bu arada Mikail Kırbayır'ın tarafıma verdiği vekalet çerçevesinde, tarafımca Adalet Bakanlığı'na başvuruda bulunulmuş ve Cemil Kırbayır'ın gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin adli bir soruşturma açılıp açılmadığı, ayrıca Cemil Kırbayır'a gözetim altında olduğu süre içinde işkence yapılmış olması nedeniyle herhangi bir soruşturma açılıp açılmadığı bilgi edinme yasası çerçevesinde sorulmuştur.

Adalet Bakanlığı dosyayı önce Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirmiş ve 06.12.2010 tarihli cevabi yazı ile Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığında konuyla ilgili bir soruşturma açılmadığı ancak konunun bir de Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanlığı'na sorulması tarafımıza önerilmiştir.

Tarafımızca bu kez Genelkurmay Başkanlığı'na başvuru yapılmış, bu başvuruya verilen cevapta Cemil Kırbayır ile ilgili eski tarihlerde açılmış soruşturmaların bilgisi verilmiş, ancak gözetim altında iken firar ettiğine ilişkin bir soruşturma kaydı ile kendisine yapılan işkence ile ilgili olmak üzere bir soruşturma açılmadığına dair bilgi tarafımıza verilmiştir. Bu durum takdir edileceği üzere son derece vahimdir.

Çocuklarını gözetim altında bulunduğu süre içinde kaybeden bir aileye, bizzat devlet yetkilileri tarafından "yalan bilgi" verildiği böylece netleşmiştir.

7-) Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Başbakan'ın kayıp aileleri ile görüşmesi sonrasında özellikle Cemil Kırbayır'ın gözetim altında kaybedilmesini araştırmak üzere bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyon, 9 Şubat 2011 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Komisyon, Mersin Milletvekili Prof Dr. Zafer Üskül, Çorum Milletvekili Murat Yıldırım, İzmir Milletvekili Erdal Kalkan ve İstanbul Milletvekili Çetin Soysal olarak çalışmalarına başlamış, komisyona ayrıca Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Firik, Adalet Müfettişi Mecit Gürsoy ve Komisyon uzmanı Kenan Altaş eşlik etmiştir.

Komisyon yaptığı araştırmada, Cemil Kırbayır'ın kayıp olması olayı ile ilgili olarak Kars Cumhuriyet Savcılığında o güne dek bir soruşturma açılmadığı bilgisine ulaşmıştır. Bu durum üzerine savcılıkça 2011/899 Soruşturma numarası ile hazırlık soruşturması başlatılmıştır.

Meclis komisyonu, son derece titiz bir çalışma yapmıştır. Öncelikle müvekkil Mikail Kırbayır'ı dinlemiştir. Daha sonra Cemil Kırbayır'ın gözetim altına alındığı ve kayıp olduğuna ilişkin tanıklıkları olan Z. Ç., C. K., T. M. Ç., D. A. F. Ç., A. K., Ç.A'nın ifadelerine başvurulmuştur. Komisyon ayrıca, söz konusu dönemde emniyet'te görev yapan çeşitli rütbelerdeki polisler Salih Işık, Burhanettin Özdemir, Mehmet Haytan, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Aktaş ve Mehmet Ali Akın'ın da ifadelerine başvurmuştur.

Komisyon yine olayın geçtiği dönemde Kars ilinde MİT görevlisi olarak görev yapan Zeki Tunçkollu, Ömer Bursalı ve Engin Yenilmez'in ifadelerine de başvurmuştur.

Komisyon gerek gördüğü lüzum üzerine polis memurları ve komiserler Selçuk Akyıldız, Ali Aykut Demirden, Ergül Tosunöz, Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş, Zeki Tunçkollu ve Mehmet Haytan'ın ifadelerine ikinci kez başvurmuş, ayrıca yine olaya ilişkin o dönemde polis memuru olarak görev yapan Kureyşin Tepedelen'in ifadesine başvurmuştur.

8-) Komisyon yaptığı çalışmada, Birleşmiş Milletlerin Gözetim altında kaybedilme olayları ile ilgili olarak vermiş olduğu kararları, prensipleri araştırmış ve özellikle de 18 Aralık 1992 tarih

ve 47133 Sayılı 'Zorla Kaybedilmeye Karşı Herkesin Korunmasına Dair Bildiriyi' incelemiştir. Söz konusu bildiri de imzacı devletlere yüklenen görevler değerlendirilmiştir. Komisyon yaptığı çalışmada ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 'Gözetim Kaybetmelere' ilişkin çeşitli kararlarını da incelemiştir.

Komisyon, işkence suçuna ilişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bildirileri de değerlendirmiştir.

Ekte sunulan Meclis İnsan Hakları Komisyonunun hazırladığı raporun sonuç ve değerlendirme kısmında kısaca şöyle denilmektedir; **'Yaşama hakkı dokunulmaz bir haktır..... Kayıt dışı alıkoyma uygulamaları çoğunlukla kayıp kişinin öldüğünün teyit edilmesi veya kayıp kişinin akıbeti konusunda mutlak bir sessizliğe bürünülmesi ve aile fertlerinin o kişinin öldüğüne inanmaları ile sonuçlanır.**

Komisyonumuza göre gözetim alınmadan evvel sağlıklı olduğu tespit edilen kişi, gözetim süresi içinde kaybolduğu ileri sürülür ve ölür ise, Devletin yaşam hakkını sağlaması ile ilgili yükümlülüğü daha da önem kazanır ve bu kişinin başına ne geldiği ile ilgili ispat yükümlülüğü tamamen devlete ait hale gelir. Yani kişinin gözetimden kaçmadığını, gözetiminde işkence sonucu Devletin görevlilerince öldürüldüğü ispat etme yükümü bu iddiayı ileri süren kişiler de değil, şahsın gözetiminde iken kaçmış olduğunu veya gözetiminde kendisine işkence yapılmadığı ve bu işkence sonucu yaşamını yitirmediğini ispat etmek artık Devletin görevidir.... Komisyonumuz, Cemil Kırbayır ile aynı gözetim evinde tutulan ve Dede Korkut Eğitim Enstitüsünde sorgulanan ve sorguya götürülürken ve sorgu esnasında kötü muameleye tabi tutulduklarını ifade eden arkadaşlarının tanıklığı ile Cemil Kırbayır'a sorgu sırasında kaba dayak uygulandığına, falaka ile dövüldüğüne ve elektrik şoku verilmek suretiyle işkence gördüğüne dair ifadeleri yeterli delil olarak kabul etmiş ve Kırbayır'ın bu işkence sonucu yaşamını yitirmiş olduğuna kanaat getirmiştir..... Komisyonumuz Cemil Kırbayır'ın gözetiminde iken işkence gördüğüne bu işkence sonucunda hayatını kaybettiğine ve cesedinin ölümüne sebep veren sorgulamaları yapan kamu görevlilerince ortadan kaldırıldığına inanmaktadır..... Cemil Kırbayır'ın sorgusu için getirildiği Dede Korkut Eğitim Enstitüsünün 2 veya 3 üncü katından pencereden atlayarak kaçtığı şekilde iddianın, ortaya çıkan ölüm olayının örtbas etmeye yönelik bir senaryo olduğu kanaati komisyonda oluşmuştur. Kaçma olayı ile ilgili olarak o dönemde göstermelik bir iki arama yapılaması, görevliler ile ilgili usulen yapılan ve en küçük cezalardan olan kınama cezası ile sonuçlanan disiplin soruşturması dışında başkaca bir etkin soruşturma ve aramanın yapılamaması bu kanaatin oluşmasında önemli etkenlerden biridir.....12 Eylül 1980 darbesi ertesinde ve 90'ların ortasına kadar Ülkemizde faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar ile işkence ve kötü muamelenin olduğu ile ilgili kamuoyundaki kuşku ve kanaatler azımsanmayacak kadar çoktur. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve devletin şeffaflaşmasında katledilen mesafeye mukabil komisyonca olayın inceleme sürecinde; dönemin askeri personelinin belirlenmesine ve dinlenilmesine yönelik yazılı ve sözlü isteklere Milli Savunma Bakanlığınca, raporun yazım aşamasına kadar henüz cevap verilmemiş olması, işkence ve yaşam hakkı ihlaline neden olan dönemin personeline yönelik hoşgörü olduğuna ilişkin endişemizi güçlendirmektedir.

Yapılan incelemeler sonucunda Komisyonumuz, Cemil Kırbayır'ın ailesinin iddia ettiği gibi gözetiminde öldürüldüğü ve bilinmeyen bir şekilde yok edildiği, kamu görevlilerinin iddia ettiği şekliyle gözetimden kaçmadığı kanısındadır'.

Komasyon raporlarının son satırlarında, dönemin Emniyet, MİT ve Askeri personeli hakkında Kars Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiğini de belirtmiştir.

SONUC VE İSTEK : Sayın Bakanlık; yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız olay, bir kişinin şahsında bir devletin uyguladığı yöntemlerle mağdur ettiği kişilere karşı sorumluluğunu gösteren bir önektir.

Müvekkillerimden Berfo Kırbayır, yıllarca devlet güçleri tarafından gözaltına alınıp bir daha geri gelmeyen oğlunun yasını tutmaktadır. Ailenin bütün yaşamı, bu olay nedeniyle altüst olmuştur. Evlerini ve topraklarını terk etmek zorunda kalmışlar, büyük maddi ve manevi kayıplara uğramışlardır. Müvekkillerimden Mikail Kırbayır, ekte sunduğum belgelerden de anlaşılacağı üzere bir yandan kardeşini gözaltında kaybetmiş olmanın acısını yaşamış, bir yandan işyerinde sürgünlere, mesleki hak gasplarına ve çeşitli tehditlere maruz kalmıştır. Onun da yaşamı maddi ve manevi açıdan olay nedeniyle altüst olmuş durumdadır.

Ailenin, Cemil Kırbayır'ın kaybedildiği günden bu yana içinde bulunduğu durum, sürekli bir yas durumudur. Bu durum da büyük bir psikolojik harabiyete, yaşamdan zevk alamama duygusuna neden olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde belki de ilk kez, Meclis komisyonu bir insanın gözaltında bulunduğu süre içinde işkence gördüğü ve bu süre içinde öldürüldüğüne ilişkin bir rapor düzenlemiştir. Bu rapor son derece önemlidir. Raporun bir ilk olması ve devletin sorumluluğunu açıkça üstlenmesi söz konusudur. Türkiye'nin de altına imza attığı uluslararası sözleşmelere göre; **'Devletler bütün işkence ve gözaltında ölüm şikayet ve bildirimlerini zamanında tarafsız ve etkin olarak soruşturma, sorumluları adalet önüne çıkarma, cezalandırma ve kurbanlara giderim sağlamak suretiyle etkin koruyucu önemler geliştirmekle yükümlüdür'**.

Cemil Kırbayır'ın gözaltında kaybedilmesi olayında devlet güçleri tarafından aileye gerçek dışı bilgiler verilmiş, suçlular hakkında soruşturma açılmamış ve gerçekler bugüne dek gizlenmiştir. Meclis İnsan Hakları raporu ile de bu durum sabittir.

İhlalin ve bu ihlale dayalı olarak yaratılan manevi ve maddi kaybın büyüklüğü ortadadır. Bu nedenle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmadan önce, Meclis İnsan Hakları Komisyonunun raporunu bir güvence kabul edip, öncelikle Bakanlığınıza başvurmayı önemli buluyoruz.

Yukarıda açıkladığımız nedenlerle, 13 Eylül 1980 tarihinde Kars'ta gözaltına alınıp bir daha geri dönmeyen ve Meclis İnsan Hakları Komisyonunun raporuyla da devletin sorumluluğu teyit edilen olayla ilgili olarak, Müvekkillerimden Berfo Kırbayır ve Mikail Kırbayır adına TL'lik (TL) maddi ve manevi zarara hükmedilmesini, vekil olarak ve saygı ile talep ederim.04.08.2011

Talepte Bulunanlar Vekili
Av. Eren Keskin

İFADE SAHİBİ SEYFİ KESİCİ /

Aslen nufusuna kayıtlı olup, Kars emniyet Müdürlüğü Şube 1. Müdür Vekili olarak görevli 27/28851 yaka ve sicil sayılı Başkemiser eğlu doğumlu SEYFİ KESİCİ'nin alınan ifadesinde :

Emniyet Müdürlüğün emri üzerine sıkıyönetim komutan yardımcılığına gerekli seruşturmaları yapılmak için göz altına alınan sanıkların eğitim enstitüsü lejmanlarında tahsis edilen yerde sergulamalarında bulunmak üzere görevlendirildim.

8.10.1980 günü sabah saat 08.30 da sergulamaları yapılacak şahıslardan Ç. A. , C. K. , M. A. , E. B. ve CEMİL KIRBAYIR görevli memurlar ERGÜN TOSUNÖZ, M. ALİ AKIN ve MEHMET AKTAŞ tarafından eğitim enstitüsündeki sergulama yerlerine getirildiler sergulama lejmanının üst katında yapılıyordu. Lejmanın üst kattaki dairesinden birinde sergulama yapan MIT görevlileri ben ve yazıcı polis Memuru SELÇUK AKYILDIZ vardı. Sanıklar görevlilerce Lejmanın üst kattaki diğer dairesinin edalarına gözleri bağlı olarak ayrı ayrı yerleştirildiler Sanıkların bir kısmı kelepçeli idi bir kısmında elleri bezle bağlı idi diğer sanıkların sergulamaları yapılp sıra CEMİL KIRBAYIR isimli şahsa geldiğinde sanığın kenmuş olduğu lejmanın mutfak kısmından kaçmış olduğu götürülmesinde görevli memurlarca anlaşılaraq durumu sergulama odasında bize bildirdiler sanığın kenmuş olduğu yere geldiğinde mutfak kısmının balkonunun kapısı açıldı sanık bu kapıdan çıkarak balkona geçmiş, eradanda aşağıda bulunan dairenin tuvaletine ait pencereye basarak kaçtığı anlaşıldı. Durumu ben hemen 10 ket nolu telsizimle Merkeze ve Ekiplere bildirdim. Civarında güvenlik görevlilerince gerekli aramalar yapıldıysa da sanık bulunamadı. Sanık Sabahleyin 08.30 da kaçtığı yere kenuldu. saat 11.30 da da kaçmış olduğu anlaşıldı Bu saatler arasında ne zaman kaçtığı bilinmemektedir.

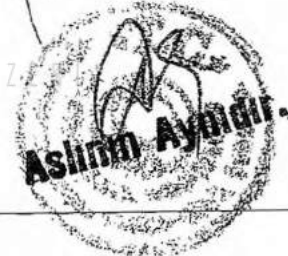
Sanığın muhafazasından polis memurları ERGÜN TOSUNÖZ, M. ALİ AKIN ve MEHMET AKTAŞ sorumludurlar kendilerine bu hususta komutanlıkça görev belgeside verilmiştir. Bilgim ve görgüm bundan ibarettir. Deği vermiş olduğu ifadesini imzası ile tastik etti. 8.10.1980

RECEP ÇAYCIOĞLU
Em. Müdür Muaviri

SALİH ERKİLİÇOĞLU
Pol. Me.

İFADE SAHİBİ
SEYFİ KESİCİ
Başkemiser

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

İFADE SAHİBİ BELLEK AKTAS /

buif sınıpı kayıtlı İbrahim Emniyet Müdürlüğü Şube 1 ekiplerinin emriyle görevli 397/5557 yaka ve sicil sayılı polis memuru oğlu doğumlu İBRAHİM AKTAS'ın alınmış ifadesine:

12.9.1980 günü silahlı kuvvetleri yönetimini ele alınmasından sonra çıkıyöncüla konutanınca sorgulama yapılmak üzere gös altına alına sanıkları gözetim evinden alıp sorgulama yerine getirmek ve götürmek için görevlendirildim. Bu hususta konutan yardımcılığınca görev kartı çıkartıldı. 8.10.1980 günü vannada benimle görevli polis arkadaşlarım M. ALİ AKIN ve MURCUN POSUNÖE olduğu halde getirdiğimiz silahları M. ALİ AKIN ve M. ALİ AKIN KIRBAY isimli sanıkları sabah saat 08.30 sıralarında sorgulama yeri olan Etilim enistüsünü lojmanların üst katındaki yere götürdük her bir sanığı gözleri bağlı olarak ayrı ayrı odalara koyduk. CEMİL KIRBAYIR'ıda lojmanın mutfak kısmına koyduk sanıkların sorgulamalarını diğer dairede bulunan yetkililerden MİT teğkilatından 3 görevli Emniyet Şube 1 Müdür Vekili Bağkomuser SEYFİ KESİCİ sanıkların ifadelerini daktiloda yazan Felis memuru SALJUN AKYILDIZ vardı bunlar ayrı bir blokte sorgulamalarını yapıyorlardı. Biz ise sorgulama yapılan lojman ile sanıkları sanıkları koyduğumuz lojman arasındaki merdiven başında sorgulama ekibince istenilen sanıkları sorgulama kısmına geçiriyorduk. Tahminen saat 11.00 sıralarında MİTİM bir görevli gehre inmek istedi. Bizde hem onu geçire bırakıp hemde hemde yetkililerce verilen isimleri gözeti evinden almak için soruşturma yerinden ayrıldık. İt görevlisini yerine bıraktıktan sonra listeyi sorgulama yerinde arkadaşımız unutmuş tekrar geri döndük listeyi almak için geri döndü. İtlerde yetkililerce CEMİL KIRBAYIR'ın sorgulaması için sorgulama kısmına getirilmesi üzerine odasına girdikimizde CEMİL KIRBAYIR yerinde yoktu. Durum sorgulama ile görevli yetkililere bildirdik. Bulunduğumuz yerin muntikasını aradığımız halde bulunamadı. Ve merkezle telsizle durum bildirildi. Çehir merkezine indiğimiz işte yetkililerin bilgisi vardı sanık bis çehir merkezine indiğimiz zamanı kaçtı yoksa vaye daha öncemi kaçtı. İnni dilemiyorum. Balkon kapısını kapalı olduğunu zannediyorduk. İçeri girildiğinde balkon kapısı açıldı. İhah? minimize çörs balkondan kaçmış olacak. Bedi alınan ifadesinin doğruluğun akuyarak imzası ile tastic etti. 8.10.1980

İFADEYİ ALAN
RESİM AKTAS
Komiser Muavini

İFADEYİ VEREN
SALJUN AKYILDIZ
Polis

İFADE SAHİBİ
RESİM AKTAS
Polis Me.

TARİH BELLEK ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

IRADYI SAHİBİ İFADESI ALINIR /

Aslen ili ilçesi nüfusuna kayıtlı olup, ilimiz sınıyiet büdümlüğü Şube 1 Şkipler Amirliğinde 401/38270 yaka ve sicil sayılı polis memuru olarak görev yapar oğlu doğulu M. ALİ AKIN'ın alınan ifadesinde;

12.9.1980 (Üçü silahlı kuvvetlerin yüstini ile ele alınmasından sonra unkyönetim Komutan yardımcılığı ince sorgulama yapılmak üzere göz altına alınan sanıkları (özetin evinden sorgulama yerine götürmek için görevlendirildi. Bu hususta Komutan yardımcılığından tarafına görev kartı çıkartıldı. 8.10.1980 günü benim yanında görevli polis memurları İZZET AKTAŞ, ile ERGÜN TOŞLUZ olduğu halde olay günü 08.30' da 08.30 sıralarında sorgulama yeri bulunan Değde Korkut eğitim cristiği lojmanından 2 nci katında suçluları çıkarttık. Yukarıda adı geçen sanıkları sorgulama dairesinin katmanındaki daireye yerleştirdik. Adı geçen Şehit AKTAŞ-İzzet Aktaş-İzzet Aktaş-İzzet Aktaş Diğer bog odalarda da sanıklar ayrı ayrı yerleştirildi. Bu sırada sorgulama sırasında istenilen şahısların yetkili kişilere tevdi ediyorduk. Ancak İZZET görevli bir şahsın şehire inmesi gerektiğini belirtmesi üzerine İZZET görevlisini şehire bırakmak üzere otoyla hareket ettik. Bu arada Şehit özetin evinde bulunan sanıklardan üç kişinin de alınıp sorgulama yerine getirilecekti Şehirden döndükten sonra bana verilen listeyi sorgulama odasında unatmışum tekrar sorgulama yerine gittik. Sorgulama odasına gittiğimizde bize bize içeride bir suçlumuz kaldı ÜMİT KIRBAK onuda alıp gelin dediler sanığın bulunduğu odaya ben ve arkadaşlarımla birlikte gittiğimizde Mutfağın balkona bakan kapısının açık olduğu ve sanığın içeride bulunmadığını görünce hemen içeride bulunan Şube 1 Müdür vekili ve 3 ümit görevlisi ile yazı yazan polis memuruna durumu bildirdik ve hemen etrafı aramaya başladık. Sanığı bulamayınca Merkezde hemen anons edildi kağına dair bu sanığın ne zaman kaçtığını bilmiyoruz şehire indiğimiz zamanın yoksa içeride bulunduğu muz zamanın kaçmıştır bilemiyorum. Dedii alınan ifadesini doğruluğunu okuyarak tastic etti. 8.10.1980

IRADYI ALAN

MURAT HAYRAN
Komiser Kuvvini
Şube 1 Şkipler Amiri

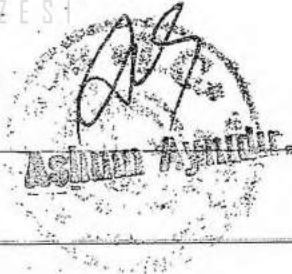
IRADYI YAZAN

SALİM ERKİLİÇOĞLU
Pol. Me.

IRADY SAHİBİ

M. ALİ AKIN
Pol. Me.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

İFADE SAHİBİ SELÇUK AKYILDIZ/

Kayıtlı olup İlçesi Kaf-
usuna kayıtlı olup, İlçesi Emniyet Müdürlüğü Güvenlik bürosünde görevli
Cevdet oğlu doğumlu SELÇUK AKYILDIZ'ın alınan ifadesinde :

12.9.1980 günü bilahale kuvvetlerinin Yönetimi ele almasından so-
ra Sakıyönetim Korutan yardımcılığınca sorgulamaları yapılmak üzere gö-
altına alınan sanıkların ifadelerini almak üzere Emniyet Müdürü tarafı-
dan görevlendirildim. Ve ifadeleri almaya başladık. Bu ifadeleri alırken
yanımızda Mit görevlileri de bulunuyordu. Ayrıca Gözetim evinden suçlu-
ları sorgulama yerine getirip götürmede görevli Polis Memurları M. Ali
AKIN, BİRGÜN TOSUNÖZ, MEHMET AKTAŞ'da vardı. Bu görevlilere Sakıyönetim
Korutan yardımcılığınca da Görev Belgesi verilmiştir. Sorgulama Dede-
korkut Eğitim Enstitüsünde tahsis edilen okula ait Lojmanın üst katında
yapılıyordu. Lojmanın üstkati iki dairedir. Dairenin birisi sorgulama o-
dası yani yeri olarak diğer dairede suçluları muafaza etmek için
kullanılıyordu. 8.10.1980 günü sorgulama için lojmanın suçlulara ait
bölmesinde 5 tane sanık vardı. Lojmanın 2 oda bir salon ve bir daire
mevcuttur. Her bölmeye bir sanık geldikleri yani taramamaları için
yani sorgulamada bulunan gizli şahıslarız (MIT GÖREVLİLERİNİ) görüp
eğilim çıkarmamaları için gözleri kapalı getiriliyordu. Odalarda da bu
şekilde muafaza ediliyorlardı. Mevcut kelepcede az olanlardan hepsini
kelepçe takılmıyordu. Sorgulama için istenen CEMİL KIRBAY'da odasına
giden Polis Memurları M. ALI AKIN, BİRGÜN TOSUNÖZ, ve MEHMET AKTAŞ adı
geçen sanığın yerinden kaçmış olduğunu bize haber verdiler odaya girdi-
ğimiz de Mutfağın Balkona açılan kapısı açık olarak kalmış ve sanık ta
Balkondan alt katta bulunan Tuvaletin Penceresinde basmak suretiyle
kaçmış olduğu anlaşılmıştı.

Sabahleyinde Tugayda görevli Asteman ve Disiplin Subayı günü
dolan şahısların derhal sorgulamasının yapılmasına bana telefona söy-
ledi bu şahısların yani eldeki şahısların sorgulaması yapılırken arkadaş-
lar Gözetim Evinden başka suçlular almaya gitmişlerdi. Bu meyanda da
M. İ. T. Görevlilerinden birini de şehirdeki yerine götürmüştü. Suçlunun
bu sırada mı yoksa daha evvelce mi kaçtığını fark edemedik. Suçlularını sa-
at 0.8.30 da sorgulama yerine getirdik CEMİL KIRBAY isimli şahsın sor-
gulamasına sıra geldiğinde saat 11.30 da ne zaman kaçtığını fark ede-
dik. Durumu telsizle Merkeze bildirdik. Başımızda bizimle beraber göre-
li Başkomser SEYFİ KESİCİ de bulunuyordu durumu kendileride gördüler,
suçlunun kaçışından benim haberim olamaz. Çünkü ben içeride yukarıda
bahsettiğim amirlerin nezaretinde ifade yazıyordum. Dedi ve vermiş ol-
duğu ifadesini okuyarak imzası ile tasdik etti. 8.10.1980

İFADEYİ ALAN

MEHMET HAYRAN
Kom. Memuru

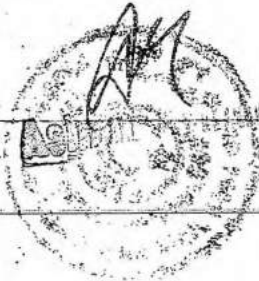
İFADEYİ YAZAN

SALİH ERKİLİÇ
Polis Memuru

İFADE SAHİBİ

SELÇUK AKYILDIZ
Polis Memuru

TARİHSİZ ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Oğlum Cemil KILASAR 3 Ekim 1980 günü Kars Gözetim evinden alınmış ve Şube 1 Polislerince Eğitim Enstitüsüne götürülmüştür. Oğlum burada yapılan işkence sırasında öldürülmüş ve ölüsü yakılmak suretiyle ortadan kaldırılmıştır. Bu bilgileri nerden aldığım ve suçluların kimler olduğu aşağıda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

1 - Olay sırasında Şube 1 görevli bulunan bir bekçi durumu bara anlatmış ve bu anlatım sırasında bir kaç kişiye yanımda bulunmuştur. Bu bekçinin şu sırada ismini bildirmeyi mahzurulu görmekteyim. Çünkü bu şahıs şu günlerde her nedense gözetim altınax alınan (bu durumdanda şüpheleniyorum.Çünkü bu işi yani cemilin işini ortaya çıkaracağım.Canım pahnında olsa yapaçağım.) diyordu.Tam bu çalışmalar sırasında yani bir başka bekçiyle konuşup onuda şahit dinleteceğimiz bir sırada o ikinci bir bekçiden ayrıldıktan sonra dediğim bekçi söz altına alındı.

2 - Oğlum ile birlikte göz altında bulundaga sırada yanında bizzat birlikte giden dört kişi halen sağdır. ve dışarıdadırlar. Bunlardan ikisi Kars'ta Avukatıdır,Abdurrahman Alaca ile Av. Murat Özdamak cemilin öldürüldüğünü kesin olarak bilmiyorlar.Ama ifadeleri alınsa söylerler.mi söylemezlermi bilmem. Yi ne oğlum ile birlikte işkence odasına kadar giden diğer üç kişinin ismi Kars gözetim evindeki kayıtlardan tesbit edilebilir. Bunlarda muhtelif yerz ve zamanda Cemil'in işkencede öldürüldüğünü söylemiş durumdadır. Ben isimlerini belirtmek isteniyorum.Başlarına bir iş gelirse vicdan azabı duyarım. Fakat istiyorumki Devlet bu isimleri tesbit etsin çağırsın.dinlesin ve suç işliyenler cezasını çeksin benim oğlu suçlu idiye İDAM edildiyse vay demezdim.

3 - Araştırmalarım sonunda oğlumun ölümünden mesul olan şahısları tek tek tesbit ettim.Birisi çıksada senin oğlunu ben öldürdüm dese ben baksamki bu şahıs aşağıda belirttiğim kişilerden değil kattiyen kabul etmem .Oğlumu öldüren ve ölüsünden mesul bulunan kişiler şunlardır.

- 1 - Mehmet Aytan 1. Şubede görevli idi
- 2 - Selçuk Ayvıldız 1.Şubede görevli idi.
- 3 - Mehmet Ali Akın (Köse lakabı)1 Şubede görevli idi.
- 4 - Taner isimli (Japon lakabı) MİT mensubu sorgulamacı.

Devletin imkanları ile bu şahıslar birer saat sorgulansa oğlumun nasıl öldürüldüğü ve ölüsü nasıl yakıldığı, ortadan kayıp edildiği ortaya çıkacaktır. Oğlumu teröristler öldürse idi hiç değilse cesedini alırdım. İdam olsaydı hiç değilse yine cesedini alırdım. Fakat bu adamlar oğlumu resmen ortadan kaldırdılar.

4 - Ben dilekçe veriyorum Cevap geliyorkü "oğlum kaçmış"Ben oğlumu bilmez miyim.Fizana kaçsa idi perişanlığımı düşünerek yinede bir yolunu bulur "iyiyi diye haber gönderirdi .Peki kaçtıysa elinden kaçanlar hakkında ne gibi işlem yapıldı. Eli bağlı,gözü bğüğü,dört polis arasında işkence odasına giren ve odaya girdiği deliller ile,resmi belgeler ile sabit olan şahıs kaçabilirmi,Tekrar diyorum kaçtı ise kaçanlar ve yine kaçmasına meydan veren şahıslar hakkında ne gibi işlem yapıldı.Hiç birisi yapılmadı.Çünkü iliniyorkü bu şahıs kaçmadı işkencede öldürüldü ve ölüsü yakıldı.Ölüsü Yakılması idi Oruç Korkmazın ki gibi mesuliyet doğaracaktı.

Ben o görevinde namuslu bekçiyi tanıktan sonra oğlumun buçlarının er geç adalet önüne çıkacağına inanıyorum.Fakat Devlet yetkililerinin böyle ciddi işlere ciddi bakmalarını talep ediyorum. Üç beş Polis mesuliyetten kurtulsun diye benim çocuğumun ölüsünün dai kayıpolmasına göz yummağa hiç bir görevlili hakkı yoktur.Mutlaka bu cinayet aydınlanmalı ve bu yönetim Kanunsuzluklara karşı mücadele ederken kendi kadrosundaki kanunsuzlukları'da cezalandırmalı,Adalet önüne çıkarmalı ki herkesin sevgisi ve saygısı artsın. Ben çocuğumu Kıbrıs gitmişe Vatan için ölmüş sayabiliydim. Veya Memleket için muharir bir şahıs olsa idi idam edildi diye de düşünbilirdim.Yine böyle düşünmeyede hazırım. Devlette kendi kadrosuna sızmış bulunan katilleri adalet önüne çıkar sın hiç değilse mahkeme etmesini saygılarımla arz ederim. 30.7.1981

Okçu Köyü

Göle/Kars

N O T : Dilekçe örneği ilgili yere gönderilmiştir.

İşkence ile öldürülen
Cemil Kırbayırın babası
İsmail KILASAR (imza)

- 1 - Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterli -Ankara
- 2 - Erzurum?Kars?Ağrı -Artvin illeri Sıkıyönetim Komutanlığı -ERZURUM
- 3 - Türkiye Barolar Birliği -Ankara
- 4 - Cumhuriyet Gazetesi -Ankara
- 5 - Uğur Mumcu Cumhuriyet Gazetesi Sahibi -Ankara
- 6 - Kars Valiliği- KARS
- 7 - 14.Mekanize Tugay Komutanlığı-KARS

Aslı Gibidir
26.1.1982

ASLIM AYDIN

T.C.
KARS İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : Per.Şb.Sc.Sr.Br.8611.

KONU : Muhakkik tayin edildiğiniz.

K A R S

1.10.1982

R. Erkul ŞEYÜZ

Personel Şube Müdürü

30.7.1981 tarihinde İsmail KIRBAYIR'ın Ankara Türkiye Barolar birliği başkanlığına göndermiş olduğu dilekçesinde, oğlu Cemil KIRBAYIR'ın 8 Ekim 1980 günü Kars gazetimin evinde alınarak Şube 1 polislerince (Kom. Yrd. Mehmet AYTan, Polis emuru Selçuk AKYILDIZ, M. Ali AKIN ve Taner isimli Mit mensubu) Eğitim Enstitüsüne götürüldüğünü oğlunun adı geçenler tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürüldüğünü ve cesedinin yakılmak suretiyle ortadan kaldırıldığını, Şube 1'de görevli bir bekçiden öğrendiğini şikayet etmiş olup, Bakanlık konunun soruşturmasının yapılarak neticesinden bilgi istemesi üzerine tahkikatın yapılması için İl Makamının 18.1.1982 tarihli onayları ile Em. Müd. Yrd. Mehmet ZEYDANOĞLU muhakkik tayin edilmiş olup adı geçen muhakkikin Muş iline tayininin çıkması nedeni ile evraklar ikmal edilmeden iade edilmiştir.

Olay hakkında gerekli kovuşturmanın yapılması için İl Makamının 8/10/1982 tarihli onayları ile muhakkik tayin edildiğinizden adı geçenler hakkında M.M.K.na ve Disiplin tüzüğüne göre ayrı ayrı tahkikat evrakının üçer suret iklami ile gönderilmesini rica ederim.

TARİHSEL ABALET İÇİN BELLEK NÜZESİ

EKİ : Tahkikat evrakı (40) Adet.

İbrahim İTİM
Emniyet Müdürü

T.C.
KARS İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : Per.Şb.Sc.Sr.Br.8611.

KONU : Muhakkik tayini.

K A R S
İ.10.1982

İL MAKAMINA

K A R S

30.7.1981 tarihinde İsmail KIRBAYIR adındaki şahıs Ankara Türkiye Barolar Birliği başkanlığına göndermiş olduğu şikayet dilekçesinde oğlu Cemil KIRBAYIR'ı 8 Ekim 1980 günü Kars gözetim evinden alınarak Şb.1 Polislerince (Kom.Yrd.Mehmet Aytan, Polis Memuru Selçuk AKYILDIZ, Mehmet Ali AKIN ve Taner isimli Mit mensubu) Eğitim Enstitüsüne götürüldüğünü, oğlunun adı geçen şahıslar tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürüldüğünü ve cesedinin yakılmak suretiyle ortadan kaldırıldığını, Şube 1'den görevli bir bekçiden öğrendiğini şikayetle beyan etmiş olup olayın aydınlığa kavuşturulması için Bakanlık konunun önemle soruşturulmasının yapılmasını ve neticesinden bilgi istediğinden soruşturmanın yapılması için 18.1.1982 tarihli onaylarınız ile Em.Müd.Yrd. Mehmet ZEYDANOĞLU muhakkik tayin edilmişsede adı geçen muhakkikin Muş iline tayininin çıkması nedeni ile evraklar ikmal edilemeden iade edilmiştir.

Olay hakkında gerekli kovuşturmanın yapılması için Personel Şube Müdürü R.Erkul ŞENYÜZ'ün muhakkik olarak tayin edilmesi uygun görülmüşsede; Gereğini takdir ve onaylarınıza arz ederim.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

İbrahim İYİM
Emniyet Müdürü

OLUR

8./10/1982

Muhittin KESKİN

VaLi

T.C.
KARS İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 8611/Per.Şb.Md.Sr.Sc.Br. -
Konu : Muhakkik tayin edildiğiniz
Hk.

20 OCAK 1982

Mehmet ZEYDANOGLU
Em.Müdür Muavini

30.7.1981 tarihinde Müşteki İsmail KIRBAYIR adındaki şahıs Ankara Barolar Birliği Başkanlığına göndermiş olduğu şikayet dilekcesinde ;Oğlu Cemil KIRBAYIR'ı 8 Ekim 1981 günü Kars gözetim evinden Şube 1 Polislerince alınarak Eğitim Entitüsüne götürüldüğü daha sonra Kom.Muavini Mehmet AYTAN Polis memuru Belçuk AKYILDIZ, Mehmet Ali AKIN ve Taner isimli "MIT" mensubu olan şahıslar tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürüldüğü ve cesedinin yakılmak suretiyle ortadan kaldırıldığını bilare aynı Şubede görevli ismini belirtmediği bir bekçinin müştekiye söylediği şikayet dilekcesinden anlaşılmaktadır.

Olay hakkında gerekli kovuşturmanın yapılması için İl Makamının 18.1.1982 tarihili onaylarıyla muhakkik tayin edildiniz.

Adı geçen Memurlar hakkında tanzim edilecek M.M.H.K. ve Disiplin tüzüğüne göre ayrı ayrı fezlekeli tahkikat evrakının 3 'er suret gönderilmesini rica ederim.

Celal ŞİRİNTERLİKÇİ
Emniyet Müdür V.

E K İ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

- 1 Adet Onay yazısı
- 2 " Şikayet dilekce sureti.

GİZLİ

- B -

GİZLİ

T.C.
KARS İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 8611/Per.Şb.Md.Sr.Scl.Br.
Konu : Muhakkik Tayini Hk.

11 OCAK 1982

İL MAKAMINA

K A R S

30.7.1981 tarihinde İsmail KIRBAYIR adındaki şahıs Ankara Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına göndermiş olduğu şikayet dilekcesinde oğlu Cemil KIRBAYIR'ı 8 Ekim 1980 günü Kars gözetim evinden alınarak Şube 1 Polislerince (Kom.Muavini Mehmet Aytan, Polis Me.Selçuk Akyıldız, Mehmet Ali Akın ve Taner isimli Mit mensubu) Eğitim Enstitüsüne götürüldüğü, oğlunun adı geçen şahıslar tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürüldüğü ve cesedinin yakılmak suretiyle ortadan kaldırıldığını Şube 1'de görevli bir bekçi tarafından öğrendiğini şikayetle beyan etmektedir.

Olayın aydınlığa kavuşması hususunda Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı 11.8.1981 tarih ve 970 sayılı yazısıyla İçişleri Bakanlığına bildirmiş olup, Bakanlık ise Konunun önemle soruşturması yapılarak neticeden bilgi istemektedir.

Bu nedenle :

Yukarda adları yazılı bulunan şahıslar hakkında gerekli kovuşturmanın yapılması için Emniyet Müdür Muavini Mehmet ZEYDANOĞLU'nun muhakki tayin edilmesi uygun görülmüşse :

Gereğini takdir ve onaylarınıza arz ederim.

Celâl Şirinterlikçi
Celâl ŞİRİNTERLİKÇİ
Emniyet Müdür V.

E K İ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

4 Adettir.

GİZLİ
Aşkın Ayhan

GİZLİ

Uygulanmış
18.1.1982
Yerli

T.C.
KARS İLİ
Emniyet Müdürlüğü

81/745/14

İzmir = 2054
İzmir = 1998
İstanbul = 3747

SAYI : Per.Şb.Sor.Br.8611.
KONU : İsmail KIRBAYIR'ın
şikayeti.

38270

KARS

20/6/1984

Sicil 60

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

İLGİ : a)- Em.Gnl.Müd.Ata.İşl.Br.B-4-137528 sayılı ve 24 Ağustos 1981 tarihli yazı
b)- Em.Gnl.Müd.Per.Şb.İşl.B-4-113178 sayılı ve 1 Mayıs 1984 tarihli yazı.

İsmail KIRBAYIR adlı şahıs 30.7.1981 tarihinde Türkiye Barolar Birliği başlığına hitaben vermiş olduğu şikayet dilekçesinde, oğlu Cemil KIRBAYIR'ın 1.Şube görevlileri tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürülerek olayın örtbas edilme istendiğini, yaptığı müracaatına gerekli ilginin gösterilmediğini iddia ve şikayet etmiş olup adı geçenin dilekçesi ile ilgili olarak yaptırılan tahkikatta;

Cemil KIRBAYIR'ın öldürülmesi ve daha sonra cesedinin yakılması olayını içeren iddialarını isbat edecek herhangi bir delil ve emareye veya ifadeye rastlanmamıştır.

Bu nedenle iddia edilen konuyu subuta erdirecek yeterli delil bulunmamıştır.

Ancak yapılan yazışmalarda Cemil KIRBAYIR'ın ne olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte Polis kayıtlarına kaçmış olduğu geçmiştir. Cemil KIRBAYIR'ı koruma la görevli bulunan (Sanıklar) sorgulama esnasındaki emniyetlerini sağlayan polis memurları M. Ali AKIN, Ergün TOSUNÖZ ve Mehmet AKTAŞ o tarihlerde yapılan sorgulamalarında suçlu bulunmuşlarsada, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün ilgili maddesi uyarınca tecziye edilmeyip Re'sen KINAMA cezası ile tecziye edildikleri anlaşılmamıştır.

İddia edilen konularla ilgili olarak Muhakkik tarafından düzenlenen tahkikat evrakı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

DİZİ PUSULASI :

- 1/2 Adet Yazışma
- 2/3 Adet Dilekçe
- 3/4 Adet Muhakkik onayı ve yazışma.
- 4/1 Adet Müşteki ifadesi.
- 5/4 Adet sanık ifadeleri
- 6/18 Adet Tanık ifadeleri
- 7/62 Adet Çeşitli yazışmalar
- 8/3 Adet Re'sen verilen ceza onayları.

Muhittin KESKİN
Vazifeli

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CEZALAR VE İZİNLER ŞB. MÜD. LÜĞÜ
28 HAZİRAN 1984
Sayı 379873

TOPLAM : 97 Parça tahkikat evrakı.

5

Sikayet 172463

İSTA	KIDEM	İBİM	KÜNYE	FİŞ	SİGMA

T.C.
KARS İLİ
Emniyet Müdürlüğü

SAYI : Per.Şb.Sor.Br.8611.
KONU : İsmail KIRBAYIR'ın
şikayeti

K A R S
7.6.1984.

MÜDÜRIYET MAKAMINA

İLGİ : 1.10.1982 tarih ve Per.Şb.Sc.Sor.Br.8611 sayılı yazıya.

30.7.1981 tarihinde İsmail KIRBAYIR adlı bir şahsın Türkiye Barolar Birliği başkanlığına göndermiş olduğu şikayet dilekçesinde, oğlu Cemil KIRBAYIR'ın 8 Ekim 1981 günü gözetim evinden alınarak Eğitim Enstitüsüne götürüldüğü, götürülenlerin 1.Şube polislerinden Komiser Yardımcısı Mehmet HAYTAN, polis memuru Selçuk AKYILDIZ, polis memuru Mehmet Ali AKIN ve Mit mensubu Taner isimli şahıslar tarafından işkence yapılmak suretiyle öldürdüklerini ve cesedinde yakmak suretiyle ortadan kaldırdıklarını o tarihte 1.Şubede görevli bir Bekçiden durumu öğrenmiş olduğunu ve adı geçenlerin cezalandırılmalarını isteyen dilekçesi İçişleri Bakanlığımız kanalıyla İlimize gönderilerek konunun önemle soruşturulmasını ve neticesinin bildirilmesini istemiştir.

18.1.1982 tarihli Onay ile Emniyet Müdür Yardımcısı Mehmet ZEYDANOĞLU'na verilen Muhakkiklik görevi daha sonra adı geçen muhakkikin Muş iline atanması sebebiyle evrak ikmal edilmeden iade edilmiştir. Bu kez İl Makamının 8.10.1982 tarihli olur emirleriyle olayın soruşturulması ile ilgili muhakkik olarak atandım.

Olayla ilgili tüm tanıklar ve şikayet konusu olan sanıklar (MİT) mensubu hariç tek tek ifadelerine başvuruldu. Oğlunun öldürüldüğü iddiasında bulunan ve olayla ilgili tanık göstereceği beyanında bulunan İsmail KIRBAYIR 8.7.1982 tarihinde vermiş olduğu ek ifadesinde de (Her ne kadar dilekçemde bunu söylemiş isemde bu Bekçinin kim olduğunu ve isminin ne olduğunu bilmediğini ve tanımadığını görsede tanıyamayacağını aradan iki sene bir zaman geçtiğini ve o tarihte bir trafik kazası geçirdiği nedeniyle aklının başında olmadığını) beyan etmiştir. Alınan tanık ifadelerinde şahısların Cemil KIRBAYIR'ı tanıdıklarını aynı gözetim evinde bulduklarını şahsın işkence ile öldürüldüğüne dair bir takım duyular almakla birlikte bütün tanıkların bunu sadece başkalarından duymak suretiyle öğrendiklerini konu hakkında herhangi bir katın veya tanık gösteremeyeceklerini beyan etmişlerdir.

Sanıklar ifadelerinde ise, görevlerinin sanıkları Kars gözetim evinden alıp sorgulamalarının yapıldığı Eğitim Enstitüsüne götürdüklerini ve sorgulama sırasını beklerken suçlunun kaçtığını beyan etmişlerdir. Konu ile ilgili adli tahkikat Erzurum Askeri Mahkemesinde yürütülmektedir. Ancak olay tarihinde sanıkları korumakla görevli ve dilekçede isimleri geçen polis memuru Mehmet Ali AKIN, Polis Memuru Ergun TOSUNÖZ ve polis memuru Mehmet AKTAŞ'ın sanık Cemil KIRBAYIR'ın kaçmasıyla ilgili ihmalleri görüldüğü gerekçesiyle 13.10.1980 tarihinde Emniyet Müdür vekilliğine bakan Ali Aykut DEMİRDEN tarafından Re'sen KINAMA Cezası ile cezalandırıldıkları,

Siyasi Şube Müdürlüğünden alınan 15.12.1982 ve Dos.80.C.434/4958 sayılı yazılarından anlaşılmıştır.

Ayrıca, Kaçış olayını tesbit edebilmek amacıyla Siyasi Şube Müdürlüğüne 23.11.1982 tarihinde Sicil Bürosu 8611 sayılı yazımızla kaçtığı iddia edilen Cemil KIRBAYIR'ın Eğitim Enstitüsünde bulunduğu 8.10.1980 tarihinde dış çevre korumasında görevli personelin kimler olduğu sorulmuş, Siyasi Şube Müdürlüğü'nün 8.12.1983 tarihli cevabi yazısı da ise zamanın görev listelerinin mevcut olmadığından bilinemediği, ayrıca 29.9.1980 günü gözetim altına alınan ve 8.10.1980 günü sorgu için Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsü'nün lojmanının 2.kat mutfak kısmına konulan Cemil KIRBAYIR'ın firar etmesi olayıyla ilgili binanın çevre emniyetini alan görevli Jandarma erlerinin kimler olduğu İl Jandarma Alay Komutanlığına 6.5.1983 tarihinde sorulmuş oradan alınan cevabi yazıdan ise bahse konu yerde çevre emniyetini alan Jandarma erlerinin kimler olduğu veya Jandarma eri olup olmadığı kesin olarak bilinmediği bu hususta herhangi bir tutanağa rastlanılmadığı bildirilmiştir.

NETİCE VE KANAAT

Yapılan soruşturma ve dinlenen sanık ve tanık ifadelerinin incelenmesinde, Cemil KIRBAYIR'ın **babasının** vermiş olduğu dilekçedeki iddia konusu olan oğlunun öldürülmesi ve daha sonra cesedinin yakıldığını içeren iddialarını isbat edecek herhangi bir delil emare ve ifadeye rastlanılmamıştır.

Bu nedenle, iddia edilen konu subuta ermemiştir.

Ancak, yapılan yazışmalarda Cemil KIRBAYIR'ın ne olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte polis kayıtlarına kaçmış olduğu geçmiştir, Cemil KIRBAYIR'ın korumakla görevli bulunan (Sanıkların) sorgulama esnasındaki Emniyetlerini sağlayan polis memuru M. Ali AKIN, Ergun TOSUNÖZ ve Mehmet AKTAŞ o tarihlerde yapılan sorgulamalarında konu ile ilgili suçlu bulunmuşlarsada Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğünde muhafazasına memur olduğu suçlunun kaçmasına neden olan şahısa uygulanması gereken cezanın uygulanmıyarak Re'sen KINAMA Cezası ile yetinildiği anlaşılmıştır. Aynı şahıslar için daha önceden ceza verilmiş olması ikinci bir kovuşturma ve Ceza Tayinine imkan bırakmamıştır.

Ancak bu şekilde hareket eden zamanın Emniyet Müdür Vekilliğine bakan Ali Aykut DEMİRDEN'in bu cezayı niçin bu şekilde uygulanmadığı ve gerektiği takdirde ikinci bir soruşturma ile anlaşılacaktır.

Durum İçişleri Bakanlığına sunulmak üzere arz olunur. 7.6.1984.

EKİ : Tahkikat evrakı.

14678
Personel Şb. md.
7.6.1984
Emz. md.

B. Erkul SENYÜZ
Personel Şube Müdürü
Muhakkik

ceza cevap yazıldı

Sayı 8611 Res. olmuştur
Sicil ve Dosyaları B.
B. ERKUL SENYÜZ
Personel Şube Müdürü
Tarih: 7.6.1984

İFADE TUTANAĞI

MÜŞTEKİ : İsmail KIRBAY .Aslen
12 Oğlu Yılında
adı geçen alınan ifadesinde :

Nüfusuna kayıt-
doğma Okçu Köyünde ikamet eder

SORULDU : Türkiye Baro birliğine verilen dilekçeyi ben verdim.1980 senesinde oğlumu Göleden Kars akseri gözetim evine götürdüler.Bilahiye aldığımız haberlere göre oradanda Polisler Sorgulamasını yapmak için Eğitim Enstitüsüne götürmüşler.Ö zaman onunla beraber giden bazı arkadaşları hepsi sorgulamadan sonra dönüp evlerine döndüler, Oğlum Cemil KIRBAY bu güne kadar kendisinden bir haber alamadığımız gibi hayatında endişe ediyorum.Kendisini o zaman sorgulamayı yapan Polis Görevlilerinden davacıyım.Herz nekadar çeşitli mekamlara müracaat etmiş isemde bana oğlumun "Tirer ettiğini bizde kendisini arıyoruz" diyorlararadan iki sene geçtiği halde Oğlumdan bir haber almıyoruz. Onunla beraber tutuk evinde bulunan Avukat Murat ÖZDABAK'a sordum, bana "geçmiş olsun senin oğlunun ne ölü ve nede sağ olduğunu söyleyebilirim" Ö zaman sorgulamayı yapan görevlilerden davacıyım dedi.Alınan ifadeseni okuyarak imzasıyla tastik etti.14-6-1982

~~İFADEYİ ALAN~~

Mehmet ZYDANOĞLU
Emniyet Müdürü
Muhakkik

İFADEYİ YAZAN

Amif PAKER
Polis Memuru

İFADE SAHİBİ

İsmail KIRBAYIR

TEKRAR SORULDU :

Dilekçenin birinci paragrafında olay sırasında birinci şubede görevli bir bekçinin bana bu durumu anlattığını, anlatırken birkaç kişide yanınızda bulunduğunu ancak bu bekçinin ismini şu anda açıklamakta mahsurlu gördüğünü demişini Bu bekçi kimdir , ismi nedir ve olayı anlatırken yanınızdakiler kimlerdi.

-CEVAP : Ben hernekadar dilekçemde öyle demiş isem bu bekçinin kim olduğunu ve isminin ne olduğunu bilmiyorum ve tanımıyorum. görsemde tanımam çünkü aradan iki sene geçti o zaman bir trafik kazası geçirmiştim, aklım başımda yoktu. dedi alınan ifadesini okuyarak imzası ile tastik etti. 8.7.1982

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

~~İFADEYİ ALAN~~

Mehmet ZYDANOĞLU
Emniyet Müdürü Yrd.
Muhakkik

İFADEYİ YAZAN
Niyazi GÜNEŞ
Polis Memuru

İFADE SAHİBİ
İsmail KIRBAYIR

IR :Selçuk AKYILDIZ

A ADI :

ADI :

İM YERİ :

İM TARİHİ :

ADRESİ :

27I/3949I yaka ve
sıcıl sayılı polis memuru

OLAY: Kars İli Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube Müdürlüğünde görevli iken asker eğitim evinde bulunan Cemil KIRBAYIR adındaki şahsi sorgulanması için 8/10/1980 tarihinde bulunduğu yerden alınarak Eğitim Enstitüsüne götürdüğünü, komiser mü- i Mehmet Haytan, polis memuru M.Ali Akın ve Taner isimli görevlilerle birlikte önce yapılarak öldürüldüğü, cesedini yakılmak suretiyle ortadan kaybettiğinin babası İsmail KIRBAYIR tarafından Ankara Barolar Birliği Başkanlığına verile 7/1981 tarihli şikayet dilekçesinde anlaşılmış olup, konunun tahkiki için 11/8/ I gün ve 970 sayılı yazısıyla İçişleri Bakanlığına bildirilmiş bulunduğundan makamının 18/1/1982 tarih ve 86II sayılı onay yazılarıyla hakkınızda soruştur- açılmıştır,

Bu konudaki savunmanızı yapınız.

Muhakkik
Mehmet ZEYDAHOĞLU
Em. Müdürü Yardımcısı

Ben 1980 yılında Karsa Emniyet Müdürlüğü I. Şube emrinde görevli bulunduğum da anarşik olaylara katılmaları nedeniyle tutuklanarak, askeri ceza tutuk evin- gözetim altında bulunanları, Kars Eğitim enstitüsü Rojmanlarında I4.üncü mako- e tugay kumandanının yazılı emri üzerine bu yerde sorgulamalarına yapıyorduk gulanacak şahıslar tugay kumandanının özel izin belgeleri buluna n polis memu- Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş ve Erkin Toğunöz'ün sorumluluğu altan da askeri etim evinden alınarak Kars eğitim enstitüsüne getirilerek, bu memurlar tarafınd anının ayrı bir bölümünde gözleri bağlı ve elleri kelepçeli veya iple bağlı ola birer birer ayrı odalarda bu memurlar tarafından sorguları yapılıncaya kadar afaza edilmekte ve birbirlerinden bu suretle irtibatları kesilmekte ve sorgu- aları yapılacak olanlar başka bir görevli tarafından yani yukarıda isimlerini liğim polis memurları tarafından sorgu odasına getirilir, orada bulunan görev- er tarafından sorguya çekilir bende sorguya çekilenlerin ifadelerini daktilo tutanağa geçirdim ve ifadesi alınanlar aynı memurlar tarafından sorgu odasın- alınıp götürülürdü, olayda adı geçen ve öldürülerek yakıldığı iddia edilen Ce- rbayır adında ki şahsi tanıyan ancak, askeri gözetim evinde bulunan sanıklar- sorgulamalarının acele bitirilmesi için Tugay kumandanlığı tarafından emir ve- liği için sanıkların acele olarak sorgulamaları yapılmakta idi, 3/10/1980 günü e şekilde sorgulamaları yapılmak için bir grup getirilmişti, bunların ifadele- n alınması için listede adı geçen Cemil Kirbayır'ı da ifade almak üzere çağırđ ilgili memurlar aradılar ve Cemil Kirbayır'ın askeri tutuk evinden getirildi- ancak, muhafaza altında bulunduğu odadan kaçmış olduğunu söylediler bu neden- Cemil Kirbayırın ifadesini alamadık, ancak Cemil Kirbayır'ın gurubunda bulunan kılardan C K adında ki öğretmenin anarşik olaylarla ilgili savunması ndı, bir süre sonra askeri tutuk evinden serbest bırakıldı, ancak yapılan soruş- malar neticesinde C K 'nin suçluluğu kesinleşince hakkında yakalama mü- reresi çıkarıldı ve o zaman C K 'nin Cemil Kirbayır ile birleşerek İran Rusyaya kaçtığı hakkında bir bilgi çıktı Cemil Kirbayır'a işkence yapılmadığı ifadesi dahi alınamamıştır, kendisi Kars eğitim enstitüsünden kaçmıştır, be- sanığın kaçmasında bir ihmalin yoktur, o sırada bu durumdan sorumlu olanlar ce- undırıldılar, Karsta ki anarşik olaylara katılanların yakalanma ve sorgulanma- fa gösterdiğim başarıdan dolayı Devlet Başkanı Kenan Evran, Kol Ordu Kumandanı işleri Bakanlığınca muhtelif ödüller verilmek suretiyle mükafatlandırıldım m bu olayla bir ilişkim yoktur, ben sadece sanıkların sorgulamalarını tutana- geçirdim dedi okunan savunmasını imzası ile tasdik etti. 22/4/1982

un Tokgöz

Tahsin Dalmaz

SELÇUK AKYILDIZ

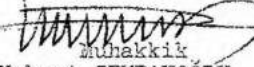

SANIK : Selçuk AKYILDIZ
 BABA ADI :
 ANA ADI :
 DOĞUM YERİ :
 DOĞUM TARİHİ :
 İÇ ADRESİ :

27I/3949I yaka ve
 sıral sayılı polis memuru

OLAY: Kars İli Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube Müdürlüğünde görevli iken askeri gözetim evinde bulunan Cemil KIRBAYIR adındaki şahsi sorgulanması için 8/10/1980 tarihinde bulunduğu yerden alınarak Eğitim Enstitüsüne götürüldüğünü, komiser muavini Mehmet Haytan, polis memuru M. Ali Akın ve Taner isimli görevlilerle birlikte işkence yapılarak öldürüldüğü, cesedini yakılmak suretiyle ortadan kaybettiğinizde dair babası İsmail KIRBAYIR tarafından Ankara Barolar Birliği Başkanlığına veriler 30/7/1981 tarihli şikayet dilekçesinde anlaşılmış olup, konunun tahkiki için 11/8/1981 gün ve 970 sayılı yazısıyla İçişleri Bakanlığına bildirilmiş olduğundan İl Makamının 18/1/1982 tarih ve 86II sayılı onay yazılarıyla hakkınızda soruşturma açılmıştır.

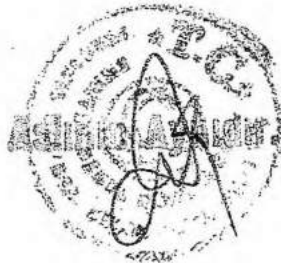
Bu konudaki savunmanızı yapınız.

 muhakkik
 Mehmet ZEYDANOĞLU
 Em. Müdürlü Yardımcısı

Ben 1980 yılında Karsa Emniyet Müdürlüğü I. Şube sarında görevli bulunduğum sırada anarşik olaylara katılmaları nedeniyle tutuklanarak, askeri ceza tutuk evinde gözetim altında bulunanları, Kars Eğitim Enstitüsü lojmanlarında I4. Üncü makte nize tugay komandanının yazılı emri üzerine bu yerde sorgulamalarını yapıyorduk sorgulanacak şahıslar tugay komandanının özel izin belgeleri bulunana polis memuru Mehmet Ali Akın, Mehmet Aktaş ve Erkin Tosunöz'ün sorumluluğu altan da askeri gözetim evinden alınarak Kars eğitim Enstitüsüne getirilerek, bu memurlar tarafında lojmanın ayrı bir bölümünde gözleri bağlı ve elleri kelepçeli veya iple bağlı olarak birer birer ayrı odalarda bu memurlar tarafından sorgulara yapılıncaya kadar muhafaza edilmekte ve birbirlerinden bu suretle irtibatları kesilmekte ve sorgulamaları yapılacak olanlar başka bir görevli tarafından yani yukarıda isimlerini verdiğim polis memurları tarafından sorgu odasına getirilir, orada bulunan görevliler tarafından sorguya çekilir bende sorguya çekilenlerin ifadelerini daktilo ile tutanağa geçirdim ve ifadesi alınanlar aynı memurlar tarafından sorgu odasından alınıp götürüldü, olayda adı geçen ve öldürülerek yakıldığı iddia edilen Cemil Kirbayır'ında ki şahsi tanınması ancak, askeri gözetim evinde bulunan sanıkların sorgulanmalarının acele bitirilmesi için Tugay komandanlığı tarafından emir verildiği için sanıkların acele olarak sorgulanmaları yapılmakta idi, 3/10/1980 günü aynı şekilde sorgulamaları yapılmak için bir grup getirilmişti, bunların ifadelerinin alınması için listede adı geçen Cemil Kirbayır'ı da ifade almak üzere geçirdik ilgili memurlar arasından ve Cemil Kirbayır'ın askeri tutuk evinden getirildiğini ancak, muhafaza altında bulunduğu odadan kaçmış olduğunu söylediler bu nedenle Cemil Kirbayır'ın ifadesini alamadık, ancak Cemil Kirbayır'ın gurubunda bulunan sanıklardan C K 'ında ki uğretmesinin anarşik olaylarla ilgili savunması alındı, bir süre sonra askeri tutuk evinden serbest bırakıldı, ancak yapılan soruşturmalar neticesinde C K 'ının suçluluğu kesinleşince hakkında yakalama müzakeresi çıkarıldı ve o zaman C K 'ın Cemil Kirbayır'la birleşerek İran veya Rusya'ya kaçtığı hakkında bir seyre çıktı Cemil Kirbayır'a işkence yapılmadığı gibi ifadesi dahi alınmamıştır, kendisi Kars eğitim Enstitüsünden kaçmıştır, benim sanığın kaçmasında bir ihmalim yoktur, o sırada bu durmadan sorumlu olanlar cezalandırıldılar, Kersta ki anarşik olaylara katılanların yakalama ve sorgulanmalarında gösteediğim beşeradan dolayı Devlet Başkanı Kenan Evren, Kol Ordü Komandanı ve İçişleri Bakanlığınca muhtelif Ödülleri verilmek suretiyle mukafatlandırıldım benim bu olayla bir ilişkisi yoktur, ben sadece sanıkların sorgulamalarını tutanağındım dedi okunan savunmasını inzası ile tasdik etti. 22/4/1982

Tahsin Balmaç
 Polis memuru

SELÇUK AKYILDIZ
 Sanık Polis

SANIK : M. Ali AKIN
 ADA ADI :
 ANAŞİNE ADI :
 DOĞUM YERİ :
 DOĞUM TARİHİ :
 İŞ YERİ :

1998/38270 yaka ve sicil sayılı
 polis memuru.

OLAY: Kars İli Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube Müdürlüğünde görevli iken, askeri gözetim evinde bulunan Cemil KIRBAYIR adındaki şahsı sorgulamak için 8/10/1980 günü bulunduğu yerden alınarak Eğitim Enstitüsüne götürüldü. Komiser muavini Mehmet Kaytan, polis memuru Selçuk Akyıldız ve Taner isimli görevlilerle birlikte işkence yapılarak öldürüldüğü, cesedini yakırmak suretiyle ortadan kaybettiğinizine dair babası İsmail KIRBAYIR tarafından Ankara Barolar Birliği Başkanlığına verile 30/7/1981 tarihli şikayet dilekçesinde anlaşılmış olup, konunun tahkiki için II/3/1981 gün ve 970 sayılı yazısıyla İçişleri Bakanlığına bildirilmiş bulunduğundan İl Mahkemesinin 18/1/1982 tarih ve 8611 sayılı onay yazılarıyla hakkınızda soruşturma açılmıştır.

Bu konudaki savunmanızı yapınız.

Muhakkik
 Mehmet ZEYDANOĞLU
 Em. Müdürü yardımcısı

Ben Kars Emniyet Müdürlüğü siyasi şubesinde görev yaptığım esnada, anarşik olaylar nedeniyle bir çok kişiye tutuklanmış ve askeri gözetim evine alınmışlardır. Şahıklar hakkında soruşturma yapmak ve bu nedenle gözetim evinde bulunan sanıklar bu yerden alıp siyasi şubeye getirmek için Tuğay komutanı bize yetki belgesi verilmişti, şiddet tarihini hatırlayamadığım bir tarihte, sorgulama yapılmakta olan Kars eğitim enstitüsünde bulunan görevli siyasi şube ilgilileri ve Mit mensupları bize isimlerini hatırlayamadığım 10 kişi kadar şahsın gözetim evinden alınıp sorgulama yapılacak eğitim enstitüsüne getirmemizi söylediler, bende yanında bulunan polis memuru Mehmet Aktas ve Polis memuru Ergunla birlikte askeri gözetim evine gittik ve elimizde ki listede ki şahısları sorgulama için alacağımızı söyleyerek yetki belgemizi gösterdik, şiddet hatırlayamadığım orada ki görevli istediğimiz şahısları bir tutanak düzenleyerek bize teslim etti ve bizde bu şahısları alıp her zaman olduğu gibi Kars Eğitim Enstitüsüne götürerek usul üzerine gözleri ni bağlayıp ikinci katta bulunan sorgu yerinin karşı tarafında bulunan bekleme odasına getirip bıraktık, içeride daha önce getirdiğimiz şahıslardı vardı, fakat usul olarak getirdiğimiz şahısları teslim alan bir şahıs yoktu, biz gözetim evinden sorgulama yapılacakları imza mukabili alıp, hiç bir kayda tabi olmadan eğitim enstitüsünde ki sorgulama odasına götürüp gözlerini bağlayarak kimseye teslim etmeden bireriyor, sorgulama yapılacak olanların gözlerini gözüp tutuk evine imza mukabilinde teslim ediyorduk, sorgulamayı yapan asker, mit ve siyasi şube mensupları tarafından yapıldığından o günkü durumda biz bu şahıslardan teslim aldıklarına dair bir belge isteyecek durumda değildik, bize Cemil Kirbayırı beklemeden getirmemizi söylediler, seslendik, cevap veren olmadı, cevarda bulunan mutfak kapısı açıldı o sırada yapılan soruşturmada sanık Cemil Kirbayırın buradan kaçtığı anlaşıldı ve emniyet müdürü bundan dolayı bize reber sanığın kaçmasına neden olduğumuzdan kinaya cezası verdi, biz sanıkların suçlarını dahi bilmiyorduk, kendilerini tanıyamıyorduk, davacı kaçan oğlu Cemil Kirbayırın araması için mahsese bize iftira atıyor iddiası yalandır, kabul etmem dedi okunan savunmasını imzası ile taadin etti.

Orhan Tokgöz
 Başkomiser
 SORUŞTURMACI

Celal Kaya ETİC
 Polis memuru

15/4/1982 Mehmet Ali Akın

SANIK

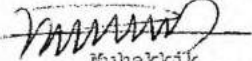
Aşlının Aynıdır.

SANIK : Mehmet HAYTAN
 BABA ADI :
 ANA ADI :
 DOĞUM YERİ :
 TARİHİ :
 İŞ ADRESİ :
 73/33188 yaka ve sicil
 sayılı komiser muavini

OLAY: Kars İli Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube Müdürlüğünde görevli iken, gözetim evinde bulunana Cemil KIRBAYIR adındaki şahsı sorgulamak için 8/10/1980 tarihinde bulunduğu yerden alınarak Eğitim Enstitüsüne götürüldüğünü, polis memuru Selçuk Akyıldız, M. Ali Akın ve Taner isimli görevlilerle birlikte işkence yapılarak öldürüldüğü, cesedini yakmak suretiyle ortadan kaybettiğini dair babası İsmail KIRBAYIR tarafından Ankara Barolar Birliği Başkanlığına verilen 30/7/1980 tarihli şikayet dilekçesinde anlaşılmış olup, konunun tahkiki için 11/8/1981 gün ve 970 sayılı yazısıyla İçişleri Bakanlığına bildirmiş olduğundan, İl Makamının 18/1/1982 tarih ve 8611 sayılı onay yazılıyla hakkınızda soruşturma açılmıştır.

Bu konudaki savunmanızı yapınız.

 Muhakkik
 Mehmet ZEYDANOĞLU
 Em. Müdür Yardımcısı

Komiser Muavini 73/33188 yaka ve sicil sayılı Mehmet HAYTAN'ın istinabe tutanağının isminde alınan savunması :

12 Eylül hareketinden hemen sonra Erzurum - Artvin - Kars illeri Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığınca evvelce anarşik olaylara adı karışan örgüt mensupları gözetim altına alındı. Komutan Yardımcılığınca gözetim altına alınan örgüt mensupları doğrudan doğruya - 14 no.lu "Ekanize Tuğay"ın gözetim evine alındı. Bu örgüt mensuplarının sorgulama yeri olarak yine Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığınca Kars Dedekorkut Eğitim Enstitüsü Lojmanlarından bir blok tahsis edildi.

Bu şahısların sorgulamasına yapmak üzere MİT 'den (Milli İstihbarat Teşkilatı) dan Zeki TUNÇKOLLU , T ile Emniyet Müdürlüğünden Şube 1 Müdür Vekili Başkomiser - Seyfi KESİCİ , Polis Memuru Selçuk AKYILDIZ , bu suçluları Sıkıyönetim nezarethanesinden sorgulama yerine getirip götürmek üzere Polis Memurları Mehmet Ali AKIN , Mehmet AKTAŞ ve Ergün TOSUNÖZ görevlendirildi. Hatta Sıkıyönetim nezarethanesinden sanıkları sorgulama yerine getirip götürerek yukarıda ismini verdiğim Polis Memurlarına Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığınca isimlerine havli fotoğrafı görev kartı da verildi. 8.10.1980 günü ismini verdiğim görevli Polis Memurlarınca sanık Cemil KIRBAYIR ve arkadaşları Sıkıyönetim nezarethanesinden alınıp sorgulama yeri olan Kars Dedekorkut Eğitim Enstitüsü'nün lojmanına getirilmiş sanık sorgulama sırasını beklerken kapatıldığı odadan kaçmış sanığın kaçıncıda sorgulamada görevli başkomiser Seyfi KESİCİ telsizle Merkeze bildiriş, tertibat alınarak sanığın yakalanmasını bildirmiştir.

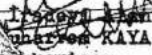
Sanık Cemil KIRBAYIR'ın kaçıncı ile ilgili adı geçen görevlilerce tutanak tanzim edilip, Bende şahsın kaçıncı ile ilgili görevli memurların ifadesini aldım. Tanzim edilen evrak Müdüriyet Makamına tevdi edilip, aynı evrak Emniyet Müdürlüğünce Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığınca intikal ettirilmiş Komutan Yardımcılığınca Adı geçen Amir ve memurlara görevlerinde daha dikkatli olmaları için (İHTAR) cezası verilmiştir.

Benim Cemil KIRBAYIR'ın sorgulaması , nezaretten alınması ve kaçıncı ile hiç bir ilgin yoktur. Ben sadece bu şahsı kaçıncı memurların ifadesini aldım bu evrakta Müdüriyette ve Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığında mevcuttur. Tahkikat sonunda durum aydınlanacaktır.

Bu şahsın sorgulamasını yapan nezaretten almaya görevli ve kaçıncı yukarıda ismini verdiğim MİT'ten Taner ALPER , Zeki TUNÇKOLLU , Başkomiser Seyfi KESİCİ , Polis Memurları Selçuk AKYILDIZ , Mehmet Ali AKIN , Mehmet AKTAŞ , Ergün TOSUNÖZ 'dir.

Benim adımda tüm örgüt mensuplarıncı, analarının adı gibi ezberlendiğinden yapılan, yanlış her şikayet dilekçesinde geçer.

Bundan da anlaşılacağı üzere isnat edilen suç asılsızdır. Bu kadar güvenlik görevlisi arasında bir şahsı öldürülüp kayıp edilmesi hayal mahsulüdür. Şahıs örgüt mensubu olduğundan kaçıp izini kayıp ettirmiştir. Şuhuda ilave etmek isterim Komutan Yardımcılığınca şahsın İRAN'a geçtiğine dairde haberler alınmıştır. Bedi vermiş olduğu ifadesini imzası ile tastik etti. 3.5.1982

 Mehmet HAYTAN
 Komiser

İfadeyi Yazan
 İsmet ÇAKIR
 Polis Memuru

İfade Sahibi
 Mehmet HAYTAN
 Kom. Muavini

Personel

Daire : .....Atama ve işlemler B.4
Şube : .....İsmail Kırbayır'ın
Konu : .....şikâyeti Hk.

GİZLİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

745 22

ANKARA

...../...../19...

GİZLİ

137528

KARS VALİLİĞİNE

İliniz Emniyet kadrosu 1.Şube Şefliğinde görevli Mehmet Aytan, Selçuk Akyıldız, Mehmet Ali Akın ve MIT mensubu Taner tarafından oğlu Cemil Kırbayır'ın işkence sonucu öldürüldüğü ve olayın örtbas edilmek istendiği, yaptığı müracaatlarına gereken ilginin gösterilmediği yolunda çeşitli şikâyetleri kapsayan İsmail Kırbayır'ın 30.7.1981 tarihli dilekçesi ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'nın 11.8.1981 gün ve 970 sayılı yazıları ilişikte gönderilmiştir.

Konunun önemle inceleme ve soruşturulması yapılarak sonucundan bilgi verilmesini ve yazınız eklerinin de iadesini rica ederim.

İÇİŞLERİ BAKANI EMRİYLE

13 Ağus. Kom. Yrd. M. KÖKSAL

19 Ağus. Şb. Md. V. F. SARISÖZEN

21 Ağus. D. Bşk. V. TANJU

21 Ağus. Gal. Md. Yrd. R. ERDOĞAN

Coşkun AKMERİÇ

Müsteşar Yardımcısı

Eki: 3.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

GİZLİ

İFADE TUTANAĞI

İFADE SAHİBİ : Ergün TOSUNÖZ.Aslen

fusuna kayıtlı A Oğlu Yılında Döneden doğma halen l

lah ve Mühimmât Büro amirliğinde 455/68302 Yahta ve sicil sayılı Polis Memuru olarak çalışır.

SORU-1 : Kaç Senelik ^Memursunuz,Taltif ve tecziyeniz varmı?

SORU-2 : Siyasi Şube ^Midürlüğünde görevli iken Gözetim evinde bulunan Cemil K KIRBAYIR ismindeki şahşın sorgulaması için 8-10-1980 tarihinde bulunduğu yerden alınarak Dedekorkut Eğitim Enstitüsüne götürdüğünüzü,burada Polis Memuru Selçuk AKYILDIZ, Mehmet Ali AKIN,Mehmet HAYTA ve Taner isimli görevlilerle birlikte işkence yapılarak öldürüldüğü,Cesedini yakmak suretiyle ortadan kaybettiğinize dair Babası İsmail KIRBAYIR tarafından Ankara Barolar birliği Başkanlığına verilen 30-7-1981 tarihli şikayet dilekçesinden anlaşılmış,Konunun tahkiki için 11-8-1981 gün ve 970 sayılı yazı ile İçişleri Bakanlığına bildirmiş olduğundan İl Makamınının 18-1-1982 gün ve 8611 sayılı onay yazıları ile hakkınızda soruşturma açılmıştır,

Bu konudaki savunmanızı yapınız.

CEVAP-1 : 2,5 senelik Memurum,Muhtelif tarihlerde çeşitli konularda taltif edil-dim. vardır.

CEVAP-2 : Olay şu anda hatırladığım kadarıyla o zaman bu konuda ifadem alındı, Yetkililerce,resen kınama cezası ile arkadaşlarla birlikte cezalandırıldık.Konu adı geçen Cemil KIRBAYIR ve onun yanındaki başka şahıslarla birlikte Synt.K.Yrd.lığınca bize verilen görev kartı nedeniyle bu şahısları Synt.gözetim evinden alıp sorgulama yeri olan Dedekorkut eğitim enstitüsüne götürüyorduk.Sorgulamayı ben yapmıyordum,Polis memuru Selçuk AKYILDIZ,Mit görevlileri,Mehmet Ali AKIN,Mehmet AKTAŞzile birlikte görevli idik.Benim görevim o zaman Ekip Şoförlüğünü yapmak idi.Bahse konu olan Cemil KIRBAYIR'ı diğer suçlular ile birlikte bir araçta belli bir odada bekletiyorduk.Bir ara Sıra Cemil KIRBAYIR'a gelerek sorgulaması yapılması için istenildiğinde adı geçenin bulunduğu odadan kaçtığı tesbit edildi,başımızdaki Başkomiser durumu Müdüri-yet Makamına ve Synt.K.Yrd.lığına intikal ettirdik.Yukarıda dedeğim gibi resen kına-ma cezası ile cezalandırıldım.Babası İsmail KIRBAYIR'ın iddia ettiği gibi kesinlikle hiç kimseye işkence yapılmadı,bize isnat edilen suç-aşilsızdır.ve kabul etmiyorum.De-diz ve alınan ifadesi kendisine okutularak imzası ile tastik ettirildi.22-6-1982

İFADE SAHİBİ

Ergün TOSUNÖZ

Polis ^Memuru

İFADEYİ YAZAN

Akif PAKER

Polis ^Memuru

İFADEYİ ALAN

Mehmet ZEYDANOĞLU

Muakkik

TANIK Ç A / oğlu doğumlu
nüfusuna kayıtlı olup, halen
numarada ikamet eder .

İsmail KIRBAYIR adlı vatandaşın Türkiye Barolar Birliğine vermiş olduğu ve oğlu Cemil KIRBAYIR'ın 8 EKİM 1980 günü kars gözetim evine alındığını ve burada bazı şahıslarca işkence edilep öldürüldüğünü iddia etmektedir.

Yapılan soruşturma içinde olayla ilgili olarak tanık sıfatıyla isminiz geçtiğinde bu olayla ilgili görgü ve bilgilerinizi varsa kanıtlarınızı bildiriniz ?

Usulüne göre yemini yaptırıldı.

Biz Göle'den tahmini 20 kişi 12 Eylül günü Jandarmaca göz altına alındık. Bilahire hep birlikte Kars'a getirildik Cemil KIRBAYIR denen şahasda Göle'den göz altına alındı birlikte Kars'a getirilenler içinde idi. Tarihihi kesin olarak hatırlamıyorum Eylül ayının son günleri olabilir. 5 kişinin ismi okunmak suretiyle bir arabaya bindirildik burada gözlerimize bağlandı sorgulama için birlikte götürdüler birbirimizi tutmamızı istedikler ve bir binaya getirdiler biz buraya getirildikten 2-3 saat sonra bizi birlikte getirilen Abdurrahman ALACA geri gönderildi biz orada Cemil KIRBAYIR c K M A birde ben olmak üzere burada kaldık sorgu yapıldığı esnada Cemil KIRBAYIR sorgulamayı yapanlara hitaben midem ağrıyor durumum kötü beni doktora götürürmüsünüz dedi bu sözü sarf ettikten sonra görevli olanlar Cemil KIRBAYIR'ı alarak götürdüler bizide bulduğumuz binada başka bir binaya görevlilerin söylediğine göre 1 nci şubeye götürdüler ben Cemil KIRBAYIR'ı o günden sonra hiç görmedim aynı gün görevliler yanıma gelerek Cemil KIRBAYIR'ın kaçtığını bana şahsın nerede saklanabileceğini ve kendilerine söylememizi istedikler bilahire ben Cemil KIRBAYIR'ın ölmüş olduğunu doydum bunu sorgulamadan sonra dışarı çıktığım sivil vatandaşlarda doydum. Ben bunları gözetim evinde ve dışarda ki konuşmalarda doydum ben doydüğüm belirli bir şahsı size gösteremem ancak konuşmalar esnasında buna tanık oldum. bu güne kadar halen Cemil KIRBAYIR'ı görmediğim gibi herhangi bir haberde almış değilim. Sorgulama sırasında bulunan görevlileri ismen ve şahsen tanımıyorum ancak bu şahısları seslerinden ayırtedebilirim. Sorgulama yerinde tahmini 15-20 kişi kadar vardı birçok kişi girip çıkıyorlardı. Konu ile ilgili başkaca söyleyecek bir şeyin olmadığını beyanla ifadesinin okuduktan sonra imzası ile tastik etti. 24.4.1984

İNŞEL ADALET İÇİN BELLEK MÖZESİ

İfadeyi Alan
P. Erkul ŞENYÜZ

Personel Şube Müdürü

İfadeyi Yazan

Hüseyin SEYTEL
Polis Memuru

Tanık

Ç A

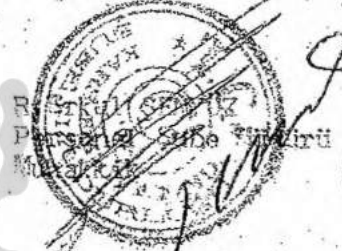

İSTİNAF TUTANAĞI

TANIK : C K : .....oğlu. Doğumlu.. .. İli .. İlçesi
Nüfusuna kayıtlı olup
Adresinde ikamet eder.

İsmail KIRBAYIR adlı bir vatandaşın Türkiye Barolar Birliğine vermiş olduğu ve Oğlu Cemil KIRBAYIR'ın 8 Ekim 1980 günü Kars Gözetim evine alındığı ve burada bazı şahıslarca işkence edilip öldürüldüğü iddia edilmektedir.

Yapılan soruşturma içinde olayla ilgili olarak isminiz geçtiğinden görüşü ve biginizi varsa kanıtlarınızı anlatınız. 12.10.1983.

CEVAP

1980 yılında 12 Eylül hareketinde cemil kirbayır ile birlikte ve diyer başka şahıslarda vardı gözletim altına alındık bilhize sonra gözlerimiz bağlanarak cemil kirbayır ile birlikte bizi çıkardılar ondan sonra birbirimizle pek bir ilişkimiz olmadı gözlerimiz bağılydı daha sonra bizi gözetime geri getirdiklerinde cemil arkadaş yoktu benim bildiğim bundan ibarettir öldürüldüğünü bilmiyorum Benim bilgim bundan ibarettir başka bir diyeceğim yoktur Dedi okunan ifadesinin doğruluğunu imzasi ile tastik etti.9.12.1983

Merkez J.K.R.

TANIK

C K

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

İfade Sahibi: Seyfi KESİCİ

Baba Adı : -

Ana Adı : -

Doğum Yeri : -

Tarihi : -

İş Adresi : ~~XXXXXXXXXX~~ Müdürlüğü. 28851... sicil sayılı Emniyet Amiri

OLAY: Kars İli Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube müdürlüğünde görev iken gözetim evinde bulunan Cemil Kırbayır adandaki şahsın sorgulanması için 8/10/1980 tarihinde bulunduğu yerden alınarak Eğitim Enstitüsüne getirdiğini, burada diğer görevlilerle birlikte işkence yapılarak öldürüldüğü, cesedini yakmak suretiyle ortadan kaybedildiğine dair babas İsmail Kırbayır ın Ankara Barolar Birliği Başkanlığına verilen 30/7/198 tarihli şikayet dilekçesinde anlaşılmıştır.

Konunu tetkiki için 11/8/1981 gün ve 970 sayılı yazı ile İçişle-ri Bakanlığına bildirilmiş, İl Makamının 18/1/1982 tarih ve 8611 sayılı onay yazılarıyla ilgililer hakkında kovuşturma açılmıştır.

Konu ile ilgili bilgi ve gördüklerinizi yazınız.

Mehmet KIZILANCI
Emniyet Müdürü Yrd.
Muhakkik

Kars ilinde 12 Eylül 1980 hareketinden sonra bir müddet Siyasi Şube müdürü görevni vekaleten yürüttüm. Bir veya Birbuçuk ay kadar bu görevde bulundum. Siyasi Şube Müdürlüğünde geldiğimde 12 Eylül hareketi nedeniyle Sıkıyönetimde görevli operasyon ekibi ve Siyasi Şube Ekipler Amirliğinde görevli ekipler tarafından aranan, eyleme karışan, siyasi şubece tanınan kişiler alınarak, Sıkıyönetim gözetim evine konulmuştur. Göreve başladığımda bunların sorgulaması Sıkıyönetimin emre üzerine Şube dışında eğitim enstitüsün- de MİT mensupları, J. Görevlisi ve Sıkıyönetim tarafından görevlendirilen Siyasi Şube Ekipler Amirliğinde görevli memurlar tarafından yapılyordu. Yine belli görevli ekip görev kağıdı olan ekip Sıkıyönetim göze- tim evinden sanıkları eğitim enstitüsüne getirir, sorgusu bitmeyen ve sorgusu bitenleri evrakı müsbitesiyle birlikte Sıkıyönetim gözetim evine doktor muayenesiyle teslim edilirdi. Aradan geçen zaman nedeniyle ve Kars'ta geçirdiğim aksiyete reaksiyon, subjektif kişilik deprasyonu nedeniyle sorgulama ve getirip götürmede görevli ekip memurlarının isimlerini hatırlayamıyorum. görev listesinde belli olması lazımdır. Şubeye ilk atanmam ve yakalanan kişileri tanımadığım, eylemlerini bilmediğim ve yukarıda belirttiğim rahatsızlığımın tedavisinde kullanılan müsekkin ilaçlarının tesiri ile uyuklar durumda robot gibi olmam nedeniyle soruşturma ve sorgulamaya katılmadım. Bu nedenle Cemil KIR- BAYIR isimindeki şahsın gözetim evine alınıp alınmadığını sorgulaması- nın yapılip yapılmadığını dolayısıyla işkence ile öldürülerek cesedi- nin yakılarak yok edilmesi olayına muttali olmadım. bu hususta bilgi

Şef

Seyfi Kesici

ve görgüm olmadığı gibi, o andaki görevli Müdür Muavini Recep ÇAYCI ve Emniyet Müdürüne vekalet eden Ali AYKUT DEMİR'den ve sorgulamayı bizzat Kurmay Başkanının yönetmesi MIT mensuplarının katılması nedeniyle böyle bir olay varit olsaydı haberleri mutlak surette lolur ve daha evvelden Kars'ta işkenceyle ölüme sebebiyet vermekten bazı arkadaşların hakkında koğuşurma yapıp, mahkemeye verildiğinden bu konuların üzerinde hassasiyetle durulduğu bu nedenle böyle olaya el konulurdu. Cemil KIRBAYIR denilen şahsın kimlerin aldığı eyleminin ne olduğunu nereden alındığını bilmediğim gibi diğer şahısların da gözetim evine alınmalarında bir emrim ve feran iştirakim olmamıştır. Sorgulamalarda Şube müdürünün dışında Sıkıyönetimin emriyle Sıkıyönetim adına yapılmıştır. Bu nedenle Müdüriyet Makamında siyasi Şube müdürü odasında Şubenin sevk idaresi yazışmaları ve pasaport işlemlerinin takibini yaptım. olayları telsizimle takip ediyordum. Böyle bir olay olduğunu zanetmiyorum. hiçbir bilgi ve görgüm yoktur. 11.8.1982

Seyfi KESİCİ

Emniyet Amiri

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

GİZLİ

GİZLİ
KARS İLİ

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

KARS
15.12.1982

SAYI : Em.Sys.Şb.Md.Dos.80.C.434/4958

KONU : Cemil KIRBAYIR.

PERSONEL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : 1.12.1982 gün ve Em.Md.Per.Şb.Sc.Br.8611 sayılı yazınız.

İlgi yazınız doğrultusunda, Cemil KIRBAYIR'ın yaptırılan dosyası tetkikinde;

8.10.1980 günü saat 11.30 sıralarında, Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığınca gözetim-evinde tutuklu bulunan sanıklar hakkında sorgulama yapılmak üzere Komutan tarafından tahsis edilen Eğitim Enstitüsü Lojmanlarında diğer sanıkların sorgulanması sırasında, Devrimci Kurtuluş Örgütü Militanlarından olduğu anlaşılan, Kars Göle ilçesi Okçular Köyü nüfusuna kayıtlı, oğlu doğumlu Cemil KIRBAYIR'ın pencereden atlayarak kaçtığı, yakalanması için İlimiz Synt.K.Yrd.lığına, MİT.Başkanlığına, İlçe Kaymakamlıklarına, Merkez Teşkilatımıza 14.10.1980 gün ve Em.Md.Şb.l.80.C.434/5005 sayılı yazımız ile yazı yazıldığı,

Cemil KIRBAYIR'ın babası İsmail KIRBAYIR tarafından oğlu Cemil KIRBAYIR'ın akıbeti hakkında Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına sunduğu dilekçesi üzerine, Göle Emniyet Komiserliğince ifadesi alındığı, ifadesinde, Kars Barosu Avukatlarından Murat ÖZDABAK'ın kendisine " Cemil ile birlikte sorgulamasının yapıldığını, Cemil'in ne öldüğünü nede sağ olduğunu söyleyebilirim dedğini" ifade ettiği, konu ile ilgili olarak 17.7.1981 gün ve Em.Şb.l.Dos.80.C.434/3941 sayılı yazımız ile Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine bilgi arz edildiği,

Sorgulama sırasında Müdürlüğümüzde görevli Polis Memurlarından Ergün TOSUNOZ, Mehmet AKTAŞ ve M.Ali AKIN'a Cemil KIRBAYIR'ın kaçması olayından dolayı kusurlu oldukları görü lerek Emniyet Müdürlüğünce Resen Kinama Cezası verildiği anlaşılmıştır.

Cemil KIRBAYIR'a ait 80.C.434 numaralı dosyada, yukarıda belirtilen hususların dışın da başkaca bilgilere rastlanılmadığını arz ederim.

Cemil DEMİR
Siyasi Şube Müdürü

GİZLİ

GİZLİ

Berfo Ana için ilk adım atıldı

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Zafer Üskül, Berfo Ana'nın oğlu Cemil Kırbayır'ın 1980 yılında kaybolmasıyla ilgili Kars Cumhuriyet Başsavcılığı'nın soruşturma başlattığını açıkladı.

Berfo Ana, 5 Şubat günü Başbakan Erdoğan ile Dolmabahçe'deki ofisinde görüşen kayıp yakınları arasında yer almıştı. Başbakan bu görüşmede Cumartesi Anneleri'nin en yaşlısı olan 103 yaşındaki Berfo Ana'yla yakından ilgilenirken TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde bir alt komisyon oluşturulmuştu.

Cemil Kırbayır'ın dayısı ise 15 Şubat günü alt komisyona gelerek Üskül ile görüşti. Bu görüşmenin ardından Kars Cumhuriyet Başsavcısı ve Kırbayır'ın avukatıyla bilgi alışverişinde bulunduğunu söyleyen Üskül, "Bu görüşmeler neticesinde 1980 yılından itibaren kendisinden haber alınamayan Cemil Kırbayır ile ilgili şu ana kadar hiçbir adli soruşturmanın başlatılmadığı öğrenilmiştir. Bu bağlamda, Cumhuriyet Başsavcılığı 23 Şubat 2011 tarihinde Cemil Kırbayır'ın kaybolmasıyla ilgili soruşturma başlatmıştır" dedi. (ANKARA/RADİKAL)

103 yıllık ömrün son 18 günü

103 yıllık ömrün 18 günü: Berfo Ana, **5 Şubat**'ta Başbakan ile görüşti. **15 Şubat**'ta erkek kardeşi kayıplarla ilgili alt komisyona bilgi verdi. Kayıp oğulla ilgili 30 yıldır tek bir soruşturma açılmadığı anlaşıldı. **23 Şubat**: Kars Bassavcılığı, 8 Ekim 1980 günü kaybolan kayıp Cemil Kırbayır için soruşturma başlattı.

T.C. KİLİS İCRA MÜDÜRLÜĞÜ'NDEN TAŞINMAZIN AÇIK ARTIRMA İLANI

Dosya No : 2010/1877 Esas

Ömek No:27

1 - Taşınmazın Tapu Kaydı, Hali Hazır Durumu, İmar Durumu :

Kilis ili Merkez ilçesi Aşit Mahallesi İlezi Mevkii Pafta:81, Ada: 1258 ve Parsel 15 de kayıtlı bulunan, tapusunda niteliğinin; 7.275,00 m2 arsa üzerine kurulu Kat irtifakı tapusunda H Blok ikinci katında 5 (beş) bağımsız bölüm nolu mesken olduğu ve arsa pay/paydasınının 72 / 6579 olduğu ve tamamının borçluya ait tam hissesi satılacaktır. Taşınmaz şehir merkezinin kuzeydoğusundan ve şehir merkezine uzak bir mesafede olduğu fakat yer ve konum itibarıyla kıymetli ve gelişmiş bir alanda olduğu görülmüştür. Taşınmazın bulunduğu parselin doğusunda imar yolu, batısında imar yolu, kuzeyinde imar yolu ve güneyinde imar yolu bulunmaktadır. Taşınmaz tek arsa üzerine inşa edilen bir sitenin H Blok İkinci katındaki 5(beş) bağımsız bölüm nolu meskenidir. Taşınmazın bulunduğu binanın ana giriş kapısı güneye bakmakta ve in bahçeye açılmaktadır. Taşınmazın bulunduğu sitenin etrafı ihate duvarıyla çevrilmiş ve ayrıca bu ihate duvarına siteye giriş kapısı yapılmıştır. Taşınmazın Özellikleri: Taşınmaz; dört oda, bir mutfak, bir banyo ve lvb-wc den oluşmaktadır. Taşınmazın ada mahallerinin tabanları parke kaplama olup duvarları sıva üzeri yağlı boyalıdır. Mutfak, banyo ve lvb-wc bölümlerinin tabanları mermer kaplama olup duvarları komple fayans kaplamadır. Mutfak tezgahı ve dolabı mevcuttur. Taşınmazın kapıları birinci sınıf pvc plastik doğramadır. Taşınmaz güney, batı ve kuzey cephelidir. Taşınmazın elektrikiği ve şehir suyu mevcuttur olup ısınma şekli katı yakıtlı kaloriferlidir. Taşınmazın yaklaşık olarak toplam inşaat alanı 130 m2 dir. Taşınmaz Belediye imar sınırlarımız içerisinde olup yapı nizamı bitişik nizam 5 kattır.

Muhammen Bedeli : 82.385,10 TL

Satış Saati : 14:00 - 14:20 Arası

Satış Şartları

- 1-Birinci açık artırma 01.04.2011 günü yukarıda belirtilen saatler arasında Kilis Adliyesi İcra Müdürlüğü Önü adresinde açık artırma suretiyle yapılacaktır. Bu artırmada tahmin edilen değer % 60'ını ve rüçhanlı alacaklılar varsa alacakları toplamını ve satış ve paylaştırma giderlerini geçmek şartı ile ihale olunur. Böyle bir bedele alıcı çıkmazsa en çok artıranın tahhüdü saklı kalmak şartıyla 11.04.2011 günü Kilis Adliyesi İcra Müdürlüğü Önü adresinde yukarıda belirtilen saatler arasında ikinci artırmaya çıkarılacaktır. Bu artırmada da rüçhanlı alacaklıların alacakları toplamını, satış ve paylaştırma giderlerini geçmesi ve artırma bedelinin malın tahmin edilen kıymetinin % 40'ını bulması lazımdır. Böyle bir bedelle alıcı çıkmazsa satış talebi düşecektir.
  - 2-Artırmaya iştirak edeceklerin, tahmin edilen kıymetin %20'si nispetinde Türk Lirası peşin para veya bu miktar kadar milli bir bankanın teminat mektubunu vermeleri lazımdır. Satış peşin para iledir. Alıcı istediğinde 10 günü geçmemek üzere mehil verilebilir. Tapu alım harcı, damga vergisi ile K.D.V. alıcıya aittir. Birikmiş giderler ve tellaliye ücreti satış bedelinden ödenir.
  - 3-İpotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin (*) bu taşınmaz üzerindeki haklarını hususiyile faiz ve masrafa dair olan iddialarını dayanağı belgeler ile on beş gün içinde dairemize bildirmeleri lazımdır. Aksi takdirde hakları tapu sicili ile sabit olmadıkça paylaştırmadan hariç bırakılacaktır.
  - 4-Satış bedeli hemen veya verilen mühlet içinde ödenmezse İcra İflas Kanununun 133 üncü maddesi gereğince ihale feshedilir. İki ihale arasındaki farktan ve %10 faizden alıcı ve kefilleri mesul tutulacak ve hiç bir hükme hacet kalmadan kendilerinden tahsil edilecektir.
  - 5-Şartname, ilan tarihinden itibaren herkesin görebilmesi için dairede açık olup gideri verildiği takdirde isteyen alıcıya bir örneği gönderilebilir.
  - 6-Satışa iştirak edenlerin şartnameyi görmüş ve müdrecatını kabul etmiş sayılacakları, başka bilgi almak isteyenlerin yukarıda yazılı dosya numarasıyla müdürlüğümüze başvurmaları ilan olunur.
- İş bu ilan tebliğat yapılamayan ilgililere tebliğat yerine kaim olmak üzere ilan olunur.
- (*) İlgililer tabirine irtifak hakkı sahipleride dahildir. (HİK m.126)

(www.bik.gov.tr) Basın : 12325

T.C. ERMENEK İ. İCRA DAİRESİ'NDEN TAŞINIRIN AÇIK ARTIRMA İLANI

2009/399 ESAS

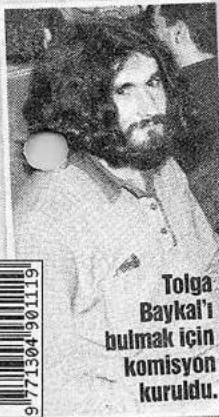
Ömek No: 25*

Bir borçtan dolayı hacizli ve aşağıda cins, miktar ve değerleri yazılı mallar satışa çıkarılmış olup: Birinci artırmamın 10/03/2011 günü saat 14:00-14:10'de Çamlıca Köyü Kozanoğlu Kök Mermer İthalat İhraacat San. Tic. Ltd. Şti.Ne Ait Mermer Ocağı İşletme Şantiyesinde yapılacağı ve o gün kıymetlerinin % 60'ına istekli bulunmadığı takdirde 15/03/2011 Salı günü aynı yer ve saatte 2. artırmamın yapılarak satılacağı; Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen değerinin % 40'ını bulmamasını ve satış isteyenini alacağına rüçhanlı olan alacaklıların toplamından fazla olmasını ve bundan başka paraya çevirme ve payların paylaştırma giderlerini geçmesinin şart olduğu; mahcuzun satış bedeli üzerinden KDV.'nin, ihale damga vergisinin, taşınırın teslim masraflarının alıcıya ait olacağı, tellaliyenin satış bedelinden ödeneceği, açık artırmamın Türk Lirası ile yapılacağı artırmaya iştirak edeceklerin tahmin edilen kıymetin %20 si nispetinde...

Muhabirimiz Burcu Purlul, Balıkeci Vahdetin Yavuz ve Ormancı Sabri Kocadağ'a Tolga'yı sordu.

7 yıldır kayıp Tolga Amerika'da mı?

Tolga Baykal'ı bulmak için komisyon kuruldu.

İğneada'da 2003'te kaybolan Tolga'nın Bulgaristan'dan ABD'ye kaçtığı öne sürülüyor

■ VATAN, Erdoğan'ın "Bizim dönemimizde de faili meçhul var mı?" dediği üniversiteli Tolga'nın izini en son görüldüğü İğneada'da aradı. Anne Kadriye Baykal oğlunun artık yaşamadığını söylese de Beğendik Köyü'ndekiler farklı düşünüyor. Onlara göre Tolga köye keşfe geldi, Bulgaristan'a nasıl gideceğini öğrendi ve bir sandalla Bulgaristan'a sonra ABD'ye kaçtı. Kırklareli Valisi Ali Öner de "Tolga, yaşıyor" diyor. **14'TE**

VATAN 21 Şubat 2011

yok yani!

Bir apartmanın sahibiymişsin kadar...
Tabii bir de madalyonun öteki yüzü var.
Ne yani?

Bir apartmanın olsa, seks yapmasan da
olur mu?

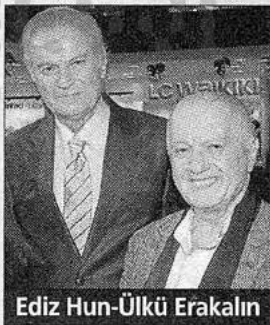
Ya da onu aldığında...

Alırsan...

Yapmış kadar olur musun?

'Çığlık Çığlığa Bir Sevda' beğenildi

USTA yönetmen Ülkü Erakalın'ın Zeki Müren'in son 10 gününü anlatan "Çığlık Çığlığa Bir Sevda" filmi beğenildi. Geçtiğimiz günlerde Metrocity Alışveriş Merkezi'nde gerçekleştirilen galaya filmin başrol oyuncularını Ediz Hun, Selma Güneri, Tomris Oğuzalp, İrmak Ünal'ın yanı sıra Halaldun Dormen, Göksel Kortay, Selda Alkor, Dilek Türker gibi tanınmış simalar da katıldı. İzleyenler tarafından ayakta alkışlanan film büyük beğeni topladı.

Ediz Hun-Ülkü Erakalın

Çelebi 650 bin TL

15. yüzyıla Çelebi'nin ferma tika Sanat Galerisinde satılan müzayade edilen TL'ye satıldı. N Sofya'da düzenlenen müzayade nemine ait 436 tırmaya çıkartı Sultani Mehmed dünyadaki bir ferma biri olan ferma TL'den çıkartılan da, 650 bin TL

T.C.
BURHANIYE
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Soruşturma No : 2011/109

İFADE TUTANAĞI

TANIK B K , Oğlu olma,
doğumlu, ilçesi,
nüfusa kayıtlı, ,mezunu

ikamet eder olduğunu söyledi. 11/03/2011

Kars Hazırlık Bürosu'nun 25/02/2011 tarih ve 2011/109 soruşturma numaralı talimatı gereğince Tanığa CMK 53' üncü maddesi uyarınca tanıklığın önemi ve sorumlulukları anlatıldı . Tanıklık yapacağını yemin edeceğini beyan etti .

Engel hali yok Usule uygun yemini yaptırıldı

Kars Hazırlık Bürosu'nun 20/01/2011 tarih ve 2011/56 soruşturma numaralı talimatı gereğince

SORULDU: Ben 12 Eylül 1980 askeri darbesinin yapıldığı dönemde Kars ili Selim ilçesi Benliahmet köyünde öğretmen olarak görev yapmaktaydım . Askeri darbesinden sonra eylül ayının sonlarında ben tren ile amcamı ziyaret amacı ile seyahate çıktığımda Erzurum tren garında iken bir ihbar üzerine beni polis memurları yakalayarak siyasi şubeye götürdüler . Yanımda annem de var idi . Orada 7-8 saat kadar kaldım Kaldığım süre içerisinde beni foseptiği de olmayan artık girilemeyecek durumdaki tuvalete kapattılar . Yakalandığımı Kars emniyetine bildirmişler . Bu 7-8 saatin sonunda Kars emniyetinden Jeje 5 marka jiple gelen polis memurları beni alarak Kars emniyet Müdürlüğü' ne götürdüler . Beni götüren polis memurlarından bir tanesinin ismi Semih idi . Bu kişinin soy ismini hatırlamadığım gibi üzerinden zaman geçmesi nedeni ile diğer polis memurlarını da hatırlamıyorum . Bu kişiyi hatırlamamın sebebi beni Erzurum Emniyetinden teslim aldıktan sonra bana hitaben jeje 5' i görünce korkudan altınıza ediyosunuz değil mi diye sorması nedeni ile hatırlıyorum . Beni Kars iline götürdükten sonra Kars Emniyet Müdürlüğü siyasi şubede iki gün tuttuktan sonra çakmak tabyaları olarak bilinen binaları olduğu yerdeki Kars askeri gözetim evine götürdüler . Ben henüz askeri gözetim evine götürülmeden hemen önce Göle -Ardahan grubunun da getirildiğini polis memurları konuşmaktaydı . Onlar da bir kaç tanesinde gördüm. Muhtemelen Göle -Ardahan grubu olarak bilinen kişiler ile birlikte askeri gözetim evine götürüldüm. Aradan zaman geçmesi itibari ile bu kişilerle aynı gün mü veya bir kaç ara ile mi götürüldüğümü tam olarak hatırlamıyorum . göle Ardahan grubu olarak getirilen kişilerin içerisinde Cemil Kırbayır da vardı . Askeri gözetim evinde yaklaşık 10 gün kadar kaldıktan sonra Cemil Kırbayır ile aynı masaya oturmuş çay içmekte iken Cemil Kırbayır bana öğretmen olmam nedeni ile Burhan Hoca göreceksin Göle - Ardahan ve Kars grubundan bir kişiyi kurban alacaklar . Bu gidışat onu gösteriyor dedi . Bu konuşmamızda yaklaşık bir saat sonra bir asker gelerek 4-5 kişinin ismini okudu . İSmi okunanlar arasında Cemil Kırbayır da vardı . Bizler bu kişilerin Kars Eğitim Enstitüsü binasında Kars Emniyeti siyasi şubenin işkencehane olarak kullandığı yere götürdüğünü biliyorduk . Çünkü oraya devamlı surette insanlar götürülerek işkence yapıldıktan sonra gözetim evine getirilmekte idi . Cemil Kırbayır ile birlikte götürülen kişiler yaklaşık iki gün sonra askeri gözetim evine tekrar getirildiler . İçlerinden Cemil Kırbayır olmayınca kendilerine Cemil 'in nerede olduğunu

sordum . Beraber gidenlerin anlatımına göre gelen sesleri itibari ile Cemil 'in işkence ve dayağa maruz kalmış olduğunu hatta kumar gibi bir ses duyduklarını akabinde de 2-3 el silah sesinden sonra kaçıyor yakalayın diye bağırma sesi duyduklarını bizlere anlattılar . Oysa askeri gözetim evinde kalanlar işkencehaneye götürülürken elleri arkadan kelepçeli ve gözleri bağlı bir şekilde götürülmekte idi . Beni de askeri gözetim evinden götürdüklerinde ellerim arkadan kelepçeli ve gözlerim bağlı olarak götürdüler . Orada işkence yapılmaktaydı . Bina içerisinde ara sıra kelepçelerimizi açtıkları oluyordu . Ancak polis memurlarını tanımamamız için göz bağlarımızı açmıyor ve açtırmıyorlardı . Bizler Cemil Kırbayır ile giden arkadaşlarımız anlattıkları itibari ile Cemil 'in işkencehanede öldürüldüğünü ve sorumluluktan kurtulmak amacı ile cesedi yok edildikten sonra kaçıyor yakalayın diye mizansen yaptıkları kanaatine vardık . Bizler de devamlı işkenceye götürüldüğümüz için oradan o koşullarda kaçmanın imkansız olduğunu hepimiz biliyorduk . Zaten Cemil 'in işkencehanede öldürülmesinden sonra uzun bir süre oraya götürmediler . Ve işkenceler bir süreliğine durdu . O dönemde siyasi şube müdürü K . K . yine siyasi şubede Mehmet Aytan polis memuru Semih o dönemde işkencelere katılan ve sorumlu olan kişiler olarak aklımda kalan isimlerdir . Ben olayın üzerinden zaman geçmiş olması itibari ile Cemil ile birlikte askeri gözetim evinden götürülen kişilerin isimlerini hatırlamıyorum . Cemil 'i hatırlamamın sebebi öldürülmüş olduğu kanaatine ulaşmamızdan dolayıdır .

Bana göstermiş olduğunuz yazıda her ne kadar askeri gözetim evinde 8 kişinin götürüldüğü 7 'sinin döndüğü yazılmış ise de aradan zaman geçtiği için tam sayıyı hatırlamıyorum . Ancak diğer tanıkların 4 ya da 5 kişi olarak vermiş oldukları ifadeleri İnsan Hakları bülteninde (İnternet üzerinden) okumam üzerine ben de 4 ya da 5 kişiyi götürdükleri kanaatine vardım . Ben o dönemdeki olayların ve Cemil Kırbayır 'ın ölümünden sorumlu olanların tespit edilerek haklarında yasal işlem yapılmasını Cemil Kırbayır 'ın en azından mezarının bulunarak ailesine teslim edilmesini talep ederim .

Benim olayla ilgili bilgim ve görgüm bundan ibarettir dedi . Beyanı okundu . İmzası alındı

FAHRİ TURAN 42056
Cumhuriyet Savcısı

KADRIYE EKEN 110505
Zabıt katibi

B . K
Tanık

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLİ BİR ZEMİN

lık geleneğini sahihsiz kmayacağız

at Uslulararası Kars Aşıklar Bayramı
tipisiz nedeniyle açıklama yapan Başkan
Bozkuş, "Aşıklık geleneği Türk'lerin
İslamiyet'i kabulünden sonra yeni
siz coğrafyanın etkileriyle Anadolu
potasında şekillenmiş ancak
enen cevherini göç öncesinde bir miras
olarak beraberinde taşımıştır. Köklü

zenginliklerimizin mirası ve
unsurlarındandır. Bu gelenek asırlar
boyunca milletin kendi öz
evlatlarına dardını, sev incini, arzu-
larını gelenek hatta tarihsel göç ve
motiflerin nesilden nesile aktar-
manın yolu olmuştur. Aşıklık
geleneginin en büyük özelliği zaman
dilimi boyunca değişmez kuralları
sürdürülmesidir. Aşıklık geleneğinin
sahipsiz kalması tıpkı masalların,
destanların, inanışların sahihsiz
kalması gibidir. Bu sahihsiz kalış
kültürümüzün gelecek nesillere
transferinde en büyük engeli teşkil
eder." dedi.

Serhat şehri Kars'ın aşıklık

geleneginin yoğunluğuyla yaşadığı
önemli mekanlardan birisi olduğunu
de belirterek, "Kültür coğrafyamızın
en önemli mecalarından olan
Kars'ta bu gelenek canlı bir şekilde
yaşamaktadır. Geleneği yaşatma
adına düzenlediğimiz aşıklar
bayramıyla sazın ve sözün
ustalarıyla hak ettiği değeri vermeye
çalışıyoruz. Bu yılki aşıklar
bayramımızda şifai edebiyatın

damarlarından akan söz aşıkların
tellerine dökülecek. Ayrıca ulus-
lararası boyutta daha uzun hale
getirilen programlar; Azerbaycan,
Gürcistan, Özbekistan,
Türkmenistan, Kırgızistan,
Kazakistan'dan gelen aşıklar
yapacakları programlarla Kars
halkına doyumsuz hazlar yaşatıyor-
lar." diye konuştu.

> 4'de

Boks Takımı Kuruldu

mutlu olduğunu belirtti.
Okulların tatil olmasına rağmen
okulda öğrencilerle birlikte
çalışmalarına devam ettiklerini de
ifade eden Kaya, Kaymakam Acar'ın
öğrencileri sık sık ziyaret ederek
yakından ilgilendiğini kendilerini
çok mutlu ettiğini dile getirerek, "İlk
günden beri desteğini esirgemeyen
Arpaçay Kaymakamımız sayın Fatih
Acar'a ve Okul Müdürümüz Ercan
Ülker'e teşekkür ederiz" dedi.

Kaya ayrıca, Arpaçay YİBO'nun
Erzincan'daki müsabakalarda da
büyük başarı alacağını sözlerine
ekledi.

Kars'ta dün yapılan müsabakalar-
da; Arpaçay YİBO öğrencilerinden
oluşan boks takımı başarılı olarak
önümüzdeki günlerde Erzincan'da
yapılacak olan Türkiye şampiyona-
sında 5 sıklıkta birinci olarak
Kars'ı temsil etme şansı yakaladı.
(KHA)

Emeleri Kanunu toplantısı

temlerinin değerlendirilmesi ile se-
minerle birinci oturum tamamlandı.
İkinci oturumda avukatlara HMK'nin
ispat ve delillere ilişkin düzen-
lemelerinin değerlendirilmesi, HMK'nin
hüküm ve davaya son veren taraf işlemlerine
ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi ve MHK'nin basit
yargılama usulüne ilişkin düzen-
lemelerinin değerlendirilmesi HMK'nin
yargılama giderleri ve adil yardıma
ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilme-
si, HMK'nin çekimsiz yargı ve geçici
hukuki korumalara ilişkin düzen-
lemelerinin değerlendirilmesi Hukuk
Mahkemeleri Komisyon üyesi ve Ankara
Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim
Üyesi Prof Dr. Süha Tanrıver tarafından
yapıldı. Avukatlık mesleğine dair birçok
detay hakkında konuşan panelistler
mesleğe dair avukatlardan gelen soru-
ları cevaplandırdı. (KHA)

Cumartesi anneleri Kars'ta buluştu

Basın açıklaması sırasında
konuşan Cemil Kırbayır'ın avukatı
Eren Keskin, Türkiye
Cumhuriyeti'nin dostlukları Türklere
yasaklanan Ermenilere soykırım
uygulandıktan sonra kuruluşunu
iddia etti.

Gözetilindeki kayıp anneleri
(Cumartesi Anneleri), çeşitli çevre-
lerden gelen hak savunucuların, İHD
İstanbul Şubesi Gözetilinde Kayıplar
Komisyonu, İstanbul Şube ve Genel
Merkez Yöneticileri, İstanbul'dan
Kars'a gelerek Kars'taki bileşenleri
birlikte, 12 Eylül'de eski adıyla Kars
Eğitim Enstitüsü, yeni adıyla
Kafkas Üniversitesi Eğitim
Fakültesi'nde gözetilirdayken kay-
bolan Cemil Kırbayır ve Mahmut
Kaya'nın kaybedilmelerini protesto
etmek için basın açıklaması
yaptılar.

Aralarında Cemil Kırbayır'ın 104
yaşında ki annesi Berfo Ana'nın da
bulunduğu protestocular, ilk olarak
İsmail Aytemiz Parkı'nda bir araya
geldiler. Protestocular burada
üzerinde Cemil Kırbayır ve Mahmut
Kaya fotoğraflarının bulunduğu dev
açırsı araç ve ellerinde dövizlerle
sloganlar atarak basın
açıklamasının yapılacağı KAÜ Eğitim
Fakültesi'ne yürüdüler.

Eğitim Fakültesi önünde İnsan
Hakları Derneği Kars Temsilciliği,
Kars Devrimci 78'İller Derneği,
KESK- Eğitim Sen Kars Şubesi,
DİSK/GENEL-İş Kars Şubesi, Kars-
Ardeşan Bölge Barosu ile BDP ve
CHP Kars İl Başkanlığı'nın da
destek verdiği basın açıklaması
sirasında, İHD Genel Başkan
Yardımcısı Rıza Dalkılıç, Cemil
Kırbayır'ın Annesi Berfo Ana,
Kırbayır'ın avukatı Eren Keskin, İğdir
Milletvekili Bağımsız Pervin Buldan
ve birçok katılımcı duygularını dile
getirdiler.

Berfo Nine Kars'ta

Genazemi bana versinler.
Ben çocuğum için geldim

12 EYLÜL'DEN SONRA 17 BİN'i
AŞKIN İNSAN KAYBEDİLDİ
Sık sık "Cemil Kırbayır ve Mahmut
Kaya bu binada kaybedildiler,
kayıplar mücadelesi her yerde,
analar burada kayıplar nerede" diye
sloganlar atılan protestoluların basın
açıklamasında açılış konuşması
yapan İHD Genel Başkan Yardımcısı
Rıza Dalkılıç, "Önüme
bulduğumuz bu bina 12 Eylül
döneminde işkence hane olarak kul-
lanılıyordu. Cemil Kırbayır ve
Mahmut Kaya gibi daha niceleri
burada işkence gördü ve hayatlarını
kaybettiler. 12 Eylül askeri
cunta döneminde binlerce ifade
edilen insanlar işkenceden geçirildi.
Birçok insan katledildi." dedi.

12 Eylül'den sonra gözetilme
alındıktan sonra faili meçhul bir
şekilde 17 Binden fazla insanın
katledildiğine dikkat çeken Dalkılıç,
konuşmasına şu şekilde devam etti.
" Bu kayıplar çok büyük bir vahşeti
ifade ediyor. Biz bütün bunların bir
daha olmaması için mutlaka
yaşanan o olayların sorumlularının
açığa çıkartılmasını, yargı önüne
çıkartılıp hesap vermelerini istiy-
oruz. Bu konuda devletin mutlaka
kendini geçmişle yüzleşmesi
gerekli. 12 Eylül ile başlayan
süreçte işkence, katletme, gözetilme

alınıp işkence ile öldürme, kaçırıp
yol kenarlarına ölülerini atma, köprü
altlarına atma, ormanlık alanlara
terk edilen çok sayıda insan vardır.
Ve bu bir devlet politikası olarak sis-
tematik bir şekilde işleniyor. Şubat
ayında cumartesi anneleri ile
görüşen Başbakan'a da bu
talebimizi ilettik. Mutlaka kayıp ve
gözetilme kaybedilen faili meçhul
cinayetlerin sorumluların tespit
edilsin. Yargı önüne çıkartılsın ve
bütün bu süreçte olabildiği için
mecliste bir komisyonun oluşmasını
talep ettik. Talep ettiğimiz komisyon
için özel bir yasanın çıkartılmasını
bu komisyona geniş yetkilerin ver-
ilmesini ve mutlaka bunlardan bir
sonuç alınmasını talep etmiştik.
Fakat Başbakan mecliste bir alt
komisyon oluşturuldu ve bu alt
komisyonda Cemil Kırbayır ve Tolga
Baykal Ceylan olayıyla özel olarak
ilgiliydi. Birkaç ay sonucunda bir
rapor yayınladık ve bu raporda bizim
için önemli olan bir açıklama vardı.
O da şuydu "bizim 16 yıldır failerini
sorduğumuzda devlet şunu diyordu.
" Biz almadık, bilmiyoruz, görmedik,
iftira ediyor" deniyordu. Ama
meclis alt komisyonun yayınladığı
raporda bütün bunların aksine, evet
Cemil Kırbayır devlet gücüne
gözetilme alınmış.

> 4'de

BİLGİ NOTU

14.02.2011 günü internet haber sitelerinde Taraf Gazetesinin "Berfo Ninenin Oğlunu 3.Kattan Attılar" başlıklı yazısına atfen yer alan haberlerde;

Sayın Başbakan'ın 5 Şubat 2011 günü İstanbul Dolmabahçe'deki çalışma ofisinde **Cumartesi Anneleri** ile bulunduğu toplantıda, 31 yıldır oğlunu göremediğini söyleyen 103 yaşındaki Berfo Ninenin Cemil KIRBAYIR isimli oğlunun akıbetini bildiğini iddia eden, Almanya'nın Münih şehrinde yaşadığı ve 49 yaşında olduğu belirtilen F Ç isimli şahsın iddiaları özetle aşağıya çıkarılmıştır.

1. 12 Eylül darbesinden bir yıl önce sıkıyönetim döneminde gözaltına alındım, yaşım küçük olduğu için **Erzurum Karskapı Askeri Cezaevi**'ne gönderildim, Cemil KIRBAYIR ile orada tanıştım,
2. Açlık grevimizde koğuş liderimiz olarak Cemil KIRBAYIR'ı alıp götürdüler, falakaya yatırdılar, Cezaevi Müdürü ile geri getirildi ancak **Cezaevi Müdürünün (Komutanın) adını hatırlamıyorum**, ama cezaevi dönemin **9.Kolordu Komutanı Doğan GÜNEŞ**'e bağlıydı,
3. Cezam Yargıtay'da kesinleşince beni **Erzurum E Tipi Sivil Cezaevi**'ne gönderdiler,
4. Daha sonra Cezaevinde çıkan bir isyandan beni sorumlu tutup **Aşkale Cezaevi**'ne gönderdiler, burada 2 ay 28 gün kalıp tahliye oldum,
5. Tahliyemden kısa süre sonra 12 Eylül ihtilali olunca Iğdır'da ailemle kaldığım evden alınıp Kars'a götürüldüm,
6. **Kars Kalesine yakın yeraltı mağaralarına benzer yerlere benimle birlikte 200 kişiyi** doldurdular, bir süre sonra Cemil Hocanın yakalandığı haberi geldi,
7. Sonra **Kars Siyasi Şube**'ye geldiğimi söylediler, gözlerim bağlıydı, 3-4 katlı bir binaya girdik, merdivenleri saymıştım, beni bir **odaya** attılar, ara sıra sorguya alıyorlardı,
8. O dönemde orada **Kemal** adında meşhur bir **komiser** vardı, daha sonra **Ordu Valisi** olduğunu duydum, o komiser işkenceci bir komiserdi,
9. Bir gün **hücrede** duruyordum baktım ki önümden iki polisin kollarında Cemil KIRBAYIR geçti, hangi odada işkence yaptılar, nereden getirdiler bilmiyordum, yürüyemeyecek hallerdeydi,
10. Olaydan bir gün sonra orada bir karışıklık oldu, bağışmalar yaşandı, sonra ben bekçiyi çağırdım ve lavaboya gitmek istediğimi söyledim beni götürdü, nereli olduğumu sordu, "**ülkücü müsün**" dedi, "**dün burada bir komünisti aşağı attılar**, **Cemil KIRBAYIR**, **şu ünlü Dev-Yol'cu olan çocuğu**" dedi, ne oldu dedim "**öldü**" dedi,
11. Bu olaydan sonra beni Kars Kalesine tekrar götürdüler, olayı anlattım, zaten oraya gelen duyumlar da öyleymiş,

Konuyla ilgili olarak Berfo Nine (basına yansıyan) "oğlum Cemil KIRBAYIR 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bir gün sonra Ardahan Gölde'deki evimizden askerler tarafından alındı, o günden beri kayıp" demiştir.

Ardahan İli Gölde İlçesi Merdinek Mahallesi nüfusuna kayıtlı, İsmail - Berfo oğlu 1954 doğumlu **Cemil KIRBAYIR** hakkında Şube Müdürlüğümüz arşiv kayıtlarında yaptığımız incelemede;

1- 30.06.1980 tarihinde 6136 Sayılı Kanuna muhalefetten Gölde İlçe Emniyet Amirliğinde 1980/C-46 suç numarası ile adli makamlara suç duyurusunda bulunulduğu, Gölde Asliye Ceza Mahkemesinde 1980/155 veya (055) Esas 1987/333 Karar sayısı ile Cemil KIRBAYIR ve Ergül ABLAK adına açılan dava zaman aşımı nedeniyle 31.12.1987 tarihinde davanın ortadan kaldırıldığına dair mahkeme kararının ve bilgilerinin bulunduğu,

2- 14. Mekanize Tugay ve Erzurum-Ağrı-Kars-Artvin İlleri Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığı'nın 21.06.1981 tarih ve İSTH: 7130-1355-81/SYNT sayılı ve "Aranan Şahıslar" konulu Kars Emniyet Müdürlüğüne gönderdiği yazı ve Kars ilinde Arananlara ait listenin 352. sırasında Cemil KIRBAYIR, Baba Adı İsmail, Doğum Yeri ve Yılı Gölde 1954, Suçu --- (boş), Durumu Aranıyor şeklinde bilgi bulunduğu, şahıs hakkında başka bir bilginin bulunmadığı anlaşılmıştır.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Fevzi ÇELİK isimli şahsın açık kimliği tespit edilememiş olup, şahısla ilgili olarak kayıtlarımızda herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır.

Adı geçen şahsın basına yansıyan iddiaları incelenmiş olup, beyanlarındaki tutarsızlıklar ve gerçeği yansıtmayan ifadeleri göze çarpmaktadır.

- Şahıs Cezaevinde kendilerine baskı ve işkence yaptığını iddia ettiği Cezaevi Müdürü'nü (Komutan) hatırlamadığını söylüyor ancak, cezaevinin hangi Kolordu Komutanı'na bağlı olduğunu ve Komutanın ismini biliyor,
- Kars Siyasi Şubeye geldiğini söylediler diyor ancak, bununla ilgili hiçbir net bilgisi olmayıp gözlerim kapalı getirildim dese de, hüccresinin önünden geçtiğini ifade ettiği şahısların polis olduğunu iddia edebiliyor,
- 3 - 4 katlı bir binaya girdiğini, merdivenleri saydığını söylüyor ancak, belirtilen tarihte Kars İl Emniyet Müdürlüğü'nün iddiada belirtilen Siyasi Şube Müdürlüğü dahil hiçbir binası 3 - 4 katlı değil, binalar en fazla iki katlı,
- Beni bir odaya attılar diyor, devamında hüccrede duruyordum ifadesini kullanıyor, oda kelimesini yanlışlıkla kullanmış olsa dahi, belirtilen tarihlerde nezarethane veya hüccre olarak ifade edilen yerlerin tamamının kapısı koridordan görevlilerin sürgüyle kapattığı küçük bir penceresi olan yerlerdi, bu sebeple hüccresinin önünden iki polisin kollarında götürdükleri şahsı görme iddiası çok afaki kalıyor,
- Görevli bekçinin kendisine Cemil KIRBAYIR'ı 3.kattan attılar şeklinde beyanda bulunduğunu söylüyor, orada bulunan bir görevlinin bu şekilde beyanda bulunduğu iddiası hiç inandırıcı görünmüyor,
- Olayın ardından Kars Kalesi'ne tekrar götürüldüğünde olayı anlattığını ve oraya gelen duyumların da aynı olduğunu söylüyor, iddia edilen böyle bir olayın hemen akabinde zindan gibi bir yerde tutulan şahıslara duyum gelmesi ne kadar inandırıcılıktan uzaksa orada bulunduğunu iddia ettiği 200 kişiden 31 yıl içerisinde hiç kimsenin bunu dile getirmemesi de aynı şekilde inandırıcılıktan uzaktır.

ARZ EDERİM. 16.02.2011

lık geleneğini sahihsiz kmayacağız

at Uluslararası Kars Aşıklar Bayramı nedeniyle açıklama yapan Başkan Bozkuş, "Aşıklık geleneği Türk'lerin İslamiyet'i kabulünden sonra yeni coğrafyanın etkileriyle Anadolu potasında şekillenmiş ancak cevherini göç öncesinde bir miras olarak beraberinde taşımıştır. Köklü

zenginliklerimizin mirası ve unsurlarındandır. Bu gelenek asırlar boyunca milletin kendi öz evlatlarına derdini, sev incini, arzularını gelenek hatta tarihsel göç ve motiflerin nesilden nesile aktarmanın yolu olmuştur. Aşıklık geleneğinin en büyük özelliği zaman dilimi boyunca değişmez kuralların sürdürülmesidir. Aşıklık geleneğinin sahihsiz kalması tpki masalların, destanların, inanışların sahihsiz kalması gibidir. Bu sahihsiz kalış kültürümüzün gelecek nesillere transferinde en büyük engeli teşkil eder." dedi.

Serhat şehri Kars'ın aşıklık

geleneğinin yoğunluğuyla yaşandığı önemli mekanlardan birisi olduğuna de belirterek, "Kültür coğrafyamızın en önemli mecralarından olan Kars'ta bu gelenek canlı bir şekilde yaşamaktadır. Geleneği yaşatma adına düzenlediğimiz aşklar bayramıyla sazın ve sözün ustalarıyla hak ettiği değeri vermeye çalışıyoruz. Bu yılki aşıklar bayramımızda şifai edebiyatın

damarlarından akan söz aşıkların tellerine dökülecek. Ayrıca uluslararası boyutta daha zengin hale getirilen programlar; Azerbaycan, Gürcistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan'dan gelen aşıklar yapacakları programlarla Kars halkına doyumsuz hazlar yaşatıyorlar." diye konuştu.

> 4'de

aymakamla Boks Takımı kuruldu

mutlu olduğunu belirtti. Okulların tatil olmasına rağmen okulda öğrencilerle birlikte çalışmalarına devam ettiklerini de ifade eden Kaya, Kaymakam Acar'ın öğrencileri sık sık ziyaret ederek yakından ilgilenmesinin kendilerini çok mutlu ettiğini dile getirerek, "İlk günden beri desteğini esirgemeyen Arpaçay Kaymakamımız sayın Fatih Acar'a ve Okul Müdürümüz Ercan Ülker'e teşekkür ederiz" dedi.

Kaya ayrıca, Arpaçay YİBO'nun Erzincan'daki müsabakalarda da büyük başarı alacağını sözlerine ekledi.

Kars'ta dün yapılan müsabakalarda; Arpaçay YİBO öğrencilerinden oluşan boks takımı başarılı olarak önmümüzdeki günlerde Erzincan'da yapılacak olan Türkiye şampiyonasında 5 sikkette birinci olarak Kars'ı temsil etme şansı yakaladı. (KHA)

emeleri Kanunu toplantısı

lemelerinin değerlendirilmesi ile seminerle birinci oturum tamamlandı. İkinci oturumda avukatlara HMK'nin ispat ve delillere ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi, HMK'nin hüküm ve davaya son veren taraf işlemlerine ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi ve MHK'nin basit yargılama usulüne ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi HMK'nin yargılama giderleri ve adli yardıma ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi, HMK'nin çekişmesiz yargı ve geçici hukuki korumalara ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi Hukuk Mahkemeleri Komisyonu üyesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süha Tanrıver tarafından yapıldı. Avukatlık mesleğinde bir birçok detay hakkında konuşan panelistler mesleğe dair avukatlardan gelen sorulara cevaplandırdı. (KHA)

Cumartesi anneleri Kars'ta buluştu

Basın açıklaması sırasında konuşan Cemil Kırbayır'ın avukatı Eren Keskin, Türkiye Cumhuriyeti'nin dostlukları Türklere yasaklanan Ermenilere soykırım uygulandıktan sonra kuruluşunu iddia etti.

Gözetilindeki kayıp anneleri (Cumartesi Anneleri), çeşitli çevrelerden gelen hak savunucuların, İHD İstanbul Şubesi Gözetilinde Kayıplar Komisyonu, İstanbul Şube ve Genel Merkez Yöneticileri, İstanbul'dan Kars'a gelerek Kars'taki bileşenlerle birlikte, 12 Eylül'de eski adıyla Kars Eğitim Enstitüsü, yeni adıyla Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde gözetilindayken kaybolan Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya'nın kaybedilmelerini protesto etmek için basın açıklaması yaptılar.

Aralarında Cemil Kırbayır'ın 104 yaşında ki annesi Berfo Ana'nın da bulunduğu protestocular, ilk olarak İsmail Aytemiz Parkı'nda bir araya geldiler. Protestocular burada üzerinde Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya fotoğraflarının bulunduğu dev afişler açarak ve ellerinde dövizlerle sloganlar atarak basın açıklamasının yapılacağı KAÜ Eğitim Fakültesi'ne yürüdüler.

Eğitim Fakültesi önünde İnsan Hakları Derneği Kars Temsilciliği, Kars Devrimci 78'li Derneği, KESK-Eğitim Sen Kars Şubesi, DİSK/GENEL-İş Kars Şubesi, Kars Ardahan Bölge Barosu ile BDP ve CHP Kars İl Başkanlığı'nın da destek verdiği basın açıklaması sırasında, İHD Genel Başkan Yardımcısı Rıza Dalkılıç, Cemil Kırbayır'ın Annesi Berfo Ana, Kırbayır'ın avukatı Eren Keskin, İğdir Milletvekili Bağımsız Pervin Buldan ve birçok katılımcı duygularını dile getirdiler.

Berfo Nine Kars'ta Genazemi bana versinler. Gen çocuğum için geldim

"12 EYLÜL'DEN SONRA 17 BİN'İ AŞKIN İNSAN KAYBEDİLDİ" Sık sık "Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya bu binada kaybedildiler, kayıplar mücadelesi her yerde, analar burada kayıplar nerede" diye sloganlar atılan protestolu basın açıklamasında açılış konuşması yapan İHD Genel Başkan Yardımcısı Rıza Dalkılıç, "Önünde bulunduğumuz bu bina 12 Eylül döneminde işkence hane olarak kullanılıyordu. Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya gibi daha niceleri burada işkence gördü ve hayatlarını kaybedenler oldu. 12 Eylül askeri cunta dönemimde binlerle ifade edilen insanlar işkenceden geçirildi. Birçok insan katledildi." dedi.

12 Eylül'den sonra gözetilina alındıktan sonra faili meçhul bir şekilde 17 Binden fazla insanın katledildiğine dikkat çeken Dalkılıç, konuşmasına şu şekilde devam etti. "Bu kayıplar çok büyük bir vahşet ifade ediyor. Biz bütün bunların bir daha olmaması için mutlaka yaşanan olayların sorumlularının açığa çıkarılmasını, yargı önüne çıkartılıp hesap vermelerini istiyoruz. Bu konuda devletin mutlaka kendi geçmişini yüzleşmesi gerekiyor. 12 Eylül ile başlayan süreçte işkence, katletme, gözetilina

> 4'de

BİLGİ NOTU

14.02.2011 günü internet haber sitelerinde Taraf Gazetesinin "BERFO NİNENİN OĞLUNU 3.KATTAN ATTILAR" başlıklı yazısına atfen yer alan haberlerde;

Sayın Başbakan'ın 5 Şubat 2011 günü İstanbul Dolmabahçe'deki çalışma ofisinde **Cumartesi Anneleri** ile bulunduğu toplantıda, 31 yıldır oğlunu göremediğini söyleyen 103 yaşındaki Berfo Ninenin Cemil KIRBAYIR isimli oğlunun akıbetini bildiğini iddia eden, Almanya'nın Münih şehrinde yaşadığı ve 49 yaşında olduğu belirtilen F Ç isimli şahsın iddiaları özetle aşağıya çıkarılmıştır.

1. 12 Eylül darbesinden bir yıl önce sıkıyönetim döneminde gözaltına alındım, yaşım küçük olduğu için **Erzurum Karskapı Askeri Cezaevi**'ne gönderildim, Cemil KIRBAYIR ile orada tanıştım,
2. Açlık grevimizde koğuş liderimiz olarak Cemil KIRBAYIR'ı alıp götürdüler, falakaya yatırdılar, Cezaevi Müdürü ile geri getirildi ancak **Cezaevi Müdürünün (Komutanın) adını hatırlamıyorum**, ama cezaevi dönemin **9.Kolordu Komutanı Doğan GÜNEŞ'e** bağlıydı,
3. Cezam Yargıtay'da kesinleşince beni **Erzurum E Tipi Sivil Cezaevi**'ne gönderdiler,
4. Daha sonra Cezaevinde çıkan bir isyandan beni sorumlu tutup **Aşkale Cezaevi**'ne gönderdiler, burada 2 ay 28 gün kalıp tahliye oldum,
5. Tahliyemden kısa süre sonra 12 Eylül ihtilali olunca Iğdır'da ailemle kaldığım evden alınıp Kars'a götürüldüm,
6. **Kars Kalesine yakın yeraltı mağaralarına** benzer yerlere benimle birlikte 200 kişiyi doldurdular, bir süre sonra Cemil Hocanın yakalandığı haberi geldi,
7. Sonra **Kars Siyasi Şube**'ye geldiğimi söylediler, **gözlerim bağlıydı**, 3-4 katlı bir binaya girdik, merdivenleri saymıştım, beni bir **odaya** attılar, ara sıra sorguya alıyorlardı,
8. O dönemde orada **Kemal** adında meşhur bir **komiser** vardı, daha sonra **Ordu Valisi** olduğunu duydum, o komiser işkenceci bir komiserdi,

9. Bir gün hücrede duruyordum baktım ki önümden iki polisin kollarında Cemil KIRBAYIR geçti, hangi odada işkence yaptılar, nereden getirdiler bilmiyordum, yürüyemeyecek hallerdeydi,
10. Olaydan bir gün sonra orada bir karışıklık oldu, bağrıışmalar yaşandı, sonra ben bekçiyi çağırdım ve lavaboya gitmek istediğimi söyledim beni götürdü, nereli olduğumu sordu, “ülkücü müsün” dedi, “dün burada bir komünisti aşağı attılar, Cemil KIRBAYIR, şu ünlü Dev-Yol’cu olan çocuğu” dedi, ne oldu dedim “öldü” dedi,
11. Bu olaydan sonra beni Kars Kalesine tekrar götürdüler, olayı anlattım, zaten oraya gelen duyular da öyleymiş,

Konuyla ilgili olarak Berfo Nine (basına yansıyan) “oğlum Cemil KIRBAYIR 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bir gün sonra Ardahan Göle’deki evimizden askerler tarafından alındı, o günden beri kayıp” demiştir.

F Ç isimli şahsın açık kimliği tespit edilememiş olup, şahısla ilgili olarak kayıtlarımızda herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır.

Adı geçen şahsın basına yansıyan iddiaları incelenmiş olup, beyanlarındaki tutarsızlıklar ve gerçeği yansıtmayan ifadeleri göze çarpmaktadır.

- Şahıs Cezaevinde kendilerine baskı ve işkence yaptığını iddia ettiği Cezaevi Müdürü’nü (Komutan) hatırlamadığını söylüyor ancak, cezaevinin hangi Kolordu Komutanı’na bağlı olduğunu ve Komutanın ismini biliyor,
- Kars Siyasi Şubeye geldiğimi söylediler diyor ancak, bununla ilgili hiçbir net bilgisi olmayıp gözlerim kapalı getirildim dese de, hücresinin önünden geçtiğini ifade ettiği şahısların polis olduğunu iddia edebiliyor,
- 3 - 4 katlı bir binaya girdiğini, merdivenleri saydığını söylüyor ancak, belirtilen tarihte Kars İl Emniyet Müdürlüğü’nün iddiada belirtilen Siyasi Şube Müdürlüğü dahil hiçbir binası 3 - 4 katlı değil, binalar en fazla iki katlı (GİRİŞ + 1 KAT),
- Ayrıca, şahsın basına yansıyan haberlerin ardından DHA muhabiri ile yaptığı röportajda* ; “ .. ama gözlerin bağlıydı. Yani gözlerim bağlı olarak gittiğim için orasının neresi olduğunu bilmiyordum.” Şeklinde konuşmuştur,
- Beni bir odaya attılar diyor, devamında hücrede duruyordum ifadesini kullanıyor, oda kelimesini yanlışlıkla kullanmış olsa dahi, belirtilen tarihlerde nezarethane veya hücre olarak ifade edilen yerlerin tamamının kapısı koridordan görevlilerin sürgüyle kapattığı küçük bir

7. Cemil sorguya götürüldüğünde gözleri bağlıydı. Elleri de arkadan kelepçeliydi. O işkencehaneyi ve oradan kaçmanın söz konusu bile olamayacağını oraya giren herkes çok iyi bilir. O işkencehane ilim, irfan yuvası KARS EĞİTİM ENSTİTÜSÜ'ydü.
8. Kars'ta ki sorguları Siyasi Şube Müdürü Mehmet AYTAN ve ekibinin yaptığını anlatarak, Cemil, o ekip tarafından öldürüldü, sonra da bir yerlere gömüldü.

B K ismiyle iddialarda bulunan şahsın; nüfusuna kayıtlı,
oğlu doğumlu, (T.C Kimlik No:) şeklinde açık kimlik bilgisine
ulaşımış olup,
olarak kayıtlı olduğu tespit edilmiştir.

Adı geçen şahsın basına yansıyan iddiaları incelenmiş olup, konu hakkında F Ç
ismiyle basında iddialarına yer verilen şahsın beyanları karşılaştırıldığında;

- Cemil KIRBAYIR'ın silah ile öldürüldüğünü duyduğunu, (diğer iddia camdan atıldığı)
- Siyasi Şube Müdürü'nün Mehmet AYTAN olduğunu, (diğer iddia Kemal YAZICIOĞLU)
- Şahısların götürüldükleri işkencehanenin Kars Eğitim Enstitüsü olduğunu ve oraya giren herkesin bunu çok iyi bildiğini, (diğer iddia Kars Siyasi Şube Müdürlüğü)
Şeklinde farklılıklar tespit edilmiştir.

ARZ EDERİM. 23.02.2011

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

T.C.
KARS
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

SAYI :Soruşturma 2011/899

TANIK : Ç A oğlu doğumlu
i nüfusuna kayıtlı TC:
ikamet eder. TEL

Tanığa CMK 53 maddesi gereği dinlenmeden önce gerçeği söylemesin önemi, gerçeği söylememesi halinde yalan tanıklık suçundan dolayı cezalandırılacağı, doğruyu söyleyeceği hususunda yemin edeceği anlatıldı.

Tanığa CMK 45/3 maddesi gereği CMK 45/1 maddesinde sayılan kişilerden olup olmadığı sorularak şüpheliyle böyle bir akrabalık ilişkisi varsa tanıklıktan çekilebileceği bildirildi.

Tanığa CMK 48 maddesi gereği kendisini veya 45/1 maddede gösterilen kişileri ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikte olan sorulara cevap vermekten çekinebileceği bildirildi.

Tanık yukarıda bildirilen hususları anladığını bildirmekle, CMK 54 maddesine göre yemin edeceği bildirildi.

Tanık CMK 55 maddesine göre “ bildiğimi dosdoğru söyleyeceğimi namusun ve vicdanım üzerine yemin ederim” demekle , tanıktan soruldu ;

TANIK ANLATIMINDA : Ben 12 Eylül tarihinde Göle ilçesinde yaşamakta idim. Darbenin olduğu gece beni 01:00 sıralarında eve baskın yaparak gözetim altına aldılar dışarıda eli silahlı çoğunluğu asker olmak üzere bir çok güvenlik görevlisi aldı. Göle de ilk alınan kişi benim. O dönemde Göle de bir derneğimiz vardı. Devrimci ve Sosyalist düşüncelere sahip idik benden sonra Göle de 16-17 kişi daha aldılar. Aynı gece sabaha karşı bu şahıslarla birlikte beni 247. Piyade Alayına tahminen bodrum kata bir yere aldılar. O sırada yanımızda Cemil Kırbayır yoktu. Cemil Kırbayır yaklaşık 2-3 gün sonra bizim yanımıza getirildi. Bu arada bize belli aralıklarla işkence yapıyorlardı. Cemil geldikten sonra Birkaç kez üst katta sorguya alındı. 29 Eylül tarihine kadar biz Göle de aynı yerde tutulduk. Sonra askeri bir araca bindirilerek Kars'a önce Askeri Savcılığa (dere içine) sonrada Çakmak Köyü yolu üzerindeki Sıkıyönetim Gözetim Mahalline getirdiler. Gittiğimizde çok kalabalıktı tahminen 500 kişi civarında gözetim altına alınmış insan vardı. Kesin tarihini hatırlamıyorum ancak 7 Ekim veya 8 Ekim tarihinde dışarıda bir kovuşturma oldu biz kaldığımız eski dönemden kalma at ahır diyebileceğimiz tek katlı binada sorguya götürülecekler olduğunu düşündük. Bir asker gelerek Cemil Kırbayır, C K M A ve benim ismimi anons etti dışarıya çıkmamızı istediler. Koridordan çıkarken bir yerde sivil görevliler vardı bizim kayıtlarımızı tutuyorlardı dışarıya çıkarken kazaklarımızı yukarı çekerek başımızı kapatmamızı istediler ve bu şekilde cipe bindik bu sırada gözlerimiz bağlandı kısa olmayan bir yola götürüldük. Ancak anladım ki bizi nereye gittiğimizi anlamamamız için dolaştırdılar. Sonra gözlerimiz kapalı olarak bizi sıraya soktular önde bir memur yürüyerek arkasında biz olduğumuz halde bir binaya girdik. Bizi çeşitli merdivenlerden çıkartarak ve indirerek bazen başımızı eydirerek bir yerlere götürdüler. Geçtiğimiz bir koridordan ayak sesleri geliyordu hatta tavla seside duydum ayrıca yemek kokuları geliyordu ve burada insanların yaşadığını anladım. Sonra zemin kısmında 10-15 cm su olan bir odaya götürdüler her birimizi bir köşeye aldılar. Yüzümüz duvara dönük ve elimiz önden kelepçeli olduğu halde beklemeye başladık. Sırayla bizi yan tarafta sorguya alıyorlardı sorguya alınan kişinin konuşmalarını biz duyabiliyorduk. Önce kaba dayaktan geçiriyorlardı falakaya yatırıyorlardı hatta bazen elektrik veriyorlardı bu şekilde işkenceler yapıyorlardı. Bu arada

sorgudan önce üzerimizdeki bütün elbiselerimizi çıkardılar o şekilde bize işkence yaptılar. Ben sorgudan geldikten sonra Cemil Kırbayır bana nasılsın diye sordu bende iyiyim abi dedim çünkü benden 3-4 yaş büyüktü. Daha sonra Cemil'i sorguya aldılar. Tiz bir ses geldi ben o zaman anladım ki elektrik veriyorlar. Bir süre sonra ne olduğunu anlamadığım bir ses geldi tahminen ya Cemil'i duvara vurdular ya da kafasını duvara vurdular buna benzer bir sestir. Bunun üzerine Cemil sorguyu yapan şahısa abi ben ölüyorum beni doktora götürün dedi. Görevli kusmasını söyledi, hatta belki elinide Cemil'in ağzına götürmüş olabilir istifra etti yani kustu. Gittikçe azalan bir sesle abi ölüyorum diye görevliye söylüyordu. Bayılmak üzere olan birinin çıkarttığı ses gibi idi. Başındaki görevli tamam aslanım seni hastaneye götüreceğiz gibi sözler söyledi bir süre sonra koridorda koşuşturmalar oldu hastaneye götürdüklerini tahmin ediyorum bundan sonra uzun süren bir sessizlikten sonra tekrar ayak sesleri gelmeye başladı bu kez telsizden ve kendi aralarında yaptıkları konuşmalardan Cemil Kırbayır'ın firar ettiğini söylemeye başladılar ben bunun mizansen olduğunu anladım çünkü çıplak vaziyette, gözleri bağlı ve işkenceden geçirilmiş birinin bu şekilde firar etmesinin mümkün olmadığını biliyordum. Bu oyunun bir parçası olarak bizi tekme tokat dövmeye başladılar Cemil'in nereye kaçabileceğini öğrenmek istiyorlardı. Bizde bilmediğimizi söyledik. Bir süre sonra bizi kaldığımız odadan çıkardılar koridorda elimizin bağını çözdüler gözümüz bağlı şekilde elbiselerimizi giymemizi söylediler elbiselerimizi giyip beklerken bir sessizlik oldu elimiz yine önden bağlanmıştı ancak yanımızda görevli kimsenin olmadığını anlayınca elimizle gözümüzü alt taraftan biraz açarak nerede olduğumuzu anlamaya çalıştık camdan dışarıya baktığımızda bulunduğumuz yerin Kars Dede korkut Eğitim Enstitüsü olduğunu anladık. Camdan Sukapı Mahallesi görmüştük ve birlikte olduğumuz ablamın eşi Cengiz Kaya o okuldan mezundu. Bende sık sık okula gider gelirdim o nedenle kesin olarak bulunduğumuz yeri teşhis ettik. Bir süre sonra görevli bir memur gelerek bizi yine sıraya soktu. Birbirimize tutunmak suretiyle dışarıya çıkardılar. Yine ciple tahminen akşam karanlığında Kars Siyasi Şubeye götürdüler. Ben 12 Eylül öncesinde yine Siyasi Şubede sorgulandığım için burayı tanıdım. 4 kişi enstitüye gelmiştik. Çıkışta Cemil Kırbayır'ın ismi okunduğunda firar etti diye söylemişlerdi. Biz Siyasi Şubede iken oradaki polisler yine bize Cemil'in firar ettiğinden ve nereye gidebileceğini bize sorarak öğrenmeye çalıştılar ancak ben bunları yine hedef şaşırtma olarak düşünüyorum. Çünkü bize burada herhangi bir işkence yapmadılar ve yemek teklif ettiler. Orada uyuduk ertesi gün yine gözlerimiz bağlı şekilde bizi Eğitim Enstitüsüne götürdüler. Buradaki tavırda tamamen değişti bize çok kibar davrandılar işkence yapmadılar. İfademizi alırken göz bağlarımızı çıkardılar ifademi alan şahıs gördüm bu şahıs önceki bizim ifademizi alan ve işkence eden değildi. Ancak ifademizin alındığı yer daha önce bize işkence edilen yerdi. Zeminde beton üzerinde geniş çaplı bir siyah leke gördüm. Bunun Cemil Kırbayır'ın işkencesi sırasında istifrası olduğunu düşündüm ancak istifra olsa yikanınca geçerdi yıkandığı halde leke kaldığı halde Cemil'in kan kustüğünü ya da kusmuş olabileceğini düşündüm. Burada kısa bir ifade alındı, söylediklerimi yazdılar bende okuyarak imzaladım. Sonra tekrar gözlerimizi bağladılar. Bizi biraz dolaştırdıktan sonra araca bindirdiler, tekrar Çakmak Köyü yolundaki gözetim evine gittik benim işkenceden bacaklarım şişmişti pantolonun paçasını yırtarak ancak giyebildim. Orada kadınların tutulduğu yerden geçerken Ardahan Hastanesinde Başhemşire olup gözetim altına alınan T Ç bana Cemil'i sordu bende muhtemelen öldürdüler abla dedi bana emin misin diye sordu bende eminim dedim. T Ç İzmit'te yaşamakta olup Meclis İnsan Hakları Komisyonuna ifade verdiğini biliyorum. Bu süreçte Cemil Kırbayır öldükten sonra bir ay boyunca kimseye işkence yapılmadı. Sorguya gidenler gayet kibar bir şekilde ifadeleri alınıyordu. Bir aydan sonra tekrar işkenceler başladı. Ben Kasım ilk haftasına kadar orada kaldım daha sonra hepimiz yani Göle'den gelenler tahliye olduk. Benim olay hakkında bilgim ve görgüm bundan ibarettir. Dedi beyanı okundu imzası alındı. 15/03/2011

Adem Yazar 35099
Cumhuriyet Başsavcısı

Ash GÜVENÇALAN
Z.Katibi/111316

Ç A
Tanık

ışığı parlıyor yine de. Kızının evinde görüştüğümüz Berfon Nine Göle'deki evini bir yıl önce bırakıp gelmiş İstanbul'a. "Nasıl gelirdim oğlum o evi bırakıp. Tam 30 yıldır o evin kapısını bile kapatmadım ben. Komşuya bile gitmeye korktum. Cemil'im döner, kapıda kalır diye korktum" diyen Berfo Nine, Ardahan Göle İlçesi'ne bağlı Okçu Köyü'nde yaşamış yıllarca. Altı çocuğu var. Oğlu Yaşar'ı kanserden kaybetmiş. Eşi İsmail ise 20 yıl önce yaşamını yitirmiş. Geride kalan dört çocuğuyla birlikte kayıp oğlu Cemil'i bulma mücadelesi veriyor. Tansiyon hastası, yürümekte zorluk çeken Berfo Nine oğlunun kaybolmasına ilişkin şunları söylüyor:

Oğlunun söylediği son sözü unutamadı

"Oğlum evi basan askerlerin arasındaydı. Cemil diye bağırdım. O esnada bana döndü ve 'Annem' diye seslendi. Cemil'den son duyduğum bu annem sözüydü. Oysa ben askerlere güvenmişim. Ancak oğlumun kaybettiler." Oğlunun pantolonunu, gömleğini ve montunu atmamış acılı anne. Cemil kaybolduktan sonra elbiselerini kızlarına güzelce yıkatmış ve bir kuklaya giydirmiş. Yıllarca kuklaya bakarak, elbiselerini koklayarak özlemine gidermiş. Cemil'e benzettiği kukla hâlâ köydeki evinde. "Oğlum çok aradım. Bulamadım. Her gün rüyama girdi oğlum. Bir sevdiği vardı Cemil'in. Evlenme hazırlıkları yapıyordu hatta yeni koltuk takımı bile almıştı. O kaybolunca koltuklarına da dokundurtmadım. Çürüdü gitti o koltuklar da" diye anlatıyor oğluna duyduğu özlemi. Bacaklarında yürümeye güç varken elinde torbayla gezmiş hep. Oğlunun hiç olmazsa kemiklerini bulup torbaya koyacak oradan da güzel bir mezar yaptıracağını Berfo Nine. Ama olmamış bir türlü. Bulamamış oğlunu...

Başbakan ilgilendi

Rahatsızlıklarına rağmen Başbakan'la görüşmeye gittiği için mutlu Berfo Kırbayır. "İlgilendi Başbakan sağ olsun. Ben anlatırken notlar aldı. Umutlandım ben" diyen Kırbayır'ın öfkeyle, acıyla andığı, unutamadığı tek isim ise binlerce canın yitirildiği 12 Eylül darbesinin lideri Kenan Evren.

Annesiyle birlikte Dolmabahçe'deki görüşmeye katılan Cemile Kırbayır da umutlu. Cemil Kırbayır'ın kızkardeşi olan Cemile Kırbayır şöyle anlatıyor görüşmeyi: "Önce annem konuştu. Sonra ben ağabeyimin kaybedilme öyküsünü anlattım. Başbakan not aldı. Ben anlatırken hüzünlü olduğunu gördüm. Geçmişte neler yaşandığını, Cemil'in nasıl yakalandığını sordu. Baskı altında olduğumuzu söyledim. Aile olarak gördüğümüz acıları anlattım. Annemin çok yaşlı olduğunu, nasıl getirdiğini sordu. Ben de 'Mecburduk getirmeye. Bir umut diye sizin ayağınıza kadar getirdik' dedim. Görüşmeden umutlandım. Bize dosyayı inceleyeceğini, üzerinde duracağını sonra bilgi vereceğini söyledi. Dosyaların hepsi önündeydi. Araştıracığını söyledi. Biz anlatırken üzüntülüydü."

(Taraf)

Darbede Erdoğan Nerede Tutulacaktı? Bilim Adamları Kıyamet İçin İlik Kez Tarih Verdi!

Advertorial

Mullen: İlişkilerimizde değişiklik yok

Birileri Canan Arıtman'ı silkelesin

Yolcu otobüsünde parabellum silah

Kerim'den Fatmagül'e alyans- Video

Kadınlar teniste dünya sıralaması

Çin Japonya'yı geçti dünya ikincisi oldu

Tasarımı yenilenen Haber 7'yi test edin

Balbay: Listedeki isimleri açıklamam

Yunanistan'da domuz gribi 52 can aldı

Gençlere hem eğitim hem de iş!

Son Dakika

Günün Haberleri

Bugün En Çok...

Okunan Yorumlanan

Kara Kartal, Başkent'te çakıldı! / GALERİ

Penguen'in ortalığı karıştıran karikatürü

Berfo Nine'nin oğlu Cemal'in izi bulundu

Ligde sonuçlar ve puan durumu

Torba Yasa yaşamımızda neleri değiştirecek

Hz.Aişe'nin en çok kıskandığı kadın

Cumhuriyet Mitingleri niçin başarısızdı

Bu gece mübarek Mevlit Kandili

Mevlit Kandili resmi bayram ve tatil günü

Çetin Doğan: Bu belgeler çürük

Anahtar Kelimeler

başbakan erdoğan, yardım sözü, cumartesi anneleri, 103 yaşındaki, berfo kırbayır, berfo nine

07 Şubat 2011 07:13

Güncel

5 yorum

6,026 okunma

Bu haberi yazdır

Yorum Yaz

Üye

Haber 7 Yazarları

Prof. Nevzat TARHAN
Cumhuriyet Mitingleri niçin başarısızdı

Prof. Osman ÖZSOY
Hz.Aişe'nin en çok kıskandığı kadın

Berfo Nine'nin kayıp oğlunun izine rastlandı

Berfo Nine'nin 31 yıldır kayıp oğlu Cemil Kırbayır'ı son gören kişi, onun 3. kattan atıldığını öne sürdü.

14.02.2011 - 13:46

Başbakan'ın 'Cumartesi Anneleri' ile bulunduğu toplantıda 31 yıldır oğlunu göremediğini söyleyen 103 yaşındaki Berfo Nine'ye acı haber bir tanıktan geldi. Berfo Nine'nin oğlu Cemil Kırbayır'ın camdan atıldığını iddia eden ve onu son gören kişi olan Fevzi Çelik, 31 yıl sonra Taraf'a konuştu.

Fevzi Çelik, "*Cemil Hoca'yı Emniyet'in penceresinden attılar. Artık yeter bu kadar acı. Komisyon'a her şeyi anlatacağım.*" dedi.

İşte Berfo Nine'nin oğlu Cemil Kırbayır'ı son gören kişi Fevzi Çelik'in Taraf gazetesine anlattıklarından yola çıkılarak kaleme alınan o yazı...

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın geçen hafta Cumartesi Anneleri'yle yaptığı görüşmede ön plana çıkan 103 yaşındaki Berfo Nine'nin dramına Almanya'dan sürpriz bir tanık çıktı.

Berfo Nine'nin oğlu Cemil Kırbayır'ı 12 Eylül'den bir gün sonra Kars Siyasi Şube Müdürlüğü'nde gördüğünü belirten 49 yaşındaki Fevzi Çelik, "*Orada nezaretçhanede kalırken Cemil Hoca'yı iki polislin kolları arasında gördüm. Çok dayak yemişti, kendinde değildi. Daha sonraki gün emniyette bir hareketlilik oldu. Polislere ne olduğunu sorduğumda bana 'Ünlü komünist Cemil Kırbayır'ı 3. kattan aşağıya attılar' dedi. Berfo Nine'yi televizyonlarda ağlarken görünce artık susmamak gerek diye düşündüm. Bu acıya dayanamıyorum. Komisyon çağırın, hemen gelip ifade vermek istiyorum*" dedi.

Türkiye bir süredir Berfo Kırbayır isimli 103 yaşındaki annenin kayıp oğlu için verdiği mücadeleyi izliyor. Kars'ta tam 31 yıl önce polisler tarafından gözaltına alınan ve o günden beri kendisinden haber alınamayan Cemil Kırbayır isimli oğlunu arayan Berfo Nine derdini sonunda Başbakan Erdoğan'a da anlattı. Erdoğan'ın da öyküsünden çok etkilendiği Berfo Nine'nin oğluna ait en somut bilgiye ise Taraf ulaştı.

1980 darbesinde gözaltına alınan ve hapis cezasının ardından Almanya'nın Münih şehrine göç ederek burada yaşamaya başlayan 49 yaşındaki Fevzi Çelik isimli kişi, Cemil Kırbayır'ı yaşarken gören en son isim olduğunu belirtti. Kırbayır'ı ilk kez Karskapı Cezaevi'nde görüp tanıdığını belirten Çelik, daha sonra yaşananları ise şöyle anlattı:

Aynı ranzayı paylaştık

"12 Eylül darbesinden bir yıl önceki sıkıyönetim döneminde gözaltına alındım. Yaşım küçük olduğu için Erzurum Karskapı Askeri Cezaevi'nde daha çok çocukların kaldığı 6. Koğuş'a gönderdiler. Cemil Kırbayır'ı ilk orada gördüm ve tanıştık. Onun ismini çok duymuştum, Herkes ona 'Hoca' diyordu. Aynı ranzada kalmaya başladık. O ranzanın üst katında ben de altı katında kalıyordum. Yaşı bizden büyüktü ve Dev-Yol'un bölgedeki sorumlularından olduğu için bizim koğuş ağabeyimizdi. Cemil Hoca çok fazla siyasi konularda konuşmuyordu. İlk tanıştığımızda bana memleketimi sordu. Sonra iyi arkadaş olduk. O dönemde cezaevinde çok baskı vardı ve bütün koğuşlar açlık grevine gitmişti. Biz de bu greve katıldık. Koğuşta liderimiz olarak bizi Cemil Hoca temsil ediyordu.

T.C.

Göle Asliye Ceza Mahkemesi

Baş No

Karar No

1988/355

1987/333

Hakim : Cavat Ergül 26488
 C. Savcısı : Hayrettin Turan 25975
 Katibe : Gülşen Akkoç
 Davacı : K.H.
 Sanıklar : 1- Cemal Kırbayır , İsmail oğ. Berfodan olma , 1954 D.in ,
 Göle Merdivan mah. mif. kayıtlı olup Okçu köyünde oturur ,
 Bekar , Sabıksız .
 2- Ergül Ablak , oğ. olma , D.in ,
 Mah. oturur ,
 okur yazar , şoför ,
 : 6136 sayılı kanununun m. maddesi ile
 Suç : 30.6.1980
 Suç Ta.

Yukarıda açık kimliği ve atılı suçu yazılı bulunan sanıklar hakkında mahkememizde yapılarak bitirilen açık yargılaması sonunda ;
 dolay 6136 sayılı kanununun m. maddesi uyarınca kamu davası açılması ve
 sanıklara isnat olunan suçun tenas ettirilmesi hakkında bu görülen cezaların üst sınırı itibarıyla 5 yıllık hapis cezasına bağli olduğu anlaşılmış olup giyaba tevkif li sanık Cemal Kırbayırın yakalanmaması nedeniyle sorgusu yapılamamış olup bu nedenle dosya tenaslanmadığından suç tarafından itibaren 7 yıl , 6 aydan fazla süre geçtiğinden sanıklar hakkındaki kamu davasının TCK. m. 104/4 , 104/2 maddelerine uyarınca ortadan kaldırılması gerekmektedir .

H Ü K Ü M : Yukarıda açıklanan nedenlerle ,

Zaman aşımı nedeniyle ile kamu davasının ortadan kaldırılması ,

Sanık Cemal Kırbayır hakkındaki giyaba tevkif evraklarının geri isten-

sine ,

Yargıtay yolu açık olmak üzere C. Savcısının hükmü ile , sanıkların yokluğunda . talebe uygun olarak verilen karar açıkça okunup sünen anlatıldı

30.12.1987

katibe

Hakim 26488

GİZLİ

İŞLENDİ = 47

GİZLİ

T.C.

K. K. K.

14 NCU MEKANİZE TUĞAY VE ERZURUM-AGRI-KARS-ARTVIN
İLLERİ SIKIYÖNETİM KOMUTAN YARDIMCILIĞI
K A R S

3/900

SIKIYÖNETİM

İSTH : 7130-1355-81/SYNT.

21 HAZİRAN 1981

KONU : Aranılan şahıslar Hk.

EMRİYET MÜDÜRLÜĞÜNE / KARS

İLGI : (a) 9 ncu Kor.ve Synt.K.lığının 1 ARALIK 1980 gün ve AD.MÜŞ.: 1980/1613 sayılı emri.

(b) 9 ncu Kor.ve Synt.K.lığının 29 NISAN 1981 gün ve İSTH : 7130-2501-81/SYNT. 3 Ks. sayılı emri.

1. İlgi (a) ve (b) emirlerle Sıkıyönetim bölgesinde çeşitli suçlardan giyabi tutuklu veya aranmakta olan şahıslara ait liste ek'tedir.

2. Yapılacak olan operasyon ve aramalarda listede adı geçen şahısların belirlenmesi halinde yakalanarak ivedi Komutanlığımıza bilgi verilmesini ve müteakiben teslim edilmelerini rica ederim.

22 Haziran 1981

Tarih

Nosu

İmza

Sıra

3405

[Handwritten signature]

Yaşar KOK

Tuğgeneral

14 ncu Mknz.T.

ERZURUM-AGRI-

Synt.

BAĞITIM

BİLGİ NOTU

Sayın Başbakan'ın 5 Şubat 2011 günü İstanbul Dolmabahçe'deki çalışma ofisinde **Cumartesi Anneleri** ile buluştuğu toplantıda, 31 yıldır oğlunu göremediğini söyleyen 103 yaşındaki **Berfo Ninenin Cemil KIRBAYIR** isimli oğluyla ilgili 18.02.2011 günü internet haber sitelerinde yer alan "**KARS'TAKİ EKİP TARAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ**" başlıklı haberlerde;

Cemil KIRBAYIR'ın koğuş arkadaşı olduğunu iddia eden **B K** isimli şahsın iddiaları özetle aşağıya çıkarılmıştır.

1. Kars'taki ilçelerden toplanan devrimciler, "**Sıkıyönetim Gözetimevi**" denilen TSK'nın kullandığı Ruslardan kalma taş binalarda tutuluyordu. **Sorgular da normal şartlar altında öğretmen yetiştiren "Eğitim Enstitüsü Binasında"** yapılıyordu.
2. Cemil KIRBAYIR, gözetimevine Ardahan-Göle grubuyla getirildi. Diğerleri gibi önce Ardahan ve Göle'de, sonra da Kars Siyasi Şubede işkenceden geçirilmişti. Birbirimizi geçmişten tanıdığımız için hergün çay sohbetlerinde biraraya geliyorduk.
3. Hemen her gece insanlar yataklarından sessizce alınıyor ve polise teslim ediliyordu. Kimi arkadaşlar **Erzurum 3 No'lu Cezaevinin** yanında, işkence için özel olarak hazırlanan, **Trafik Şubeye** götürülüyor, ağır işkencelerden geçirildikten sonra tekrar geri getiriliyordu. İşkencelerle birlikte Erzurum'a götürülmeler gerçekten korkunç bir psikolojik çöküşe yol açmıştı.
4. Cemil KIRBAYIR, "göreceksiniz, bunlar Kars-Ardahan veya Göle'den bir kurban alacaklar" diyordu.
5. Çayımızı içiyorduk, bir asker elindeki listeyi okumaya başladı. İsmi okunanlar Göle grubuydu. Cemil de listedeydi. Götdürdüler. İkinci günü, **Cemil dışında diğerleri geri getirilmiş** ve biz durumun vahametini anlamıştık.
6. Cemil'le gidenler neler olup bittiğini bir bir anlattı. **Cemil'i girer girmez dövmeye başlamışlar. Cemil uzun süre bağırmış, bir süre sonra bir daha sesi çıkmamış. Birkaç el silah sesi gelmiş. Polisler kendi aralarında ^kaçıyor, yakalayın^ diye bağırmış.**

trafik şubeye götürülüyor, ağır işkencelerden geçirildikten günler sonra tekrar geri getiriliyordu. İşkencelerle birlikte, Erzurum'a götürülmeler gerçekten korkunç bir psikolojik çöküşe yol açmıştı.”

Bir kurban alacaklar

Kaçması imkânsız Aynı yerde işkence gördüğünü anlatan Kaygısız, "Cemil sorguya götürüldüğünde gözleri bağlıydı. Elleri de arkadan kelepçeliydi. O işkencehaneyi ve oradan kaçmanın söz konusu bile olamayacağını oraya giren herkes çok iyi bilir. O işkencehane ilim, irfan yuvası Kars Eğitim Enstitüsü'ydü" diyor.

Kars'taki sorguları Siyasi Şube Müdürü Mehmet Aytan ve ekibinin yaptığını anlatan Kaygısız, "Cemil o ekip tarafından öldürüldü, sonra da bir yerlere gömüldü. TBMM istese kısa süre içinde olanları ortaya çıkarabilir. Hiç olmasa mezarını bulabiliriz. TBMM Komisyonu'na bildiklerimi anlatmaya hazırım" diye konuştu.

Son 10 gelen arama sonucu:

- [burhan kaygısız](#) (1)
- [burhan kaygısız kars](#) (1)

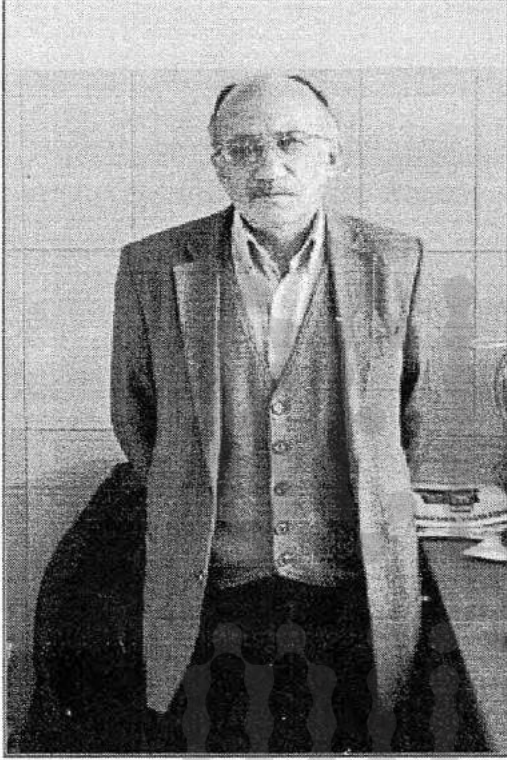
Benzer Yazılar:

1. [Fevzi Çelik'e tehdit: Sonun Kırbayır gibi olur](#)
2. [Kaybedilen Kırbayır için yeni tanıklık](#)
3. [Bir ana evladını kaç yıl bekler?](#)
4. [Cemil Kırbayır anılacak](#)
5. [Cemil Çiçek ırkçılığa devam ediyor](#)
6. [Demirtaş: Cemil Çiçek 12 Eylül günü Kürtçe öğrenecek!](#)
7. [Cemil Çiçek ne bilir dağdaki adamdan?](#)
8. [Taksim meydanı savaş alanına döndü](#)
9. [BeYOğlu savaş alanına döndü](#)
10. [Ölüm tutanağı 25 yıl sonra geldi](#)

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

21:02 | Yazar Bolsevîk

Burhan Kaygısız:İki gün sonra yedisi döndü, Cemil dönmedi.

“Çay içiyorduk, bir asker geldi, sekiz isim okudu. Polise teslim ettiler. İki gün sonra yedisi döndü, Cemil dönmedi.

12 Eylül kayıplarından Cemil Kırbayır'ın koğuş arkadaşı Kaygısız: "Çay içerken alıp götürdüler. Sorguda işkence gördü, öldürüldü ve gömüldü."

"Çay içiyorduk, bir asker geldi, sekiz isim okudu. Polise teslim ettiler. İki gün sonra yedisi döndü, Cemil dönmedi. Öldürdüler. Umudumuz, mezarnı bulup sorumlulardan hesap sorulmasıdır." 12 Eylül 1980 sabahı Kenan Evren komutasındaki TSK yönetime el koymuş, sonraki iki üç ayda 650 bin kişi gözaltına alınmıştı. İlçelerde, illerde, büyük şehirlerde gözaltı merkezleri oluşturulmuş, birçok bina sorgu odasına dönüştürülmüştü. Kars'ta ilçelerden toplanan devrimciler, "sıkıyönetim gözetimevi" denilen TSK'nın kullandığı Ruslardan kalma taş binalarda tutuluyordu. Sorgular da normal şartlar altında öğretmen yetiştiren 'Eğitim Enstitüsü' binasında yapılıyordu.

Dönemin tanıklarından Burhan Kaygısız da Kars'ta gözaltına alınan yüzlerce gençten biriydi. Kaygısız, 12 Eylül 1980 darbesinden bir gün sonra gözaltına alınan ve en son nakledildiği Kars Gözetimevi'nde sorguya götürüldükten sonra

bir daha izine rastlanmayan Cemil Kırbayır'la tanışıklıklarını ve ölüme götürüldüğü o günü şöyle anlatıyor:

Bir çay sohbetinde Cemil Kırbayır'ın kendilerine "Göreceksiniz, bunlar Kars-Ardahan veya Göle'den bir kurban alacaklar" dediğini aktaran Kaygısız, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Çayımızı içiyorduk. Bir asker elindeki listeyi okumaya başladı. İsmi okunanlar Göle grubuydu. Cemil de listedeydi. Götürdüler. İkinci gün, Cemil dışında diğerleri geri getirilmiş ve biz durumun vahametini anlamıştık. Cemil'le gidenler neler olup bittiğini birbir anlattı. Cemil'i girer girmez dövmeye başlamışlar. Cemil uzun süre bağırış ama bir süre sonra bir daha sesi çıkmamış. Ardından birkaç el silah sesi gelmiş. Polisler kendi aralarında 'kaçıyor, yakalayın' diye bağırışmış."

103 yaşındaki Berfo Ana'nın 30 yıldır yolunu gözlediği, 12 Eylül darbesinden bir gün sonra gözaltına alınan oğlu Cemil Kırbayır'ı son gören koğuş arkadaşı Burhan Kaygısız, o geceyi böyle anlatıyor. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 'Cumartesi Anneleri'yle görüşmesinden sonra faili meçhul cinayetle ilgili kurulan komisyona ifade vermeye hazır olduğunu söyleyen Kaygısız, "Cemil uzun süre bağırışmış, bir süre sonra bir daha sesi çıkmamış. Birkaç el silah sesi gelmiş. Polisler kendi aralarında 'kaçıyor, yakalayın' diye bağırışmış. Oradan kaçmanın söz konusu olamayacağını oraya giren herkes çok iyi bilir" diyor.

Ağır işkence görüyorlardı

"Cemil Kırbayır, gözetimevine Ardahan – Göle grubuyla getirildi. Diğerleri gibi önce Ardahan ve Göle'de, sonra da Kars siyasi şubede işkenceden geçirilmişti. Geldiklerinde ayakta duramayacak haldeydiler. Birbirimizi geçmişten tanıdığımız için, hemen her gün çay saatlerinde bir araya geliyor, derin sohbetlere dalıyorduk. Genellikle Kars – Ardahan – Göle grubu çok ağır işkenceden geçiyordu. Hemen her gece, insanlar yataklarından sessizce alınıyor ve polise teslim ediliyordu. Kimi arkadaşlar, Erzurum 3 No'lu Cezaevi'nin yanında, işkence için özel olarak hazırlanan,

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 10/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 1

CEMİL KIRBAYIR'IN KAYBOLMA OLAYI İLE İLGİLİ OLARAK, SİNCAN 2 NO.LU F
TİPİ CEZAEVİNDE HÜKÜMLÜ BULUNAN AHMET KAYA İLE YAPILAN GÖRÜŞME

11 Mart 2011 Cuma

Açılma Saati:17.00

BAŞKAN : M. Zafer ÜSKÜL (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN – Öncelikle Ahmet Bey, bir kendinizi tanıtın.

A K – Benim adım Ahmet Kaya. Karslıyım. 12 Eylül 1980 döneminde yakalandım, Kars'ta sorgulandım. Uzun bir süre işkence gördüm, çok ağır işkenceler gördüm. 12 Eylül'den sonra da idam cezası aldım. On iki yıl yattıktan sonra 92 yılında tahliye oldum. Yani genel olarak kendimi böyle tanıtabilirim.

Cemil Kırbayır'a gelince, Cemil Kırbayır'ı cezaevinden yani 12 Eylül darbesinden önce de tanıyordum. Ancak ben sorgulamam bittikten sonra gözetim evine gittiğimde, birkaç gün sonra -çok ağır işkence görmüştüm ama yataktaydım, yani kalkıp gezemiyordum- Göle Grubu denilen bir grup arkadaşın geldiğini söylediler.

BAŞKAN – Siz gözetim evinde mi kaldınız?

A K – Gözetim evindeydim, Kars gözetim evindeydim.

BAŞKAN – Bu, fakülte olarak, yüksekokul olarak kullanılan yer?

A K – Hayır, gözetim evi. Gözetim evi, sorgu yeri değil. Zaten ilk 12 Eylül olduktan sonra insanları toplayıp gözetim evinde, bir kışlada topluyorlardı. Oradan sonra oradan o yüksekokul dediğimiz yere sorguya alıyorlardı. Önce toparlama, sonra... Ama benimki öyle değildi. Ben yakalanır yakalanmaz sorguya alındım. Alındıktan sonra sorgulanmam bitti. Gözetim evi dediğimiz kışlaya gittiğimizde orada Cemil'in de içinde olduğu Göle Grubu olarak...

BAŞKAN – Siz hangi tarihte gözaltına alınıyorsunuz 12 Eylül'den sonra?

A K – Ben 12 Eylül'den bir gün sonra, 13 Eylül'de yakalandım. Ne kadar gözaltında kaldım bilmiyorum sorgulamada. Uzun süre kaldım, şu anda tam ne kadar kaldığımı hatırlamıyorum ama. Sorgular bittikten sonra gözetim evine yani kışla dediğimiz gözetim evine gittim. Orada birkaç gün sonra Cemil'in de içinde olduğu grup geldi. Hatta ben yatağımın üzerine uzanmıştım yani uzanmak durumundaydım. Geldi yanıma, sohbet edip konuştuk. Yanılmıyorsam iki üç gün sonra geldiler, grup grup, bu sefer sorgulamaya götürüyorlardı. Bir liste okudular. Listenin içinde Cemil de vardı. Cemil'le birlikte gidenler

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 2

birkaç gün sonra geldiler. Onu da tam gün olarak, kaç gün kaldılar... Ama birkaç gün sonra geldiler. Geldiklerinde tabii, sorduk yani tanıyoruz hepimiz, Kars küçük bir yer, hemen hemen gidip gelenler hepimiz birbirimizi tanıyoruz. Ne oldu, Cemil niye gelmedi filan... Oradaki gelen arkadaşlar dediler, polislerin anlatımına göre, polislerin orada yaydığı yani aynı zamanda bir şeye bir şaibe bulaştırmak için Cemil'in kaçtığını söylediler.

Şimdi, şeyden söz edeyim, bu sorgulama yeri Eğitim Enstitüsü. Eğitim Enstitüsünden sonra zaten hepsini şeye çevirmişlerdi, bütün binayı bu şekilde demir parmaklıklar, şunlar, bunlar, hepsinin tedbirlerini almışlar. Yani bir insanın sorgulama yaptığı yerden kaçması mümkün değil çünkü önce her tarafta parmaklıklar yapılmış yani. Zaten kaçmak başlı başına gerçekten bir çarpıtma yani polisin orada işkencede bir darp sonucu öldürüldükten sonra tek yapacağı şey, nasıl bir kılıf bulalım? İşte, kaçtı. Zaten kaçmak mümkün değil. Çıksan, aynı, nasıl burada şu anda memur kapının önündeydi, polis kapılarda var yani. Çıkışlarda demir parmaklıklar, pencerelerde, üst hatta ikinci, üçüncü katları da hep böyle parmaklıklarla çevirmişlerdi. Gelen arkadaşların söylediği: "Niye gelmedi Cemil, ne oldu?" Polis "Cemil kaçtı." dedi. Biz biraz inanmadık. Dedik ki, yahu belki bunlar şey yapıyorlar, öylesine, gelmeyince polis bilerek belki blöf yapmıştır filan diye düşündük. Hakikaten aradan bir süre geçtikten sonra da bekledik, Cemil ha geldi ha gelecek. Sonra, tabii, sorun anlaşıldı ki Cemil'e -işkenceden artık nasıl bir darp almışsa- öldükten sonra kaçmış görüntüsü verdiler.

Yalnız şurada bir detay vardır: Ben dışarı çıktıktan sonra hakikaten sordum da, biraz çevrede sordum. Çünkü benim kendi bir arkadaşım da var, aynı örgütsel yapı içinde bir arkadaşım vardı, Turan Sağlam da işkencede öldürüldü orada, benim arkadaşımdı. Cemil, orada araştırdığım kadarıyla bir tane bekçi şunu demiş: "Birileri benim can güvenliğimi sağarlarsa -O zaman bekçilik vardı biliyorsunuz, gece bekçileri vardı- ben Cemil'in nerede gömülü olduğunu söyleyebilirim."

BAŞKAN – Peki bu bekçi kim ve kime demiş?

A K – Bilmiyorum, yani orada dolaşan rivayet. Bekçinin söylediği... Biraz da olaya belki tanık olduğu için, çünkü hakikaten işkence de çok dehşet bir şekilde yapılıyordu, belki de insani olarak, ne bileyim, yani artık sonra bir nedamet getirme, vicdan sorgulaması vesaire... Yani çevrede dolaşan şey bu. "Eğer can güvenliğim sağlanırsa..." Bekçi kimdir, isim olarak kime söylemiş?

A

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 15/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 3

BAŞKAN – Peki siz araştırmadınız mı? Cemil sizin arkadaşınız, Kars küçük bir yer. Oradaki kamu görevlilerinin, bekçilerin çoğu yerel insanlar, tanıma şansınız var. Cezaevinden çıktıktan sonra acaba kimdir bu, türü bir merak içerisine girmediniz mi?

A K – Sadece bu kadarını; onun için de, Turan Sağlam için de, ikisi için de şöyle bir küçük bir soruşturmayla... Fazla vaktim olmadı çünkü askerlik için bir süre vermişlerdi bana. Sonra ben firari duruma düştüm, üç aylık bir izin almıştım. O üç ay içinde olan bilgim, bu üç ay sonra biraz firari durumuna düştüğüm için, asker kaçak sorunu ortaya çıktı, fazla şey yapamadım ama şeye girmedim yani bir araştırma, soruşturma, işte, bu bekçi kimdir, ona da ulaşayım şeklinde bir şeyim olmadı ama çevrede sordum. Cemil'in durumunda bir gelişme olmadığını, bulunmadığını... Çünkü Turan işkenceden öldürülmüş, belli zaten, ailesine teslim ettiler ama Cemil'inki ortada yok. O çok merak edildiği için sordum. Acaba ailesine vermediler mi dedim, çevrede dolaşan rivayet...

BAŞKAN – Peki sizce Cemil'i niye vermemiş olabilirler? Yani Turan'ı veriyorlar da, Cemil'i niye vermiyorlar? O da işkenceden öldü.

A K – Cemil'in verilmemesi bence şundan kaynaklanıyor. Çünkü ben yine ifadelerimde belirtmiştim. Mahmut diye bir arkadaş daha işkencede öldürüldü orada. Polis işkence, ölüm olayında biraz çekindiği için bir kesimi de bu şekilde ortadan kaldırmak, yani hepsini işkence olayıyla ailesine teslim ederse çok da deşifre olur, çok da kabul görmez. Bir kesime de şey görüntüsü vermek: İşte, kaçtı. Şimdi, Turan öldürülmüş, Mahmut öldürülmüş işkencede. Yani bildiğim kadarıyla bir iki kişi daha var, şu anda ismini hatırlamıyorum ama Turan Sağlam'ı ve Mahmut –Mahmut'un da soyisininin Kaya olması gerekiyor- işkencede öldürüldü. Şimdi, Cemil'i de işkencede ölmüş gibi gösterirlerse biraz da polis bir şey içine girer. Bir de burada değişik bir şey bulmak lazım. Nedir? Kaçtı. Biraz da şey birisi Cemil, hakikaten diri, coşkulu bir insandı ve direngen bir insandı yani onun işkencede öldükten sonra ailesine teslim edilmemesinin nedeni çok işkence –ölüm vakaları, işkence demeyeyim- ölüm vakalarının orada çok fazla çıkmaması yani işkencede çok sayıda insanın orada öldürüldüğü ortaya çıkarsa bu da hani ne kadar bir askerî darbe olsa da, bir hassasiyet yaratıyor yani. İşte birtakım insanlara da bu şekilde...

BAŞKAN – Peki, Cemil'in neden dolayı gözaltına alındığını biliyor musunuz?

A K – Devrimci Yol örgütündendi Cemil, Turan Sağlam Devrimci Halkın Yolundaydı, Mahmut Kaya da Devrimci Yol davasındaydı.

BAŞKAN – Sıkıyönetim mahkemesi tarafından mı yargılanıyorlardı?

7

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 15/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 4

A : K : – Tabii, o zaman sıkıyönetim mahkemeleri vardı. Erzurum 9. Kolordu Sıkıyönetim Mahkemesi ama hepimiz... Mesela bir şey daha söyleyeyim, o da biliyordur: Avukat Murat Özdebak vardı, benim de avukatım değil. Biz hepimiz o zaman gözetim evinde, yani o kışla dediğimiz gözetim evi askerî kışladır, onu özellikle belirteyim, kışla içinde, tugay içinde bir alan yakalanan bütün insanlar oraya toplanıyordu önce. Yani biraz da belki tedbir olarak devlet ve de cunta kaçmasınlar diye önceden tedbir olarak herkesi içeri alıyorlardı, kışlayı topluyorlardı. Sorgulamaya sonra başlıyorlardı. Dediğim gibi, işte, benim biraz daha şey oldu, yakalar yakalamaz sorguya aldılar beni. Sorgulama bittikten sonra ben oraya gittim. Oraya gittiğimde avukatı, doktoru, muhasebecisi, yazarı, çizeri, devrimcisi, aydın olan herkes oradaydı yani kocaman bir kışlaydı ve dolu dolu insanlar vardı. Grup grup da sorgulamaya alıyorlardı. Zaten fazla da uzak değildi. Kars Eğitim Enstitüsü şehrin biraz dışında bir yerdi.

BAŞKAN – Yani o sorguya alınan yer Kars Eğitim Enstitüsü, orayı biliyorsunuz. Nereden biliyorsunuz? Yani daha önceden...

A : K : – Tabii, okudum yani orada, Karslıyım, orada liseyi okudum, sık sık gidip geldiğimiz bir yer. Müdürünü tanıyordum, o zaman müdürü de şeydi...

BAŞKAN – Z : Bey mi?

A : K : – Yok, O neydi? Z : oranın öğretmeniydi, matematik öğretmeniydi. Gidip geliyorduk, işte Kars yapı olarak devrimci bir alandı, Eğitim Enstitüsü de biraz öyleydi, sık sık gidip gelirdik yani. Onun için, bize çok uzak veyahut da yabancı bir yer değil yani, gidip geldiğimiz bir yer. Öğretmenlerin de -çoğu bizim lisedeki öğretmenlerimiz- bir kesimi oraya sonra tayin edildi.

BAŞKAN – Peki, siz sorgu sırasında sizi sorgulayanları görebiliyor muydunuz?

A : K : – Hayır, gözlerimiz kapalıydı ama sorgulamalarda -onu da özellikle söyleyeyim- benim kendi sorgulamamda, Turan Sağlam'ın sorgulamalarında bütün şeylerde o dönem birinci siyasi şube şefi Mehmet Haytan, bütün bu işkencelerden ve bu ölümlerden birinci derecede sorumlu olanı Mehmet Haytan'dır. Sonra dosyadan da baktım, Turan Sağlam -aynı dosyada yargılandığımız için- Mehmet Haytan'ın imzası vardı, Mehmet Haytan'ın sorgu ekibinin şeyi vardı...

BAŞKAN – Sıkıyönetim mahkemesindeki dosya mı?

A : K : – Tabii, polis dosyaları sıkıyönetim mahkemesine geliyor. Sonra biz fotokopilerini çıkardık, kendimize aldık. Sonra baktım, Turan Sağlam'ın o işkence olayında,

7

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 15/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 5

ölümünde de Mehmet Haytan'ın imzası var. Yani Cemil'in de, Turan'ın da, Mahmut'un da işkence demeyeyim, ölüm olayında birinci derece sorumlu Mehmet Haytan.

BAŞKAN – Başka görevliler hatırlıyor musunuz birinci şubede görevli olan, sorgu sırasında?

A K – İsim olarak bilmiyorum ama bir Kemal Kartal vardı, sonra duydum ki ismi değiştirilmiş, Bayram yapmış. Kemal Kartal da bulunuyordu. Bunları aslından şeyden de önceden biliyorum –Kars küçük bir yer- hatta Kemal Kartal –o zaman Pol-Der vardı- Pol-Der üyesiydi, bir de onun öyle bir özelliği vardı. Hatta hatta kendisini devrimci de gösteriyordu. Sonra da İstanbul'da bir sendikacı -ne Yeter'di- onun işkence olayında da adı geçti, en sonunda bir işkenceci olduğu ortaya çıktı. Pol-Der'li olarak da geçiniyordu, o şekilde de tanıyordum. Ama o diğer sorgu ekibini isim isim hepsini bilmiyorum ama Mehmet Haytan sorguda benimle konuştu, tanıdım ben. Hem gözümü açtı, konuştum, çünkü beni jandarma yakaladı. Jandarmada bir süre sorgulama yapıldıktan sonra siyasi şubeye verdiler. Siyasi şubeye gittiğimde Mehmet Haytan benimle konuştu, "Artık buraya kadar. Ne biliyorsan, biz seni de biliyoruz, senin kim olduğunu, ne olduğunu biliyoruz, bildiklerini bize söyle." dedi. Ben söyleyebileceğim bir şey olmadığını söyledim. "Sizin de elinizden ne geliyorsa yapın." dedim. O zaman bana şey dedi, küfür de etmişti hatta: "Ee, biz de bundan sonra elimizden geleni yapacağız." Belki benim şöyle bir avantajım oldu, beni de öldürebilirlerdi ama sıkıyönetimin ilk günüydü, 13 Eylül. Polis de tedirgindi. Ne yapacağını, ne kadar askere bağlı, ne kadar askerle iç içe, ne kadar koordineli...

BAŞKAN – Sen Cemil'den önce mi sorguya alındın?

A K – Tabii, ben 13 Eylülde yakalandım ve alınır alınmaz sorgulamaya alındım. Sorgulamam bittikten sonra gözetime gittim.

Ben gözetim evine geri götürüldüğümde Cemil Kırbay'ın orada öldürüldüğünü de duydum.

... – Tamam, polisleri diyorum, Kemal'den başka isim hatırlıyor musun?

A K – Ağabey, hepsinin takma ismi var. Şimdi, kimisi onu onunla çağırıyor. Şimdi, İğdır'ım ben, ben Kars'ta kimseyi de tanımıyorum. Beni İğdır'dan Kars'a getirmişler. 140 kilometre İğdır-Kars. Ben şimdi Kars'ta kimseyi tanımıyorum ki.

...– Ama Kemal'i hatırlıyorsun.

A K – Kemal'i hatırlıyorum. Çok meşhurdu.

BAŞKAN – Bu bekçiyi biraz daha anlatsanıza. Sesi nasıldı mesela?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 6

A T K – Ben kendisini görmedim.

BAŞKAN – Hayır, size dedi ya attılar diye, bekçi...

Sıkıyönetim mahkemeleri daha sonra normal mahkemelere mi dönüştürüldü? Devlet güvenlik mahkemelerine mi? Veya sizin dosyalar hangi mahkemelere aktarıldı sıkıyönetim kalktıktan sonra?

A K – Sonra, sıkıyönetim mahkemelerinin hepsi Ankara-Mamak'ta toplandı. Bütün Türkiye genelindeki sıkıyönetim mahkemeleri Ankara-Mamak'ta toplandı. Ben bir davamdan dolayı 92'de çıktığımda da gittim oraya. Devam ediyorlardı. Sonra onları kapattılar, DGM'ye dönüştü. Ama hepsi Ankara'da toplandı, Mamak'ta toplandı. Ben oraya gitmiştim bir davamdan dolayı.

Cemil'le ilgili durum bu yani Cemil'in birinci derecede sorumlusu Mehmet Haytan'dır. Mehmet Haytan Cemil'in nerede olduğunu, nerede gömüldüğünü çok iyi biliyor. Çünkü sorgu şefidir.

BAŞKAN – Peki, Kars, şimdi, küçük bir yer. Böyle bir olayın otuz yıl hiç ortaya çıkmaması tuhaf değil mi? Yani bunu bilen insan bir noktada artık "Ya, yeter!" deyip birilerine söyleyebilirdi. Hani büyükşehir olsa... Bunu neye bağlıyorsunuz siz, bu tarihe kadar ortaya çıkmamasını? Yani bu bekçiler çok mu sır saklıyor?

A K – Şu anda, tabii, sonuçta ne de olsa bir kamu görevi yapılmış. Devletin birtakım sırları var. Onların da belli bir eğitime, yani bekçi, evet bekçi ama onların da birtakım eğitimlerde, birtakım telkinlerde, hele hele özellikle sorgulama esnasında o el ve ayak işini yapan bekçiler, sorgulama esnasında o anda bulunanlar, onlar da seçilerek alınıyor. Her bekçi alınmaz.

BAŞKAN – Ne tür bekçileri alıyorlar?

A K – Şimdi, orada mesela kapı aç, kapat, ekmek ver, bütün işlerine bekçiler bakıyor, polis bakmıyor. Orada da o bekçileri seçip getiriyorlar. Çok güvendiği insan olması lazım. Yani her sıradan birisini getirmezler. Orada polisin o el ayak işlerine polis için de çayını getir, kahvesini getir dediği bekçiler var orada. Özellikle Eğitim Enstitüsünde. Şimdi, Eğitim Enstitüsü sorgulama için hazırlanmıştı. Yani darbe geldikten sonra sorgulamak için, sonuçta okul yani bir eğitim birimi. Onun için oradaki gelen bekçiler de seçilerek alındığı için...

...- Siyasi düşüncelerine göre mi seçim yapılıyor?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 7

A : K : – Tabii. Dışarıya sır vermeyecek. E, şimdi, bir bekçinin o zamanki eğitim durumları ilkokul. Bekçilerin genel eğitim durumu o dönem ilkokul mezunu. Bir insan bugün ne kadar vicdan muhasebesi yapabilir? Yani vicdanen gidip yattıktan sonra “Ben bu işkence olayına tanık oldum, hatta gittim, kazdım da, mezarı kazdım.” kazılan yere Cemil’in gömüldüğünü de biliyor. Nasıl söyleyebilir? O bir vicdan, muhasebe sorunudur. O sonuca varmak için insanın bir vicdan, bir muhasebe sorunu yapması...

BAŞKAN – Yani siz herhangi bir bekçiyle görüşmediniz.

A : K : – Hayır, görüşmedim ama ortada dolaşan bir bekçinin... Konuşuluyor yani, kaybolmuş. Bir de küçük bir yerde kayıp olayı da... Bekçi de gitmiş, çevresindeki bazı insanlara belki bir süre sonra, hangi süre içinde bilmiyorum, birilerine söylemiştir ve öyle çevreye yayılmıştır. Ben gittiğimde de hakikaten öyle eski arkadaşlarımıza, bazı insanlarla, çevreyle sohbetlerde filan konu dönüp dolaşınca, Cemil’e gelince, dediler işte: “Burada dolaşan rivayet, bir bekçinin “Cemil’in şu anda nerede gömülü olduğunu biliyorum ama söyleyemem. Benim can güvenliğim sağlanırsa belki bir gün söyleyebilirim.” Aynen Kars’ta dolaşan, söylenen şey bu. Onun için bekçinin kalkıp bu koşullarda ortaya çıkıp benim vicdanım artık elvermiyor, bunu söylemem gerekiyor, yeri burasıdır demesi çok zor çünkü ailesi var, çocuğu var, şusu var, busu var.

BAŞKAN – Dipsiz Kuyu diye bir yer var mı Kars’ta?

A : K : – Duymadım.

BAŞKAN – Siz doğrudan Cemil Kırbayır’ın kimin tarafından öldürüldüğünü görmediniz yani veyahut da işkence altına alındığını da görmediniz. Bir de şimdi tabii o güne gitmek çok doğru değil de ama bu olay anlamında da mecburen oraya gidilir. Yani burasının Kars Eğitim Enstitüsü olduğunu tahmin ediyordunuz.

A : K : – Tahmin değil, biliyoruz.

BAŞKAN – Nasıl biliyordunuz?

A : K : – Çünkü ben de oraya geldim.

BAŞKAN – Ama gözünüz kapalıydı sorgu esnasında, götürülme esnasında. Sadece gözetim evine geldiğinizde gözünüz açılıyordu.

A : K : – Hayır, oradan çıkarttıktan sonra açtılar. Yani arabaya binip sınırın dışına çıktıktan sonra gözlerimi açtılar ama sonuçta Eğitim Enstitüsünün içinde sorgu dayken gözlerimiz açıktı. O beklediğimiz hücre, bazen seans, ara veriliyor ya, sorgulamadan gözler kapalı. Yoksa normalde gözler açık.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 8

BAŞKAN – Yani hücre olarak beklettikleri yerde diğer taraftaki şahısların seslerini duyabiliyor muydunuz?

A..... K..... – Tabii. Zaten o işkence esnasında insanları aldıklarında o işkenceleri duyabiliyorsun, sesleri geliyor.

BAŞKAN – Duymanız da belki isteniyordu.

A..... K..... – Tabii, tabii. İsteniyor zaten, duyuruluyor yani.

BAŞKAN – Yani psikolojik anlamda...

A..... K..... – İnsanları çözmek için özellikle duyurmaya çalışıyorlar. Hatta bazılarına da kaydettikleri sesleri dinletiyorlardı, onu da gördük. Bir de görüyorsun, içini de biz biliyoruz. Eğitim Enstitüsünün koridorunu, içini, çünkü sık sık gidip geldiğimiz yer olduğu için biliyoruz burası neresidir, nasıl bir yerdir. Tuvaletini bile biliyoruz çünkü orası sık sık gidip geldiğimiz bir yer.

BAŞKAN – Orası 12 Eylül'den sonra mı o hâle getirildi?

A..... K..... – 12 Eylül'den sonra.

...- Yani özel bölmeler yapılmıştı, bariz görüyordunuz. Sınıflar hücre hâline getirilmişti, bir bölümü de sorgu odası hâline getirilmişti.

BAŞKAN – Ama çok kısa sürede bu hâle getirmek mümkün mü bir eğitimi? Çünkü 13'ünde hemen gözetim altına alınıp sorguya aktarıldınız.

...- Ama iki gün sonra kaldım diyor. İki üç gün gözetimde...

A..... K..... – Ben gidince oraya alınmadım zaten.

BAŞKAN – Yani o dediğiniz olay böyle en azından bir aylık filan bir inşaatı gerektirecek bir olay değil.

A..... K..... – Demir de, sonra takılan tek demir, kepenk, parmaklık yani. Orada ben zaten hemen dedim ya oradan alınıp getirilmedim, ben ilk jandarmaya alındım, orada sorgulandım, orada epey bir süre kaldım jandarmada, sonra oraya getirildim. Yoksa yakalanır yakalanmaz hemen eğitim enstitüsüne gelmedim, doğrudur yani. O zaman tabii şöyle düşünülebilir. Önce darbenin olacağı bilindiği için tedbir alınmıştır, yapılmıştır, ona göre. Ama öyle değil. Ben sorgulamada ne kadar kaldım, şu anda tam bilmiyorum çünkü saat yok, gün yok, zaman yok. Bir şey bilmiyorsun. Gece-gündüz karışıyor hâliyle. Bir süre sonra jandarma -MİT de vardı içinde, çünkü değişik değişik insanlar gelip konuşuyorlardı, sorular soruyorlardı- sonra geldiler, arabayla aldılar götürdüler, eğitim enstitüsüne giderken de zaten güzergâh olarak fark ediyorsun. Yani yol gittiğinde nereye gidiyorum, tahmin

T

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisy on : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 9

ediyorsun, gittiğin yeri biliyorsun, yeri çünkü biliyorsun, Kars'ı biliyorsun. Yani rampaya giriyor, bu rampayı çıkınca, diyorsun ki, tamam, Eğitim Enstitüsüne geldik. Tabii, sonra giden gelen arkadaşlar da gelince dediler: Eğitim Enstitüsüne götürüyorlar ama bir şey daha söyleyeyim: Beni sorgulayan polisler beni getirip bırakırken de ve Cemil'i, onları gelip alırken de orada o kışlanın önünde bir açık alan vardı, havalandırma diye bir şey vardı, dışarıyı görüyordu, arabalar park edince ben o polislerden bazılarını gördüm. Zaten onların da isimleri dosyada geçiyor da ama şahsen...

BAŞKAN – Hangi dosya bu? Sizin dosyanız mı?

A K – Evet, benim dosyam.

BAŞKAN – Nerededir o dosyanız? Hani siz bir fotokopisini aldım dediniz ya, bulunuyor mu hâlâ sizde?

A K – E, tabii, hâlen bende o dosya, Kars'ta şu anda hâlen ailemde 12 Eylüldeki bütün o sorgulama esnasındaki ifade ve tutanaklar vesaire...

BAŞKAN – Peki bizim onun bir fotokopisini alma imkânımız olabilir mi?

A K – Onu ancak şu anda benim avukatım da yatıyor, Mahmut Alnak, belki biliyorsunuz, avukat o da, Digoğlu, benim hemşehrim. Dosyam ondadır. Yine bir avukatım daha var, o da Kars'ta, Onur Gündoğdu. Onların ikisinde olması lazım çünkü şu anda benim dosyam hâlen, diğer, o aynı dosyanın benzeri şu anda Yargıtayda. Şu anda ben o cezadan hâlâ yatıyorum. Ben 12 Eylül döneminin cezasını yatıyorum şu anda. O dosyam Yargıtayda. Eğer siz uğraşmak istiyorsanız bu dosyamı Yargıtaydan da, oraya gitmeden de...

BAŞKAN - Yani o tutanaklar var.

A K – Var, hepsi var.

BAŞKAN - Peki numarasını biliyor musunuz?

A K – Tabii.

BAŞKAN - Alabilir miyiz?

A K – Tabii, getireyim.

Cemil, Turan Sağlam'la ilgili...

BAŞKAN – Yok, biz şu an Cemil Kırbayır olayını şey yapıyoruz ya. Zaten bu Cemil Kırbayır olayı bu tip gözaltına alınanlarla ilgili bir örnek olay yani çünkü diğerleri de benzer şeyler. Bir tanesinde neticeye ulaşıncaya ne olduğu ortaya çıkacaktır.

Başka bir diyeceğiniz var mı?

7

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 10

A K – Yok, benim söyleyeceğim bunlar. Onun dışında sizin söyleyeceğiniz...

BAŞKAN - Şimdi, herkes şunu söylüyor: Bir bekçi bunu dedi ama bu bekçi kim? Bu bekçiyi kimse söylemiyor. Asıl önemli olan da o. İşte, bekçinin birisine can güvenliğim sağlandığında böyle dediğini birinden duyduk diyorsun. O zaman siz demiyor musunuz, bu bekçi kim arkadaş? Madem böyle bir şey var... Yani bir şehir efsanesi olarak bu dolaşiyor. Bu bekçiyi araştırmak veyahut da birilerinin bunu araştırması hiç aklınıza gelmedi mi?

A K – Aslında bekçi de benim tahminim, kendi kanaatim, şahsen tanıyorum olabileceğini, böyle çok affedersiniz, bu fırlıdak tipler oluyor ya, o 12 Eylül öncesinde de çok ihbar, ispiyoncu olan bir tip vardı...

BAŞKAN - Adı neydi onun?

A K – İsmi bilmiyorum ama görsem, yani şu anda geçsem, sorsam, desem, şu dönemde böyle birisi vardı, zayıf, cılız, şöyle şöyle bir bekçi vardı. Der, budur.

BAŞKAN - Zayıf, cılız mıydı?

A K – Evet, zayıf, cılız, kuru, sıska bir tipti. Yani çevrede o zamanlar ihbarcı olarak biliniyordu.

BAŞKAN - Nereliydi bu bekçi, onu biliyor musun?

A K – Yok, onu bilemeyeceğim. Kars'ın içinde oturuyorlardı. Tabii, nereden geliyordu, hangi köyden?

BAŞKAN - İsmi hiç öğrenemedin mi, unuttun mu?

A K – Yok, hiç öğrenemedim. Unutmuş da olabilirim yani şimdi. Ama tip olarak esmer, kuru, sıska bir tip.

BAŞKAN - Boyu filan ne kadardı bunun?

A K – 1.65 ama özellikle kuru, zayıf, ince, esmer bir tip.

BAŞKAN - Kaç yaşlarındaydı o zaman tahminen?

K – Otuz beş-kırk arası. Ama şimdi belki de ölmüştür yani bilmiyorum tabii. İsmi aslında bir çağrışım...

BAŞKAN - Selahattin diye bir isim olabilir mi, Selo?

A K – Olabilir desem yanlış söylemiş olurum ama onun büyük bir ihtimal, büyük olasılık olabileceğini çünkü Kars dediğim gibi küçük bir yer olduğu için çevrede hep onunla ilgili şey vardı, antenleri hep açık, hep en ufak bir şeyi, mahallede bir hareketi hemen polise ulaştırabilen bir tip olarak bilindiği için şöyle düşünüyorum: Büyük ihtimalle polis o

7

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 11

sorgulama yerini, kendi ekibini filan kurarken kendi ayak işlerine aynı zamanda orada işte bazı insanların ihtiyaçları, tuvaleti çıkarma, gelip götürmek için almış olabilir diye düşünüyorum. Ama Selo dediğiniz, hakikaten de çağırışım yapıyor, tam şey yapmayayım ama bir çağırışım yapıyordu yani, çok emin değilim, olabilir.

BAŞKAN - Göle Grubu sorguya götürüldü, birkaç kişi gittiler, onlarla birlikte birkaç gün sonra Cemil gelmedi, diğerleri geldi diyorsunuz. Diğer gelenler kimlerdi, hatırlayabiliyor musunuz?

A K - Şu anda tam hatırlayamıyorum.

Sorduk o zaman işte, dedik: Siz geldiniz onları niye getirmediler, Cemil niye gelmedi falan... Onlar "Cemil"le ilgili böyle bir şey söylediler." dediler.

BAŞKAN - D A var mıydı onların arasında?

A K - D A Göle Grubunda değildi, D A Kars merkezde alınmıştı. Onu tanıyorum, biliyorum.

Göle Grubunda...

BAŞKAN - T Ç ?

A K - T Ç aslında da, T oradaydı, ben gördüm, evet, T Ardahan'da alınmıştı, hemşireydi kendisi zaten sanırım. T 'i Ardahan'dan almışlardı, biz, gözetimde onlara ait bir oda da vardı, orada görüşebiliyorduk, konuşabiliyorduk. T oraya vâkıftır, evet, o vardı. Daha belki Ç A olabilir, Ç A de vardı. B A vardı, o öldü herhâlde, kendini bir olayda filan yakmıştı. Ben dışarıdayken öldü. Yanılmıyorsam C K vardı.

BAŞKAN - Yani o Göle grubu olarak sorgunun içindeydi...

A K - C K Göle grubundaydı, hatta Cemil'le birlikte geldiler C K Onu çok iyi biliyorum. Cengiz'i de dışarıdan tanıyorum. Cengiz Göle grubuyla birlikte geldi. Daha değişik isimler de vardı. Şu anda aklımda kalan bunlar.

BAŞKAN - Sorguda birisinin polisin elinden -aynı süreci siz de yaşadınız orada- o sorgudan sonra kaçması ve oradan kaçarken vurulması veyahut da kurtulması mümkün mü?

A K - Mümkün değil.

BAŞKAN - Niye?

A K - Çünkü bütün o kapıları tek tek... Şurayı düşünün. Buradan bizim dışarı çıkana kadar kaç kapıyı geçmemiz gerekir? O sorgulama da öyleydi. Orası bölüm bölüm, kafes kafes yerler yapmış polis. Oradan hepsini bir anda çıkıp, zaten dışarı

7

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 16/3/2011

Grup : Pelin

Sayfa : 12

çıkışınızda da o dış kapı, en son şu kapıyı düşünelim. O dış kapı kapalı, zaten kapı önünde bir tanesi var. Şurada özellikle o cam açık. Geleni görüyor. Birisi tanınmadığı sürece, polis, kapıda bulunan polis tanımadığı sürece kapıyı açmaz.

BAŞKAN - Yani o bölgede sadece sorgulama yapanlar değil, aynı zamanda oranın sorgu yeri olarak kullanılan alanın güvenliği...

...- Alanda ayrı bir ekip vardı...

A : K : - Tabii, tabii. Onlar sorguya katılmaz. Onların sadece görevi dış güvenlik yani oradaki güvenliği sağlamak. Eğitim Enstitüsü de zaten etrafı tellerle çevrili bir yerdi. Kars'ın o askerî tugayına da yakındı. Aslında biraz da onun için Eğitim Enstitüsünü sorgulama yeri yapmışlardı. Biraz da tabii, çok tenha bir yerdi, kuytu olduğu için, biraz da emniyet şehrin içindeydi. Sesler duyulur. Şehir içinden, sorgulamalardan polis biraz da tabii bilerek, bilinçli olarak sorgulama yerlerini şehrin dışına çıkardılar. Eğitim Enstitüsünü sorgulama yeri yaptılar. Onun için, çıkıp kaçıp, vurup öyle gömmek, kaybetmek, katiyen mümkün değil. Orada Cemil'e olan tek şey işkencede ölmesi.

BAŞKAN - İşkencede şey mi yapıyorlardı, manyetolu telefonla elektrik mi veriyorlardı?

A : K : - Hepsi vardı. Manyeto vardı, falaka vardı, lastiklerin içine -hiç unutmam- koyuyorlardı, lastiği büküyorlardı, aynen bildiğimiz bu araba lastiklerinin içini, sallıyorlardı sağa sola. Daha değişik işkence şeyleri vardı. Benim kanaatim işkencede öyle bir darp aldı ki öldü, ondan sonra, bu tabii işkence dediğimiz uzun bir süredir, yani ilk gün olmamış, ikinci, üçüncü gün olmamış olabilir. O süreç içinde ani belki bir darp almıştır bir yerlerine, vurmuşlardır, aniden ölmüş olabilir ya da kalbe vurmuş olabilirler veya herhangi bir yerine bir darp... Mesela götürürlerdi, bizim bazen kafamızı duvara vuruyorlardı güm güm, tekmeyle vuruyorlardı, hiç unutmam, tekmeyle. Sigara söndürmeler, hiç unutmam.

BAŞKAN - Siz Cemil Kırbay sorguya alındığı anda orada değildiniz.

A : K : - Değildim sorguda ama yanımda aldılar.

BAŞKAN - Gözetim evinden alındığını gördünüz. Sorgu esnasında görmediniz. Ancak onunla birlikte gidenlerin anlattıkları, ona göre bilgileriniz.

A : K : - Evet.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Ahmet Bey, geçmiş olsun.

Kapanma Saati: 17.37

7

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 1

03 Mart 2011 Çarşamba

Açılma Saati:10.10

BAŞKAN : M. Zafer ÜSKÜL (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN – Hoş geldiniz Mikail Kırbayır.

MİKAİL KIRBAYIR – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Biz biliyorsunuz Cemil Kırbayır'ın kaybolması olayını inceliyoruz, bu nedenle de kendisine yakın olanların ve onun o dönemdeki yaşamına tanık olanların ifadelerine ihtiyacımız var olayı aydınlığa çıkartabilmek için. Bu nedenle sizi davet ettik. Sizden bu konuda bize bildiklerinizi anlatmanızı isteyeceğiz, anlattıklarınız çok yardımcı olacaktır mutlaka olayı aydınlatmak açısından.

Buyurun.

MİKAİL KIRBAYIR – Sayın Başkanım, ulusal iradenin seçilmiş mensupları, otuz bir yıldır belirsizlik arz eden adaletin tecellisi için çaba sarf eden sayın sekreteryaya; gündemimizin konusu olan Cemil Kırbayır'ın ağabeysiyim, Mikail Kırbayır.

Kardeşim Cemil Kırbayır 12 Eylül 1980'de ülke yönetimine el koyan askerî darbeden bir gün sonra 13 Eylül günü güvenlik güçleri tarafından alınarak önce 247'nci Piyade Alay Komutanlığına götürüldü.

BAŞKAN - Nereden alındı? Evden mi alındı?

MİKAİL KIRBAYIR – Evden alındı, evimizden alındı.

247'nci Piyade Alayına götürüldü, bir hafta 247'nci Piyade Alayında kaldı -yaklaşık bir hafta- ondan sonra 17 gençle beraber Erzurum, Ağrı, Kars, Artvin illeri 9'uncu Kolordu Sıkıyönetim Komutanlığına bağlı Kars gözetim evine nakledildi.

BAŞKAN – Bu piyade alayında kaldığı süre içinde kendisiyle hiç görüşebildiniz mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Yüz yüze görüşme olanağımız yoktu, sadece haberleşebiliyorduk.

9'uncu Kolorduya bağlı gözetim evine gittiğinde 7 Ekime kadar sık sık ziyaretine gittim.

BAŞKAN – Kars'ta mı bu?

MİKAİL KIRBAYIR – Kars'taydı, kolorduya bağlı askerî gözetim eviydi.

En son 7 Ekim 1980'de yine ziyaretine gittim, yüz yüze görüşme olanağımız olmadığı için mevcut rütbeliler ve askerlerle irtibata geçiyorduk, kendisine bir miktar para gönderdim,

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 2

elbiselerini gönderdim, bekledim, dönüşte bir pusula ve yıkanması gereken elbiselerini getirdi asker. Pusulada "Ağabey, ben iyiyim, durumumu merak etmeyin, emanetleri aldım." diye not düşmüştü.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – 7 Ekime kadar hiç yüz yüze görüşemediniz

mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Yüz yüze görüşemedik, hiç görüşemedik.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – 7 Ekim de de görüşememiş.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Pusula onun yazısı mıydı?

MİKAİL KIRBAYIR – Evet onun yazısıydı.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Peki, hep o şekilde mi haberleştiniz?

MİKAİL KIRBAYIR – O şekilde haberleştik, yüz yüze görüşme şeyi yoktu, yasaktı.

Sıkı yönetimin en cavcavlı dönemi, en şey dönemi, mümkün değildi. Zaten derinlerdeydi, bir yer vardı sıkıyönetim askerî cezaevi, tel örgünün ötesinde gidiyordu, epey de gidiyordu, kışlalar ilerlerdeydi.

Ben verdim geldim. O zaman Göle Mal Müdürlüğünde vergi memuruydum. 8 Ekim 1980'de rahmetli babam daireye geldi, beni dışarı sesledi, çıktım -O gece bizim evi de basmışlardı, ben Göle'de oturuyordum, merkezde. Anlam verememiştim, rutindi aramalar, baskılar, şeyler- "Ne oldu?" dedim, "Her tarafı tarumar ettiler. Cemil'in firar ettiğini söylüyorlar." dedi. Ve o anda babama dedim ki: "Baba, babasın biliyorum. Ben dün Cemil'in yanından geldim, Cemil'in pusulası cebimde, Cemil sağdır. Bunlar diyelim ki Cemil'i ortadan yok etmişler. Buna hazırlıklı ol. Orada kuş uçmaz kervan geçmez bir yerden Cemil'in firar etmesi gibi bir konu olamaz, bu bir senaryodur bana göre." Ben, hemen kaymakamlığa müracaat ettim, on günlük izin aldım, ilk işim ilk zimmetine teslim aldıkları 247'nci Piyade Alay Komutanıyla görüşmek -dönemin albayıdır, aklıma gelen o oldu- kendisiyle yüz yüze görüşmeye gittim, nizamiyeden bırakmadılar. Israrım üzerine "Telefon görüşmesi yapayım, hayati bir durum vardır." dedim. Bağlantı sağlandı, dedim "Bir duyum aldık, kardeşimi siz teslim almışsınız, güvenlik güçleri teslim almıştır. Bir hafta sizin nezdinizde, himayenizde kalmıştı. Kars'a götürülmüştü, böyle bir duyum aldım, akıbetini merak ediyorum, endişeliyim." Albayın, o dönemin albayının bana dediği "Ulan, sen ne biçim devlet memurusun? Bu işlerle niye uğraşıyorsun sen?" "Ben herhangi bir işle uğraşmıyorum, ben kardeşimin akıbetini merak ediyorum, hayatından endişeliyim." dedim. Hakaret vari şeyle yüzüme telefonu kapattı. "Ölü veya sağ olsa devlet senden korkmuyor, verecektir." dedi, "defol" gibilerden

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 3

telefonu kapattı. Ben zaman kaybetmeden hemen Kars'a gittim. Dün görüştüğüm gözetim evine gittim. Dedim ki: "Ben Cemil Kırbayır'la görüşmek istiyorum." İçeri haber saldılar, geldi dediler ki: "Cemil Kırbayır yok." "Ama ben dün görüştüm, buradaydı, para verdim, elbiselerini verdim, nasıl olur bu? Nerede benim kardeşim diye..." Benimle beraber bir grup yine ziyaretçiler vardı, onlar da bakıyorlar benim şaşkınlığıma. Sonradan rütbeli biri geldi, konu ne?

ERDAL KALKAN (İzmir) – 9'unda mı oluyor bu? Yani evdeki tarumardan sonra doğru oraya gittiniz.

MİKAİL KIRBAYIR – Doğru oraya gittim, hiç zaman kaybetmeden hemen şey aldım gittim.

Rütbeli birisi geldi "Konu ne..." Dediler ki: "Böyle, böyle Cemil Kırbayır'la görüşmek istiyor, fakat Cemil Kırbayır bizde yok." O rütbeli olan insan gitti deftere baktı, geldi dedi "Kardeşim o bizde yok. 4 kişiyle beraber Cemil Kırbayır, Çetin Aşure, Metin Aktaş ve Cengiz Kaya'yla birlikte emniyet aldı bizden akşam birinci şubededir. Oraya götürdüler sorgulamak için. Emniyet aldı dedi, onların tabiriyle, o dönemde bizde yoktur. Hemen oradan gittim emniyete, yetkililerle görüştüm, Cemil Kırbayır'ın ağabeyiyim, işte kimliğim böyle böyle gözetim evinden almışsınız, kardeşimin durumu nedir? Onu merak ediyorum. Baktı "hayır" dedi.

BAŞKAN – Nasıl bir yerdi emniyet müdürlüğü, nasıl bir bina?

MİKAİL KIRBAYIR – Benim gittiğim emniyet müdürlüğü İnönü Karakolunun karşısında bir yerdi, eski belediyenin yanında bir yerdi, resmî.

BAŞKAN – Büyük bir bina mıydı?

MİKAİL KIRBAYIR – Büyüktü...

BAŞKAN – Yani kaç katlı?

MİKAİL KIRBAYIR – Emniyet müdürlüğü benim gittiğimde büyük bina değildi, iki katlı falan bir yerdi o zaman. Orada işte kim ne diyorsa o tarafa gidiyorum ben. Oradaki insanlar "Hayır, burada yok. Öyle birisini biz almamışız." dediler. Bir daha gittim gözetim evine. Dedim ki: "Komutanım siz bana diyorsunuz ki emniyet aldı, polisler aldı, fakat polislere ben gittim, kardeşimin orada olmadığını söylüyorlar. Benim kardeşim buradaydı, dün burada gördüm." Sesledi beni saman yapraklı uzun bir defter vardı, zimmet defteri vardı. Dedi: "Gel bakayım." Cemil Kırbayır, Ç A C K M C bunların üçüne "geldi, geldi" demişler Cemil Kırbayır'ın karşısına da kırmızı kalemle büyük harflerle "Getirilmedi."

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 4

yazmışlar. "Bak buna, dördü gitmiş üçü gelmiş, fakat Cemil kardeşin, bizim yakamızdan düş, boşuna bekleme emniyettedir. Sana yalan mı söylüyoruz?"

BAŞKAN – Bu saydığınız üç isim hayatta mı şu anda?

MİKAİL KIRBAYIR – Hayattadırlar; birisi şimdi buradadır, ikisi Göle'dedir.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Burada, dışarıda mı?

MİKAİL KIRBAYIR – C K , tabii, C K burada, yani beraber geldik.

Sonradan ben geldim emniyete, tekrar emniyete geldim "Böyle böyle siz 4 kişiyi almışsınız, 3 kişi geri gitmiştir gözetim evine, benim kardeşim yoktur. Ne yaptınız kardeşimi?..." falan, orada bana da tehdit vari şeylerle "O firar etti kardeşim, var mı diyeceğin. Yoktur, göstermiyoruz..."

BAŞKAN – Söyleyen kim bunu?

MİKAİL KIRBAYIR – İsmi bilemiyorum, uzun boylu şeylerden birisiydi. İçeri almıyorlar beni artık.

BAŞKAN – Kapıda söylüyorlar.

MİKAİL KIRBAYIR – Kapıda söylüyorlar, defol, itilmeler, kakılmalar, yaklaştırmıyorlar. Sonra da rahmetlik babam yanımdaydı, babam ceketimden tuttu, çekti, onun da kaygıları var "Gel gidelim, dur bakalım devlettir, elbet şey yapar, ısrar etme..." Dediler ki: "O firar etti. Bizim de başımızı belaya koydu." deyince ben tekrar Göle'ye geldim. 9 Ekim günü yanılmıyorsam eşimi, halamı ve yengemi yanıma aldım. Nereden firar etti, dedi sorgu yerinden. O arada sorgu yerinin eğitim enstitüsü olduğunu duyumunu aldım, o gece Kars'ta kalmıştım. İşte eğitim enstitüsüne alıyorlar siyasi şeyleri; orada sorgulama yapıyorlar.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sorgu yeri emniyete ait bir yer mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Yok, eğitim enstitüsünün, orada sorguluyorlarmış.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sorgulayan asker mi polis mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Polis, askerden almış sorgulamak için. Sorgulamak için askerî gözetimden almış, polisin elinde.

Ben Göle'ye geldim, tekrar firar ettiğini, şimdi eğitim enstitüsünden firar etmiş dediler. Eşimi, halamı ve yengemi yanıma aldım, eğitim enstitüsüne en yakın olan yerleri en azından firar doğruysa bir operasyon düzenlenmiştir, bayanlar yanımda olursa bu ev halkına gideceğim yerlerden kapılarını açmaları daha kolay olur düşüncesiyle kendi kanaatim, hangi kapıyı çaldıksa eğitim enstitüsünün oralarda, zaten o zaman harabe, gecekondu gibi evler vardı. Böyle böyle bir arama oldu mu? Bir firar olmuştur eğitim enstitüsünden, herkes biliyor

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 5

çünkü eğitim enstitüsünün şeyler tarafından ifade yeri olduğunu, "işkence hane" diğer tabiriyle. Yok, hangi kapıyı çaldıysak yok, yok... Geldik Göle'ye. Bu hafta çarşamba, perşembe, cuma günü bu mücadeleyi veriyorum, ben Kars'tayım, pazartesi günü izinli olduğum hâlde Kaymakam beni sesledi, "Sıkıyönetim komutanlığından tel geldi, derhâl şeyi terk edeceksin, bölgeyi terk edeceksin." denildi. Burada, bunu size bırakacağım yine. Bölgeyi terk edeceksin, artık burada göreve başlamıyorsun. "Ama benim raporum bitsin." dedim. "O bizim dışımızdadır. Sıkıyönetimin tasarrufudur, biz senden memnunuz..." Şükrü Kocatepe Kaymakam. Ben "defterdara gideyim." dedim. "Sen bilirsin, ama hemen ilişkisini keseceksin, senin bir an önce sıkıyönetim bölgesinden çıkarılman isteniyor, haberin olsun." dendi. Bu şey üzerine ben yine Defterdara İskender Yalçınkaya'ya gittim, ki sicilim iyiydi, kendime güveniyorum, düzgün bir devlet memuruydum. Hakkımda, o dönem yüksekokul mezunuydum. Defterdarıma gittim, defterdar "Bilmiyoruz, biz de şaşkınız Mikail -ağlamaklı bir şeyle- memlekette sıkıyönetim vardır, onlar istemişlerdir, gidip gitmemek sona aittir." dedi. Pazartesi günü geldim, emniyetten geldiler, imzalattılar bana Kaymakamın huzurunda. "Derhâl bölgeyi ister memuriyetine gider devam edersin etmezsen de sen zorunlu ikamete tabi tutulmuşsun, Karaman'a gideceksin." dediler. Ben Karaman'a gittim, Murat Özdebak Kars'ta avukattı o zaman, Abdurrahman Alaca bana dediler ki: "Sen istifa etme, ailenin zaten durumu bellidir. Biz suç duyurusunda bulunmuşuz. Cemil Kırbayır'ı öldürdüler. Biz bu süreci hele bakalım ne olacak, bize bırak. Sadece senin kardeşin değil bizim de kardeşimizdir. Biz bu şeyi takip edeceğiz." Karaman'a gittim...

BAŞKAN – O arada siz, babanız, ailenizden herhangi birisi herhangi bir biçimde suç duyurusunda bulunma fırsatı bulamadı, öyle mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Bulamadı. Ben olmadım ki, babam dilekçeler vermiş, Cumhurbaşkanlığına vermiş, oraya vermiş, oraya vermiş... Benim düşünün ki mesaim 5.30'da bitiyor, maaşımın karşılığında aldığım mesaim, hatta fazla mesai de yapıyorum, 5.30'da mesaim bitiyor, 5'te emniyete imzaya gidiyordum, 1,5 yıl bu devam etti.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Karamanda yani...

MİKAİL KIRBAYIR – Evet Karaman'da. Arşivi bellidir, hepsi bellidir, imzalarım bellidir.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Nereden Karaman'a geldiniz?

MİKAİL KIRBAYIR – Göle'den Karaman'a...

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 6

Sonra, bir yıl sonra izin aldım, Göle'ye geldim. O arada o 4 kişi de tahliye olmuştu, tabii telefonlarla mefyonlarla babamla ne kadar irtibat sağlayabiliyoruz, ne kadar edebiliyoruz, onlar korkuyorlar, bir şey söyleyemiyorlar. Göle'ye geldiğimde Cengiz'i, Çetin'i, Metin'i gördüm. Benden önce onlar da zaten söylemişler, babam telefonda diyordu ki: "Böyle böyle, arkadaşları çıktı, geldiler. Beraber işkenceye gidenler geliyor." Ben de diyorum ki: "Baba telefonda söyleme." gibisinden, kendi memuriyetimiz de söz konusu, onların da... Dediler ki: "Bizi aldı götürdüler, gözümüz bağlıydı, çırılçıplaktık, dönem dönem elektrik işkencesini veriyorlardı, beton üstündeydik, Cemil'e şiddetli bir işkence uyguladılar ve birden önce bağırp çağırıyordu, sonra sesi kesildi. Gözümüz bağlı olduğu için kimler vardı, kim kaç kişiydi, ancak tokatın şeyine göre tahmin edebiliyorduk kaç kişi olduklarını, kendileri söyleyeceklerdir, dinleyeceklerdir ve Cemil Kırbayır'ın orada katledildiğinin şeyi odur.

BAŞKAN – Yani onların tahmini o işkence sırasında öldüğü şeklinde mi?

MİKAİL KIRBAYIR – Evet, o kesindir.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Yani, bir "üçüncü kattan atılma" falan şeyleri de var, o tür bir durum yok o zaman.

MİKAİL KIRBAYIR – Ben onlardan duyduğumu... Üçünün ki de örtüşüyor. O anda 4 kişymişler, Cemil Kırbayır... Hatta Abdurrahman Alaca, rahmetli oldu, onu da kalorifer kazanına bağlamışlar, onu da dinlemiştim. Dedi ki: "Ben demişim ki avukatım ne dersiniz imzalarım." Cemil'in feryadını ona dinletiyorlarmış. Onu da aynen, 4 kişinin de şeyi birden mide kanaması geçiriyor, istifra sesleri gelmiş, suyla yıkama sesleri duymuşlar ve ses yok.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Siz o dönemde görevli olan polis memurlarının veya amirlerinin ismini mutlaka öğrenmişsinizdir.

MİKAİL KIRBAYIR – Öğrendim.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Nedir onlar?

MİKAİL KIRBAYIR – Bana gelen, o dönem, yanlış değilse, resmî şey değildir bunlar, Kemal Gata, Mehmet Hayta, Semih Güney, Kureyşin Tepedereli ve Köse lakaplı Ahmet. Sorguya giren bunların olduğunu söylediler.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Bunlar, tanınan, bilinen şahıslar mıdır? Yani Kars o zaman küçük bir yer, görev yapan memurları herkes tanır.

MİKAİL KIRBAYIR – Herkes tanır, özellikle Mehmet Hayta ile Kemal Kartal'ın artık bu işin uzmanı olduklarını, Ulaş Korkmaz'ı da onların öldürdüğünü, Ulaş Kormaz'dan dolayı 4,5 yıl ceza aldıkları, artık kamuoyuna mal olmuştur.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 7

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Bunlar polis memuru muydu, rütbeli miydi hatırladığınız kadarıyla?

MİKAİL KIRBAYIR – Polis memurunun komiser olduğunu, Mehmet Hayta ile K K'ın komiser statüsünde, yani yönetici statüsünde onların şeylerini, bilemiyorum ben hiyerarşik yapılarını, yetkili olduklarını söylüyordular.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sizin kendileriyle konuşma imkânınız oldu mu hiç daha sonra?

MİKAİL KIRBAYIR – Hiç olmadı. Zaten ben gittiğimde zaten üç dört günlük bir süreçte kim olduğunu da bilmiyorum. Dört beş kişiyle de o zaman görüşmüştüm karakolda, itiliyorum, kakılıyorum, taciz ediliyorum.

BAŞKAN – Peki, bir avukatınız oldu mu sizin bu arada hiç?

MİKAİL KIRBAYIR – Yok, olmadı Başkanım.

BAŞKAN – Peki, şimdi, diyelim ki işkence sırasında öldürüldü, ondan sonra bu cesedin yok edilmesi lazım, varsayım tabii. Bir de aldılar gece karanlığında belki kimsenin bilmediği bir yerde çukur açtılar, gömdüler. Bunu yapan insanlar var. Tabii kendi kendine olmaz bu iş. Belki bekçileri kullandılar, belki polisler yaptılar. Sizin bu yönde bir araştırmanız oldu mu daha sonra hiç?

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 /3 /2011

Grup : Dilek

Sayfa : 1

daha sonra hiç?

MİKAIL KIRBAYIR – “Y A ” isminde bir bekçi suç duyurusunda bulundu. Hatta o şeyde giderken -ispatı mümkün değildir, birisi bana –bekçi olduğunu biliyordum- fısıldadı “Boşuna uğraşma, Cemil’i yok ettiler, öldürdüler.” dedi ama tip itibarıyla iri yarı bir adamdı. “Kimsin?” dedim, o uzaklaştı benden. Sonra onun Y A K köyünden olduğunu bildim. Bir daha ne kadar kendisiyle irtibat kurmaya çalıştım ise de beceremedim. 98’de Gerede’de beşinci ayın 4’ünde trafik kazasında bu öldü. Onun yakınlarıyla irtibata geçtiğimde “Benden gizliyorlardı çünkü ben bu konulara hassastım. Cemil Kırbayır’ın ve Mahmut Kaya’nın yerini –Cemil Kırbayır öldüğünde- bunu S , “S ” lakabıyla anılan o bekçi onlara daha yakındı, ona çok güveniyorlardı, haberiniz olsun, o önünde sonunda nerede olduğunu o Selahattin, Selo lakaplı bekçi biliyor.” demiş kendi kardeşlerine, yakınlarına.

BAŞKAN – S da Karşılı mı?

MİKAIL KIRBAYIR – Şu anda aşıyor.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Sağ mı?

MİKAIL KIRBAYIR - Sağ.

BAŞKAN – Hiç görüşmeniz oldu mu onunla?

MİKAIL KIRBAYIR – Yok, olmadı.

ERDAL KALKAN (İzmir) - Soyadı ne?

MİKAIL KIRBAYIR – Soyadını tespit edeceğim de...

BAŞKAN – Öğreniriz, önemli değil o.

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK + Yani emniyetten o dönemde görevli olan bütün çarşı, mahalle bekçileri, emniyetteki özellikle 1’inci Şubedeki bütün görevlilerin isimlerini istedik. Zaten o konuda bir araştırma da yapıyoruz.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Önemli isimler...

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Tabii, yani kod adları, vesaire falan ne var, ne yoksa onları bildirin diye bir yazı yazdık.

BAŞKAN – Peki, Mikail Bey.

Soracağınız bir şey var mı?

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Kardeşinizi aldıklarında belli bir suç isnadı yaptılar mı?

MİKAIL KIRBAYIR – Ondan önce de alınmıştı.

23

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 2

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Niçin, yani belli bir şeyi var mıydı?

MİKAİL KIRBAYIR – Bir senato adayının öldürülmesi, aday adayının öldürülmesi vardı bazukayla.

ERDAL KALKAN (İzmir) – 79'da...

MİKAİL KIRBAYIR – Evet.

Ondan dolayı alınmıştı içeri, beraat etti o davadan.

~~ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Beraat ettikten sonra mı alındı, daha sonra?~~

MİKAİL KIRBAYIR – Yok, önceden, 79'da alınmıştı.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Beraat ne zaman etti?

MİKAİL KIRBAYIR – Beraat, yanılmıyorsam 84'te falan...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Daha sonra beraat etti...

MİKAİL KIRBAYIR – Daha sonra. Mahkeme süreci devam ediyordu.

BAŞKAN – Ölümünden sonra yani?

MİKAİL KIRBAYIR – Ölümünden sonra. Zaten o beraat kararında da...

BAŞKAN – "Ölümü" demeyelim de yani "öldüğü iddiası"ndan sonra...

MİKAİL KIRBAYIR – Bana göre ölümdür. Sizlere yani...

Orada kararda da ne mevzum diyor ne firar ediyor, "Cemil Kirbayır'ın yokluğundan" o zaman Resmî Gazete'de. Ben Karaman'dayken o gazete vermişti, yayınlamıştı. "Cemil Kirbayır'ın yokluğundan bu şeyden beraat etmiştir."

Yine bir seçimleri boykottan dolayı içeri girmiştir, suçları.

BAŞKAN – Başka soru?

Sizin ekleyeceğiniz bir şey var mı?

MİKAİL KIRBAYIR – Benim ekleyeceğim şudur: Otuz bir yıldır acı çektik belirsizliğe. Her insan, her birey ideali için, inancı için ölür, kendi tercihidir ama bize acı veren, acıtan, eli bağlı, gözü bağlı, savunmasız, çıplak bir kişinin devletin görevlileri tarafından... Yurttaş olduğumuz ve bu yüce Meclisin çatısı altında bu sandalyeye benim pozisyonumda bunu yapanlar dahi oturmasınlar. Bu çok acıdır, acı veren, bu.

İkincisi: Hem yaşam hakkı elinden alınmıştır hem de babam, oğlunun mezarına gidip -ki beyin kanaması geçirdi araya araya- bir Fâtihasını okuma hakkını elinden almıştır. Bu hak ne zaman ödenecek, iade edilecektir?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 /3 /2011

Grup : Dilek

Sayfa : 3

Ve bizlerin bir karanfil, bir çiçek koyabileceğimiz bayramımız hiç olmadı. Ondan sonra, iki tane kız kardeşim evlendi, düğünümüz de olmadı, gelinlik yasak. Bu hakları da elinden aldı. Mezar yeri yok ki gidip teselli olalım da bu acıyı...

Ölür, "Doğumla ölüm Allah'ın emridir." deriz. Kimlerin yakınları ölmemiş ki. Farklı tarafın -bu anlamda diyorum- hiçbir kimse bu sıfatımla, benim sıfatımla bu sandalyeye oturmasın. Acıdır, mezarını, nerede olduğunu ve suçlularının... Zaman aşımına da uğramıştır. Hiç olmazsa bundan sonra bilsinler ki bütün mücadelem bir yurttaş olarak, hukukun üstünlüğünü savunan insan olarak, insan haklarına saygılı bir birey olarak, olan olmuştur ama bundan sonra bilsinler ki otuz yıl geçse, kırk yıl geçse, böyle, insanını, kendi vatandaşını, kendi şeyini öldürüp de sırtüstü yatmak yok. Bizim dedelerimiz ayağı çarıklı erkânıharptir. Hepimizin dedesi emperyalist güçlerden bu ülkeyi kurtarıırken bizlere mutlu bir Türkiye, ülke bırakmak için canını verdiler, kanını verdiler, şehit oldular ama biz birbirimize mutsuzluğu sunduk. Acıtan bu, yurttaş olarak. Belirsizlik zor.

Anam, malum hepinizce, inat etmiş, "Oğlum" diyor, bekliyor, kapısını açık bırakıyor, evine tadilat yaptırmadı, sit alanı ilan etmiştir sanki, dokunulmazlık. Bunlar acı değil de nedir?

Diyecelerim bunlar Sayın Başkanım.

Şu, bilmiyorum, benim söylediğime dair, oldubitti, 8 Ekim-14 Ekim çok önemlidir, resmî belgedir.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz, sağ olun.

MİKAİL KIRBAYIR – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN - Biliyorsunuz, Kars Cumhuriyet Savcılığı da bir soruşturma başlattı, biz de bir inceleme yapıyoruz. Ümit ediyoruz ki kısa bir süre içinde bir sonuca varacağız. İnşallah, bilenler, sizin de belirttiğiniz gibi, olaya tanık olan bekçi, vesaire, bize bildiklerini anlatırlar, olayı inşallah aydınlığa kavuştururuz.

MİKAİL KIRBAYIR – Hiç olmazsa omzumuzdaki bu yük de hafifler de biz de bir nebze olsa da... Azrail kardeşim olsa ne kadar yaşayacağım.

BAŞKAN – Tabii...

Peki, oldu, çok teşekkür ederim.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Allah sabır versin.

MİKAİL KIRBAYIR – Sağ olun.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 4

BAŞKAN – T Ç'i davet edelim.

T Ç ..

T Ç – Evet.

BAŞKAN – Hoş geldiniz. Ben Zafer Üskül, Komisyon Başkanı.

Biz Cemil Kırbayır olayına ve onun dışında başka bazı olayları açıklığa

kavuşturabilmek için kurulmuş alt komisyonun üyeleriyiz 3'ümüz. 1 üyemiz daha vardı ama o Ankara'da bulunamadığı için bu toplantıya katılamadı, Çetin Soysal, Cumhuriyet Halk Partili Milletvekilimiz; bundan sonraki çalışmalara katılacak.

Sizin de tanıklığınıza ihtiyaç duyduk. Bize vereceğiniz bilgiler, ümit ediyoruz ki bu olayı ortaya çıkarma konusunda bize çok yardımcı olacak.

Sizi dinleyelim, buyurun.

T Ç – Yani her şeyden önce böylesi bir girişim kutlanası bir girişim.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Kendinizi tanıtırsanız...

T Ç – Adım T Ç . 22 Eylülde Ardahan'da

gözümlü alındım. Bir gece sorguya alındım Ardahan'da. Sonra askerî hastanede bir gece kaldım. 23 Eylülde Kars Gözetim'e götürüldüm. 23 Eylülde 3 Kasım'a kadar da Kars Gözetiminde kaldım. 3 Kasım'da Kars'tan Erzurum'a nakledildim, 6 Kasım'da da oradan tahliye edildim.

Şimdi, böyle bir girişim, kutlanası bir girişim gerçekten. Bir dönem aydınlanmalı bence de, hiçbir şey saklı kalmamalı, hiç kimse "Bir şeylerin hesabı sorulmuyor." dememeli çünkü bu adalet hepimize bir gün lazım olacak, her zaman buna ihtiyaç duyacağız.

Ben o dönemde Gözetim'deyken bizim kaldığımız yer yani bayanların kaldığı yer idareyle bitişikti. Yani şöyle diyeyim: Zaten dağ, dağa böyle bir şey yapılmış, içi oyulmuş, içine sanıyorum eskiden askerler...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Kars Gözetim Evinden bahsediyorsunuz değil mi?

T Ç – Kars Gözetim Evinden bahsediyorum.

Dağın içerisine kalınacak yerler yapılmış. Zaten eskiden askerler kalıyormuş orada, daha sonra da Gözetim Evi hâline getirildi, bizler orada kaldık. Bizim, bayanların kaldığı yer idareyle bitişikti. Dolayısıyla biz, o geceleri ya da gündüzleri gelen-giden ya da idarede konuşulanları ister istemez duyuyorduk, anonsları falan duyuyorduk. Hemen bitişikteydik, benimle birlikte kalan arkadaşlar da vardı tabii. Bir gece Göle'den kalabalık bir grubun

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 5

geleceği anons edildi. Zaten hepimiz tedirginiz yani, hiç birimizin güvencesi yok, güvende değiliz, her an hepimiz alınabiliyoruz, götürebiliyoruz, nereye gittiğini bilmiyorsun yani hayati olarak hiçbir güvencen yok. Bir gece gidersen geriye dönmeyebilirsin, nereye gittiğin bile bilinmiyor. Anons yapıldı "Göle'den bir grup geliyor." dediler. Şimdi, gelenleri şöyle düşünün: Bizim kaldığımız yer bir oda gibi yapılmış yani idare, karşı taraf boşluk, hol gibi düşünün. Karşı tarafa getiriyorlar, diziyorlar, oradan idareden teslim alıyorlar onları, erkek arkadaşları içeriye gönderiyorlar, bayansa bizim tarafa geliyor. Yani bizim hepsini görme şansımız var gelenlerin çünkü bizim karşımıza diziliyorlar. Sonra baktık, hatırlayamıyorum hangi saatler, kalabalık bir grup geldi gerçekten Göle'den ama çok perişan hâdeler, yani onlar anlatılacak gibi şeyler değil. Sonra bir süre kaldılar onlar. Bir süre sonra, bunların içerisinde tabii Cemil Kırbayır var, benim tanıdıklarımın Cemil var.

BAŞKAN – Siz tanıyor muydunuz kendisini?

T. Ç. – Cemil'i tanırdım, eskiden de tanırdım, biz aynı bölgenin insanlarıyız, o Göleli ben Ardahanlı.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Hocam, tarihini hatırlıyor musunuz, o grubun geldiği tarihi?

T. Ç. – Tarihi net hatırlayamayacağım.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Çünkü, demin ki ifade de 13'ünde alındı deniyor şeyin. Siz 13'ünde alınıyorsunuz...

T. Ç. – Onlar ama. Ben 23'ünde Ardahan'da alındım, onlar Göle'de kalmışlar daha önceden.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Yani geliş tarihini hatırlamıyorsunuz?

T. Ç. – Onu hatırlayamıyorum.

BAŞKAN – Ekimde...

T. Ç. – Onlar ekimde geldiler ama. Ben eylülde tutuklandım, onlar ekimin içinde geldiler. O zamana kadar onlar Göle'de kalmışlar ama uzun bir süre sanıyorum.

Cemil'i gördüm tabii. Ç. var, Cemil var, C. 'i tanıyorum C. var, diğerlerini hatırlayamıyorum yani çok da tanıdığım insanlar değildi sanıyorum. Bir süre kaldılar Gözetimde. Bir süre sonra işte bunlar sorguya götürüldüler.

BAŞKAN – Götürülüşlerini de gördünüz mü?

T. Ç. – Gördüm.

BAŞKAN – Hatırladıklarınız hangileri?

12

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 6

T... Ç... – Ç... ile şeyi net hatırlıyorum.

BAŞKAN – Cemil'i...

T... Ç... – Cemil'i net hatırlıyorum da yani diğerlerini net hatırlayamıyorum.

BAŞKAN – Ama 2'den fazlaydılar, öyle mi?

T... Ç... – Fazlaydılar tabii, 2'den fazlaydılar.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Sorgu, Eğitim Enstitüsüne değil mi?

T... Ç... – Nasıl?

BAŞKAN – Onu bilmiyor tabii...

T... Ç... – Onu bilemem ki, biz Gözetimdeyiz.

Şimdi, bizim kaldığımız yerde biz onları şöyle görme şansına sahibiz, bizim karşımıza diziyorlar geleni de götürdüklerini de.

BAŞKAN – Oradan geçiyorlar...

T... Ç... – Oradan görüyorum ben, oradan alıp götürüyorlar ama gelirken de bu kişileri gördüm, giderken de gördüm. Yani Cemil oradaydı. Hiçbir şekilde böyle bir şeyin saklanabilmesi ya da "Cemil o Gözetimde yoktu." denilme şansı yoktur. Benim dışımda da o Gözetimde o süreçte kalan insanların hepsi –ki bellidir o tarihte kimlerin kaldığı- Cemil'in orada olduğunu herkes bilir.

BAŞKAN – Peki, giderken nasıldı yani fiziki durumu, sağlıklı mıydı?

T... Ç... – Giderken Gözetimle gittiler, sağlıklı, gayet sağlıklı... Zaten onlar geldiklerinde çok harap, bitap bir biçimde geldiler.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Yani Gözetimde herhangi bir sorgulama falan yok.

TÜ... Çİ... – Yok, yok, gözetimde yok.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sizi sadece orada bekletiyorlar...

T... Ç... – Bekletiyorlar.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sıra gelince sorguya sevk ediyorlar. Sistem o şekilde çalışıyor...

T... Ç... – Şimdi, sistem şöyle çalışıyordu. Örneğin, diyelim ki gecenin bir saatinde anons seslerini duyuyoruz ya biz, geliyor, işte "Bir grubu alın." diyorlar, gündüz, bunun saati, zamanı yok yani, hiç kimse, hiçbir saatte, hangi saatte gidelim gibi bir netlik içerisinde olamaz. Geliyor, sizi Gözetimden alıyorlar, götürüyorlar...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sorguya götürüyorlar?

29

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon :İnsan Hakları

Giriş :10.30

Tarih : 3 /3 /2011

Grup :Dilek

Sayfa : 7

T... Ç... – Sorguya götürüyorlar.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Asıl sorgu işlemi orada yapılıyor yani, Gözetimde yapılan bir işlem değil?

T... Ç... – Hayır, Gözetimde öyle bir şey olmadı. Gözetimde sadece kalıyoruz...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Bekliyorsunuz...

T... Ç... – Sonradan geliyorlar, alıyorlar, götürüyorlar. Beni de daha sonradan sorguya götürdüler, gözlerimiz kapalıydı ama herhâlde 1'inci Şubeydi, yani onu bilemiyorum o kadar net ama ben de o dönemde çok rahatsızdım, ritim bozukluğu vardı bende. Beni götürdüler, orada bir grup geldi, o grubu aldılar, o gruba içeriden sesler geliyordu işkence ediliyor diye. Beni sadece sorguyla oradan geriye gönderdiler. Ki aslında bana işkence yaparlar diye bekliyordum ben. Orada fenalık falan da geçirdim ben.

Sonra işte, giderken gayet sağlıklı, Cemil falan, aldılar götürdüler sorguya. Artık kaç gün geçti aradan, bilmiyorum, bir geceydi sanıyorum yine, bunları getirdiler.

BAŞKAN – Yani yaklaşık kaç gündü, on gün mü, yirmi gün mü, üç gün mü?

T... Ç... – Yirmi gün olmazdı, kısa bir süreydi ama.

BAŞKAN – Kısa bir süre... Üç gün, dört gün gibi mi?

T... Ç... – Belki öyle. Onu net hatırlayamıyorum.

BAŞKAN – Anladım...

T... Ç... – Ama çok uzun bir süre aklımda değil ama.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Yani sorgudan tekrar Gözetim Evine geri getirildiğini siz gördünüz, Cemil'in de?

T... Ç... – Cemil hayır gelmedi, Cemil gelmedi, hayır.

Yine ben perdeyi çektim, baktım, Ç... le şeydi galiba, C... di. Bir kişi daha var mıydı, onu net hatırlayamıyorum. Perdeyi çektim, baktım Cemil yok. Oradan Ç... işaret ettim. Uzundu Cemil, böyle bayağı uzunca bir çocuktü. "Cemil nerede?" dedim. Hani ben zannettim orada kaldı diye. Böyle yaptı bana.

BAŞKAN – "Sus" işareti yaptı.

Kayda girmiyor yaptığınız işaret, onun için dedim.

T... Ç... – Tabii, o bana böyle bir işaret yapınca ben bir olumsuzluk olduğunu hissettim ama o günler çok zor günler, hiç kimseyle böyle bir şeyi paylaşamıyorsunuz. Yani ben ailelerde kaldım. Benimle beraber Ardahan'da gözaltına alınan

32

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 8

2 öğretmen arkadaş vardı, onlarla bile paylaşamadım böyle bir şeyi. Sonra havalandırmaya çıktığımızda Ç... e yaklaştım, dedim ki: "Ç... ne oldu, Cemil nerede?" dedim, "T... abla sakın kimseye söyleme ama sanıyorum Cemil abiyi öldürdüler." dedi. "Nasıl olur?" dedim. "Vallahi, kusuyordu, Cemil abi öldü sanıyorum." dedi.

Tabii, ben bunu kimseyle paylaşamadım o süreçte.

BAŞKAN – İşkence sırasında öldüğünü mü düşünmüş?

TÜ... Ç... – İşkence sırasında öldüğünü düşünmüş, kusmuş falan bu arada.

Sanırım ona elektrik vermişler. Daha sonrasını tabii bilemiyorum, onları Ç... daha iyi biliyor ama bana söylediği bu. "Sanıyorum Cemil abi öldü." dedi, "Çünkü çok kötü kusuyordu." dedi, "Cemil abiyi öldürdüler." dedi. Daha sonra da tabii, Cemil hiç gelmedi.

Şimdi, benim burada -belki çok önemli midir, değil midir bilmiyorum ama- bildiğim tek şey var ki Cemil'i orada gördüm, gelişini gördüm ve gidişini gördüm. Bu asla inkâr edilemez.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Dönüşünü görmediniz?

T... Ç... – Evet, dönüşünü görmedim. Gelişini gördüm, gidişini gördüm ama dönüşünü görmedim. Orada o dönemde Gözetimde olan insanların birçoğu da bunu bilir. Cemil o Gözetime geldi, oradan sorguya gitti ama geriye dönmedi.

Burada ben bir anne duyarlılığıyla da davranıyorum biraz da. Ben o dönemde içeriye alındığımda 2 tane çocuğum vardı ve giderken hiç kendimi düşünmedim. Ben geriye dönmeyebilirim...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Götürülüş sebebiniz neydi?

T... Ç... – Siyasi nedenlerle. Benim eşim de aranıyordu. Asıl en büyük neden eşimden dolayı aldılar beni. Beni de siyasi nedenlerden dolayı aldılar.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Cemil'i de mi siyasi nedenlerden almışlardı o dönem?

T... Ç... – E, tabii ki, 12 Eylül döneminde Cemil de siyasi nedenlerden alınmıştı. 12 Eylül zaten herkesin bildiği ve niçin geldiği belli olan bir şeydir. Bu şu anki konumuz değildir ama 12 Eylül, açık olarak kendini bildiren bir dönemdir.

Ben oraya giderken hiç kendimi düşünmedim, sadece çocuklarımı düşündüm. Acaba ben buradan dönecek miyim –ki döneceğime ihtimal vermiyordum- ama benim çocuklarım benden sonra ne olur, bir anne olarak böyle düşünüyordum. Şimdi, otuz bir yıldır çocuğunu arayan Cemil'in annesini de aynı duyarlılıkla düşünerek o sorumlulukla geldim. Eğer benim şeyimin ona katkısı olacaksa sevinirim.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ederiz.

22

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 9

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Şimdi, siz orada belli bir süre kaldınız. O sorgu yerine gidip dönen arkadaşlarınız oldu mu sizin kaldığınız yerde, bayanların bulunduğu bölümde?

T. Ç. – Tabii.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Peki, onlardan işkence edildiğine dair herhangi bir duyum aldınız mı?

TÜRKAN ÇİFTÇİ – Bayanlardan mı?

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Evet.

T. Ç. – Şimdi, bayanlardan biz orada, Ardahan'dan 3 kişi gittik. Benim eşim arandığı için beni aldılar zaten, o gerekçeyle aldılar.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Gerekçe önemli değil de yani işkence yapıldığına dair...

T. Ç. – Hayır, bayanlardan işkence olan kimse olmadı. En büyük baskı bana yapıldı. Ben Ardahan'da tugayda bir gece tutuldum. O zaman tugay komutanı vardı. Özellikle o benimle ilgilendi. Bana tehdit türü şeyler yaptılar. Yani beni aslında işkenceye alacaklardı aslında işte, ya da beni korkutmak için "Elektrik şeyini hazırlayın..." falan filan, "Elektrik vereceğiz, işkence yapacağız..." falan, karşımda böyle, köpekleri gezdiriyorlar, kurt köpeklerini falan, "Bak, sen kocanın nerede olduğunu söylemezsen buradan sağ çıkamazsın..." falan. Ben de "Kocamın nerede olduğunu bilmiyorum. Yani bilmediğim bir konuda konuşmam, isterseniz köpeklere değil, ne yaparsanız yapın." dedim. Yani bana işkence yapmaya hazırlandılar ama bana işkence yapmadılar. Fakat sabaha kadar çok ağır bir psikolojik baskı altında tutuldum ama bana işkence yapılmadı açıkçası.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Psikolojik işkence yapıldı.

T. Ç. – Psikolojik işkence çok fazlasıyla. Korkutuldu, karşımda MİT elemanları gezdirildi o gün boyunca. Yani beni psikolojik baskı altına alarak çözmeye çalıştılar. Sanki, o dönemde aranan bir insanın nerede olduğunu bilebilir misin, imkânı var mı, sana söyler mi öyle bir şeyi?

BAŞKAN – Peki, Kars'ta sizi de götürdüler bir ara. Herhâlde polis merkezine diye tahmin ediyorsunuz.

T. Ç. – Sanıyorum 1'inci Şubeydi, sanıyorum; gözüm kapalıydı.

BAŞKAN – Orasıyla ilgili, orayı tanımlayabilecek bir şey var mı sizde? Gözünüzün bağlı olduğunu söylediniz ama.

27

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyona : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 10

T... Ç... – Şimdi, benim gözüm bağlıydı, bir ara işte bekliyoruz tabii sırayla, bizden önce birileri gitmiş filan. Tabii, bana, her geldikleri zaman oraya gelen polisler de - hemen idarenin yanındayız ya onlar birilerini getiriyor, bırakıyorlar, alıyor götürüyorlar- hep böyle "E, nasılsın T... Ç..., bakalım, sen ne zaman alınacaksın?" Yani beni korkutarak, işte, "Bak, hazırlan, sana da sıra gelecek..." "Alınırız bir gün..." falan diyordum. Oraya gittiğimde gözüm kapalıydı.

BAŞKAN – Nerede bağladılar gözünüzü?

T... Ç... – Daha arabaya bindirirken Gözetimden çıkardıklarında gözünüzü bağlıyorlar.

BAŞKAN – O sırada bağlıyorlar...

T... Ç... – Bağlıyorlar, arabaya koyuyorlar, siz nereye gittiğinizi bilmiyorsunuz ki. Gittiğim yeri de bilmiyorum, neresidir, nedir... O zaman şöyle bir söylenti vardı: Kimilerini 1'inci Şubeye götürüyorlar kimilerini Eğitim Enstitüsünü götürüyorlar. Beni acaba 1'inci Şubeye mi götürdüler, Eğitim Enstitüsüne mi, orasını bilemiyorum ki.

Sonra gözüm kapalı tabii. Orada ben beklerken ben çok ağır bir şey geçiriyordum o arada, işte ritim bozukluğum var. Daha sonra ablasyon falan oldum ben burada GATA'da. Ağır bir depresyon geçiriyordum bu arada. Yani ben ansal olarak birden kendimden geçiyordum. Orada da öyle bir fenalık oldu bana. Demek ki strese girdim, yoğun bir strese girdim beni şimdi işkenceye alacaklar, Ardahan'da kurtuldum ama burada mutlaka bir işkence göreceğim endişesi çok yoğunlaştı bende ki o arada ben fenalaştım. Bir baktım gözümü açmışlar. Orada bir polis vardı ama yetkiliymiş...

BAŞKAN – Odada mı idiniz?

T... Ç... – Odadaydım. Yani herhangi bir alet, şu, bu yok yani normal bir oda, belli ki birinin makam odası gibi bir yer. Fakat orada bir polis vardı, çok insancıl davrandı bana. Ben hemşireydim o dönemde. "Benim de kardeşim hemşiredir." dedi. Artık doğru, yalan bilmiyorum... "Ben çok üzüldüm sizin durumunuza" dedi, "Lütfen endişelenmeyin." dedi beni teselli etmek için.

BAŞKAN – Adını bilmiyorsunuz değil mi?

T... Ç... – Adını bilmiyorum tabii ama böyle düzgün yapılı, kumraldı hatırladığım kadarıyla. O, çok iyi davrandı bana ve beni teselli etmeye çalıştı. "Hiç endişelenmeyin, sadece sorgunuzu yapacağız ve sizi göndereceğiz." dedi. Zaten beni sorguya alacak durumları kalmadı çünkü benim nabzım çıkmış 130-140'a. Endişelendiler de

23

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 11

yani. Acaba öyle bir şey olmasaydı alırlar mıydı işkenceye, bilmiyorum ama bundan sonra beni almadılar, sorgumu yaptılar.

BAŞKAN – Gözünüz açık sorguda...

T... Ç... – Gözümü açtılar.

BAŞKAN – O odada yaptılar...

T... Ç... – Gözümü açtılar, o odada yaptılar. O ana kadar gözüm kapalıydı.

Sonra gözümü açtılar, o odada benim sorgumu yaptılar yani daha doğrusu ifademi aldılar.

Ondan sonra da gönderdiler.

BAŞKAN – Gözünüzü bağladılar mı sonra çıkartırken, yeniden?

T... Ç... – Tabii, çıkartırken bağlıyorlar yani.

BAŞKAN – Odadan çıkartırken yine bağladılar...

T... Ç... – Yine bağladılar.

BAŞKAN – ...araca bindirdiler ve götürdüler...

T... Ç... – Götürdüler.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Sorguda kaç kişi vardı?

T... Ç... – Ben vardım.

BAŞKAN – Hayır, sizi sorgulayan kaç kişiydi?

T... Ç... – Ben hatırlayamıyorum ama birini net hatırlıyorum. biri de sanıyorum daktiloda yazı yazıyordu. Onun dışında kimler vardı, onu...

BAŞKAN – “En az 2 kişiydi.” diyorsunuz?

T... Ç... – Evet, en az 2 kişi vardı ama bana kötü davranmadılar yani o polis...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Sorgulayanlar sivil miydi, asker, polis...

T... Ç... – Değil, değil, polis, sanıyorum polisti onlar. Beni ilk Ardahan’da sorgulayanlar askerdi.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Üzerlerinde üniforma yoktu...

TÜ... Ç... – Değildi, yoktu.

BAŞKAN – Mecit Bey, var mı sorunuz?

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Yok.

BAŞKAN – Peki.

Geldiğiniz için teşekkür ederiz.

29

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 10.30

Tarih : 3 / 3 / 2011

Grup : Dilek

Sayfa : 12

T... Ç... – Ben teşekkür ediyorum; böyle bir komisyon kurduğunuz için ben sizlere teşekkür ediyorum. Bu ülke için...

BAŞKAN – Bir soruşturma da başladı biliyorsunuz Kars'ta, cumhuriyet savcılığı da bir soruşturma başlattı otuz bir yıl sonra da olsa. Onlar da orada çalışıyorlar, biz burada çalışıyoruz. Zaman zaman görüşüyoruz. İnşallah, bir sonuca ulaşmaya çalışacağız.

T... Ç... – İnşallah. Yani annesi için, ailesi için

28

BELLEK
MÜZESİ
TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.00

Tarih : 3.3.2011

Grup : Zeki

Sayfa : 1

T. Ç. – İnşallah. Yani annesi için, ailesi için, bu toplum için, hepimiz için, hiç kimse "Bir gün bir şeylerin hesabı sorulmayacak." dememesi adına bu çok sağlıklı bir gelişme, güzel bir gelişme, olması gerekli olan bir gelişme; bu memleket için de çok önemli.

Ben çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – D Bey, hoş geldiniz.

Davut Bey, biz, bu gözetiminde kayıpları incelemek üzere Komisyonumuzun oluşturduğu Alt Komisyonun üyeleri ve uzmanlarıyız.

Ben Zafer Üskül, Alt Komisyon Başkanı.

Erdal Kalkan Bey AK PARTİ Milletvekili, Alt Komisyonumuzun Üyesi.

Murat Yıldırım Bey AK PARTİ Milletvekili, Alt Komisyonumuzun Üyesi.

Çetin Soysal Bey de bizim Alt Komisyonumuzun Üyesi ancak kendisi bugün burada bulunamadı, sizin söylediklerinizi tutanaklardan okuyarak değerlendirip devam edecek birlikte çalışmaya bizimle.

M. F. Mülkiye Başmüfettişi arkadaşımız; Mecit Gürsoy, Adalet Müfettişi arkadaşımız ve Kenan Altaş, Komisyonumuzun Uzmanı.

Sizden de Cemil Kırbayır'ın kaybolması olayıyla ilgili olarak bildiklerinizi öğrenmek istiyoruz bu olayı aydınlığa kavuşturabilmek için. Vereceğiniz bilgilerin çok yararlı olacağını düşünüyoruz.

Buyurun.

D. A. – Şimdi, Cemil Kırbayır benim okul arkadaşım, Eğitimde birlikte okuduk. Cemil Kırbayır'la aynı dönemde orada olmadık yani ben tutuklandığımda birlikte olmadık. Ama şunu söyleyeyim: Buraya gelmişken ve otuz bir yıl sonra birileri bizi dinlemeye ihtiyaç duymuşlarsa burada tarihî görevini yerine getirerek ve yaşamaktan tat alamamayı bana sağlayan birtakım olayları anlatmak isterim eğer vaktiniz varsa.

Ben 1980 Aralığında tutuklandım. Kars'a on beş gün sonra getirildim, Aralığın 20'si. Sonra o dönemde ben oraya gittiğimde "T S" diye bir insanla...

BAŞKAN – Nereye götürdüler sizi?

D. A. – Kars 1'inci Şube olarak kullanılan bir yere götürdüler. Burası -Eğitimde okuduğum için oraları bilirim- eski Jandarma Merkez Karakolu vesaire, taş bir binaydı.

BAŞKAN – O zaman taş binalar orada iki katlı oluyordu.

D. A. – Evet iki katlı.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :11.00

Tarih : 3.3.3011

Grup : Zeki

Sayfa : 2

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sizi direkt oraya mı götürdüler?

D. A – Ben Ardahan'da tutuklandım...

ERDAL KALKAN (İzmir) – Gözaltına alınıyorsunuz.

D. A – Evet, gözaltına alındım. Oraya on beş gün sonra...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Kars'a geldiğinizde ilk gittiğiniz yer orası

mi?

D. A – Evet, orası.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Öğrenci miydiniz o zaman?

D. A – Hayır, ben bitirmiştım okulu.

Orada "T S" diye bir insanla karşılaştım. Çok insan vardı ama onun hâli çok perişandı ve o kadar çok dövülmüştü ki diz kısmından aşağıya damarlar dışarıya çıkmıştı, yürüdüğünde kan dökülüyordu ve çok hâlsiz ve bitkindi. Büyük bir oda vardı. Binaya giriyorsunuz, sağ tarafa bir giriş var, orada sizi karşılıyorlar, orada kalorifer borularına bağlanıyorsunuz, kelepçeleniyorsunuz, ayak üstünde tutuluyorsunuz. Sonra bir daha oda var, orada da bağlanılıyor, orada da insanlar var ama esas itibarıyla üst tarafta, ikinci katta, ne yapılıyorsa, işte şiddet, yöntemli işkence orada yapılıyor. Turan Sağlam oradaydı ve dört-beş gün sonra bilinç kaybıyla "Annemi özledim, anneme gitmek istiyorum." diye şey yaptı ve sonra kaldırıldı, onun öldüğünü öğrendik. Sarıkamış Askerî Hastanesinde ölmüştü. Sonradan sanıyorum ailesi o dönemde müdahale etti, mezarı açıldı, akıbetini bilmiyorum, sonuç ne oldu bilmiyorum. Ama o arada, 26'sı ile 27'si arasında "Mahmut Kaya" diye bir insan geldi oraya, getirdiler, Adil Gökçe, ondan sonra Mahmut Kaya. Yılbaşı da olabilirdi, yılbaşını bir gün geçmiş de olabilirdi, o süre yoğun bir işkence yapıldı, yan yana bağlandık, belden aşağıya simsiyah olmuştu ve deri, çekildiğinde kopuyordu, kangrene dönmüş olabilirdi, simsiyahtı. Sanıyorum üç sıralarıydı. Ondan bir gün önce "Bitlis'te beş minare" diye bir türküyü okudu. Şu anda hayatımda "Bitlis'te beş minare"yi duyduğumda benim için hayat orada biraz durdu diye düşünüyorum ve bir şeyleri çağırıştırıyor, dinleyemiyorum artık o türküyü. Saat üç gibiydi, sanıyorum biri ikiye bağlayandı -yani günde şey olmayabilirim-ağzından su geldi ve yanımda bu insan öldü orada. Bizi içerideki odaya aldılar. Büyük, kocaman bir oda var, ikisi de çok büyük, kocaman, eski yapı olduğu için kocaman odalardı, oraya aldılar, sonra telaşe... Ama o arada ben yanımdayken benim de yürüyecek hâlim yoktu... Şimdi de vücudumda o işkence izleri var, size de gösterebilirim, ayak altlarımda, parmaklarımda vesaire, bunlar önemli değil. Mahmut Kaya orada, nabzını kontrol ettim,

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :11.00

Tarih : 3.3.3011

Grup : Zeki

Sayfa : 3

öldüğünü anladım, hatta ve hatta polisin biri ne kadar soğukkanlı yani küfürlü falan, "Nabız kontrol ediyor." falan diye... Şiddete o kadar alışkın olmuşsunuz ki artık ağlayamıyorsunuz, şey gösteremiyorsunuz...

BAŞKAN – Ne yaptılar M K 'yı, öldükten sonra?

D. A – Kayıp. M K Erzurum'da olduğunu orada konuşurken yani

beni burada aldılar... Söylediği şeydu: "Ben burada halı satmaya geldim, akrabam var.

"M C " diye bir öğretmen akrabası olduğunu söylüyordu Göle'de; sonradan birlikte

yattık. Adil Gökçe ile bir ilişkileri vardı. C P diye bir... O anda bizim yanımızda

Z Ş vardı, şimdi "A " olmuş galiba eşinden dolayı. O da öğretmendi.

BAŞKAN – Yani şu anda o da kayıplar arasında mı?

D. A – Evet, kayıp.

Ben geldikten sonra o dönemde sıkıyönetim adli müşavirliği -ne oluyor- oraya, savcılığa vesaire dilekçe yazdım, gördüklerimi anlattım, kaybolduğunu anlattım, Turan Sağlam'ın benim yanımda öldürüldüğünü, "H B " denilen bir vatandaşın -o da Eğitimden arkadaşımdı- onun da ikinci kattan atıldığını, o da ikinci kattan atılmıştı, bacağında bir sıkıntı vardı. Şunu söyleyeyim: Ben şimdi yaşıyorsam o 2 kişinin ölümünden dolayı yaşıyorum.

ERDAL KALKAN (İzmir) – O atılan arkadaş?

D. A – Yaşiyor. Nerede olduğunu bilmiyorum, irtibatımız yok.

Ben şu anda elli yaşındayım. O zaman yirmi yaşındaydım. Otuz yıldır, otuz bir yıldır bu yükte yaşıyorum ve yaşadığımdan tat alamıyorum çünkü onlar ölmeseydi şimdi ben hayatta değildim. Size bu tarihî sorumlulukla ve bu vicdanla bunu anlatıyorum. Umarım... Bunların ekip başında "Mehmet Hayta" diye birisi vardı.

BAŞKAN – Polisin...

D. A – Evet.

BAŞKAN – 1'inci Şubede...

D. A – Evet, evet, Mehmet Hayta vardı.

BAŞKAN – Soruşturmayı yapanların başında mı?

D. A – Evet, evet.

BAŞKAN – Sorgulayanların?

D. A – Evet, sorgulayanların, Mehmet Hayta.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :11.00

Tarih : 3.3.3011

Grup : Zeki

Sayfa : 4

"Semih" diye birisi vardı, Semih Güney, "Ben Semih Güney" diyordu, deli, böyle şey yapardı. "Kureyşin" diye bir genç o zaman, bizim yaşlarda...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – İsmimi Kureyşin?

D. A – Evet, ismi Kureyşin.

MURAT YALDIRIM (Çorum) – Soyadı?

D. A – Soyadını bilmiyorum.

"Musa" diye birisi vardı o dönemde, orada görevliydi. Elâzığ...

ERDAL KALKAN (İzmir) – Sorgucular?

D. A – Evet.

"Ahmet" diye birisi vardı, Sivaslı olması lazımdı. "İbrahim" diye birisi vardı. Ve en son beni gönderecekler şeye, yürüyemiyorum ben, sonra askerî gözetime geldim, orada bir asteğmen hekim almadı beni gözetime, sonra şeye gittim...

BAŞKAN – Hastaneye mi?

D. AKSU – Sarıkamış'ta askerî hastane vardı, oraya götürüldüm. Orada on beş-yirmi gün bir tedavi gördüm, orada raporlar falan, sanıyorum, vardı veya bilmiyorum notlar vardır. Orada ben... Hekimin söylediği şeydi: "Kars 1'inci Şubeden gelen insanları almak istemiyorum kardeşim, oradan gelenler hepsi ölüyor."

BAŞKAN – Peki, o sorgulama sırasında ya da gözetim altındayken Cemil Kırbayır'la ilgili bir şey işittiniz mi? Bir şeyler anlattılar mı?

D. A – Şimdi, şöyle bir şey: Aynı okulda okuyoruz falan, işte Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsü falan. En son ben oradan askerî gözetime gönderileceğim gün Mehmet Hayta, bir odası vardı, oraya götürdü çünkü çok tedirgindiler, bizi içeriye aldıktan sonra paldır küldür bir şeyler oldu. Bu arada "S" diye bir bekçi vardı, sanıyorum şimdi yaşıyor, S, bir de "Y" diye bir bekçi vardı, biri bir gün kalıyordu, biri bir gün. O bekçilerin sanıyorum birisi trafik kazasında ölmüş Gerede dolaylarında falan. Onun hatta kardeşiyle bir ara karşılaşmıştık, işte bu ölümlerle ilgili dilekçe verdiğini, sonra geriye aldırıldığını, sonra görevine son verildiği vesaire, vesaire, öyle bir şeyler var, "Sultan" diye...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Nereye verdiğini söyledi mi dilekçeyi?

D. A – Savcılığa mı vermiş... "S" diye bir kardeşi var, onun anlattığı, ağabeyim dilekçe vermişti, sonra baskı gördüğü için, meslekten atılacağı için dilekçesini geriye aldı ve sonra da örgüt üyeliği vesaire, vesaire diye dava açılmış ve görevden ihraç edilmiş, bekçilik görevinden.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :11.00

Tarih : 3.3.3011

Grup : Zeki

Sayfa : 5

İşte, Mehmet Hayta: Ne gördün burada? "Bir şey görmedim." Biliyorum yani ne almak istediğini, ben de "Bir şey görmedim." dedim. İstersen gör ama görürsen senin için Cemil gibi, Karadöş gibi dipsiz kuyu... Bu önemli bir şey. Dipsiz kuyu belki duymamışsınızdır ama orada belli... Kars'ta ben sonradan sordum: Dipsiz kuyu neresi? İstasyon Mahallesine doğru oralarda o mezbaha artıklarının döküldüğü, altından belki su geçiyor, bilmiyorum, öyle çukurlar varmış, oraya da halk dilinde

BELLEK

MÜZESİ

BARINSEM ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

DAVUT AKSU - Sözünü

ŞAHİN ERGİL - Sözünü

DAVUT AKSU - Sözünü

MÜLKİT BAŞARIFİTİ MEHMET AKİF - Sözünü

DAVUT AKSU - Sözünü

ŞAHİN ERGİL - Sözünü

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 1

halk dilinde "dipsiz kuyu" deniliyormuş. "Seni de dipsiz kuyuya gönderirim!"

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – "Cemil gibi" tabirini kullandı mı?

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Kullanan Mehmet Hayta mı?

D. A – Evet.

BAŞKAN – Hatta bir isim daha söylemiş: "Cemil gibi..."

D. A – "Mahmut gibi." "Karadöş" diyorlardı, "Karadöş Mehmet" diyorlardı ona hitaben. "Mahmut Kaya gibi..."

BAŞKAN – Onu kastederek söylüyor.

D. A – Evet.

Dipsiz kuyu... Nerede olur, nasıl olur, bilmem.

BAŞKAN – Gözetim yerinde hiç Cemil'in adı geçti mi sizin bulunduğunuz dönemde?

D. A – Zaten konuşuluyordu. Yani öldürüldüğünü, cezaevinde de bir sürü arkadaşlarım o dönemde... Mesela bir dönem milletvekilliği yapan Zeki Naci Tarhan Bey de, o da bu Cemil'le birlikte o dönemde kalan ve gözetimde tanıklığı olan beyefendi.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Zeki Naci kaldı mı Cemil'le gözetimde?

D. A – Evet.

ERDAL KALKAN (İzmir) – 19'uncu Dönem Kars Milletvekili SHP'den.

D. A – Evet.

BAŞKAN – Başka ekleyeceğiniz bir şey var mı aklınıza gelen?

D. A – Otuz bir yıl sonra derdimi, içimi hiç olmazsa birilerine rahat rahat döktüm ve umarım bu ülkede herkes için ama herkes için adalet gerçekleşir ve herkes o adaletin koruması altında olur.

BAŞKAN – Bizim de dileğimiz bu, sağlamaya çalıştığımız bu.

D. A – Sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz Davut Bey.

D. A – Ben teşekkür ederim. Saygılar sunuyorum, başarılar diliyorum.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Siz Kars'tan en son ne zaman bırakıldınız? Siz bırakıldıktan sonra bu bahsettiğiniz... Yani siz Kars'tan en son zaman bırakıldınız? Yani gözaltından sonra...

D. A – Bırakılmadım ki.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Veya tutuklandınız mı daha sonra?

D. A – Tutuklandım.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komasyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 2

BAŞKAN – Sarıkamış'a hastaneye gittiniz.

D. A – Hastaneye. Sonra gözetime geldim. Sonra oradan Erzurum'a gittim, Erzurum 3 no'luda kaldım. Tahliye edildim. Sonra tekrar bu ifade... O arada dilekçe vesaire, işte benim yanımda kayıtlar var vesaire. Sonradan, tekrar bir sene sonra gıyabi tevkif kararım çıktı ve geldim 91'de çıktım.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Yani o süre... Çıktıktan sonra bu sizi sorguya alanlar vesaire falan onlarla hiçbir şekilde orada ne kadar kaldıklarını bilmiyorsunuz, karşılaşmadınız.

D. A – Hayır.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Mahmut'un ve diğer Turan'ın da öldürüldüğünü söylediniz.

D. A – Turan Sağlam...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Peki, onların cenazeleri ailelerine teslim edildi mi?

D. A – Turan Sağlam'ın cenazesi ailesine teslim edildi ama Mahmut Kaya'nın şu anda şeyi aranıyor, yok. Ben de bunun takipçisiyim. Orada vicdani bir takip... Çünkü onun ölmesi benim yaşamama neden oldu. Üçüncü bir kişiyi göze alamadılar diye düşünüyorum.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Mahmut Kaya, kayıp.

D. A – Evet, kayıp. Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya. Turan Sağlam da, dava açıldı, bilmiyorum davanın akıbeti... O insanlar işte, onlar hakkında dava açıldı orada.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Peki, bu olayları yaşadınız. Daha sonra Türkiye askerî rejimden çıkıp normalleşmeye başladığında hiç aklınızdan geçirmediniz mi, "Ya ben bunu bana reva görenleri gideyim savcılığa şikâyetle bulunayım." türü bir şey düşünmediniz mi?

D. A – Şimdi şöyle bir şey: O dönemde 12 Eylülle ilgili soruşturma yapılmaması noktasında şey vardı. Ben o dönemde verdim, 91'de çıktım, ondan sonra da hayat şeyiyle ve...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – 91'de cezaevinden mi çıktınız?

D. A – Evet.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Hocam, zaten Anayasa'nın geçici 15'inci maddesi...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRİSOY – Kuvvet komutanları...

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 3

ERDAL KALKAN (İzmir) – Tüm şeylerle ilgiliydi o.

D. A – Hayır, tüm...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Ama yani bunu yapan Mehmet Hayta diyorsunuz.

D. A – Evet.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Yani bu bir polis. Polis hakkında da şikâyetle bulunmanıza engel bir kanuni hüküm yok yani. Komutanlar hakkında var da, o açıdan soruyorum.

D. A – Yani...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Gerek görmediniz.

D. A – Hayır... Yani şöyle bir şey: Suç duyurusu...

ERDAL KALKAN (İzmir) – Ben o zamanda milletvekiliydim. Evet yani şey yok.

D. A – Suç duyurusunda bulunduk. Yani 2003'te falan burada memnu haklarımızın geriye iadesi vesaire vesaire, geldik, Mecliste görüşüldü, sayın vekillerle görüşüldü, Eyüp Fatsa Bey'le görüşüldü, o heyetin içerisinde de bulundum. Yani, hayır, o konuda şeyimiz vardı ama 15'inci madde tüm bunların önünü kesmişti ve benim bildiğim kadarıyla o dönemde altın saatle de bunlar ödüllendirildi.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – İşkenceciler mi ödüllendirildi?

D. A – Evet. Kenan Evren tarafından bilfiil olarak altın saatle ödüllendirildiler iyi vazife yaptıkları için.

BAŞKAN – Var mı başka bir şey? Yok.

Peki, çok teşekkür ederiz, sağ olun. İN BELLEK MÜZESİ

D. A – Ben teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Saygı bizden.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – İyi günler diliyoruz, ayağınıza sağlık.

BAŞKAN – Z Ç i davet edelim.

Buyurun Z Bey.

Hoş geldiniz.

Z Ç – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Biz, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun oluşturduğu alt komisyon olarak bugün Cemil Kırbayır olayını aydınlatmaya çalışmak üzere sizleri dinlemek için davet ettik. Ben Zafer Üskül, Alt Komisyon Başkanı.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komasyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 4

Z... Ç... – Tanıyorum Hocam sizi ben, çok eskiden tanıyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Erdal Kalkan Bey AK PARTİ Milletvekili, Murat Yıldırım AK PARTİ Milletvekili. Çetin Soysal arkadaşımız ne yazık ki bugün katılamadı toplantıya. Komisyonumuzun uzmanları. Bu olayı aydınlatabilmemiz için sanırım siz de bize katkıda bulunmak için geldiniz. Bildiklerinizi anlatır mısınız?

Z... ÇE... – Tabii anlatayım efendim.

Bu aslında bizim otuz bir yıllık kanayan yaramız ve bu konuya parmak bastığınız için teşekkür ediyorum.

Ben bu çocukların öğretmeniyim.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Kimlerin?

Z... Ç... – Mesela şu anda C... 'in de, D... da... Cemil Kırbayır askerden yeni gelmişti. Eğitim Enstitüsünde ben öğretmendim, idareciydim. Ben de tutuklandım, gözaltına alındım. "Çakmak Tabya" diyoruz biz orada. Yani üstü toprak bir tabya işte. İçindeyiz. Ve orada tutukluymken Göle'den geldiler bu arkadaşlar. Ama ben öğretmenleri olduğum için tanıyorum. Aşağı yukarı ben 12 Eylülde alındım. Birinci gün sabahleyin alındık. "Tedbiren alıyoruz." dediler. "Enterne ediyoruz." mu ne dediler, bir şey dediler. Bu arkadaşlar bizden daha sonra geldiler. Böyle çukurda bir yerdeydi. 1'inci Şubenin arabası geldiği zaman görüyorduk zaten, bir cip geliyor, böyle üstten geliyor. O gün mesela bir bakıyorsunuz işte şansa 3-4 kişi alınıyor. Tabii bunlar hemen alınır alınmaz gözleri bağlanıyor, elleri bağlanıyor, arabaya alınıyor ve bu insanlar götürülüyor.

BAŞKAN – Götürüldüklerini gördünüz siz?

Z... Ç... – Tabii gördüm. Yani ben de o şekilde götürüldüm. Benden bir gün önce götürdüler. Sanıyorum C... K... ile Cemil Kırbayır ve Ç... .. Soy ismini anımsayamayacağım.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Ç... A...

Z... Ç... – Ha Ç... A..., evet.

Bu arkadaşları birlikte alıp götürdüler. Sonra...

BAŞKAN – Kaç kişi olduklarını tam hatırlayabiliyor musunuz?

Z... Ç... – Tam bu üçünü biliyorum ama onlarla beraber kim gitti... Bu arada bizim bir avukat arkadaşımız vardı. Ab... A... diye, onu kaybettik, rahmetli oldu daha sonradan, dört beş yıl önce kaybettik. O da o sırada sanıyorum onlardan daha önce

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 5

götürülmüştür. Bunlar çok geç geldiler. Geldikleri zaman Cemil yoktu. Cemil yoktu ve bunlar perişanlardı yani. C K filan, onlar perişanlardı. Çok ilkel işkence görmüşler yani, bayağı. Ve Cemil yok, "Cemil'i kaybettik." dediler. Tabii beraber götürdükleri için gözleri kapalı. İşte onun bağırtısından... Galiba işkence, elektrik vermişler herhâlde betonun üzerinde. Daha sonra ikinci gün beni aldılar, bunlardan hemen sonra beni aldılar.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – "Cemil'i kaybettik." diyen kim?

Z Ç – Ben polislerin yanında değilim. Bu gelen C K işte Çetin, bunlar tabii çok perişan bir şekilde geldiler. Yani onu görmek lazım. Aradan otuz bir yıl geçti. Yani geldiler, "Bizim arkadaşımız öldü." dediler, "İşkencede öldü." dediler. "Kaybettik." derken onu kastettiler. Çünkü bunlar da işkence görmüşler sonuçta. Sanıyorum kanama mı olmuş ne olmuşsa... Hatta bunların ifadelerinde, geldikleri zaman bize "Öldü." dediler yani, "Cemil'i kaybettik." dediler. Cemil, ağabeyi de burada ya, ağabeyinden daha iri yarı, daha yapılı, böyle gençti, askerden daha yeni gelmişti zaten.

Beni götürdükleri zaman... Tabii bizim gözümüzü bağlayıp götürüyorlar ikinci günü. Size şunu söyleyeyim: Cemil Kırbayır'ın ölümü bize işkence yapılmasını engelledi. O tedirginlikle.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Siz hiç önceden gördünüz mü işkence?

Z Ç – Ben görmedim. Bizi götürüyorlar yani.

BAŞKAN – Siz kaç gün kaldınız orada?

Z Ç – Ben 12 Eylül günü alındım...

BAŞKAN – Hayır, 1'inci Şubede.

Z Ç – Yok, şubede kalmadık. Bizi Çakmak Tabya'ya götürüyorlar, askeriye götürüyorlar. Askeriyeden aynı gün gittim ve döndüm.

BAŞKAN – Hayır, anladım. Aynı gün gidip döndünüz.

Z Ç – Aynı gün gidip döndüm ve son derece tedirginlerdi.

BAŞKAN – Peki, sizden bir gün önce mi alınmıştı onlar?

Z Ç – Evet, bir gün önce, kesin, onu çok iyi hatırlıyorum.

BAŞKAN – Onların dönüşleri?

Z Ç – Bunlar geldiler işte, Cengiz Kaya filan geldi.

BAŞKAN – Ertesi gün sizi aldılar.

Z Ç – Evet, ertesi gün...

BAŞKAN – Yani onlar da aynı gün gittiler ve geldiler.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 6

Z... Ç... – Yok, onlar galiba, sanıyorum kaldılar, onlar bir gece... Tam hatırlayamıyorum, otuz bir yıl geçti ama onlar uzunca bir süre kaldı.

BAŞKAN – Peki, sizi nereye götürdüler?

Z... Ç... – Gözü bağlı götürüyorlar. Ama ben nerede olduğumu anladım.

BAŞKAN – Neresiydi?

Z... Ç... – Çünkü ben Eğitim Enstitüsünde idarecilik yaptım. Yani gittim, beni oturtular. İfadeyi almak için şöyle yere çömeliyorsunuz ya, şu dizlerimle gözbağımı ayarlayınca ben, biraz açınca, Eğitim Enstitüsünde bizim lojmanlarımız vardı, lojmanda olduğumu, lojmanın içinde olduğumu anladım.

BAŞKAN – Nasıl bir bina o lojman?

Z... Ç... – Yani Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsü var, onun yanında idarecilerin kalmış olduğu bir lojman, öğretmenlerin kalmış olduğu bir lojman, hemen yanı başında.

BAŞKAN – Kaç katlı bir yer?

Z... Ç... – Sanıyorum iki ya da üç katlı. Tam anımsayamıyorum. Otuz bir yıl geçti yani, onu anımsayamam ama çok yüksek katlı değil.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Binalar yıkıldı mı, duruyor mu?

Z... Ç... – O binalar yanılmıyorsa duruyor, öyle biliyorum ben. Şu anda Kafkas Üniversitesinin...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Yaşadığınız olayların tamamındaki o binalar duruyor mu? Askeriye, 1'inci Şube, lojmanlar...

Z... Ç... – Duruyor. Çünkü orası tarihî bir yer yani, tabya, Çakmak Tabya. Onları yıkmaya şansları yok.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Eğitim Enstitüsü olan yerler.

Z... Ç... – Tabii, duruyor. Çakmak Tabya diye bir yer. Yani o da Eğitim Enstitüsüne çok yakın bir yer.

BAŞKAN – Peki, bu Cemil Kırbayır'la birlikte gidip geri dönenler, onlar tahmin edebiliyorlar mı nereye, hangi binaya götürüldüklerini?

Z... Ç... – Yok. Onların gözleri bağlı olduğu için bilemezler. Ben de bilemezdim de, beni böyle oturttukları zaman, biraz da uzun boylu olmanın avantajı... O zaman tabii daha zayıftım otuz bir yıl önce. Daha gençtim. Yani otuz bir yaşındaydım. Dolayısıyla...

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komasyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 7

BAŞKAN – Binayı tanıdığınız için fark edebildiniz.

Z... Ç... – Tabii. Hatta yanımda yürüyen adam beni götürüyor, yani aklımla dalga mı geçti, "Eğil eğil eğil" diyor ama sap gibi yanımda dik yürüyor yani. Anladım ki dehlizde filan değilim yani, yanımdaki adamın da eğilmesi lazım. Böyle bir şey.

Hatta bana şunu söylediler: İşte... Ama bana çok iyi davrandılar, onu söyleyeyim yani. Niye? Çünkü bir tedirginlik vardı. Dediler ki: "Bak, biz iyi niyetliyiz, bir arkadaş kaçtı." gibi-laflar filan ettiler. Ama biz onun öldürüldüğünü bir gün öncesinden öğrendik zaten.

BAŞKAN – Size söyledikleri: "Kaçtı."

ZÜ... Ç... – Öyle diyorlar işte, "Kaçtı."

Ama bakın ben size söyleyeyim: Bizi gözaltına alan 1'inci Şubede, yanılmıyorsam Mehmet Hayta. Bizi gözaltına alan 1'inci Şubenin amiri oydu.

Ben bir eğitimciyim Hocam. Şimdi siz vekilsiniz ama ben kusura bakmayın "Hocam" diyeceğim. Otuz dokuz yıl eğitimcilik yaptım. Yani bu işin kolay yanı var. Yani Mehmet Hayta ve onun ekibi bellidir, devlet kurumları bunu bilir. Gerçekten ben bu aileyi biliyorum, çok yakinen biliyorum. Amaçları "Çocuğumuzun kemiklerini bulalım." Dert bu yani, bütün mesele bu. Hepimiz sonuçta -burada bayan yok- babayız. Bu iş böyle.

BAŞKAN – Peki, Cemil Kırbayır'ın nereye götürüldüğü konusunda herhangi bir şey duydunuz mu?

Z... Ç... – Hayır. Bakın, spekülatif şeyler doğru olmaz. Çünkü bizim elimiz bağlı, gözümüz bağlı.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Bu "dipsiz kuyu" muhabbetini duydunuz mu?

Z... Ç... – Bir "dipsiz kuyu" var. Ama, hayır, kimse kestiremez. Ancak onu götürenler... Çünkü elimiz bağlı, gözümüz bağlı, nasıl bileceğiz?

BAŞKAN – Haklısınız da, bir söylenti en azından var mı?

Z... Ç... – Ama yani...

BAŞKAN – Onlara da itibar etmemek lazım diyorsunuz.

Z... T Ç... – Tabii, yani ben şimdi pozitif bakıyorum. Yani varsayımlarla hareket etmek doğru bir şey değil. Yani ben de kalkar derim ki "işte filan yere götürdüler, falan yere götürdüler..." Yok. Yani onu nasıl bilebilirim ki, somut olarak algılayamayız.

BAŞKAN – Doğru.

Z... Ç... – Ama bakın, bunun dışında, bilmiyorum şey yapıyor musunuz ama. Benim eşim hukukçu. Bir de Oruç Korkmaz davası var. Oruç Korkmaz işkencede

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 8

öldürüldü. Yargılandılar, Mehmet Hayta beş yıl üç ay ceza aldı. Ben hatta onları eğer... Bu Komisyonun bence amacı budur. Ve yatmadılar. Kemal Kartal, Mehmet Hayta, bir kişi daha vardı, onu anımsayamıyorum ama eşim biliyor. Yani bu sonuçlanmış bir davadır. Erzurum Sıkıyönetim Mahkemesinde sonuçlanmış bir davadır. Beş yılın üzerinde ceza aldılar ve yatmadılar. Yatmadıklarını biliyorum, biliyoruz yani.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Yani cezaevine gitmedi mi, götürülmedi mi?

ZÜBEYİT ÇELİK – Gitmediler. Ceza alındı yani. İnfaz edilmedi.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Böyle bir ihtimal var mı ya?

ZÜBEYİT ÇELİK – Var var. Bakın ben bunu... Eşim buraya gelirken özellikle zaten...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Nasıl olur ya?

ZÜBEYİT ÇELİK – Yok, hayır. Bu konu oldu.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Hayır, sizin açınızdan söylemiyorum, hukuki olarak soruyorum.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Siz olaydan sonra Kars'ta mı yaşadınız?

ZÜBEYİT ÇELİK – Kaldım tabii. Ben aşağı yukarı 89'da İstanbul'a geldim. Çocuklarımla okumaları için 89'da Kars'tan... Ama şu anda Kars'ta benim hâlihazırda dayalı döşeli evim var.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Peki, bu olaylardan sonra, yani ortalık biraz daha durulduktan sonra -Kars neticede küçük bir il- hiç konuşulmadı mı? Yani insanlar Cemil'e ne olduğuna dair...

ZÜBEYİT ÇELİK – Herkes ama bakın hepimiz Cemil'in öldürüldüğünü biliyoruz. Ama nereye nasıl atıldı? Yalnız orada bir tane... Biz hep bir adamın üzerine çok yoğunlaştık. Orada Selahattin diye bir bekçi vardı.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Soyadı ne Selahattin'in?

ZÜBEYİT ÇELİK – Bilemiyorum soyadını ama bekçiydi o. Yani sivil giyiniyordu. O 1'inci Şubede, orayla ilişkisi olan bir insandı. Yani o bilebilir.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Görüştünüz mü siz bu bekçiyle bu şey sürecinde?

ZÜBEYİT ÇELİK – Hayır. Zaten 89'a kadar ben kaldım, ondan sonra çıktım geldim yani.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Sağ mı bekçi?

ZÜBEYİT ÇELİK – Sanıyorum sağ.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komasyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 9

ERDAL KALKAN (İzmir) – Onu en kısa zamanda getirelim.

Z... Ç... – Ama bence... Efendim, sayın vekillerim, 1'inci Şubede amir ve o süreçte yaşayan insanlar aşağı yukarı bizim yaşlarımızda insanlar.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Şu anda Mehmet Hayta, o bekçi, onların hepsi Kars'talar mı?

Z... Ç... – Mehmet Hayta hayır. Mehmet Hayta büyük olasılıkla -ben orada Enstitüde müdür yardımcısıydım-benden çok çok olsa dört beş yaş filan büyüktür yani.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Şu an İstanbul'da yaşıyor diye bir bilgi aldım.

Z... Ç... – Mehmet Hayta... Yani bulunur bu. Şey vardı mesela: K... vardı ama K... K... o 12 Eylül sürecindeki sorgulamalarda var mıydı yok muydu bilmiyorum ama ben 12 Eylül günü alındım, 1'inci Şubeye gittiğimde Mehmet Hayta'yla aramızda bir diyalog geçti.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Nasıl bir diyalog?

Z... Ç... – Mehmet Hayta, "Oo hoş geldin..." Bilirsiniz böyle, "Hoş geldin, beş geldin, geldin bakalım, işte sorgulanacaksınız." falan filan... Bizi orada hemen zaten bir iki saat tuttu, aldılar oradan, askerler teslim aldı. Böyle ayakta tuttular bizi, duvara dayalı böyle yüzümüz. Hatta bilmiyorum, hiç yaşamamışsınızdır, yaşamanızı da istemem...

E... K... (İzmir) – Ben yaşadım yani, evet.

Z... Ç... – Mesela cebimde fotoğraflar vardı. Yanlışlıkla... O zamanlar hemen nikâhtan sonra cüzdan verilmezdi. Eşimin resimleri cebimdeydi, aldım onları yedim. Çünkü görür küfrederler. Yedim ben onları, attım ağzıma yedim o resimleri yani. Öyle de bir anım var Mehmet Hayta'yla ilgili olarak.

O O... K... davasını önemsiyoruz. Bir de bir arkadaşımız daha var, bakın. Onu D... A... belki söylemiştir. Yine işkencede öldürüldü. Onunla ilgili -bakın ben size vereyim- telefon numaralarını aldım. Bilmiyorum, şimdi görürseniz, tanıklık edebilecek isimlerin telefon numaraları var.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Bizde var onlar.

Z... Ç... – Ayrıca...

ERDAL KALKAN (İzmir) – Başka isimler mi bunlar?

Z... Ç... – Şimdi bu Mahmut Kaya'yla ilgili... Burada telefon numaraları da var, hepsinin telefon numarası da var. Aşağı yukarı, benim yazımla 8 tane insan var.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 10

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – O karardan bir örneği bize şey yapabilirseniz...

Z Ç – Evet.

Şimdi bakın, Erzurum'da yargılandılar, ceza aldılar. Eşim müdahil olarak katıldı, duruşmaya bizzat girdi. Hatta Oruç Korkmaz'la birlikte altta 3 kişi daha var Oruç Korkmaz'la ilgili. En altta tarih de var. Bir tanesi yurt dışında tanıklık edecek insanlardan.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – O kararı biz sizden alalım.

Z Ç – Yalnız o Erzurum Sıkıyönetim Mahkemesinin verdiği...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Sorun değil.

Z Ç – Ama bilmiyorum, İstanbul'a naklettik, o dosya eşimde olmayabilir. Ama nasıl çıkarırız...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Numara oldu mu biz ulaşıyoruz, sorun değil.

Z Ç – Onu ben bulurum. Oruç Korkmaz davasında bu insanlar, K K hepsi yargılandılar yani.

BAŞKAN – Başka var mı soracağımız soru?

Peki Hocam, çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Z Ç – O K da var, diğeri de var, isimler var.

BAŞKAN – Fotokopi alalım, onu size iade edelim.

Z Ç – Arkasındaki fotokopyi de alsak olur efendim.

Yani zaten işkence edilen mesela çok yaşlı bir ağabeyimiz vardı. Çok ağır işkenceler gördük. Mesela ben tanıyamadım içeri getirdikleri zaman. Askerler değil, dışarıda götürüyorlardı bizi. Hatta biz şey diyorduk. Kıymetli eşyalarımızı bırakıyorduk, çağırılanlar. Mesela içeriden kim çıkarıldı, 4-5 kişi, eşyalarımızı, saatimizi filan çıkartıyoruz, işte yakınlarımıza verip öyle gidiyorduk. Yani olaydan bir gün sonra götürdüler.

KOMİSYON UZMANI KENAN ALTAŞ – Sayın Çelik, gerek mekân gerekse de sizin koşullarınız firar etmeye kesinlikle müsait değil değil mi?

Z Ç – Mümkün değil. Eliniz bağlı, gözünüz bağlı. Son derece... Bir de götürüyorlar içeriye. Götürdükleri zaman arkadan böyle tutuyorlar. Mümkün değil. Yani nerede olduğunuzu bilmiyorsunuz ki, nasıl kaçacaksınız? İmkânsız bir şey. Kaçmak, vurulup ölmeyi göze almak demektir. Yani orada gözünüz bağlı, eliniz bağlı. Nasıl olur öyle bir şey?

E K (İzmir) – Bir de nereye kaçacaksınız? Yani ben Ardahan'da askerlik yaptım.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 11

Z... Ç... – O Çakmak Tabya'yı bilirsiniz. O sırtlarda toprak altında böyle...
Kırk iki tane sandalyemiz vardı, 183 tutukluyduk.

BAŞKAN – Peki Hocam, çok teşekkürler.

Z... Ç... – Ben teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. Çok çok teşekkür ediyorum. Umarım bu işler aydınlanır, Türkiye için çok iyi olur.

M... Y... (Çorum) – Hocam, geçmiş olsun.

E... K... I (İzmir) – Geçmiş olsun.

Z... Ç... – İyi günler diliyorum, saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN – C... K... ..

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Asıl önemlisi bu. Birlikte gidip gelen. Gidip de gelen...

ERDAL KALKAN (İzmir) – 4 kişiden kurtulanlardan birisi bu.

BAŞKAN – Hoş geldiniz, buyurun C... Bey.

C... K... – Hoş buldum.

BAŞKAN – C... Bey, biz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun oluşturduğu alt komisyonun üyeleri ve uzmanlarıyız. Cemil Kırbayır olayını aydınlatabilmek için sizi davet ettik. 4 kişilik alt komisyonumuzun 3 üyesi burada. Ben Zafer Üskül, Erdal Kalkan, Murat Yıldırım. Çetin Soysal Bey bugün başka programları olduğu için burada olamadı. Ama o da sizin ifadenizi okuyup değerlendirecek. Uzmanlarımız buradalar.

Sizden, olayın belki en yakın tanıklarından birisi olarak Cemil Kırbayır'la ilgili bilgileri anlatmanızı rica edeceğiz.

C... K... – Efendim, 12 Eylülün olduğu gecenin sabahına yakın ben evden alındım. Jandarma karakolunda bir süre kaldıktan sonra bizi bir cemseyle 246'ncı Piyade Alayına götürdüler, orada bir yerde tuttular. Bizim gibi olan insanları da getirdiler, şöyle 30-40 kişi oluştu. Orada bir hayli kaldık yani. Zannedersem on altı-on yedi gün ben orada kaldım. O süre içerisinde orada da özellikle ben ve birkaç arkadaşımıza kötü muamele, daha doğrusu işkence yapıldı. Özellikle bana daha çok yapıldı.

BAŞKAN – Orada Cemil Kırbayır'la birlikte miydiniz?

C... K... – Değildik. Cemil benden birkaç gün sonra getirildi. Bizi bir araçla Cemil'le birlikte Alaydan Kars'a götürdüler. Aynı aracın içerisindeydik. Bir grup olarak götürdüler. Kars Gözetime götürdüler. O gözetime giderken dikkatimi bir şey çekti. Bizi gözetimden içeri alırken sivil giysili polislerin olduğunu, özellikle Cemil arkadaşımızı da tehdit

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 11.30-1

Tarih : 3/3/2011

Grup : Emin

Sayfa : 12

eder, küfür edercesine laflar ettiğini de gördük. Biz gözetime alındık. Bir on gün ya da daha fazla, tam hatırlayamıyorum ama bir gün bizi... 4 kişinin isimleri okundu, gözetimin kapısında gözlerimiz bağlandı. Cemil Kırbayır...

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Daha önce gözünüz açık mıydı arabada beraber giderken?

C K – Evet, Göle'den Kars'a gidene kadar açıktı.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – O zaman Cemil sizinleydi.

C K – Bizimle beraber.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Aynı cemsedeydiniz.

C K – Tabii, aynı cemsede.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Beraber gittiniz. Gözetime giderken gözleriniz kapatıldı.

C K – Hayır, gözetime alındık, gözetimde birlikte kaldık, gözlerimiz kapalı değildi.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Gözetimden sorguya giderken.

C K – Sorguya giderken. İşte onu söyleyeceğim efendim. Belli bir süreden sonra, zannedersem öğlene yakındı, isimler okundu, biz gözetim kapısına alındık. Gözlerimiz orada bağlandı tek tek. Pamuk koyuyorlar. Büyük brandalarla çok sıkı bir şekilde. Hatta yolda Cemil arkadaşımız, onun burnu da, özür diliyorum, biraz uzun olduğu için, işte "Nefes alamıyorum." falan filan dedi bu bağlamadan dolayı. Keza biz de öyleydik. Ama onun herhâlde biraz burnundan dolayı sıkıntısı vardı ki. Bizi bir yere götürdüler. Sonradan yapılan yorumlarda anlaşılan oydu ki, Eğitim Enstitüsünde bir yer. O yerde sorular soruluyor. Sorulan soruların bizimle uzaktan yakından çok alakalı olduğuna, o zamanda söylemişim, ihtimal vermiyorum. Ama düzmece sorularla yoğun işkence... Özellikle elektrik şoku çok yüksek düzeyde veriliyordu. İşte yerin beton olması nedeniyle, zaman zaman çırılçıplak kafamız yere değebiliyordu, yani ben öyle yaşadım. Daha sonra üzerimize tenekelerle su dökülüyordu. Şahsımla ilgili sorulan soruların cevabını alamayınca, çok özür diliyorum ama, "Aç ağzını, aç

ağzını...

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları Kom.

Giriş : 12.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Kara

Sayfa : 1

" Aç ağzını, aç ağzını..." Ağzıma sidik miydi, işediler mi? Onu bile yaptıklarını...

BAŞKAN – C Bey, bu işkencenin yapıldığı sırada sizi tek tek mi alıyorlardı, hepiniz aynı yerde miydiniz?

C K – Şöyle: Sesler duyuluyordu, büyük bir salon olsa gerek ki birbirimizin sesini duyuyorduk. Mesela Ç vardı, M A vardı, Cemil Kırbayır. Dördümüzü birlikte götürdüler sorguya. Sırasıyla yapıyorlardı bu işkenceyi, böyle periyodik olarak. Cemil arkadaşımıza sıra geldiğinde bizi işte bir köşeye alıp, üzerimize su döküp orada bekletiyorlardı ama sesleri duyuyorduk. Cemil arkadaşımız bilahare "İstifra edeceğim." dedi, "Kusmam geliyor." falan filan. Kus anasını bilmem, özür dilerim, ne yaptığımın oğlu diyerek kus kus... Kustu zannedersem ki, o arada bir sessizlik oluştu, yanımdaki şey dedi, "Ya kan kustu şerefsiz, kan kustu." dedi ve bir sessizlik, bir panik havası oluştu. O arada bizleri, daha da uzak yerlere götürdüler.

BAŞKAN – Başka odaya mı götürdüler? Daha uzak derken...

C K – Hayır, hayır. Bizi büyük bir alan, yani yerlerimizi değiştirdiler. Ben öyle tahmin ediyorum. Gözlerimiz bağlı, yüksek sesle yukarıdan "Başını eğ, çarpacaksın." falan deniliyor ama aslında sestem tepemizde onun dik yürüdüğünden hissediyoruz. Dolayısıyla, o arada bir sessizlik oluştu. Sessizlik oluştuktan sonra, bir yarım saat sonra oraların yıkandığı, kıs pıs konuşmaların yoğunlaştığı ve bize işkencenin durduğunu, yapılmadığını hissettik. Daha sonra bizi, bir saat sonra ya da daha fazla, iyi hatırlayamıyorum, o süreden sonra bizi oradan da aldılar, bir başka yere götürdüler. Sabaha yakın bize geldi işte birileri soruyor, "Ya Cemil kaçtı biliyor musunuz, nereye gider?" falan diye sorular sormaya başladılar. Yani Cemil'in oradan kaçma şansı sıfır. Biz nereye gideceğini de bilemediğimizi söyledik. "Yahu kaçtı işte, bizi de sorumlu duruma soktular. Acaba bu nereye gidebilir? Arpaçay'a gidebilir mi, falan yere gider mi?" falan gibi konuşmalar yapmaya başladılar ve bir gün sonra tekrar gözetime geldik. Geldiğimiz zaman...

BAŞKAN – Bir saniye... Orada ne kadar aşağı yukarı kaldın? Bir geceyi orada geçirdiniz...

C K – Bir geceyi orada geçirdik.

BAŞKAN – Ertesi gün mü götürdüler sizi?

C K – Ertesi günü bizi gözetime götürdüler.

BAŞKAN – Hangi saatlerde? Orada gözünüzü açtıkları için onu bilebilirsiniz.

C K – Akşama doğru. Akşam, geceye doğru. Öyle hatırlıyorum.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları Kom.

Giriş :12.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Kara

Sayfa : 2

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Cemil kustuktan sonra mı sizi oradan alıp başka yere götürdüler?

C K – Evet, evet. Daha sonra da, bizi başka yere götürdükten sonra da şu sorular soruldu: “Cemil kaçtı biliyor musunuz?” Bana soruldu. Yani nasıl kaçar bu yani? Zaten yorum yapmak mümkün değil ama kaçma şansı zaten olamaz. Tabii o soruyu sorduğu zaman benim aklıma başka şeyler geldi. Yine keza yanımızda Ç A arkadaşımız, M A vardı. Gözetime geldiğimiz zaman, ya işte “Cemil gelmedi, ne oldu?” falan. İşte, “Cemil yok, kaçmış.” falan filan. O içerideyken tabii ertesi gün evi aranıyor, işte Cemil kaçtı propagandası yapıyor falan.

Kısaca şunu söyleyebilirim ki: Orada kaçma şansı hiç yok.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Çıplak zaten, nasıl kaçacak?

C K – Hayır, çıplak da olmasanız efendim, kaçma şansınız olamaz. Nasıl kaçıyorsunuz? Gözünüz bağlı, çırılçıplak veya ne bileyim, yani götürülenler böyle sıradan bir yere götürmüyor, mutlaka güvenlik önlemleri alınmıştır.

BAŞKAN – Orada sorgulamayı yaparken işkenceyi yapanlar sorgulayanların kaç kişi olduğunu tahmin edebiliyor musunuz?

C K – Sesler geliyordu ama yani 2-3 kişiden fazlaydılar. Şöyle bir şeydelerdi yani...

BAŞKAN – Farklı sesler geliyordu...

C K – Onları ben normal insan olarak görmüyorum. Çünkü birbirlerine din, kitap, Allah, ana, avrat, her türlü sinkaf kullanabiliyorlardı. Ben o tür insanların, insan olduğunu düşünemiyorum. Yani şu anda o günü hatırladığım zaman...

BAŞKAN – Ama kalabalık bir grup muydu? Onu öğrenebilmek için sordum.

C K – Evet, sesler geliyordu. Yani birden çok efendim ama kaç kişi olabilir, hangi sesler... Zaten o durumda, özellikle kendimle ilgili söyleyeyim, yani...

BAŞKAN – Ayırt etmek zor tabii.

ERDAL KALKAN (İzmir) – İsimleri biliyor musunuz?

C K – Hayır bilmiyorum. Yani isimleri bilmiyorum. Yani isim orada hiç zikredilmedi. İsimlerini bilmiyorum.

ERDAL KALKAN (İzmir) – O zamanki siyasi şube başkanını, müdürünü, şefini bilmiyor musunuz?

Can

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları Kom.

Giriş : 12.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Kara

Sayfa : 3

C K – Bilmiyorum. Yani ben tanımıyorum. Çünkü hiç görmedim. Öyle bir şeyle de yani sonradan ya da öncesinden muhatap olmadığım için, yani belki yorum yapılıyor, çeşitli isimler söyleniyor ama şu anda inanın onu da bilmiyorum.

ERDAL KALKAN (İzmir) – Size göre öldürüldü Cemil.

C K – Yani bana göre, o, sonuç olarak, orada öldürüldü yani. Çünkü başka... Bizimle birlikte geri götürülmesi gerekiyordu yani. Yani niye geri dönmedi ki? Bizi niye o zaman geri getirdiler? Yani sorgumuz bitti ya da bitmedi yani. Ama biz Cemil'siz döndük yani. Yani biz 4 kişi gittik, 3 kişi döndük.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Cemil'i daha önce tanıyor muydunuz, orada mı tanıştınız?

C K – Tabii, ilçede oturuyor yani. Ben öğretmendirim, Cemil de askerden yeni gelmiş. Küçük bir yer. Herkes birbirini tanıyor. Komşumuz. Dışarıda işte yakınlarını görünce, akraba olduğumuz da söylendi. Ben hiç tanımıyorum. Uzaktan annemin akrabasıymış. Yani ben de uzun yıllardır, zaten 80'den sonra hiç oralarda olmadım. İstanbul'da oturuyorum. Okul müdürüyüm.

MURAT YILDIRIM (Çorum) – Şu anda...

C K – Evet, görev yapıyorum. Hiçbir suçumuz, günahımız olmadan on yılda görevden alındık. İşte içeride olduğumuz süre içerisinde müstafi sayıldık. Yani hem tutuklu hâlimizde idari soruşturma ya da adli bir soruşturma olmadan on yılımız da öyle gitti, kayboldu. Şimdi işte emekli olma....

ERDAL KALKAN (İzmir) – Şimdi biz yeni yasa çıkardık...

C K – Evet, doğru. Torba yasadaki inşallah yararlanacağız. O bizim için iyi olacak.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FIRİK – C Bey, siz Cemil Kırbayır'la birlikte 4 kişi alınıyorsunuz. Cemil Kırbayır'ın geçtiği aşamaların aynısından geçtiniz muhtemelen.

C K – Tabii ki.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FIRİK – Orada elektrik verildi mi size?

C K – Tabii, bana verildi.

MÜLKİYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FIRİK – Yani muhtemelen Cemil Kırbayır'a da elektrik verildi ve onun şeyisinde beyin kanamasından istifra etti.

C K – Evet. Yani o konuda başka bir şey olamaz efendim. Yani ben o sesi şu anda aklımda, zihnimde duyuyorum. Vicdanımda da duyuyorum. "Ağabey, ne olur,

Kara

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları Kom.

Giriş :12.00

Tarih : 03/03/2011

Grup : Kara

Sayfa : 4

istifra edeceğim." Yani yap istifra falan" deyince orada durum farklılaştı. Yani kan kustu. Kan kusan bir insan, demek ki beyin kanaması. Bunu biliyoruz yani.

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Muhtemelen siz aynı durumla karşılaşmadığınızdan dolayı sizden daha ağır bir elektrik verildi veyahut da dayanamadı.

Cİ K – Büyük ihtimalle. Tabii fiziki duruma göre farklıyız. Birisi az dayanır, birisi çok dayanır yani. Yani şuraya kadar yanıyorsun. Aylarca soğuk suya elinizi koyduğunuz zaman o elektrik çıkmıyor sizden. Ellerin titriyor, buraya kadar o elektriği hissediyorsun.

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Sonrasında da çok bitap durumdaydınız...

C K – Tabii, tabii. Yani cenaze götürdüler bizi de yani. Çok bıkkın, her tarafımız simsiyah, eller kollar...

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Siz diğerlerine yapılanları muhtemelen biraz daha ileride bir yere alınıyordunuz ki duydunuz bu söz üzerine. Yani işte işkenceden çektiği eziyetleri ve Cemil Kırbayır'la ilgili olarak da oradaki işkence yapanların, işte, "Kustu, şunu yaptı." dediklerini de duydunuz ama daha sonra da "Kaçtı, nereye kaçmış olabilir?" şeklinde de size bir şeyler söylendi.

C K – Evet.

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Yani kaçmış olsa bir panik olacaktı, onu da duyabilecektiniz.

C K – Kesinlikle. Efendim, zaten orada kuş uçamaz, insan kaçabilir mi? Gözü kapalı bir insan nasıl kaçır? Yani işin mantığı var.

MÜLKIYE BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET FİRİK – Genel herhangi bir silah atılmış olsa onu da duyacaksınız...

C K – Kesinlikle öyle bir şey de olmadı.

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Bu sorgu sırasında size bir şey mi söyletmeye çalışıyorlar, yoksa belli bir olayı yüklemeye mi çalışıyorlar? Yani nedir o anki durum?

C K – Şu soru soruluyor, sorulabilir mi mantıklı, özellikle benimle. Ben o bölgede, o dönemde herkes bir taraftı ben de bir taraftım: "Seni halk niye çok seviyor?" Yani gidiyor esnafa, vatandaşa soruyor. Beni, herkes "Çok iyi bir insandır, keşke herkes onun gibi olsa, biz de onun gibi olsak." gibi örnek gösterilmeme rağmen, "Sen o zaman bir şeysin." Yani neyim ben?

Kon

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları Kom. Giriş :12.00 Tarih : 03/03/2011 Grup : Kara Sayfa : 5

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Yani ortada somut bir olay, atıyorum bir öldürme olayı...

C K – Hayır, hayır...

ADALET MÜFETTİŞİ MECİT GÜRSOY – Şöyle: Hani faili meçhul bir olay vardır da, onu siz mi yaptınız şeklinde bir şey değil de...

C K – Hayır, öyle bir şey olmadı. Yani faili meçhul bir cinayet falan yüklemeye ya da onu zorlama olmadı. “Silahın var mı? İşte, “Silahını getir.” İşte, herkese sordukları soruyu bana da sordular. Ama bana en çok “Halk niye seni çok seviyor? O zaman sen bir örgüt üyesisin.” Değilim dedikçe dozajı artıyor.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ederiz C Bey, sağ olun. Yardımcı oldunuz bize.

Kapanma Saati: 12.12

C

BELLEK
MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 1

CEMİL KIRBAYIR'IN KAYBOLMA OLAYI İLE İLGİLİ OLARAK, ALMANYA'DA

BULUNAN F Ç İLE YAPILAN GÖRÜŞME

05 Mart 2011 Cumartesi

Açılma Saati: 17.00

BAŞKAN : M. Zafer ÜSKÜL (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN – Ben Mersin Milletvekili Zafer Üskül, alt komisyonun Başkanayım. Erdal Kalkan Bey İzmir Milletvekili, komisyonumuzun üyesi. Murat Yıldırım Çorum Milletvekili. Üçümüz AK PARTİ'deniz. Çetin Soysal Bey Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekili. Arkadaşlarımız, uzmanlarımız, Mülkiye Başmüfettişi Mehmet Firik Bey, Adalet Müfettişi Necip Yüksel Bey.

Bu araştırmayı sağlıklı bir sonuca ulaştırabilmek için sizin bilgilerinize de ihtiyacımız var. Önce bir kendinizi tanıtarak başlarsanız...

F Ç – 1961 doğumluyum. 1970'den beri İğdır'da oturuyorum. Lise ikinci sınıftan terkim, evliyim 3 çocuk babasıyım. 1984'ün son oylarından itibaren Almanya'da yaşıyorum. Yirmi dört yıldır bir işte çalışıyorum.

- Anne babanız...

F Ç – Efendim?

- Anneniz, babanız Türkiye'deler mi?

F Ç – Türkiye'deler, ır.

- Gelme gerekçeniz?

F Ç – Efendim?

- Almanya'ya gelme gerekçeniz, gelme sebebiniz...

F Ç – Siyasi nedenlerden dolayı.

Kusura bakmayın ben biraz işkenceden dolayı -vurmaktan- kulaklarımda bir problem var biraz.

BAŞKAN – Siz hangi koşullarda karşılaştınız Cemil Kırbayır'la?

F Ç – Efendim, 1979 tarihinde Kahramanmaraş olayları oldu. Kahramanmaraş olaylarından sonra Ecevit Başbakan'dı. Kısmi bir sıkıyönetim getirildi Türkiye'ye. Bu sıkıyönetim getirildikten sonra bir suçtan dolayı gözaltına alındım İğdır'da. Kars gözetim evine getirildim. Orada yirmi üç gün yattıktan sonra Erzurum'a sevk edildim.

- Hangi tarihte bu anlattığınız?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 2

F... Ç... – 1979...

- Darbeden önce mi?

F... Ç... – Sıkıyönetimden sonraydı yani kış aylarıydı, ocak olabilir, şubat olabilir.

Kars Kapı Askerî Cezaevine nakledildim. Orada bana gıyabında otuz altı ay cezanın kesildiğini söylediler. Duvarlara yazı yazmaktan, efendim, silah bulundurmaktan, şundan bundan. Mahkemeye çıkmadan ceza aldım, otuz altı ay. Cezaevinde 6'ncı koğuştaki kalıyordum. 6'ncı çocuk daha çok çocukların kaldığı bir koğuştaki, yani on beş, an altı, on sekizine kadar, ben de on sekiz yaşında olduğum için o koğuştaki kalıyordum. O koğuştaki koğuştaki başkanımız Cemil Kırbayır'dı. Öğretmen olduğum için biraz daha çocukların iletişimini sağlamak için onu bizim koğuştaki başkanı yapmışlar. Dört ay Kars Kapı Askerî Cezaevinde yattıktan sonra cezam kesinleşti Askerî Yargıtaydan, yirmi bir ay on gün ceza geldi. Beni oradan Erzurum sivil cezaevine gönderdiler. Sivil cezaevinde de iki ay, iki buçuk ay yattıktan sonra cezam az olduğum için -oraya bağlı olan kasabalara veriyorlar cezası az olan insanları- beni de Aşkale'ye gönderdiler. Aşkale Cezaevinde üç ay yattıktan sonra cezamı bitirdim, tahliye oldum. Tahliye oldum İğdir'a gittim. İğdir'a gittikten sonra belli bir dönem kaldım biraz. Sonra 12 Eylül geldi. 12 Eylülde tekrar gözaltına alındım. İğdir'da altı gün sorguda kaldım, gözlerim bağlı. Bizi Kars'a gönderdiler. Kars'ta yerin altında böyle eski Ermeniler tarafından yapılmış kaleler falan var. Yerin altında, bir yere götürdüler beni orada "yer yok" dediler burada, "başka yere götüreceksiniz bunu" dediler. Gözümü bağladılar tekrar beni başka yere götürdüler. Ben tek değildim tabii, beş altı kişi daha başka yerlerden gelmişler. Bir yere götürdüler, tahminim tugaydı, büyük bir askerî birlikti, orada bizi yine yerin altında bir yere bıraktılar. Tahminim iki hafta falan geçti, bir çavuş geldi, dedi ismini okuduklarım bu tarafa gelsin. Okuduğu isimlerin içerisinde benim de ismim vardı, ben de çıktım "Siz buradan çıkın dış kapının, nizamiyenin orada bekleyin." dedi. Çıktık, iki sivil giyimli polis geldi, kelepçe taktılar bize, gözlerimizi bağladılar, alıp götürdüler. Gözüm bağlıydı ama neyle götürdüklerini bilmiyorum. Bu Kars siyasi şube de olabilir, eğitim enstitüsü o dönem işkence merkezi olarak kullanılıyordu, ora da olabilir, tam kesin bilmiyorum. Fakat gözüm bağlı olduğum için çıktığım merdivenlerden anladım ki üç dört katlı bir bina burası, çünkü durmadan dönüp çıktım yani. Kapıyı açtılar beni bir odaya attılar. Zaman zaman çıkarıp götürdüler, sorular sordular. Fiziki dayak, tokat, yumruk...

- Kaç kişiydiniz?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 3

F Ç – Ben tektim hücrede.

- Kaç kişi alındınız siz gözetimden?

F Ç – 5 kişi alındık, ama hiç onları görmedim.

- 5'iniz birden kapının önünde beraber durmadınız mı?

F Ç – Durduk, 5'imiz durduk polis arabasına bindirildik, gözlerimiz

bağlandı.

- Peki, ötekileri hiç mi görmediniz o sırada?

F Ç – Sonradan hiç görmedim.

- Orada orada...

F Ç – Orada gördüm onu, ama tanımıyorum, nereden geldiklerini

bilmiyorum, çünkü bütün o bölgeden gelenler oraya toplanıyordu, Göle, Kars, Iğdır...

BAŞKAN – Yani polisin aldığı 5 kişi siz oradasınız, öbürlerini tanımıyorsunuz?

F Ç – Evet tanımıyorum.

Sonra birkaç soru sordular bana hangi örgüttensin, kim sizi yönetiyordu? Duvarlara yazı yazmanız için size kim emir verdi, şu bu... Götürüp getiriyordular. Bir gün bir ses duydum böyle bir bağırtı sesi vardı, bir şeyler, orada ufak bir delik vardı, o delikle onlar içeriden bize bakıyorlar, yani içerideki şahıs kendisine bir şey yapmasın diye. Sonra delikten baktım, Cemil Kırbayır'ı gördüm. Çok bitkin bir hâldeydi.

BAŞKAN – Sizin gözünüz açık mıydı?

F Ç – Ben hücredeydim orada açtılar.

Delikten baktım 2 polis şeylerine girip götürüyorlardı, çok bitkin bir haldeydi, ya işkenceye götürülüyordu tekrar ya da işkenceden onu çıkarıp getirmiştiler. Bir gün sonra bir bağırtı geldi, böyle koşuşmalar falan. Tabii anlamadık ne olduğunu bir sürü insan var, polis var. Orada, çok özür dilerim, tuvalet ihtiyacımı gidermek için kapıya vurdum. Orada sivil giyimli biri vardı, ben bekçiyim dedi ama ne derece doğru yalan, bilmiyorum, "Ağabey ben tuvalete çıkmak istiyorum." dedim. "Bekle geliyorum." dedi. Gittik on beş dakika sonra geldi "çık" dedi. Çıktım, elimi kelepçeledi, tuvaleti açıyordu ama, tuvaletin tam içine giderken açıyordu. "Ağabey, dün burada bir bağırtı geldi, ne oldu falan?" dedim. "Sen nerelisin?" dedi. "Ben Iğdırlıyım." dedim. Iğdırlı falan deyince yumuşadı bu biraz, Iğdır bölgesi biraz daha böyle sağ kesimin olduğu bir bölge olduğu için o beni tahminen öyle zannetti. Dedi "Hocayı buradan aşağıya attılar." "Hangi Hocayı?" dedim, Cemil Hocayı. "Hani hoca var ya, onu üçüncü kattan aşağı attılar. "

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 4

- O dediğiniz yer neresi?

F Ç – Polis işkence merkezî ama...

- Anlatımına göre eğitim enstitüsü...

- Kaçınca kat?

- Tam bilmiyor.

F Ç – Ben saydığıma göre iki üç katlı, üç de olabilir, çünkü dönüp merdivenleri sayamıyorsun gözün bağılı çünkü.

Neyse, beni geri getirdi. Üç gün daha ben kaldıktan sonra...

BAŞKAN – Hep orada mı kalıyorsunuz siz?

F Ç – Hep orada değil yani belli bir...

BAŞKAN – Yani sizi gözetim evine götürüyorlar, tekrar mı getiriyorlar?

F Ç – Hayır hayır, orada senin sorgularını yapıyorlar...

BAŞKAN – Kaç gün? Üç gün, dört gün...

F Ç – Neyse işte konuşmana bağılı eğer konuşmazsan...

BAŞKAN – Siz ne kadar kaldınız orada?

F Ç – Ben, Zafer Bey, orada ne kadar kaldığımı bilmiyorum, çünkü geceyi, gündüzü bilmiyorsunuz. İnsanın gözleri bağılı. Zaten ben kırk altı gün gözaltında kaldım, ben kırk altı günün oluşunu otobüse binip İğdır'a gelirken öğrendim. Yani tarih sordum, tarihi söylediler, o anda anladım ki kırk altı gündür göz altındayım.

İkinci, üçüncü günüydü, benim tekrar gözlerimi bağladılar, geldiğim yere götürdüler.

Ama o dönem, Zafer Bey, orada işkenceyi yapan Kemal adında bir komiserdi. Bütün işkenceyi o yönetiyordu, soyadını hatırlamıyorum.

BAŞKAN – Kemal mi diyorlardı ona?

F Ç – Evet Kemal...

BAŞKAN – Kemal diye mi çağırıyorlardı?

F Ç – Kemal diye çağırıyorlardı.

BAŞKAN – Ama adı Kemal mi takma adı mı bilmiyorsunuz.

F Ç – Ama soyadını da biliyorlardı, o dönemde soyadı çok insanın aklında kalan bir soyadıydı. Yazıcıoğlu da olabilir, bilmem yani...

BAŞKAN – Tam hatırlamıyorsunuz.

F Ç – Ama soyadı söylediği zaman insanın beyininde kalan bir soyadıydı. Herkes onun adını duyduğu zaman korkuyordu.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 5

- Yazıcıoğlu değil ama herhâlde?

F... Ç... – Efendim?

- Yazıcıoğlu'nu mu hatırlıyorsunuz?

BAŞKAN – Hatırlamıyor.

F... Ç... – Tekrar beni kaldığım yere geri götürdüler. Oradan ikinci, üçüncü

günü beni alıp Erzurum'a götürdüler. Erzurum'da Kars Kapı Askerî Cezaevinin karşısında bir gözetim evi daha vardı, yeni kurulmuştu tugayın içerisinde dört gün orada kaldım, dört günden sonra Erzurum 6'uncu Kolordu Komutanlığı Askerî Savcılığına çıkardılar beni. Biz 8 kişi çıktık her bölgeden insanlar vardı, 7'si girdi içeriye kimisi tutuklandı, kimisi bırakıldı, bana sıra geldi, kimse beni çağırmadı. Ben oradaki astsubaya "Ağabey ben ne olacağım, beni çağırmadılar." dedim. "Bekle ben bir sorayım." dedi. İçeri girdi, savcıyla birlikte çıktı "Oğlum seni niye getirdiler buraya?" dedi. "Ben bilmiyorum ki benim size sormam lazım bunu." dedim. "Senin ne dosyan var, ne gözaltı şeyin var, hiçbir şey yok sadece seni alıp buraya getirmişler." dedi. "Efendim, ben uzun süredir içerdeyim." dedim. "Kaç gündür?" "Ben bilmiyorum, kaç gün kaldığımı bilmiyorum ama uzun süredir göz altındayım." dedim. Girdi içeriye bir on dakika bekledi, çıktı. Çıktı, astsubaya dedi "Bunun kelepçelerini aç, bırak." Kelepçelerimi açtılar, beni oradan bıraktılar. Ben çıkıp geldim garaja, garajda otobüse bindim, İğdır'a geldim. Ondan sonra İğdır'da belli bir dönem kaldım, babam şey olmasın diye beni hemen askerlik şubeye götürdü, askere gönderdi. Askerliğimi Tunceli'de yaptım. Askerlik bitiminden sonra İğdır'a geldim, tekrar altı ay on gün kesinleşmiş bir cezam çıktı. Doğubayazıt Cezaevinde cezamı bitirdim 14 Kasım 1983'de cezaevinden çıktım, 84'ün sonunda Avrupa'ya çıktım, 84'ten beri de Almanya'da yaşıyorum.

- Bu bekçi sana "Buradan aşağıya attılar." dediklerinde başka bir şey söylemedi mi?

F... Ç... – Hiçbir şey söylemedi "attılar aşağı" dedi.

- Cemil Kırbayır'ı buradan aşağı attılar...

F... Ç... – Hocayı, Cemil Hocayı buradan... Çünkü onun lakabı, hoca olup olmadığını da ben bilmiyorum, "Hoca" diyordular ona. Yani öğretmen miydi değil miydi gerçekten onu da bilmiyorum. Ha şimdi siz bana diyeceksiniz "Niye bunu bu kadar senedir söylemediniz?" Şimdi ben Avrupa'ya çıktığım için onun ölüp ölmediğini de bilmiyordum, hani doğru mu söyledi, şey mi söyledi... En son ben şeyde gördüm, Galatasaray Lisesinin önünde bir fotoğrafını gördüm, bıyıklı bir fotoğrafı ki benzemiyordu, Cemil Kırbay öyle değil o daha genç fotoğrafıymış evindeki, orada gördüm, aha tamam dedim, demek ki bunu

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 6

öldürmüşler. O anda aslında söyleme gereği de duydum ama bana ne derece inanırlar, ben şimdi çıkıp on sene önce, beş sene önce ben bunu gördüm, bunu öldürdüler, kimse bana inandırıcı olmazdı.

- O bekçinin ismini hatırlıyor musun?

F Ç – Hatırlamıyorum. Ama yine dedim, ben biraz evvel de dedim, bekçi olup olmadığını da bilmiyorum, o orada ayak işlerini yapıyordu.

- Siması nasıldı, hatırlıyor musun simasını?

F Ç – Vallahi "Ben Posofluyum." dedi ama bilmiyorum.

BAŞKAN – Biraz tarif edebilir misiniz aklınızda kaldığı kadarıyla.

F Ç – Ufak boylu, dolgun böyle bıyık falan yok, şey suratlı biri, saçlarını da arkaya tarıyordu. Ufak boylu, seksen kilo falan vardı.

- Ten rengi, rengi nasıldı?

F Ç – Esmer.

- Gözlerini hatırlayabiliyor musun?

F Ç – Hatırlayamıyorum.

- Feri Bey, bu yattığınız kırk altı gün sohbette, arkadaşlar vesaire o işkenceci polislerin isimleri geçmiyor muydu, kim bunlar diye?

F Ç – Ağabey sen şimdi adamı görmüyorsun ki.

- Hayır, hayır, aranızda konuşmalarda...

F Ç – Ben gözetim evine geri götürüldüğümde Cemil Kirbay'ın orada öldürüldüğünü de duydum, atıldı.

- Polisleri diyorum, Kemal'den başka isim hatırlıyor musun?

F Ç – Hepsinin takma ismi var, o onunla çağırıyor. İğdirliyim ben, ben Kars'ta kimseyi de tanımıyorum, beni İğdir'dan Kars'a getirmişler, 140 kilometre İğdir-Kars. Ha şimdi Kars'ta kimseyi tanımıyorum ki.

- Ama Kemal'i hatırlıyorsun.

F Ç – Kemal'i hatırlıyorum, çok meşhurdu.

BAŞKAN - Bu bekçiyi biraz daha anlatsanıza, sesi nasıldı mesela?

F Ç – Ben kendisini görmedim.

BAŞKAN – Hayır, size dedi ya attılar diye bekçi...

F Ç – Bekçi biraz daha böyle şivesi konuşuyordu.

BAŞKAN - İnce sesli miydi, kalın sesli miydi?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 7

F Ç – Kibar değildi, biraz kaba bir, yani böyle şey sahibi olmadığı belliydi, normal bir insandı. Fazla öyle şeyli biri değildi. Benim İğdirli oluşumdan belki bana anlattı çünkü biraz önce yine söyledim, İğdir biraz daha o dönem sağ görüşün kalesiydi. O beni öyle zannederek bana anlatmak istedi aslında. Yoksa belki benim gerçek şeyimi bilseydi anlatmazdı.

- Cemil Kırbayır'la 78'deki...

F Ç – 79'da cezaevinde yattık.

- Sıkıyönetim döneminde tanıştınız, aynı koşuğa kalıyordunuz.

F ÇI – Evet.

- Ondan sonra bir daha iletişiminiz ancak hücrede görene...

F Ç – Evet.

- Bir daha hiç görmedim, hiç iletişiminiz olmadı.

F Ç – Evet.

- İçeride de görmedi, gözler bağlı.

- Yok içeride gözler bağlı değil...

BAŞKAN – Bir saniye onu açıklığa kavuşturalım.

F Ç – 1979'da...

BAŞKAN – İki kişi koluna girmiş götürüyordu.

F Ç – Evet polis, ben hücredeydim ama.

BAŞKAN – Orası askerî gözetim evi değildi.

F Ç – Değildi, bizi oraya sorguya götürdüler.

- Polis olduğunu nasıl anladın?

F Ç – Ağabey sivildi, hepsi sivildi, bekçi de orada vardı. Bazen gelip geçen birilerini de...

- Polis üniforması değildi, sivildi ama sen polis olduğunu düşünüyorsun.

F Ç – Evet.

- Peki, size o kırk beş günlük süre içerisinde işkence yapıldı mı?

F Ç – Bana mı?

- Şahsınıza evet.

F Ç – Ben şöyle söyleyeyim: Bana onlara yapılan işkence yapılmadı. Ben çocuktum zaten onlar biraz daha...

- Kulağın neden oldu?

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 8

F Ç – Şeyden, yumruk...

- O işkence değil mi?

F Ç – Onlara yapılanlara nazaran benimki hiçbir şeydi.

- Onlara yapılanı siz gördünüz mü sesleri mi duydunuz?

F Ç – Ağabey orada kimse kimseyle konuşamazdı, çünkü insan kardeşin de olsa ona selam veremiyorsun, çünkü orada merhaba dediğin zaman tamam, siz birbirinizi tanıyorsunuz, arkadaşsınız. Yani, insan kardeşini görüyor tanımıyor diyor "Ben tanımıyorum bunu."

- İşkence yapıldığını bağırımlardan duyuyorsunuz.

F Ç – Bağışmalar şöyle: Ben tahminen işkence ya biraz daha alt katta olabilirdi ya üst katta olabilirdi fazla ses o kadar... Ama dinlettiriyorlardı, senin psikolojik olarak...

- Senin göz altına alındığın, 12 Eylül'den sonra göz altına alındığın tarih hangi tarih?

F Ç – Tarihi bilmiyorum, hatırlamıyorum. 12 Eylül'den sonraydı, kısa bir dönemdi.

- Ekim ayı mı kasım ayı mı?

F Ç – Eylülün sonu olabilir.

- Muhtemelen siz orada ekim ayında beraber oldunuz.

F Ç – Evet.

- Olay da ekimde oldu.

F Ç T A R – Bilmiyorum, tam şimdi, bak o konuyu, çünkü otuz bir yıl geçmiş yani. Ben bunları hatırlamak bile...

- İstemiyorsun...

F Ç – Ama o dediğim Kemal birini daha işkencede öldürmüş bizden önce. İlerici Gençler Derneği Kars Şube Başkanı...

- Mahmut Kaya mı?

F Ç – Mahmut Kaya değil, Cafer de olabilir... Kurban, Kurban, İlerici Gençler Derneği Kars Şube Başkanı, onu düğmeyi lastiğe bağlayıp içine atıp şeylerini çıkarmışlar dışarı, görenler vardı, yani gözetim evinde bize anlatıyorlardı. O komiser yapmıştı. Herkes o komiserden şikâyetçiydi.

- Nasıl öldürmüşler dediniz? Onu nasıl öldürmüşler?

F Ç – ...düğmeleriyle...

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 9

BAŞKAN – Ne yapıyor düğmeyi, nasıl yapıyor, düğmeyle ne yapıyor?

F Ç – Şimdi lastiğe bağlıyorlarmış. Lastiği buradan dışarı sallıyorlarmış, düğmeyi çekip çıkarıyorlarmış.

- Düğmeyi yutturuyorlar mı?

- Yutturup çekiyorlar.

F Ç – Evet.

- Ne dedin o ismi?

F Ç – Ben yüzde 80 Kurban diye hatırlıyorum, Kars İlerici Gençler Derneği Dernek Başkanıydı.

- Kars İGD Başkanıydı.

F Ç – Evet.

- Sen Dev-Yol sempatizanı mıydın?

F Ç – Öyle göz altına alındım, DHKP-C davasından.

- Çocukmuş.

F Ç – Şunu da ben burada açıklıkla ifade edeyim: Bu Cemil Kırbay'ın solcu olup olmaması hiç benim açımdan bir şey değiştirmez. Bugün bir sağcı da olsaydı bu insan ben bunu söylemek mecburiyetindeyim çünkü neticede bir insanın evladı kaybolmuş. O kadının o konuşmaları o şeyleri beni gerçekten duygulandırdı ki ben de babayım, ben de çocuk... Yani hepimizin başından geçebilir. Yani tam anlamıyla 12 Eylül Kars siyasi şubesi bir vahşetti, gerçek diyorum. Yani insanlara yapılmayan işkence kalmadı orada, gözetim evi dâhil olmak üzere. Bu kadar odaya 180 kişi bizi doldurmuşlar, yatak yok, bir şey yok, askeri sedyeler var, onlardan bir tane vermişler, 2 kişi onun üzerinde yatıp kalkıyorduk, kırk gün.

BAŞKAN – Peki, herhâlde her gün bu askerî gözetim evinden sorgulamaya insanları grup grup alıp götürüp sonra getiriyorlardı değil mi?

F Ç – Kimi istihbarat raporlarına göre mesela diyelim hakkınızda çok büyük bir istihbarat var bu örgütün üst düzeyindedir diyor, örgüt hakkında çok bilgi sahibi diyorsa, alıyorlar ismini geliyor, çavuşa veriyor, diyor ki bu adamları bize getirin. Çavuş geliyor okuyor, diyor ki Ahmet, Mehmet, Hasan, siz gelin. Bakıyorlar gözüne, alıp götürüyorlar ki ben Radikal'de bir ifade daha okudum, orada bir arkadaş diyor ki: "Cemil Kırbay bizimle birlikteydi, 8 kişiyle götürüldü, 7'si geri geldi, ama Cemil Kırbay geri gelmedi. Öyle şeyler çok oluyordu, götürüldükten bir daha...

BAŞKAN – Siz Cemil Kırbay götürüldüğünde neredeydiniz?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon :İnsan Hakları

Giriş :17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 10

F Ç – Ben başka yerde, orada yer yoktu, bizi oraya götürmediler.

- Ama aynı binaydı...

BAŞKAN – Aynı yerde...

F ÇI – Evet.

Ve öldürüldükten sonra oradaki konuşmalara dayanarak söylüyorum, bu küfür etmiş, bağırmiş yani oradaki işkencecilere, sen misin bunu yapan, aşağı atmışlar pencereden. Sonra ya intihar etti süsü vermek istemişler, bunu tutturamayacağını anlamışlar. Ya bu adam nasıl çıktı hücreden kendisini buradan attı diyecekler. Yakın mesafeden ateş etmişler, kaçarken vuruldu diye. Bunu da tutturamayacağını anlamışlar, bu sefer gece arabayla götürüyorlar -dedikleri, o konuşulanlara- Digor-Kars yolu üzerinde o boşluk alana ya da Kars Kalesinin arka tarafındaki o dağlık bölgeye cenazesini gömmüşler, gece gömüp geri gelmişler.

BAŞKAN – Bunlar söylenti ama.

F Ç – Evet içerideki söylenti.

BAŞKAN – Değişik senaryolar, farklı farklı senaryolar üretilmiş, öyle anlaşılıyor.

F Ç – Evet, evet.

- Orada "dipsiz kuyu" lafları oldu mu?

F Ç – Nasıl yani?

- Dipsiz kuyu

F ÇI – Yok.

- Duymadın mı hiç?

F Ç – Duymadım.

- Yani Kars'taki mezbahaneye insanların atıldığına dair bir muhabbetler oldu mu?

F Ç – Yok, duymadım. Sadece göz altında işte gidip gelmeyenlerin akıbetini bilemiyorduk, nereye götürüldüklerini...

- Mehmet Haytan gibi birini duydun mu?

F Ç – Duymadım.

- Senin sorgunda böyle birisi var mıydı? Sadece Kemal mıydı?

F – Şimdi bu isimleri daha çok Kars'ın içerisinde o işkenceye götürülenler o polisleri daha önceden tanıyorlardı. Ama şimdi biz İğdır'dan hiç bilmediğimiz bir yere götürüyorlar, ben şimdi, siz isminizi söylemeseniz ben sizin isminizi bilemem ki. Ama

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 11

ben İğdır'da olsaydım bu işkenceyi yapan polisleri bilirdim. Çünkü neticede dışarıda görüyorsun o insanları. Duymuşsun, tanıyorsun, daha önceden işkence yapmış, ismi çıkmış.

- Daha sonra hiç gittin mi oraya, Kars'a gittin mi ya bana işkence yaptılar, o yerleri göreyim diye.

F Ç – Bir sefer pasaporta gittim, Özal döneminde bir yasa çıkarıldı, hani suçu da olsa yurt dışına çıkabilir diye, o zaman gittim pasaportu aldım aha buraya gelmek için bir daha da gitmedim.

- Oraları gördün mü yani, bu eğitim enstitüsü mü bu gözetim yeri mi bu karakolu falan hiç...

F Ç – Görmedim, hâlâ bilmiyorum.

- Dikkatini çekmedi yani veya merak etmedin.

F Ç – Tahminen üçüncü kat olabilir, çıktığım o şeylerden dolayı.

- Merdivenlerden dolayı.

F Ç – Evet evet, gözüm bağlı olduğu için.

- Merdivenleri saydın, o kadar yüksek merdiven...

F Ç – Üç olabilir diyorum.

- Canlı tanık olarak gitse orayı bulamaz.

- Ama örtüşüyor yani. Siyasi şube iki katlı, bu üç diyor. Yani bunları eğitim enstitüsüne almışlar. O arada nereye gittiğiniz, nereye götürüldüğü konusunda karşısında ne diyorlardı? Sorgu yeri olarak şuraya götürüldünüz...

F Ç – Eğitim enstitüsünü de söylüyorlardı, Kars Eğitim Enstitüsünü, onu da söylüyorlardı. Bana hatta sordular, seni nereye götürdüler? Ben görmedim, gözlerim bağlıydı. Benim hücrenin kapısında gözlerimi açtılar, hücreden çıkarıp gözümü bağlayıp getirdiler.

- Peki, siz bu söylentileri ne zaman duydunuz, işte gömüldüğünü, vurulduğunu?

F Ç – Ben geri gittikten sonra. Ben gittikten sonra gelenler oldu.

- Gelenler söyledi.

F Ç – Evet gelenler söylediler.

- Hücre dediğin ne kadar yendi?

F Ç – Kaldığım yer mi?

- Hücrede kalmışsın ya...

- Bu masa kadar...

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 12

F Ç – 2 metrelik bir yer vardı.

- Masa kadar.

- Ağabey iyi de eğitim enstitüsünde masa olmaz yani, bir yönlendirme kendisi söylesin, bakalım kaldığı yeri biliyor mu?

Kaldığınız yer neydi, o hücre diye tarif ettiğiniz yer?

F Ç – Bir salondur böyle, koridor vardı çünkü o seslerden anlıyorsun ki koridordan insanlar gidip geliyordu yani.

- Ama hücre diyorsun.

F Ç – Hücreden zaten gidip gelenleri şey yapabiliyorsun, sesini duyabiliyorsun yani.

- Yani büyüklüğünü soruyorlar ne kadar?

- Hücrenin büyüklüğü ne kadar? Kaldığın hücre...

F Ç – 2'ye 2... Bazen, çok özür diliyorum, tuvalete çıkamıyorduk, suyunuzu oraya dökün diyorlardı.

- Orada sizin başka tanıdığınız var mıydı sizin bulunduğunuz dönemde?

FE Ç – Hayır.

- Siz tektiniz.

F Ç – Evet. Belki diğer gözetim evinde olabilir İğdirli ama orada yer olmadığı için bizi başka bir yere götürdüler.

- Senin hücre girildiğin zaman üst katta mıydı alt katta mıydı veya giriş katta mıydı?

F Ç – Yok çıkardılar, çıktım merdivenden.

BAŞKAN – Peki, kaç kişiydiniz siz giderken? 5 kişi...

F Ç – 5 kişiydik ben onları bir daha görmedim.

BAŞKAN – Onlar döndü mü?

F Ç – Ya orada kaldılar ya da benden önce onları alıp Erzurum'a götürdüler, bilmiyorum.

BAŞKAN – Bir daha gözetim evine döndüğünüzde geri gelmediler.

F Ç – Görmedim. Ki belki de benden önce onları çıkarmış Erzurum'a götürmüş olabilirler askerî mahkemeye ya da öbür gözetim evine ya da orada kaldılar ben gittim.

- Hücre dediğiniz nezarethane gibi bir şey mi?

F Ç – Evet, evet.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.00

Tarih : 05/03/2011

Grup : Özlem

Sayfa : 13

- Yan yana nezarethaneler değil mi? Yani birden fazla. Her bir nezarethanede...

F Ç - 1 kişi kalıyordu, tek tek.

- Kaç tane nezarethane vardı?

F Ç - Bayağı kapı vardı.

- Yani mesela hiç konuşuyor muydunuz?

F Ç - Tuvalete gidip geldiğimde görüyordum.

- Mazgallarla böyle karşılıklı işaretliyor muydunuz?

F Ç - Hayır hayır, böyle karşısında bir şey yoktu. Karşısında cam vardı,

camı boyayla kapatmışlar.

- Hücreler yan yana değil mi?

F Ç - Evet.

- Hücrede yalnızdın değil mi sen? Yalnız mıydın hücrede?

F Ç - Ben yalnızdım.

BAŞKAN - Ne yaptılar size?

F Ç - Elektrik verdiler, çok özür dilerim organıma, tırnağıma, dilime. Ondan

sonra...

BAŞKAN - Peki, bu elektrik vermek için başka bir yere mi götürüyorlardı sizi?

F Ç - Tabii, tabii, işkence yeri, oradan çıkarıp götürüyorlardı.

- Nereye, üst kata mı?

BAŞKAN - Orayı da bilmiyorsunuz değil mi?

F Ç - Aşağı kata, bir de olabilir, iki de olabilir.

- Merdiven iniyordunuz.

F Ç - Evet merdiven iniyorduk.

BAŞKAN - Orada da gözünüz bağlı.

F Ç - Gözümü bağlıyor, orada açıyorlar, tam işkence bittiği zaman

bağlayıp tekrar geri götürüyorlar.

BAŞKAN - Peki, çıplak mı elektrik veriyorlardı, işkence yapılan yerde çıplak mı oluyordunuz, giyinik mi oluyordunuz?

F Ç - Çıplak. Telefonu çeviriyorlar, bağlıyorlar dilinin burasına kabloyu, telefonun monitörünü çeviriyorlardı, yani elektrik öyle, normal elektrik değil.

BAŞKAN - Şimdi, orada çıplak olduğunuzu söylediniz. Nerede soyunuyordunuz?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 3

F... Ç... – Hayır, benim hiç... Bana sorduğu sorular: Seni kim yönetiyor? Hangi örgütün üyeleri seni yönlendiriyor? Çünkü sen mesela on sekiz-on yedi yaşındasın yani seni örgüt lideri yapamıyor ama Cemil Hoca gibi insanları ... onları sorguluyorlardı, yönetici olarak sorguluyorlardı. Ben savcıya gittiğim zaman savcı "Niye geldin sen buraya?" dedi, Erzurum'da 9'uncu Kolordu Komutanlığında.

- Yani şunu sormaya çalışıyorum: Başta söylediğinizle sondaki aynıydı değil mi?

F... Ç... – Tabii, tabii.

- Yani işkence sonucunda suçu kabullenme durumu falan olmadı.

F... Ç... – Evet.

- Salmışlar zaten Erzurum'da.

F... Ç... – Ben diyordum ki, "Tamam, ben ... ben siyasetten anlamam, CHP'liyim, babam CHP'li, dedem CHP'li." Öyle, yani... Ki o zaman CHP'li olmak bile suçtu, yani bu gerçek, açık.

- O Çeşme'deki çocuk da, o da gözaltına alındı mı?

F... Ç... – Hayır, hayır, ben söyledim, ayrı ayrı.

- Alındı ama.

F... Ç... – Yattı cezayı, çıktı.

- Bu, Cemil'i tanır mı?

F... Ç... – Beni tanır tabii.

- Cemil'i tanır mı?

F... Ç... – Hayır, tanımaz. Bu 79'da içeride değildi. Ben yakalandım, bu yakalanmadı. Biz otuz altı ay ceza aldık ikimiz de, gıyabımızda, hiç bizi görmeden, ifademiz alınmadan.

Ç... S... (İstanbul) – Cezayı neden aldınız?

- Toplantı ve gösteri yürüyüşü.

F... Ç... – Bir, duvarlara yazı yazmak, efendime söyleyeyim, polise bilmem ne falan, hiç bizi görmeden, ifademiz alınmadan, 1 şahitle, otuz altı ay ceza aldık. Benim yaşım ufaktı, otuz altı ay ceza, yirmi bir ay on güne indi cezam yaştan dolayı. İşte, yirmi bir ayın on günün on ayı infazdı, on-on bir ay yattım, çıktım.

- Şimdi, F... Bey, siz Cemil Kırbayır'ı gözetim evindeyken görmediniz.

F... Ç... – Hayır.

- Çünkü farklı gözetim evlerindeydiniz.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 2

F Ç – Tabii, tabii, tek tek.

- Senin davan tek dava mıydı? Tek kişilik dava mıydı, yoksa toplu dava mıydı?

F Ç – Yok, 3-4 davam vardı.

- Hayır, senin yargılaman tek başına mıydı yoksa başka yargılananlar...

F Ç – Yok, vardı; arkadaşlarım vardı.

- Kaç kişilik davaydı?

F Ç – Biz 2 kişiydik. Şu anda o arkadaş, o suç ortağım bir

diye bir radyonun yayın lisansı var, orada

yapıyor. Ama

biz ayrı ayrı tarihlerde yakalandık, birlikte yakalanmadık.

- Bir dakika, Çeşme benim bölgem yahu. Adı ne?

F Ç – A M

BAŞKAN – ...

F Ç – Ya da bir diğer adı.

- Adı?

F Ç – Al M

- Cemil Kırbayır'ı daha önceden tanıyordun.

F Ç – Evet, 1979'da cezaevinden.

- Daha sonra da aynı cezaevinde karşılaştınız, bu delikten gördüğüne göre.

F Ç – Şubede gördüm bir daha, başka da görmedim.

- Ha, şubede gördün.

F Ç – Yani işkencede, şube deyince yani polis merkezinde yani o

işkencenin yapıldığı yerde.

- O zaman, Cemil Kırbayır'la kimlerin kaldığını biliyor musun bu gözetim döneminde?

F Ç – Bilmiyorum. Çünkü o başka bir gözetimden getirilmiş oraya, ben o

gözetim evinde değildim. Yer olmadığı için beni başka yere götürdüler. Daha çok, böyle, Kars'ın aşağı tarafında bir tugaydı, askerî bir yerdi. Askerî olduğunu da şöyle anladık: Girişte nöbetçi var, asker var, işte, şeyi açıyor, araba giriyor içeriye.

- Siz bu işkenceler sonunda onların istediğini söylediğiniz için mi sizi savcının karşısına çıkardılar, yoksa süreden dolayı mı?

F Ç – Eğer şart kalırsa çıkarıyorlar. Yani eğer bir şey konuşmuşsa, suç teşkil edecek bir ifade vermişsen seni götürüyorlar savcıya.

- Siz öyle bir şey mi yaptınız, yoksa baştan beri aynı şeyleri mi söylediniz?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 03/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 1

Nerede soyunuyordunuz?

- Orada, içerde, kendileri soyuyor.

BAŞKAN – İşkence yapılan yerde...

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Peki, gözünüz bağlı ama başkalarının da olduğunu yani sorgulamada başkaları...

F Ç – Hayır ama ses duyurdular sana yani bağırtılar geliyordu oradan.

Adam mesela içeride diyor ki: "Ben Atatürk'ü öldürdüm." diyor bilmem "İnönü'yü de ben öldürdüm." diyor, böyle, sesleri sana duyuruyorlar. Adam da, polis de diyor ki "... bırak. ... Allah'ın emriyle ölmüş, sen bizim dediklerimize cevap ver."

BAŞKAN – Size soru soruyorlardı değil mi?

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Değişik sorular... Kaç farklı ses vardı orada size soru soran tahminen?

F Ç – Üç.

BAŞKAN – 3 ayrı kişi.

F Ç – Evet, ayrı seslerden.

- Hep aynı kişiler mi vardı?

F Ç – Şimdi, zaten öyle oluyor, sorguyu hep aynı insanlar yaptı. Çünkü o

psikolojiyi, senin şeyini o adam çözüyor, onun için sürekli seni o insanlar alıyorlar içeriye. Yani diyelim, altı hücre var, hep bölüyorlar. Diyelim, birinci grup, ikinci grup, üçüncü grup. 3 polis sürekli ikinci grubun sorgusunu yapıyor. Tabii, onları sürekli aynı polisler alıyor.

BAŞKAN – Peki, bir şey daha soracağım: Şimdi, size elektrik verdiler, sorular sordular, ettiler. Arada bir sizi bir kenara oturtup "Biraz dinlensin." deyip başkalarını sorguladıkları oldu mu? Hissettiğiniz böyle bir şey oldu mu?

F Ç – Hayır olmadı, sadece duyduklarım... Yani artık nereden duydum, bilmiyorum, kendileri mi konuşuyordu, bana bir ses, yani korkmam için bana bir ses şey yapıyorlardı.

BAŞKAN – Yani başkalarının sorgulandığına tanık olmadınız.

F Ç – Yok, görmedim.

BAŞKAN – Öyle bir şey dinlemediniz.

F Ç – Yok, görmedim.

BAŞKAN – Demek ki oraya tek tek alıyorlardı o zaman.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 05/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 1

Nerede soyunuyordunuz?

- Orada, içerde, kendileri soyuyor.

BAŞKAN – İşkence yapılan yerde...

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Peki, gözünüz bağlı ama başkalarının da olduğunu yani sorgulamada başkaları...

F Ç – Hayır ama ses duyurdular sana yani bağırtılar geliyordu oradan.

Adam mesela içeride diyor ki: "Ben Atatürk'ü öldürdüm." diyor bilmem "İnönü'yü de ben öldürdüm." diyor, böyle, sesleri sana duyuruyorlar. Adam da, polis de diyor ki "... bırak. ... Allah'ın emriyle ölmüş, sen bizim dediklerimize cevap ver."

BAŞKAN – Size soru soruyorlardı değil mi?

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Değişik sorular... Kaç farklı ses vardı orada size soru soran tahminen?

F Ç – Üç.

BAŞKAN – 3 ayrı kişi.

F Ç – Evet, ayrı seslerden.

- Hep aynı kişiler mi vardı?

F Ç – Şimdi, zaten öyle oluyor, sorguyu hep aynı insanlar yaptı. Çünkü o

psikolojiyi, senin şeyini o adam çözüyor, onun için sürekli seni o insanlar alıyorlar içeriye.

Yani diyelim, altı hücre var, hep bölüyorlar. Diyelim, birinci grup, ikinci grup, üçüncü grup. 3

polis sürekli ikinci grubun sorgusunu yapıyor. Tabii, onları sürekli aynı polisler alıyor.

BAŞKAN – Peki, bir şey daha soracağım: Şimdi, size elektrik verdiler, sorular

sordular, ettiler. Arada bir sizi bir kenara oturtup "Biraz dinlensin." deyip başkalarını

sorguladıkları oldu mu? Hissettiğiniz böyle bir şey oldu mu?

FE Ç – Hayır olmadı, sadece duyduklarım... Yani artık nereden duydum,

bilmiyorum, kendileri mi konuşuyordu, bana bir ses, yani korkmam için bana bir ses şey

yapıyorlardı.

BAŞKAN – Yani başkalarının sorgulandığına tanık olmadınız.

F Ç – Yok, görmedim.

BAŞKAN – Öyle bir şey dinlemediniz.

F Ç – Yok, görmedim.

BAŞKAN – Demek ki oraya tek tek alıyorlardı o zaman.

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 4

F Ç – Evet, evet.

- Onların bulunduğu yer dolu olduğundan dolayı sizi başka yere, Kars ... aldılar.

F Ç – Evet.

- Ancak, siz Cemil Kırbayır'ı sizi sorguya götürmüş oldukları yani gözetim evinin dışındaki bir yerde gördünüz.

F Ç – Evet.

- Bu perişandı. Siz sorgudan sonra hücreye alınıyorsunuz.

F Ç – Evet.

- Hücrede...

F Ç – Hayır, ben hücredeyken onu gördüm.

- Ha, sorguya alınmadan önce onu gördünüz, hücredeydiniz.

F Ç – Hücrede gördüm onu. Delikten baktım.

- Gürültüye "Ne oluyor?" diye delikten baktınız, mazgal vardı hücrede.

F Ç – Evet, evet. Çünkü büyük bir kargaşa yaşandı, bağırımlar, şeyler falan. Demek o an olmuş olay. Tabii, görmediğim için şimdi oldu da diyemem, "Attılar, gördüm." de diyemem. Ses şeylerine dayanarak diyorum, o anda olmuştu olay.

- Yani bulunduğunuz yerde birden fazla sorguya alınmadan önce şahısların konulduğu hücreler vardı ve o hücrelerde de aynı zamanda da mazgal vardı. Mazgalın büyüklüğü ne kadardı tahminen?

F Ç – Az, bundan biraz fazla. Çünkü onu bizi içeriden kontrol etmek için yapmışlardı. Yani içeriye bakıyor yani sağ mısın, değil misin, kendisine bir şey yapmış mı...

- Yeni açılmış bir delik miydi? Eskiden bu delik...

F Ç – Böyle kesmişlerdi kapıyı.

- Demir kapı mı?

F Ç – Yok, tahta kapı.

- Tahta kapıyı kesmişlerdi.

F Ç – Evet.

- Tahta kapıyı kesmişler. Yeni mi kesmişlerdi acaba? Hatırlayamıyorsun değil mi?

- Ama öteki tanıklarla örtüşüyor.

- Kapılar yan yanaydı.

F Ç – Evet.

- Yani hücreler dediğin şeyler yan yana.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 5

F... Ç... – Bir koridor vardı yani koridor yaklaşık 20-30 metre vardı. Ben zaten haberi ilk verdiğimde de söyledim, dedim ki: Ben siyasi şube olduğunu kesin olarak söylemiyorum. Çünkü benim götürüldüğüm yerin neresi olduğunu ben bilmiyorum.

BAŞKAN – Peki, sizin kaldığınız hücre bir okulun sınıfı gibi bir yer miydi, benziyor muydu öyle bir şeye?

F... ÇI... – Nasıl yani?

- Okul sınıfı gibi mi?

- Yani büyüklüğü ne kadardı? Mesela şu odaya göre düşündüğünde...

F... Ç... – Ben 2'ye 2 gördüm.

- Şimdi, orada Cemil'i öldürmek isteseler aşağı atmak veya başına sıkmak değil de bir arabaya bindirip dışarıda yapıp ses şey yapmayabilirler.

F... ÇI... – O da olabilir.

- Yani işkence esnasında ölmüş olamaz mı? Yani daha sonraki rivayetlerde böyle bir şey konuşulmadı mı?

F... Ç... – O da olabilir, işkencede öldürüp hani "Oradan atalım, 'Kaçtı.' diyelim. Sonra bunu yutturamayız, ne yapalım? Üstüne beş altı tane daha sıkalım, kaçarken vurduk." diye...

- Bunu birileri...

F... Ç... – Bunu anlattılar.

- "Silah sesini duyduk." mu dediler yoksa "Herhâlde böyle yapmışlardır." şeklinde bir senaryo muydu?

F... Ç... – Ağabey, orada silah sıkmadılar zaten alıp götürdüler, gömeceği yerde sıkar gömerler.

- Yani o silahı siz duymadınız değil mi?

F... Ç... – Yok duymadım.

- Söyleyenlerden de "Silah sesini duydum." diyen oldu mu?

F... ÇI... – Hayır.

- Onu da bilmiyorsunuz.

- Şimdi, siz o mazgal deliğinde bakarken Cemil Kırbayır'ı iki tarafında, her biri bir kolunda 2 kişi sürükleyerek götürürken gördün.

F... ÇI... – Evet.

- Koridorda?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 6

F Ç – Evet. Ya tekrar işkenceye götürüyorlardı ya da işkenceden getiriyorlardı çünkü çok bitkindi.

- Ama tanıdın.

F Ç – Tabii, tanımaz mıyım. Tabii, beş-altı ay birlikte yattık, alt-üst yatıyorduk. O üst katta yatıyordu koğuştta, ben de altta.

- Boyu ne kadardı Cemil'in?

F Ç – Boyu 1.90 falan vardı. Zaten kayıtlar araştırılırsa 1979'da benimle onun aynı cezaevinde yattığımız çıkacak ortaya. O dönemde tahminen Doğan Güreş de 9'uncu Kolordu Komutanıydı.

- Doğan Güreş, nereden?

F Ç – 9'uncu Kolordu Komutanıydı.

- Cezaevine yani o gözetim evine götürüldüğünüzde orada kim vardı?

F Ç – Askerî gözetim evi...

- Kimdi oranın komutanı?

F Ç – Kars'ta mı, Erzurum'da mı?

- Kars'ta.

F Ç – Bir çavuş bakıyordu oraya, zaman zaman bir yüzbaşı geliyordu. İçeride 3 tane çavuş falan var. Biri orada oturuyor, biri temizliğini yapıyor, biri yemek gelince karavanaları getiriyor, öyle.

- Oradaki yüzbaşı vesaire falan, onların isimlerini biliyor musun? Hiç konuşuluyor muydu onlar?

F Ç – Hayır, bilmiyorum.

- Gözetim evinde gözünüz bağlı falan değildi.

F Ç – Tabii, açık. İçeri atarken gözümüzü açıp atıyorlardı.

- Kaç kişi vardı, tahminen gözetim evinde kaç kişiydiniz?

F Ç – 170 kişi.

- Ben tekrar hücreye dönmek istiyorum. Hücre dediğiniz yer, koridorda, o koridorun önünde pencere var mıydı?

F Ç – Pencereleri boyamışlardı.

- Pencere vardı. Yukarıda mıydı, aşağıda mıydı koridora bakan pencereler?

F Ç – Büyük pencereydi, böyle, bunun yarısı kadar vardı.

- Üstte mi, altta mıydı?

T B M M
Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 7

F Ç – Altta, aşağıda. Ama boyalıydı hepsi.

- Boyalıydı. Sizin o kapıda delik açtıklarında gördünüz.

F Ç – Hayır, tuvalete gidip getirirken de bakıyorsunuz.

BAŞKAN – Tuvalete gidip gelirken koridordan geçiyordunuz.

Peki, hücrede kalırken sağınızda, solunuzda insanların kaldığını hissedebiliyor muydunuz?

F Ç – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Onlarla konuşma imkânınız oluyor muydu?

F Ç – Hayır.

BAŞKAN – Ses geçiyor muydu birbirinize, birbirinizin hücrelerine?

F Ç – Hayır. Ben bir yerde bir gözetim evi gördüm, bu kasa kadar, böyle durmak mecburiyetindesin -yani kafanı kaldıramıyorsun- ya da oturacaksın.

BAŞKAN – Gözetim evi mi, hücre mi?

F Ç – Tunceli'de daha doğrusu, benim askerlik yaptığım yerde yani oraya biz mahkûm götürüyorduk. Bu kasa kadar hücreler, yani kafanı kaldıramıyorsun, sadece oturacaksın yani oturmak mecburiyetindesin.

BAŞKAN – Şunun için soruyorum: Siz sorguya götürüldünüz, gözünüz bağlı, sizi bir hücreye koydular, orada gözünüzü açtılar ama zaman zaman tuvalete gittiniz, geldiniz.

F Ç – Zaman zaman sorguya gittim geldim.

BAŞKAN – Sorguya gittiniz geldiniz. Sorguya götürürlerken, hücreden çıkarken gözünüzü bağıyorlardı değil mi?

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Tuvalete giderken yine mi bağıyorlardı?

F Ç – Hayır, şimdi, tuvaletin kapısından içeri girdiğin zaman zaten sana kelepçe vuruluyor, açıyor adam.

BAŞKAN – Ama gözün bağlı değil.

F Ç – Hayır, gözün bağlı değil.

BAŞKAN – Peki, o zaman, siz diyelim ki şöyle bir yer, şurası koridor, gidip geliyorsunuz, burada da anlaşılın, bölmeler var. Şurada kapıda bir küçük delik var, zaman zaman buradan bakıp burayı görüyorsunuz ve karşıda duvar var ve üstünde pencere var. Tuvalete giderken de buradan gözü açık geçiyorsunuz.

F Ç – Tabii.

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 8

BAŞKAN – O zaman bakıyorsunuz ki şurada da bir kapı var, burada da bir kapı var, burada da, burada da.

F Ç – Var, kapı var.

BAŞKAN – Peki, sen buradasın. Yanında da odada bir başkası var. Hiç ondan ses gelmiyor mu, duymuyor musun? Sağından solundan?

F Ç – Hayır.

BAŞKAN - Tuvalete giderken karşılaşıyor muydunuz?

F Ç – Hayır, tek tek çıkarıyorlardı.

- Burada pencere var mıydı, dışarıda?

BAŞKAN – Bu tarafta pencere, orada da var mıydı?

F Ç – Hayır orada yoktu, bu tarafta vardı, ön tarafında.

- ... tek şeyi o mazgal dışarıyla ilgili.

BAŞKAN – Onun dışında elektrik ampulü vardı herhâlde.

F Ç – Evet.

BAŞKAN – Karanlık mı oluyordu? Yani orada kaldığınız süre içinde...

F Ç – Zaten lambaları sökmüşlerdi.

BAŞKAN – Peki, tamamen zifirî karanlık mıydı orası?

F Ç – Evet. Ama ellerinde böyle şeyler vardı, zaman zaman kontrol ediyorlardı.

- Yani fener olmasa içeriyi göremiyordu.

F Ç – Yok, göremiyorsun.

- Şimdi, bulunduğunuz yerde pencereler boyanmıştı.

- Koridordaki pencereler...

- Koridorun haricinde pencere yoktu.

F Ç – Yok, görmedim.

- Yani bulunduğunuz yerde herhangi bir pencere yoktu, doğan ışığı hissetmiyordunuz.

F Ç – Hayır, zaten gece gündüz olduğunu dahi fark edemiyorsun. Zaten ben kırk altı günü yani çıktıktan sonra öğrendim kırk altı gün gözaltında kaldığımı. Çünkü gözaltı boyunca da tarihi sana söylemiyorlar. Onlarda bir şey var, kanun var, birbirlerine tarih söylerler, bilmem işte, kaçırırlar falan böyle hani o şeyler...

- Sorgudan normal bekleme yerine gittiğinizde orada kaç gün kaldınız?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 9

F... Ç... – Sorgudan sonra?

- Sorgudan sonra, gözetim evinde.

F... Ç... – Beş gün kaldım.

- Yani bu rivayetleri, söylentileri o beş günde duydunuz, öyle mi?

F... Ç... – Beş gün kaldım.

BAŞKAN – Bir de bir daha soracağım: Bu hücre dediğiniz yere sizi koydular. Orada

oturacak bir yer var mıydı?

F... Ç... – Yok.

BAŞKAN – Yatacak yer?

F... Ç... – Yok. Sadece bir battaniye gibi eski bir şey vermişlerdi, onun

üzerinde yatıp kalkıyorsun.

BAŞKAN – Yere...

F... Ç... – Evet.

BAŞKAN – Şu karşı tarafta, duvarda pencere yok, kesin...

F... Ç... – Yok, ben görmedim. Böyle duvar vardı ama karşıdaki koridordaki

pencere vardı.

- Şu koridor ne kadar genişlikteydi tahminen?

F... Ç... – 3 metre vardı.

- Şimdi, şu koridorların üst taraflarında mı pencere vardı?

F... Ç... – Evet, evet. Ama içeride bazı şeyler vardı, ben onu sonradan

hissettim, briketle bazı yeni yeni tahminen bir şeyler yapılmıştı hücrelerin içerisinde.

- Okulu hücreye dönüştürmüşler.

- Burada benim anlamak istediğim o. Şimdi, şurada eğer bunlar sınıfsa sınıfların

koridora bakan üst taraflarında pencereler olur ama esas cezaevi...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

- Siz sorguya alındığınız yere götürülürken merdiven çıktınız.

F... Ç... – Evet.

- Yani tahminen 2-3 katlı bir yer...

F... Ç... – Tahminen 3 kat.

- Üstte sorgulandınız, altta falan değil.

F... Ç... – Aşağıda sorgulandım ben.

- Aşağıda sorgulandınız...

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 10

F Ç – Aşağı götürüldüm.

- Ama 3 katlı olduğunu nasıl biliyorsunuz? Yani yukarıya niye çıkardılar sizi?

F Ç – Şimdi, merdivenleri çıkarken hani köşe dönüyor ya çıkıyorsun, dönüyorsun, ben onu hep bir kat hesap ettim kendi kafama göre.

- Yukarıya çıktığında inişinin de olması lazım yani şimdi, sorgu diyorsun...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

- En altta sorgulandık diyorsun.

F Ç – En alt değil, artık...

- Veyahut da yani alt...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

- Ama 3 katlı diyorsun yani önce yukarı çıkarıp sonra mı aşağıya indiriyorlar?

F Ç – Evet, önce hücre yukarıdaydı sorgu odası aşağıda. Seni oradan aşağı götürüp tekrar sorgun bittiği zaman yukarı götürüyorlardı. Ben ondan önce dedim ya Cemil Kırbayır'ı görünce oradan mı getiriyordu, acaba oraya mı götürüyorlardı tekrar yani onu...

- Temizlik ihtiyacınızı nasıl karşılıyordunuz?

F Ç – Bazen eğer ufaksa "Oraya yapın." diyor.

- Hayır, hayır, banyo mesela.

F Ç – Hiç banyo yok.

- Kırk beş gün boyunca hiç...

F Ç – Ben çıktığımda 500 tane bit vardı kafamda. Yani beni bir hafta yıkadılar, o başımdaki bitler gitmedi. Sonra ilaç vurdular, saçımı tıraş ettiler, bitleri öyle... Elbiselerin hepsini yaktılar.

- Ya şimdi, sistem şöyle çalışıyor...

F Ç – 170 kişi bu kadar bir odada...

- Şimdi, irtibatlı suçlarda tutuyorlar orada, alıyor alt katta, çoğunlukla sorgu da en alttadır. Alıyor, eğer bir irtibat varsa konuşturuyor, "Öteki, gel bakalım sen." Sonuçta bu, uzlaşmaya kadar yani örtüşene kadar ifadeler, bunlar orada tutuluyor. Anlatabildim mi? O kaldıkları yer...

F Ç – 79'da Kars Kapalı Askerî Cezaevinde yattığımda Kars'ta tanınmış insanlar da vardı orada, şu anda isimlerini hatırlıyorum ben onların.

- Kim bunlar?

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş : 17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 11

F Ç – C Y M K A C ...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

... Cezaevindeydik biz. Yani onların koğuşu farklıydı ama havalandırmada bir araya geliyorduk hep. A C ...

Cemil Kırbayır'ı bunlar da tanıyorlar.

-Yok, tanıma açısından değil de yani işkenceyle öldü olayında...

- Evet, başka?

F Ç – Matbaa Kemal, Adil Can, Cafer Yılmaz, Sarıkamışlı, Çağlayan

Hoca... Bunların ...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

- Bu, şeyde, hücre olarak yani "Bulduğum yerde, orada briketle örülmüş hisse olduğunu fark ettim." diyorsunuz değil mi?

F Ç – Nasıl yani?

- Briketle bir şeyler yapılmış gibiydi falan...

F Ç – Yani, şimdi arkadaki o briket şeylerinden ben öyle anlıyorum yani

böyle, sanki, yeni bir oda ...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

- ... bir sınıfı örmüşlerdir...

F Ç – Briketlerden böyle, sanki, bu duvar öyle yeni bir örülmüş gibi geldi bana.

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

- ... 3 metre genişliğinde uzun olması...

- Okul ya...

- Gazi Eğitim Enstitüsü, Dede Korkut Eğitim Enstitüsü...

F Ç – Kars Dede Korkut Eğitim Enstitüsü evet ama ben yine söylüyorum huzurunuzda, ben orası olduğunu da bilmiyorum hem baştan söylediğim gibi gözüm bağlıydı, 2-3 kat çıktım merdivenden. O ... olabilir, ora da olabilir.

- Diğer tanıklarla oluyor, aynı yani.

- Oluyor değil mi?

- Çok teşekkür ederiz.

F Ç – Bir şey değil efendim. Size de teşekkür ediyorum buraya kadar geldiniz. Çok güzel şeyler bunlar Türkiye'nin daha aydınlık...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 12

F... Ç... – ...Bu işlerin aydınlanması lazım.

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

F... Ç... – Ben kısa bir şey söyleyeyim ama bunu Muzaffer Bey ifade etmeyin, bunun ifadeyle ilgisi yok yani ifadeye...

Ben 1979'da İğdır'da tabur komutanı vardı, tabur komutanına gittim, "Efendim, Mehmet Ali Ağca burada saklanıyor." dedim. "Nerede?" dedi. "Güneş Çırçır Fabrikasında." Yerini söyledim, adını söyledim. Adam döndü bana şunu dedi, çok özür diliyorum hepinizden "Orospu çocuğu, onu yapacağına bir komünisti de şikâyet etsene." dedi ve Ağca oradan inanın kaçırıldı, Ağca'yı cezaevinden kaçıran Onbaşı Binali Yılmaz benim çocukluk arkadaşım, İğdirli. Ağca oradan İran'a kaçırıldı ve İtalya'ya götürüldü, Papa vuruldu. Yani o dönemleri de yaşadık. Bir tabur komutanı, birisi sana geliyor, bir kaçağın, cezaevinden kaçmış bir insanın yerini söylüyor, sen adama küfür, hakaret edip oradan kovalıyorsun.

- Tabur komutanının ismini hatırlıyor musunuz?

F... Ç... – Hatırlamıyorum.

- Yıl kaçtı? Tarih ne zamandı?

F... Ç... – Cezaevinden kaçtıktan kısa bir süre sonra, 79'du ve üç gün sonra biz balkonda...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

... yan komşumuz bir bağırtıyla bağırdı. Kalktık, 3 kişinin gölgesini gördüm. Bizi gördü kaçtılar. Sonra, 12 Eylül geldi, oradaki o bölge temsilcileri yakalandı, işkenceye alındılar, hani sorgu, bizim gibi ve orada işkencede anlatıyorlar, diyorlar ki: "Efendim, Ağca buradaydı Çelik'i öldürmek için götürdü fakat ...

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

... öldüremeden kaçtı.

- Çelik kim?

F... Ç... – Benim için. Bak, o ihbardan üç gün sonra ama.

- Yani tabur komutanına söylemiştiniz onu.

F... Ç... – Tabii. Bana o zihniyet, bir zihniyet affedersin "Orospu çocuğu..." Ya, ben sana bu adam kaçak, cezaevinden, Kartal, Maltepe Askerî Cezaevinden kaçmış, ben sana bunun ihbarını yapıyorum. Ha, solcu da olsa, kim olursa olsun, suç suçtur, kim işlerse işlesin. Şimdi, bana onun için zaten ben dedim yani... Size de teşekkür ederim yani bu

T B M M

Tutanak Müdürlüğü

Komisyon : İnsan Hakları

Giriş :17.30

Tarih : 08/03/2011

Grup : Seda

Sayfa : 13

konuları aydınlattınız, aydınlatmak için yaptığınız çabadan dolayı gerçekten ülkemiz... Hepimiz ülkenin insanlarıyız. Benim ülkemle bir sorunum yok. Bu ülke ne kadar gelişirse ne kadar demokratik bir ülke olursa ben o kadar rahat yaşarım bu ülkede. Bugün, eskiden biz buralara geliyorduk, Türklerin yüzüne kimse bakmıyordu.

(Bu bölümde ses kaydı kesintiye uğramıştır)

...Şimdi, Türkleri insan yerine koyuyorlar.

- Peki, konsolosluklar nasıl?

FEVZİ ÇELİK – Hepsi iyiler. Kapıdan bize köpek muamelesi yapıyorlardı -çok özür dilerim- şimdi öyle değiller ama.

- Şimdi halkın içine iniyorlar...

FEVZİ ÇELİK – “Tek sıra olun, asker gibi...”, “Geç sıraya bakayım!” bağırtı çağırırlar, çoluk çocuk hepsini burada şey yapıyorlardı.

Şimdi, onun için yani size de teşekkür ederim. İnşallah iyi bir sonuca varırsınız.

- Adil Can Tuzlucalı mı?

FEVZİ ÇELİK – Karslı.

Adil Can, Matbaa Kemal, Cafer Yılmaz, bunlar Karslılar. Bir de Hasret Kuş vardır. O da yaralı getirilmişti, mermi yarası vardı. Onu ... kalemle mermiyi içeride şey yapıyorlar.

- Çıkaralım diye...

FEVZİ ÇELİK – Tabii, mermi içeride şeye dönüşsün, kangrene dönüşsün diye. Onu da sedyeye getirmişler, altını falan biz temizliyorduk içeride yani yardımcı oluyorduk çocuğa çünkü bacağını kaldıramıyordu, tuvalete de gidemiyordu. Çok korkunç şeyler yaşadık. Allah kimseyi bir daha o günlere düşürmesin. Hangi partiden olursak olalım bu ülkenin gelişmesi için, demokratikleşmesi için hepimizin, Kürt'ü de Türk'ü de... Ben Kürt asıllıyım ama benim bu ülkeyle bir sorunum yok, bu devletle bir sorunum yok ama insanlar özgür olsun, herkes istediğiyle konuşabilsin, kimse konuştuğundan dolayı da içeri atılmasın.

- Buna uğraşıyoruz.

FEVZİ ÇELİK – Ben size teşekkür ederim, çok sağ olun.

- Biz teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 17.57

İsis olunan binaların kaydine mahsus (A) cetveli

tahsis olunduğu

Kıymeti

(Bugünkü alım
satım fiyatına göre)

Kıymette vuku bulan
tahavvülât

Zam

Tenzil

Lira

K.

Lira

K.

Lira

K.

30000

TARİHSEL ADALET İÇİN

lık geleneğini sahihsiz kmayacağız

at
ipsiz
siz
lenen

Uluslararası Kars Aşıklar Bayramı nedeniyle açıklama yapan Başkan Bozkuş, "Aşıklık geleneği Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra yeni coğrafyanın etkileriyle Anadolu potasında şekillenmiş ancak cevherini göç öncesinde bir miras olarak beraberinde taşımıştır. Köklü

zenginliklerimizin mirası ve unsurlarındandır. Bu geleneğin boyunca milletin kendi öz evlatlarıncı derdini, sevinicini, arzularını gelenek hatta tarihsel göç ve motiflerin nesilden nesile aktarmanın yolu olmuştur. Aşıklık geleneğinin en büyük özelliği zaman dilimi boyunca değişmez kuralların sürdürülmesidir. Aşıklık geleneğinin sahihsiz kalması tıpkı masalların, destanların, inanışların sahihsiz kalması gibidir. Bu sahihsiz kalış kültürümüzün gelecek nesillere transferinde en büyük engeli teşkil eder." dedi.

Serhat şehri Kars'ın aşıklık

geleneğinin yoğunluğuyla yaşandığı önemli mekanlardan birisi olduğunu de belirterek, "Kültür coğrafyamızın en önemli mecralarından olan Kars'ta bu gelenek canlı bir şekilde yaşamaktadır. Geleneği yaşatma adına düzenlediğimiz aşklar bayramıyla sazın ve sözün ustalayla hak ettiği değeri vermeye çalışıyoruz. Bu yılki aşklar bayramımızda şifai edebiyatın

damarlarından akan söz aşkların tellerine dökülecek. Ayrıca uluslararası boyutta daha zengin hale getirilen programlar; Azerbaycan, Gürcistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan'dan gelen aşklar yapacakları programlarla Kars halkına doyumuz hazlar yaşatıyorlar." diye konuştu.

> 4'de

Boks Takımı Kuruldu

mutlu olduğunu belirtti. Okulların tatil olmasına rağmen okulda öğrencilerle birlikte çalışmalarına devam ettiklerini ifade eden Kaya, Kaymakam Acar'ın öğrencileri sık sık ziyaret ederek yakından ilgilenmesinin kendilerini çok mutlu ettiğini dile getirerek, "İlk günden beri desteğini esirgemeyen Arpaçay Kaymakamımız sayın Fatih Acar'a ve Okul Müdürümüz Ercan Ülker'e teşekkür ederiz" dedi.

Kaya ayrıca, Arpaçay YİBO'nun Erzincan'daki müsabakalarda da büyük başarı alacağını sözlerine ekledi.

Kars'ta dün yapılan müsabakalarda; Arpaçay YİBO öğrencilerinden oluşan boks takımı başanılı olarak önmüzddeki günlerde Erzincan'da yapılacak olan Türkiye şampiyonasında 5 sıkllette birinci olarak Kars'ı temsil etme şansı yakaladı. (KHA)

Cumartesi anneleri Kars'ta buluştu

Basın açıklaması sırasında konuşan Cemil Kırbayır'ın avukatı Eren Keskin, Türkiye Cumhuriyeti'nin dostlukları Türklere yasaklanan Ermenilere soykırım uygulandıktan sonra kuruluşunu iddia etti.

Gözetimdeki kayıp anneleri (Cumartesi Anneleri), çeşitli çevrelerden gelen hak savunucular, İHD İstanbul Şubesi Gözetimdeki Kayıplar Komisyonu, İstanbul Şube ve Genel Merkez Yöneticileri, İstanbul'dan Kars'a gelerek Kars'taki bileşenlerle birlikte, 12 Eylül'de eski adıyla Kars Eğitim Enstitüsü, yeni adıyla Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde gözetimden kaybolan Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya'nın kaybedilmelerini protesto etmek için basın açıklaması yaptılar.

Aralarında Cemil Kırbayır'ın 104 yaşında ki annesi Berfo Ana'nın da bulunduğu protestocular, ilk olarak İsmail Aytemiz Parkı'nda bir araya geldiler. Protestocular burada üzerinde Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya fotoğraflarının bulunduğu dev afiş açarak ve ellerinde dövizlerle sloganlar atarak basın açıklamasının yapılacağı KAÜ Eğitim Fakültesi'ne yürüdüler.

Eğitim Fakültesi önünde İnsan Hakları Derneği Kars Temsilciliği, Kars Devrimci 78'liler Derneği, KESK Eğitim Sen Kars Şubesi, DİSK/GENEL-İŞ Kars Şubesi, Kars-Ardahan Bölge Barosu ile BDP ve CHP Kars İl Başkanlığı'nın da destek verdiği basın açıklaması sırasında, İHD Genel Başkan Yardımcısı Rıza Dalkılıç, Cemil Kırbayır'ın Annesi Berfo Ana, Kırbayır'ın avukatı Eren Keskin, İçişleri Bakanlığı Bağımsız Pervin Buldan ve birçok katılımcı duygularını dile getirdiler.

Berfo Nine Kars'ta

Gözaltına alınırsa bana versinler.

Ben çocuğum için geldim

12 EYLÜL'DEN SONRA 17 BİN'İ AŞKIN İNSAN KAYBEDİLDİ Sık sık "Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya bu binada kaybedildiler, kayıplar mücadelesi her yerde, analar burada kayıplar nerede" diye sloganlar atılan protestolular basın açıklamasında açılış konuşması yapan İHD Genel Başkan Yardımcısı Rıza Dalkılıç, "Önünde bulunduğumuz bu bina 12 Eylül döneminde işkence hane olarak kullanılıyordu. Cemil Kırbayır ve Mahmut Kaya gibi daha niceleri burada işkence gördü ve hayatlarını kaybedenler oldu. 12 Eylül askeri cunt dönemimde binlerle ifade edilen insanlar işkenceden geçirildi. Birçok insan katledildi." dedi.

12 Eylül'den sonra gözetimden alırdıktan sonra faili meçhul bir şekilde 17 Binden fazla insanın katledildiğine dikkat çeken Dalkılıç, konuşmasına şu şekilde devam etti. "Bu kayıplar çok büyük bir vahşeti ifade ediyor. Biz bütün bunların bir daha olmaması için mutlaka yaşanan olayların sorumlularının açığa çıkartılmasını, yargı önüne çıkartılıp hesap vermelerini istiyoruz. Bu konuda devletin mutlaka kendi geçmişini ile yüzleşmesi gerekiyor. 12 Eylül ile başlayan süreçte işkence, katletme, gözetim

alınır işkence ile öldürme, kaçırıp yol kenarlarına ölülerini atma, köprü altlarına atma, ormanlık alanlara terk edilen çok sayıda insan vardır. Ve bu bir devlet politikası olarak sistematik bir şekilde işleniyor. Şubat ayında cumartesi anneleri ile görüşen Başbakan'a da bu talebimizi ilettik. Mutlaka kayıp ve gözetimdeki kaybedilen faili meçhul cinayetlerin sorumluların tespit edilsin. Yargı önüne çıkartılsın ve bütün bu sürecin olabilmesi için mecliste bir komisyonun oluşmasını talep ettik. Talep ettiğimiz komisyon için özel bir yasanın çıkartılmasını bu komisyonun geniş yetkilerin verilmesini ve mutlaka bunlardan bir sonuç alınmasını talep etmiştik. Fakat Başbakan mecliste bir alt komisyon oluşturuldu ve bu alt komisyonunda Cemil Kırbayır ve Tolga Baykal Ceylan olayıyla özel olarak ilgilendi. Birkaç ay sonucunda bir rapor yayınladı ve bu raporda bizim için önemli olan bir açıklama vardı. O da şuydu 'bizim 16 yıldır failerini sordüğümüzde devlet şunu diyordu. "Biz almadık, bilmiyoruz, görmedik, iftira ediyor" deniyordu. Ama meclis alt komisyonun yayınladığı raporda bütün bunların aksine; evet Cemil Kırbayır devlet güçlerince gözetim altına alınmış.

> 4'de

emeleri Kanunu toplantısı

Emelilerin değerlendirilmesi ile seminerle birinci oturum tamamlandı. İkinci oturumda avukatlara HMK'nin ispat ve delillere ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi, HMK'nin hüküm ve davaya son veren taraf işlemlerine ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi ve MHK'nin basit yargılama usulüne ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi HMK'nin yargılama giderleri ve adli yardıma ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi, HMK'nin çekimsiz yargı ve geçici hukuki korumalara ilişkin düzenlemelerinin değerlendirilmesi Hukuk Mahkemeleri Komisyon üyesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süha Tanner tarafından yapıldı. Avukatlık mesleğine dair birçok detay hakkında konuşan panelistler mesleğe dair avukatlardan gelen soruları cevaplandırdı. (KHA)

Göle'de ki Toplu Mezarlar Açılacak mı?

GÖZLEM

HAFTALIK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Sahibi: Selmi Yılmaz Yazışları Müdürü: Savaş Kılıç Tarih: 21 Nisan 2011
Muhabir: Turgay Aras-Editör: H. Ferhat Öztürk Tel: 0.478. 411 28 83 Yıl: 1 Sayı: 403
Baskı/Dizgi/Montaj: Gözlem Matbaası Adres: Oltu Cad. 3. Sokak No: 11

Başbakan'ın kayıp çocuklarını bulunmasını isteyen 'Cumartesi Anneleri' ni kabul etmesi ile yeniden gündeme gelen toplu mezarların açılıp, açılmayacağı merak ediliyor.

Başta Göle'de olmak üzere bölgede de birçok toplu mezarın bulunduğunu belirten vatandaşlar bu toplu mezarların açılıp, açılma yacağını merak ederlerken, yetkililerin bu yönde yapılan çağırılara kulak tıkadıkları görülüyor.

Toplu mezarların açılması ve içindekilerinin kimler olduğunun belirlenmesini bekleyen vatandaşlar, 'Açın artık şu toplu mezarları' de meye devam ediyorlar.

BERFO ANA: ÖLMEDEN OĞLUMU BULUN!..

İlk olarak gazetemizin gündeme getirdiği Göleli Cemil Kırbayır'ın anası Berfo Ana ülkenin gündemini meşgul etmeye devam ediyor..

dün TBMM'sin de grup toplantısı yapan partilerin gündeminin birinci sırasında yer aldılar. Başbakan Erdoğan'ın AK Parti Grup Toplantısında yaptığı konuşmada Göleli Berfo Ananın acısını paylaştığı görüşmeyi anlatırken birçok milletvekilinin gözyaşlarına boğulduğu görülürken, BDP Grup Toplantısında Eş Başkanı Gülten Kıvanak'da başbakanın samimi olmadığını ve dökülen gözyaşlarının timsah gözyaşları olduğunu ileri sürdü.

**Ölmeden oğlumu bulun ..

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın geçtiğimiz ay görüştüğü Cumartesi Anneleri'nden biriydi 103 yaşındaki Berfo Kırbayır. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bir gün sonra Ardahan Göle'deki evinden askerler tarafından alınan ve tam 31 yıldır kayıp olan oğlu Cemil'in bulunmasını istedi Berfo Kırbayır Başbakan'dan. Oğlunu

askerler arasında götürülürken son kez gördüğünü söyleyen acılı anne, "Cemil diye seslendim. Askerlerin arasından bana döndü. Göz göze geldik. 'Annem' diye seslendi. Oğlumdan duyduğum son söz bu oldu" diyor gözyaşlarıyla.

Berfo nine üç yıl önce tam bir asrı geride bırakmış. O kadar çok ağlamış ki kendisinin deyimiyle gözlerinin ferisi sönmüş, göz pınarları kurumuş. Başbakan Erdoğan'la görüşmesi biraz olsun umutlandırmış belli ki. "Beni dinledi, not aldı, ilgilendi Başbakan" derken o ağlamaktan kızarmış gözlerinin içinde bir umut ışığı parlıyor yine de. Kızının evinde görüştüğümüz Berfon Nine Göle'deki evini bir yıl önce bırakıp gelmiş İstanbul'a. "Nasıl geldim oğlum o evi bırakıp. Tam 30 yıldır o evin kapısını bile kapatmadım ben. Komşuya bile gitmeye korktum. Cemil'im döner, kapıda kalır diye korktum" diyen Berfo Nine, Ardahan Göle İlçesi'ne bağlı Okçu Köyü'nde yaşamış yıllarca.

Haberin devamı sayfa 6'da

Birçoğu siyasi olan çocuklarının gözlerinin önünde alınıp, ortadan kayıp edildiğini belirten ve çocuklarının bulunması için İstanbul'da yıllardır eylem yapan 'Cumartesi Anneleri' meclisi ağılattı.

İçlerinde Ardahan iline bağlı Göle 'li Cemil Kırbayır'ın annesi olan 103 yaşındaki Berfo Kırbayır'ında bulunduğu annelerin sorunu

Gözlem'in Gözlemleri ..

Göleli Devrimciler Neredeler?

Bıraktıkları pala bıyıkları bolca rakı ile sulayanların devrimciliği kimseye kapırmadığı bir zamanda

bizlerin dikkatini çeken önemli bir soru var ve bu sorunun bizzat Göleli devrimciler tarafından cevaplandırılmasını bekliyoruz. Hiç bir devlet fabrikasının bulunmamasına karşın işçilerin bayramının adı olan 1 Mayıs isminin verildiği mahalleye sahip olan Göleli devrimciler bu sorumuza cevap verecekler mi?

Ki bu sorumuza sorarken sorumuzun cevabının kendilerinden çok uzak olmadığını da söyleyebiliriz..

Bir zamanların Küçük Moskova'sı olarak

tabir edilen Gölelinin ortasında kurulan kerem çadırını görüp, bu sorumuza sorarken, başta BDP, CHP ve DSP'li devrimcilerinde bu yönde ki sorumuza cevap vermesini istiyoruz ..

O sorumuzun cevabını vermeden önce AKP'nin Göle'de neden 8 bin aldığı da cevaplayabilirler mi, bizim Göleli Devrimciler ..

Evet, konuşmaya, tartışmaya ve en önemlisi rakı masasına gelince devrimciliği kimseye bırakmayan Göleli devrimcilerle soracağımız soruyu sormadan önce bugünkü Göle'nin bu siyasi konumunda kimin, hangi sözüm ona devrimcinin suçu var acaba?

BDP'nin bir iki kişi ile siyaset yaptığı, CHP'nin seçimden seçime kapılarını açtığı, DSP'nin sol mu, ortanı olduğu belli olmayanlarla siyaset yaptığı Göle'de ve Göle dışında bulunan devrimcilere yönelik sorumuza sorup, zahmet olmazsa acaba bu Göleli Devrimcilerin Nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?

Göle CHP kirayı Ödemeyince İcralık oldu!
Cumhuriyet Halk Partisi Göle İlçe Teşkilatı kiralarnı ödemeyince icralık oldu. Alınan bilgilere göre daha önce kendisine bina alan, ancak burayı bir traktör-cüye kiraya veren Göle CHP'nin şu an kirada bulunduğu binanın kirasını ödemediği ve bu nedenle icralık olduğu öğrenilirken, icra takibini başlatan bina sahibinin yıllardır kirasını alamadığı öğrenildi.